

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Book
1930
1/1/30

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΣΕΝΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΩΝ

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δραχ. 30.80
(Βιβλιοσημον καὶ Φόρος Ἀναγκ. Δανείου ἄξιας δραχ. 13.70)
Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 27967.
Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 34. 14 Αὐγούστου 1926.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΘΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ἙΣΤΙΑΣ.

ΓΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ

44-ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - 44

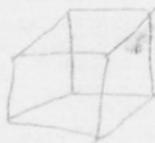
1926

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1926

ΞΕΝ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ 'ΕΣΤΙΑΣ,,

44 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1926

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

Handwritten signature in Greek script, likely reading "I. D. Kollas".

Τόποις ΞΕΝ. Ε. ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ — Γεωργίου Σταύρου, 10

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΟΣ ΛΒΑΣΙΣ

Περίληψις τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων :

I. Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 401 ὁ Κύρος μετὰ 13,000 Ἑλλήνων μισθοφόρων καὶ πολυαριθμοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἀναχωρήσας ἐκ Σάρδεων, τῆς πρωτευούσης τῆς Λυδίας, προχωρεῖ διευθυνόμενος νοτιοανατολικῶς μέχρι Βαβυλώνος. Παρὰ τὰ Κούναξα, μικρὰν κώμην πλησίον τῆς Βαβυλώνος, συνάπτει μάχην πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέα Ἀρταξέρξη· ἐν τῇ κρισίμῳ ταύτῃ μάχῃ νικῶσιν οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ὁ Κύρος φονεύεται καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ τρέπεται εἰς φυγὴν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ βασιλέως, ὅστις οὕτω μένει κύριος τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

II. Ἀποθανόντος τοῦ Κύρου οἱ Ἕλληνες εὐρίσκονται ἐν ἀμηχανίᾳ, ἥτις ἀναγκάζει τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κλέαρχον νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὸν σατράπην Τισσαφέρνην καὶ νὰ συνάψῃ μετ' αὐτοῦ συνθήκην. Κατὰ ταύτην ὁ Τισσαφέρνης ὑπεσχέθη νὰ ὀδηγήσῃ ἀκινδύνως τοὺς Ἕλληνας εἰς Ἰωνίαν· ἀλλ' ὅμως οὗτος δείκνυται πρὸς αὐτοὺς προδότης· διότι, ὅτε ἔφθασαν παρὰ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, καλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων χάριν συνεννοήσεως εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν, τοὺς μὲν λοχαγούς καὶ τοὺς παρακολουθήσαντας αὐτοὺς στρατιώτας φονεύει, τοὺς δὲ στρατηγούς συλλαβὸν στέλλει πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα εἰς Βαβυλώνα, ἔνθα οὗτοι καρατομοῦνται.

III. Μετὰ τὴν παρὰ τὸν Ζαπάταν δολοφονίαν οἱ Ἕλληνες περιπίπτουσιν εἰς μεγίστην ἀθυμίαν καὶ ἀπελπισίαν· ἐκ ταύτης ἐξάγει αὐτοὺς ὁ Ξενοφῶν παραθαρόνας καὶ συμβουλεύσας νὰ ἐκλέξωσι νέους στρατηγούς καὶ λοχαγούς ἀντὶ τῶν δόλῳ φονευθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν· οἱ Ἕλληνες πεισθέντες τῇ συμβουλῇ τοῦ Ξενοφῶντος ἐκλέγουσι νέους ἄρχοντας, ἐν οἷς καὶ τὸν Ξενοφῶντα· μετὰ τοῦτο διαρκῶς ἐνοχλοῦμενοι ὑπὸ τῶν παρακολουθούντων αὐτοὺς Περσῶν ἐξακολουθοῦσι τὴν πορείαν διὰ τῆς Ἀσσυρίας ἔχοντας ἐκ δεξιῶν τὸν Τίγρη· τοῦτον δ' ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ διαβῶσιν, ἀποφασίζουσι νὰ πορευθῶσι διὰ τῶν ὀρέων εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Α'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὄρεων.

(1, 1—28)

- § 1 Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει ἐγένετο μέχρι τῆς μάχης, καὶ ὅσα μετὰ τὴν μάχην ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἃς βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναθάντες Ἕλληνες ἐποιήσαντο, καὶ ὅσα, παραβάντος τὰς σπονδὰς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους, ἐπολεμήθη πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐπακολουθοῦντος τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος, ἐν τῇ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.
- § 2-4 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, ἔνθα ὁ μὲν Τίγρης ποταμὸς παντάπασιν ἄπορος ἦν διὰ τὸ βάθος καὶ μέγεθος, πάροδος δὲ οὐκ ἦν, ἀλλὰ τὰ Καρδούχεια ὄρη ἀπότομα ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἐκρέματο, ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς διὰ τῶν ὄρων πορευτέον εἶναι. ἤκουον γὰρ τῶν ἀλισκομένων, ὅτι, εἰ διέλθοιεν τὰ Καρδούχεια ὄρη, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, ἦν μὲν βούλωνται, διαβήσονται, ἦν δὲ μὴ βούλωνται, περιίασιν. καὶ τοῦ Εὐφράτου δὲ τὰς πηγὰς ἐλέγετο οὐ πρόσω τοῦ Τίγρητος εἶναι, καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον. τὴν δ' εἰς τοὺς Καρδούχους ἐμβολήν, ὡς ποιοῦνται, ἅμα μὲν λαθεῖν πειρώμενοι, ἅμα δὲ φθάσαι, πρὶν τοὺς πολεμίους καταλαβεῖν τὰ ἄκρα.
- § 5-7 Ἦνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο τῆς νυκτός, ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηλικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως, πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. ἔνθα δὴ Χειρίσοφος μὲν ἤγειτο τοῦ στρατεύματος, λαθὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλίταις εἶπετο,

οὐδένα ἔχων γυμνήτα· οὐδείς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μή τις, ἄνω πορευομένων, ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο. καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων· ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκεσι τε καὶ μυχοῖς τῶν ὄρέων.

Ἔνθα δὴ οἱ μὲν Καρδοῦχοι, ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας, ἔχοντες § 8-9 καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. τὰ δὲ ἐπιτήδεια πολλὰ ἦν λαμβάνειν, ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλλοις κατεσκευασμένα αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληγες, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον, ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελήσειαν οἱ Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπεὶ περ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐπιτυγχάνοι, ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν.

Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς § 10-11 κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι—διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατάβασις—τότε δὴ συλλεγόντες τινὲς τῶν Καρδοῦχων τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινὰς καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν, ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκίτου γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν· εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθάρηαι πολὺ τοῦ στρατεύματος. καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις ἠὐλίσθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαον κύκλῳ ἐπὶ τῶν ὄρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους.

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχα- § 12-14 γοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τὰλλα, καί, ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ, πάντα

ἀφείναι. σχολαίαν γὰρ ἐποιοῦν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. δόξαν δὲ ταῦτα, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν, ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντες ἐν τῇ στενῇ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὐρίσκοιεν τῶν εἰρηγμένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο, οἱ δ' ἐπέιθοντο. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.

§ 15-18 Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰ ἐπιτήδεια. καὶ ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. καὶ οἱ πολέμοι ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγὺς προσιόντες, ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ὥστε ἠναγκάζοντο οἱ Ἕλληγες, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες, σχολῇ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμοι ἰσχυρῶς ἐπικέοιντο. ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν, ὅτε παρεγγυῆτο, ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἤγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἐπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν, ὅτι πρᾶγμα τι εἶη· σχολῇ δ' οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι τὸ αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῇ ἐγίγνετο τοῖς ὀπισθοφύλαξιν. καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Λακωνικὸς Κλεώνυμος, τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Ἀρκὰς διαμπερὲς τὴν κεφαλὴν.

§ 19-22 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθὺς ὥσπερ εἶχεν ὁ Ξενοφῶν, ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον, ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι. «καὶ νῦν δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἀνδρὲ τέθνατον, καὶ οὔτε ἀνελεσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα». ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος· «Βλέψον», ἔφη, «πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδέ, ὡς ἄβατα πάντα ἐστίν· μία

· δ' αὕτη ὁδός, ἣν ὄρας, ὀρθία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἀνθρώπων ὄραν ἔξεστί σοι ὄχλον τοσοῦτον, οἳ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβασιν. ταῦτ' ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἴ πως δυναίμην φθάσαι, πρὶν κατειληφθαι τὴν ὑπερβολήν· οἱ δ' ἠγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν». ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· «Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἄνδρας. ἐπεὶ γὰρ ἡμῖν πράγματα παρῆχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ καὶ ἡμᾶς ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείναιμὲν τινὰς αὐτῶν, καὶ ζῶντας προθυμήθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα, ὅπως ἠγεμόσιν εἰδῶσι τὴν χώραν χρῆσθαι μεθ' ἡμᾶς».

Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους, ἤλεγχον διαλαθόν- § 23-25
τες, εἴ τινα εἶδειεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. ὁ μὲν οὖν ἔτε-
ρος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν
ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὀρώντος τοῦ ἐτέρου, κατεσφάγη. ὁ δὲ λοι-
πὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ ἐτύγχανε
θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδοδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἠγγήσε-
σθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδόν. ἐρωτώμενος
δ', εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὃ
εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ § 26-28
ταξίαρχους τῶν πελταστῶν καὶ τῶν ὀπλιτῶν λέγειν τε τὰ
παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἴ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς
ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστάς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. ὑφί-
σταται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς καὶ Ἀγα-
σίας Στυμφάλιος, ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος
Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς
ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· «ἐγὼ γάρ», ἔφη, «οἶδα, ὅτι
ἔφονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἠγούμενου». ἐκ τούτου ἐρω-
τῶσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήτων ταξίαρχος ἐθέλοι συμπο-
ρεύεσθαι. ὑφίσταται Ἀριστεᾶς Χίος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ
ἄξιος τῇ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

*Β'. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων
κατεχομένης διόδου καὶ ἄλωσις αὐτῆς.— Ἀγῶνες
τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων.*

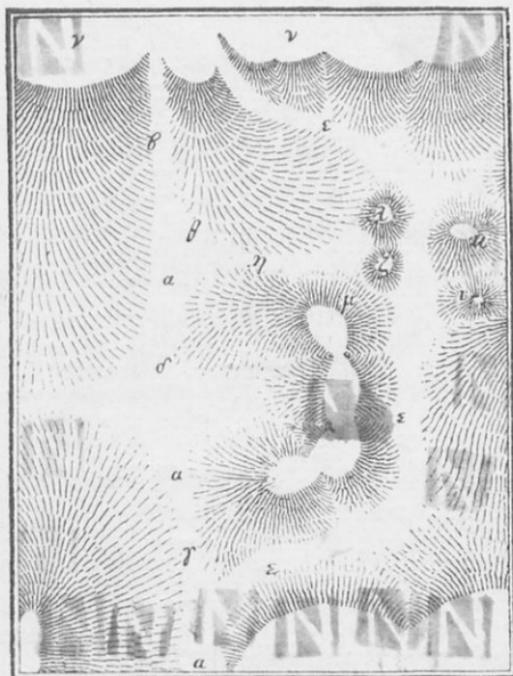
(2, 1—23)

§ 1-2 Καὶ ἦν μὲν δείλη, οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἐμφαγόντας πορεύεσθαι. καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάθωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντες, ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. ταῦτα συνθέμενοι οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ. Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἡγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιόντες.

§ 3-4 Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἦν ἔδει διαβάνας πρὸς τὸ ὄρθιον ἐκβαίνειν, τηγικαῦτα ἐκύλινδρον οἱ βάρβαροι ὀλοιστρόχους ἀμαξιαίους, οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας πταίοντες διεσφενδωνῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶόν τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. ἔνιοι δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιτο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταύτῃ ἐποιοῦν, μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες αὐτῶν οἱ ὀπισθοφυλακήσαντες. οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κυλίνδοντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δ' ἦν τῷ ψόφῳ.

§ 5-6 Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα, κύκλῳ περιόντες, καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν

κατακαυόντες, τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες. οἱ δ' οὐ κατεῖχον, ἀλλὰ μαστὸς ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, παρ' ὃν ἦν ἡ στενὴ αὐτῆ ὁδός, ἐφ' ἣ ἐκάθητο οἱ φύλακες. ἔφοδος μέντοι αὐτόθεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦν, οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ ἐκάθητο.

- α ἡ φανερά ὁδός, 2, 8.
 β ἡ ὀρθία ὁδός, 1, 20, ἢ ἡ φανερά ἔκβασις, 2, 2.
 γ ὁ σταθμός, 1, 19.
 δ ἡ χαράδρα, 2, 3.
 ε ἡ στενὴ ὁδός, 2, 6 (εὐδοκία τῶν ὑποζυγίῳις, 2, 9, πρβλ. 1, 24).
 ζ οἱ φύλακες, 2, 5.
 η ἡ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔφοδος, 2, 6.
 θ οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ πολεμῖοι, 2, 6.
 ι ὁ πρῶτος λόφος, 2, 10.
 κ ὁ δεύτερος λόφος, 2, 12 κ.ε.
 λ ὁ τρίτος μαστὸς πολὺ ὀρθιότητος, 2, 1, 14, 19, 20. (τὸ ἄκρον, 1, 25 : 2, 5).
 μ ὁ ἀντίπορος λόφος, 2, 18.
 ν τὸ ὄμαλόν, 2, 16.

Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέ- § 7-8
 φαιεν, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους·
 καὶ γὰρ ὀμίχλη ἐγένετο, ὥστ' ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες.
 ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ἢ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἀλαλά-
 ξαντες ἔεντο ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ
 λιπόντες τὴν ὁδόν, φεύγοντες ὀλίγοι ἀπέθνησκον· εὐζωνοὶ
 γὰρ ἦσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος
 εὐθὺς ἔεντο ἄνω κατὰ τὴν φανεράν ὁδόν· ἄλλοι δὲ τῶν στρα-

τηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ἤ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες, ὡς ἐδύνατο, ἀνίμων ἀλλήλους τοῖς δόρασιν. καὶ οὗτοι πρῶτοι συνέμιξαν τοῖς προκαταλαβοῦσι τὸ χωρίον.

§ 9-12 Ξενοφῶν δέ, ἔχων τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις, ἐπορεύετο, ἤπερ οἱ τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐδωτάτη γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξεν. πορευόμενοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεξευῆσθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορευέθησαν ἤπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἦν ἄλλη ἢ ταύτη ἐκθῆναι. ἔνθα δὴ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις, προσβάλλουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίοις τοῖς λόχοις, οὐ κύκλῳ, ἀλλὰ καταλιπόντες ἄφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. καὶ τέως μὲν αὐτοὺς ἀναβαίνοντας, ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος, οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ ἔβαλλον, ἐγγὺς δ' οὐ προσίεντο, ἀλλὰ φυγῇ λείπουσι τὸ χωρίον. καὶ τοῦτον τε παρεληλύθησαν οἱ Ἑλληνας καὶ ἕτερον ὀρθῶσιν ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον· ἐπὶ τοῦτον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι.

§ 13 Ἐννοήσας δ' ὁ Ξενοφῶν, μή, εἰ ἔρημον καταλίποι τὸν ἠλωκότα λόφον, πάλιν λαβόντες οἱ πολέμοι· ἐπιθοῖντο τοῖς ὑποζυγίοις παριοῦσιν—ἐπὶ πολὺ δ' ἦν τὰ ὑποζύγια ἄτε διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ πορευόμενα—καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγοὺς Κηφισόδωρον Κηφισοφῶντος Ἀθηναῖον καὶ Ἀμφικράτην Ἀμφιδίμου Ἀθηναῖον καὶ Ἀρχαγόραν Ἀργεῖον φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν ταῖς λοιποῖς ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν δεῦτερον λόφον, καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν.

§ 14-16 Ἐτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστὸς λοιπὸς ἦν πολὺς ὀρθιώτατος ὁ ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τῷ πυρὶ καταληφθείσης φυλακῆς τῆς νυκτὸς ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἑλληνας, λείπουσιν οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὥστε θαυμαστόν

πάσι γενέσθαι, καὶ ὑπώπτεον δεισαντες αὐτούς, μὴ κυκλωθέντες πολιορκοῖντο, ἀπολιπεῖν. οἱ δ' ἄρα, ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορῶντες τὰ ὀπισθεν γιγνόμενα, πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐχώρουν. καὶ Ξενοφῶν μὲν σὺν τοῖς νεωτάτοις ἀνέβαιναν ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταῖοι λόχοι προσμίξειαν, καὶ προελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν ἐν τῇ ὀμαλῇ θέσθαι τὰ ὄπλα.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἦλθεν Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργεῖος § 17-18
πεφευγώς, καὶ λέγει, ὡς ἀπεκόπησαν ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ ὅτι τεθῆασι Κηφισόδωρος καὶ Ἀμφικράτης καὶ ἄλλοι, ὅσοι μὴ ἀλάμενοι κατὰ τῆς πέτρας πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας ἀφίκοντο. ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι οἱ βάρβαροι ἦγον ἐπ' ἀντίπορον λόφον τῇ μαστῇ· καὶ Ξενοφῶν διελέγετο αὐτοῖς δι' ἑρμηνέως περὶ σπονδῶν καὶ τοὺς νεκροὺς ἀπῆται. οἱ δὲ ἔφασαν ἀποδώσειν ἐφ' ᾧ μὴ κάειν τὰς οἰκίας. συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν ᾧ δὲ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα παρήει, οἱ δὲ τὰτα διε- § 19-21
λέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου συνερρύγησαν, ἔνθα ἴσταντο οἱ πολέμιοι. καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο, ἴεντο δὴ οἱ πολέμιοι πολλῇ πλήθει καὶ θορόδῳ· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ, ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαιναν, ἐκὺλινδον πέτρους· καὶ ἐνὸς μὲν κατέαξαν τὸ σκέλος, Ξενοφῶντα δὲ ὁ ὑπασπιστής ἔχων τὴν ἀσπίδα ἀπέλιπεν· Εὐρύλοχος δὲ Λουσιεύς προσέδραμεν αὐτῷ ὀπλίτης, καὶ πρὸ ἄμφοιν προβεβλημένος ἀπεχώρει· καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τοὺς συντεταγμένους ἀπῆλθον.

Ἐκ δὲ τούτου πᾶν ὅμοῦ ἐγένετο τὸ Ἑλληνικόν, καὶ ἐσκήνη- § 22-23
σαν αὐτοῦ ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδεῖσις δαψιλέσιν· καὶ γὰρ οἶνος πολὺς ἦν, ὥστε ἐν λάκκοις κονιατοῖς εἶχον. Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο, ὥστε λαβόντες τοὺς

νεκρούς ἀπέδωσαν τὸν ἡγεμόνα· καὶ πάντα ἐποίησαν τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ τῶν δυνατῶν, ὅσα περ νομίζεται ἀνδράσιν ἀγαθοῖς.

[Περίληψις τοῦ κεφαλαίου 3 :

Μετὰ πορείαν ἑπτὰ ἡμερῶν διὰ τῆς χώρας τῶν Καρδούχων αὐλίζονται οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμὸν κώμας. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα εὐρίσκοιτο δυσχερείας· πρῶτον διότι δὲν δύνανται νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν διὰ τὸ βάθος καὶ τὴν τραχύτητα αὐτοῦ, καὶ δεύτερον διότι οἱ μὲν Ἀρμένιοι καὶ ἄλλοι βάρβαροι παρατεταγμένοι πέραν τοῦ ποταμοῦ ἔμελλον νὰ κωλύσωσι τὴν διάβασιν, οἱ δὲ Καρδοῦχοι συνηθροισμένοι εἰς τὰς ὄρεινὰς κώμας ἔμελλον νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν διαβαινόντων. Κατὰ τύχην δ' ὁμοῦς ἀνακ λύπτεται πόρος εὐδιάβατος, δι' οὗ κατορθοῦσιν οἱ Ἕλληνες νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν, ἀφ' οὗ προηγουμένως δι' ἐπιδεξίων κινήσεων αὐτῶν τοὺς μὲν ἀπέναντι βαρβάρους ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τοὺς δὲ Καρδοῦχος ὀρημάσαντας εἰς ἐπίθεσιν ἀπέκρουσαν].

*Γ'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς
Ἀρμενίας. — Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις
αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑπάρχου τῆς Ἀρμενίας
Τιριβάζου.*

(4, 1—22)

XXS/1+3 | Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἅπαν καὶ λειοὺς γηλόφους οὐ μείον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ ἦσαν ἐγγυὲς τοῦ ποταμοῦ κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδοῦχους. εἰς δὲ ἦν ἀφίκοντο κώμην, μεγάλη τε ἦν καὶ βασιλειον εἶχε τῆ σατράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν· ἐπιτήδεα δ' ἦν δαφυλιῆ. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα, μέχρι ὑπερήλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεθόαν ποταμὸν. οὗτος

δ' ἦν καλὸς μὲν, μέγας δ' οὐ κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν.

Ὁ δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκάλειτο ἢ πρὸς ἐσπέραν. § 4-6 XX
 ὕπαρχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίθαζος, ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος γενόμενος, καὶ ὁπότε παρείη, οὐδεὶς ἄλλος βασιλεῖα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν. οὗτος προσήλασεν ἵππεας ἔχων, καὶ προπέμψας ἐρμηνεῖα εἶπεν, ὅτι βούλοιο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσιν. τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον ἠρώτων, τί θέλοι. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι βούλοιο, ἐφ' ᾧ μήτε αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδικεῖν μήτε ἐκείνους κάειν τὰς οἰκίας, λαμβάνειν τε τὰπιτήδεια, ὅσων δέοιντο. ἔδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ τούτοις.

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορευθήσαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου παρα- § 7-9 XXX
 σάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιρίθαζος παρηκολούθει ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἀπέχων ὡς δέκα σταδίους· καὶ ἀφίκοντο εἰς βασιλεία καὶ κώμας περίξ πολλὰς πολλῶν τῶν ἐπιτηδεῶν μεστὰς. στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν πολλή· καὶ ἔωθεν ἔδοξε διασκηνῆσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κώμας· οὐ γὰρ ἐώρων πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος. ἐνταῦθα εἶχον, ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἱερεῖα, σίτον, οἶνους παλαιοὺς εὐώδεις, ἀσταφίδας, ὄσπρια παντοδαπά. τῶν δὲ ἀποκεδαννυμένων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν νύκτωρ πολλὰ πυρὰ φαίνοντα.

Ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι διασκηνοῦν, § 10-14 XXX
 ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γὰρ ἐδόκει διαιθριάζειν. νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα, ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀποκρῦψαι καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπῶδισεν ἢ χιῶν· καὶ πολλὸς ὄκνος ἦν ἀνίστασθαι· κατακειμένων γὰρ ἀλεινὸν ἦν ἢ χιῶν ἐπιπεπτωκυῖα, ὅσα μὴ παραρρυσίη. ἐπεὶ

δὲ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχ' ἀναστὰς τις καὶ ἄλλος, ἐκείνου ἀφελόμενος, ἔσχιζεν. ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαον καὶ ἐχρίοντο· πολὺ γὰρ ἐνταῦθα εὐρίσκετο χρίμα, ἢ ἐχρῶντο ἀντ' ἐλαίου, σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον ἐκ τῶν πικρῶν καὶ τερμίνθινων. ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον εὐρίσκετο. μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηνητέον εἶναι εἰς στέγας. ἔνθα δὴ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ κραυγῇ καὶ ἠδονῇ ἦσαν ἐπὶ τὰς στέγας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ, ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν ὑπὸ ἀτασθαλίας, δίκην ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες.

§ 15-18 Ἐντεῦθεν ἔπεμψαν νυκτὸς Δημοκράτην Τημνίτην, ἄνδρας δόντες, ἐπὶ τὰ ὄρη, ἔνθα ἔφασαν οἱ ἀποσκεδαννύμενοι καθορᾶν τὰ πυρὰ· οὗτος γὰρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλὰ ἤδη ἀληθεύσαι τοιαῦτα, τὰ ὄντα τε ὡς ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα ὡς οὐκ ὄντα. πορευθεὶς δὲ τὰ μὲν πυρὰ οὐκ ἔφη ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβὼν ἤκεν ἄγων ἔχοντα τόξον Περσικὸν καὶ φαρέτραν καὶ σάγαριν, οἷαν περ καὶ οἱ Ἀμαζόνες ἔχουσιν, ἐρωτώμενος δέ, ποδαπὸς εἶη, Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τριθάξου στρατοπέδου, ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι. οἱ δὲ ἠρώτων αὐτὸν τὸ στρατεύμα ὅπόσον τε εἶη καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Τριθάξος εἶη ἔχων τήν τε ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους Χάλυβας καὶ Ταόχους· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν ἔφη ὡς ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους ἐν τοῖς στενοῖς, ἥπερ μοναχῇ εἶη πορεία, ἐνταῦθα ἐπιθησόμενον τοῖς Ἕλλησιν.

§ 19-22 Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στρατεύμα συναγαγεῖν· καὶ εὐθὺς φύλακας καταλιπόντες καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῖς μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον ἐπορεύοντο, ἔχοντες ἠγγεμόνα τὸν ἀλόντα ἄνθρωπον. ἐπειδὴ δὲ ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη, οἱ πελτασταί, προϊόντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπεδον, οὐκ ἔμειναν τοὺς ὀπλίτας, ἀλλ' ἀνακραγόντες ἔθεον ἐπὶ τὸ

στρατόπεδον. οἱ δὲ βάρβαροι, ἀκούσαντες τὸν θόρυβον, οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφευγον· ὅμως δὲ καὶ ἀπέθανόν τινες τῶν βαρβάρων, καὶ ἵπποι ἤλωσαν εἰς εἴκοσι, καὶ ἡ σκιηγή ἢ Τιριθάζου ἐάλω καὶ ἐν αὐτῇ κλίνει ἀργυρόποδες καὶ ἐκπώματα καὶ οἱ ἀρτοκόποι καὶ οἱ οἰνοχόοι φάσκοντες εἶναι. ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὀπλιτῶν στρατηγοί, ἐδόκει αὐτοῖς ἀπιέναι τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, μὴ τις ἐπίθεσις γένοιτο τοῖς καταλελειμμένοις. καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι ἀπῆσαν, καὶ ἀφίκοντο αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδον. Δ

4. *Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διὰ τῆς Ἀρμενίας πορείαν αὐτῶν. — Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κώμαις τῆς Ἀρμενίας.*

(5, 1—36)

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐδόκει πορευτέον εἶναι ὅπῃ δύναιτο τάχι- § 1-2
στα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα πάλιν καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. συσκευασάμενοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς, ἠγεμόνας ἔχοντες πολλούς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τιριθάζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. ἐντεῦθεν δ' ἐπόρευθησαν σταθμοὺς ἐρήμους τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὀμφαλόν. ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἱ πηγαὶ πρόσω εἶναι.

Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου στα- § 3-6
θμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. ὁ δὲ τρίτος ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει, παντάπασιν ἀποκόων πάντα καὶ πηγγὺς τοὺς ἀνθρώπους. ἐνθα δὴ τῶν μάντεων τις εἶπε

σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξεν ἀνεῖναι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιᾶ· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. διεγένοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ κάοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ δὲ ὀψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. οἱ οὖν πάλαι ἦκοντες καὶ πῦρ κάοντες οὐ προσέεισαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχοιεν βρωτόν. ἔνθα δὲ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι. ἔνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκάετο, διατηκομένης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὐ δὲ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

7-8 Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὄλην ἐπορεύοντο διὰ χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίασαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἡγνῶναι, ὅτι τὸ πάθος εἶη. ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι, ἂν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιῶν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὀρήνη βρωτόν, διεδίδου καὶ διέπεμπε διδόντας τοὺς δυναμένους περιτρέχειν τοῖς βουλιμιῶσιν. ἐπειδὴ δὲ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.

§ 9-11 Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κώμην ἀφικνεῖται, καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης πρὸς τῇ κρήνῃ γυναῖκας καὶ κόρας καταλαμβάνει ἐμπροσθεν τοῦ ἐρύματος· αὗται ἡρώτων αὐτούς, τίνες εἶεν. ὁ δ' ἐρμηνεὺς εἶπε περσιστί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρασάγγην. οἱ δ', ἐπεὶ ὀψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος, ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέ-

σαι τὴν ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός· καὶ ἐν-
ταυθὰ τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ § 12-14
μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων ἤρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμά-
χοντο περὶ αὐτῶν. ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν οἱ τε διε-
φθαρμένοι ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ
ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσηπότες. ἦν δὲ τοῖς
μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος, εἴ τις μέλαν τι ἔχων
πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τῶν δὲ ποδῶν, εἴ τις κινεῖτο
καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχει καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο·
ὅσοι δὲ ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας
οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγνυτο· καὶ γὰρ ἦσαν,
ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρδάτιναι πεποιη-
μέναι ἐκ τῶν νεοδάρτων βοῶν.

Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν στρα- § 15-16
τιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλειοπένα
αὐτόθι τὴν χιόνα, εἵκαζον τετηκέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ κρή-
νην τινά, ἣ πλησίον ἦν ἀτμίζουσα ἐν νάπη. ἐνταυθ' ἐκτρα-
πόμενοι ἐκάθηντο καὶ οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. ὁ δὲ Ξενοφῶν,
ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας, ὡς ἤσθετο, ἔδειτο αὐτῶν πάσῃ
τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ἀπολείπεσθαι, λέγων, ὅτι ἔπονται
πολλοὶ πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαιεν.
οἱ δὲ σφάττειν ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

Ἐνταυθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολεμίους § 17-18
φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, μὴ ἐπίσειεν τοῖς κάμνουσιν. καὶ ἦν
μὲν σκότος ἤδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῶν θορύβῳ ἀμφὶ ὧν εἶχον
διαφερόμενοι. ἔνθα δὴ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἅτε ὑγιαίνοντες,
ἐξαναστάντες ἔδραμον εἰς τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ κάμνοντες,
ἀνακραγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ
δόρατα ἔκρουσαν. οἱ δὲ πολέμιοι δεῖσαντες ἦκαν ἑαυτοὺς κατὰ
τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην, καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ ἐφθέγγετο.

§ 19-20 Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθενοῦ-
σιν, ὅτι τῇ ὑστεραίᾳ ἤξουσὶ τινες ἐπ' αὐτούς, πορευόμενοι,
πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀνα-
παυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκεκαλυμμέ-
νοις, καὶ αὐτὸς φυλακὴ οὐδεμία καθειστίχκει· καὶ ἀνίστασαν
αὐτούς. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐχ ὑποχωροῖεν. ὁ δὲ
παριῶν καὶ παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους
ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἴη τὸ κωλύον. οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι
ὄλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ
Ξενοφῶντα ἠδύλισθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυ-
λακὰς οἶας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

§ 21-22 Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμψας πρὸς
τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν
ἀναγκάζειν προϊέναι. ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν
ἐκ τῆς κώμης σκεψομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. οἱ
δέ, ἄσμενοι ἰδόντες, τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδο-
σαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, καὶ
πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυθέναι, ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα
Χειρίσοφος ἠδύλιζετο.

§ 23-24 Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας
ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ
ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι, διαλαχόντες ἄς ἐώρων κώμας, ἐπορεύοντο
ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. ἔνθα δὴ Πολυκράτης Ἀθη-
ναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέναι ἑαυτόν· καὶ λαθὼν τοὺς
εὐζώνους, θέων ἐπὶ τὴν κώμην, ἦν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμ-
θάνει πάντας ἔνδον τοὺς κωμήτας καὶ τὸν κωμάρχην, καὶ
πῶλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα, καὶ τὴν
θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν νύμφην· ὁ δ' ἀνὴρ
αὐτῆς λαγῶς ὄψετο θηράσων καὶ οὐχ ἦλω ἐν τῇ κώμῃ.

§ 25-27 Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὡσπερ φρέα-
τος, κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἰσοδοὶ τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὄρυ-

καί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες, καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῶ ἔνδον ἐτρέφοντο. ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κριθίνος ἐν κρατῆρσιν. ἐνῆσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς, καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μείζους οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες· τοῦτοις ἔδει, ὅποτε τις διψῆη, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν, εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέου· καὶ πάνυ ἠδὺ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

Ⓢ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σύνδει- § 28-29
πνον ἐποιήσατο, καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσοιτο τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίαςιν, ἦν ἀγαθὸν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνεται, ἔστ' ἂν ἐν ἄλλῳ ἔθνει γένωνται. ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχεῖτο, καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἐνθα ἦν κατορωρυγμένος. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν, λαβὼν τὸν κωμάρχην, πρὸς § 30-32
Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρῖοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους, καὶ οὐδαμῶθεν ἀφίσταν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνια, ἐρίφια, χοίρεια, μόσχεια, ὄρνιθια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. ὅποτε δὲ τις φιλοφρονούμενός τῃ βούλοιο προπιεῖν, εἶλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἐνθεν ἐπικύψαντα ἔδει βοφοῦντα πίνειν ὥσπερ βοῦν. καὶ τῷ κωμάρχῃ ἐδίδωσαν λαμβάνειν, ὅτι βούλοιο. ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δὲ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν ἀεὶ ἐλάμβανεν.

§ 33-34 Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κάκεινους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις, καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὡσπερ ἔνεοις, ὅτι θεοὶ ποιεῖν. ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κινῆθη δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσιζόντος ἐρμηγέως, τίς εἴη ἡ χώρα. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία· καὶ πάλιν ἠρώτων, τίνοι οἱ ἵπποι τρέφονται. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεὶ δασμῶς· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι Χάλυθας, καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἣ εἴη.

§ 35-36 Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ᾤχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας, καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῷ κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθῆσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν εἶναι τοῦ Ἥλιου, δεδιῶς μὴ ἀποθάνη· ἐκεκάνωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πῶλων λαμβάνει, καὶ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἔδωκεν ἑκάστῳ πῶλον. ἦσαν δ' οἱ ταύτη ἵπποι μείωνες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακία περιελεῖν, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν· ἄνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστρῶς.

[Περίληψις τοῦ κεφαλαίου 6 :

Μετὰ ἑπταήμερον διαμονὴν ἐν ταῖς κόμαις τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας ἔσαν κολουθοῦσιν οἱ Ἕλληνες τὴν πορείαν τῆς χιονοσκεποῦς ὄρεινῆς χώρας ἔχοντες ὀδηγὸν τὸν κωμάρχη καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας διευθυνόμενοι πρὸς τὴν ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ κωμάρχης κατοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Χειρίσοφου δραπετεύει. Μετὰ ταῦτα ἄνευ ὀδηγοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας πλανώμενοι φθάουσι πρὸς τὸν Φᾶσιν ποταμὸν, ὃν διαβάντες πλησιάζουσι μετὰ διήμερον πορείαν εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν Χαλβῶν, Ταόχων καὶ Φασιανῶν· τούτους δ' ἐκδιώξαντες οἱ Ἕλληνες καὶ ὑπερβάντες τὸ ὄρος καταβαίνουσιν εἰς κόμας μεστὰς πολλῶν ἀγαθῶν].

Ε'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς χώρας τῶν Ταόχων, τῶν Χαλύβων καὶ τῶν Σκυθηνῶν.—
"Αφιξίς εἰς τὸ ὄρος Θήγην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης.

(7, 1—27)

Ἐκ δὲ τούτων ἐπορεύθησαν εἰς Ταόχους σταθμοὺς πέντε § 1-2
 παρασάγγας τριάκοντα· καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπέλιπεν· χωρία
 γὰρ ἔχουν ἰσχυρὰ οἱ Ταόχοι, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐπιτήδεια πάντα
 εἶχον ἀνακεκομισμένοι. ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο πρὸς χωρίον, ὃ
 πόλιν μὲν οὐκ εἶχεν οὐδ' οἰκίας, συνεληλυθότες δ' ἦσαν
 αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά, Χειρίσο-
 φος μὲν πρὸς τοῦτο προσέβαλλεν εὐθύς ἦκων· ἐπειδὴ δὲ ἡ
 πρώτη τάξις ἀπέκαμνεν, ἄλλη προσήει καὶ αὐθις ἄλλη· οὐ
 γὰρ ἦν ἀθρόοις περιστῆναι, ἀλλὰ ποταμὸς ἦν κύκλιφ.

Ἐπειδὴ δὲ Ξενοφῶν ἦλθε σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι καὶ πελ- § 3-4
 τασταῖς καὶ ὀπλίταις, ἐνταῦθα δὴ λέγει Χειρίσοφος· «Εἰς
 καλὸν ἦκετε· τὸ γὰρ χωρίον αἰρετέον· τῇ γὰρ στρατιᾷ οὐκ
 ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον». ἐνταῦθα δὴ
 κοινῇ ἐβουλεύοντο· καὶ τοῦ Ξενοφώντος ἐρωτῶντος, τί τὸ
 κωλύον εἶη εἰσελθεῖν, εἶπεν ὁ Χειρίσοφος· «Μία αὕτη πάρο-
 δός ἐστιν ἣν ὄρας· ὅταν δέ τις ταύτῃ πειράται παριέναι,
 κυλίνδουσι λίθους ὑπὲρ ταύτης ἀπὸ τῆς ὑπερεχούσης πέ-
 τρας· ὅς δ' ἂν καταληφθῇ, οὕτω διατίθεται». ἅμα δ' ἔδειξε
 συντετριμμένους ἀνθρώπους καὶ σκέλη καὶ πλευράς.

«Ἦν δὲ τοὺς λίθους ἀναλώσωσιν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ἄλλο § 5-7
 τι ἢ οὐδὲν κωλύει παριέναι; οὐ γὰρ δὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὀρω-
 μεν, εἰ μὴ ὀλίγους τούτους ἀνθρώπους, καὶ τούτων δύο ἢ
 τρεῖς ὀπλισμένους. τὸ δὲ χωρίον, ὡς καὶ σὺ ὄρας, σχεδὸν
 τρία ἡμίπλευρά ἐστιν, ὃ δεῖ βαλλομένους διελθεῖν· τούτου δὲ
 ὅσον πλέθρον δασὺ πίτυσι διαλειπούσαις μεγάλαις, ἀνθ' ὧν

ἔστιηκότες ἄνδρες τί ἂν πάσχοιεν ἢ ὑπὸ τῶν φερομένων λίθων ἢ ὑπὸ τῶν κυλινδομένων; τὸ λοιπὸν οὖν ἤδη γίγνεται ὡς ἡμίπλευρον, ὃ δεῖ, ὅταν λωφήσωσιν οἱ λίθοι, παραδραμεῖν»
 «Ἄλλὰ εὐθύς», ἔφη ὁ Χειρίσοφος, «ἐπειδὴν ἀρξώμεθα εἰς τὸ δασὺ προϊέναι, φέρονται οἱ λίθοι πολλοί». «Αὐτὸ ἂν», ἔφη, «τὸ δέον εἶη· θάπτιον γὰρ ἀναλώσουσι τοὺς λίθους. ἀλλὰ πορευώμεθα, ἔνθεν ἡμῖν μικρὸν τι παραδραμεῖν ἔσται, ἢν δυνώμεθα, καὶ ἀπελθεῖν βράδιον, ἢν βουλώμεθα».

§ 8-9 Ἐντεῦθεν ἐπορευόντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν καὶ Καλλιμάχος Παρράσιος λοχαγός· τούτου γὰρ ἡ ἡγεμονία ἦν τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγῶν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· οἱ δὲ ἄλλοι λοχαγοὶ ἔμενον ἐν τῇ ἀσφαλεῖ. μετὰ τούτου οὖν ὑπήλθον ὑπὸ τὰ δένδρα ἄνθρωποι ὡς ἑβδομήκοντα, οὐχ ἄθροοι, ἀλλὰ καθ' ἓνα, ἕκαστος φυλαττόμενος ὡς ἐδύνατο. Ἀγασίας δὲ ὁ Στυμφάλιος καὶ Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ οὗτοι τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγοὶ ὄντες, καὶ ἄλλοι δὲ ἐφέστασαν ἔξω τῶν δένδρων· οὐ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς ἐν τοῖς δένδροις ἐστάναι πλέον ἢ τὸν ἓνα λόχον.

§ 10-12 Ἐνθα δὴ Καλλιμάχος μηχανάται τι· προὔτρεχεν ἀπὸ τοῦ δένδρου, ὑφ' ἧ ἦν αὐτός, δύο ἢ τρία βήματα· ἐπεὶ δὲ οἱ λίθοι φέροντο, ἀνέχαζεν εὐπετῶς· ἐφ' ἐκάστης δὲ προδρομῆς πλέον ἢ δέκα ἄμαξαι πέτρων ἀνηλίσκοντο. ὁ δὲ Ἀγασίας ὡς ὄρᾳ τὸν Καλλιμάχον, ἃ ἐποίει, καὶ τὸ στράτευμα πᾶν θεώμενον, δείσας, μὴ οὐ πρῶτος παραδράμη εἰς τὸ χωρίον, οὔτε τὸν Ἀριστώνυμον, πλησίον ὄντα, παρακαλέσας οὔτε Εὐρύλοχον τὸν Λουσιέα, ἐταίρους ὄντας, οὔτε ἄλλον οὐδένα, χωρεῖ αὐτός καὶ παρέρχεται πάντας. ὁ δὲ Καλλιμάχος, ὡς ὄρᾳ αὐτὸν παριόντα, ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ τῆς ἵτους· ἐν δὲ τούτῳ παραθεῖ αὐτοὺς Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ μετὰ τοῦτον Εὐρύλοχος Λουσιεύς· πάντες γὰρ οὗτοι ἀντεποιοῦντο ἀρετῆς καὶ ἀντηγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους· καὶ οὕτως ἐρίζοντες αἰρούσι

τὸ χωρίον. ὡς γὰρ ἄπαξ εἰσέδραμον, οὐδεὶς πέτρος ἄνωθεν ἤνέχθη.

Ἐνταῦθα δὴ δεινὸν ἦν θέαμα. αἱ γὰρ γυναῖκες, ῥίπτουσαι § 13-14 τὰ παιδιά, εἶτα ἑαυτὰς ἐπικατερρίπτουσι, καὶ οἱ ἄνδρες ὡσαύτως. ἐνταῦθα δὴ καὶ Αἰνεΐας Στυμφάλιος λοχαγός, ἰδὼν τινα θέοντα ὡς ῥίψοντα ἑαυτὸν, στολὴν ἔχοντα καλὴν, ἐπιλαμβάνεται ὡς κωλύσων· ὁ δὲ αὐτὸν ἐπισπάται, καὶ ἀμφοτέροι ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι καὶ ἀπέθανον. ἐντεῦθεν ἄνθρωποι μὲν πάνυ ὀλίγοι ἐλήφθησαν, βόες δὲ καὶ ὄνοι πολλοὶ καὶ πρόβατα. †

Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Χαλύδων σταθμοὺς ἑπτὰ παρα- § 15-17 σάγγας πενήκοντα. οὗτοι ἦσαν, ὧν διήλθον, ἀλκιμώτατοι, καὶ εἰς χεῖρας ἦσαν. εἶχον δὲ θώρακας λινοῦς μέχρι τοῦ ἦτρου, ἀντὶ δὲ τῶν πτερύγων σπάρτα πυκνὰ ἐστραμμένα. εἶχον δὲ καὶ κνημιδας καὶ κράνη καὶ παρὰ τὴν ζώνην μαχαίριον ὅσον ξυγλήην Λακωνικὴν, ᾧ ἔσφαττον, ὧν κρατεῖν δύναιντο, καὶ ἀποτεμόντες ἂν τὰς κεφαλὰς, ἔχοντες ἐπορεύοντο, καὶ ἦδον καὶ ἐχόρευον, ὅποτε οἱ πολέμιοι αὐτοὺς ὄψεσθαι ἔμελλον. εἶχον δὲ καὶ δόρυ ὡς πεντεκαίδεκα πήχεων, μίαν λόγχην ἔχον. οὗτοι ἐνέμενον ἐν τοῖς πολισίμασιν· ἐπεὶ δὲ παρέλθοιεν οἱ Ἕλληνας, εἶποντο αἰεὶ μαχοῦμενοι. ὄκουν δὲ ἐν τοῖς ὄχυροις, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐν τούτοις ἀνακεκομμένοι ἦσαν· ὥστε μηδὲν λαμβάνειν αὐτόθεν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ διετράφησαν τοῖς κτήνεσιν, ἃ ἐκ τῶν Ταόχων ἔλαβον.

Ἐκ τούτου οἱ Ἕλληνας ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Ἄρπασον ποτα- § 18-20 μόν, εὖρος τεττάρων πλῆθρων. ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Σκυθηνῶν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι διὰ πεδίου εἰς κόμας· ἐν αἷς ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. ἐντεῦθεν διήλθον σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι πρὸς πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ οἰκουμένην, ἣ ἐκαλεῖτο Γυμνιάς. ἐκ ταύτης ὁ τῆς χώρας ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἤγε-

μόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄφονται θάλατταν· εἰ δὲ μή, τεθνάναι ἐπηγγείλατο. καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκελεύετο αἰθεῖν καὶ φθεῖρειν τὴν χώραν· ἣ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκεν συνέλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21-24 Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῆ πέμπτη ἡμέρα· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ἠήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἶποντο γὰρ ὀπισθεν οἱ ἐκ τῆς καομένης χώρας, καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινά· τέ τινας καὶ ἐζώγησαν, ἐνέδραν (ποιησάμενοι, καὶ γέρρα ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβοεῖα ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν. ἐπειδὴ δ' ἡ βοή πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον, καὶ οἱ αἰεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς αἰεὶ βοῶντας, καὶ πολλῶ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή, ὅση δὲ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὲ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἵππέας ἀναλαβὼν παρεβοήθει· καὶ τάχα δὲ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν «Θάλαττα, θάλαττα» καὶ παρεγγυόντων. ἔνθα δὲ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι.

§ 25-27 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὲ περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρύοντες. καὶ ἐξαπίνης, ὅτου δὲ παρεγγυήσαντος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. ἐνταῦθα ἀνέτιθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοεῶν καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς τε κατέτεμνε τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι, δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν

καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἦται δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαθε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. κώμην δὲ δεῖξας αὐτοῖς, οὐ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἑσπέρα ἐγένετο, ὄχητο ἀπιών.

Γ'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς χώρας τῶν Μακρόνων.—Οἱ πρὸς τοὺς Κόλχους ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀφιξεις αὐτῶν εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 1—28)

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν οἱ Ἕλληγες διὰ Μακρόνων § 1-3 σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. τῇ πρώτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὃς ὄριζε τὴν τῶν Μακρόνων καὶ τὴν τῶν Σκυθηγῶν. εἶχον δ' ὑπὲρ δεξιῶν χωρίον οἶον χαλεπώτατον καὶ εἰς ἀριστερᾶς ἄλλον ποταμόν, εἰς ὃν ἐνέβαλλεν ὁ ὄριζον, δι' οὗ ἔδει διαβῆναι. ἦν δὲ οὗτος δασὺς δένδροισι παχέσι μὲν οὐ, πυκνοῖς δέ. ταῦτ', ἐπεὶ προσῆλθον οἱ Ἕλληγες, ἔκοπτον, σπεύδοντες ἐκ τοῦ χωρίου ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν. οἱ δὲ Μάκρωνες, ἔχοντες γέρρα καὶ λόγχας καὶ τριχίνους χιτῶνας, κατ' ἀντιπέραν τῆς διαβάσεως παρατεταγμένοι ἦσαν, καὶ ἀλλήλοισι διεκελεύοντο, καὶ λίθους εἰς τὸν ποταμόν ἔρριπτον· ἐξικνούντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν.

Ἐνθα δὲ προσέρχεται Ξενοφῶντι τῶν πελταστῶν ἀνὴρ, § 4-7 Ἀθήνησι φάσκων δεδουλευκέναι, λέγων, ὅτι γιγνώσκω τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων. «καὶ οἶμαι», ἔφη, «ἐμὴν ταύτην πατριδα εἶναι· καὶ εἰ μή τι κωλύει, ἐθέλω αὐτοῖς διαλεχθῆναι». «Ἄλλ' οὐδὲν κωλύει», ἔφη, «ἀλλὰ διαλέγου καὶ μάθε πρώτον, τίνες εἰσίν». οἱ δ' εἶπον ἐρωτήσαντος ὅτι Μάκρωνες. «Ἐρώτα τοίνυν», ἔφη, «αὐτοὺς, τί ἀντιτετάχεται καὶ χρεῖζουσιν ἡμῖν πολέμιοι εἶναι». οἱ δ' ἀπεκρίναντο· «Ὅτι καὶ

ὕμεις ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν ἔρχεσθε». λέγειν ἐκέλευον οἱ στρατηγοί, ὅτι «οὐ κακῶς γε ποιήσοντες, ἀλλὰ βασιλεῖ πολέμησαντες ἀπερχόμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπὶ θάλατταν βουλόμεθα ἀφικέσθαι». ἡρώτων ἐκεῖνοι, εἰ δοῖεν ἂν τούτων τὰ πιστά. οἱ δ' ἔφασαν καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἐθέλειν. ἐντεῦθεν διδόασιν οἱ Μάκρωνες βαρβαρικὴν λόγχην τοῖς Ἑλλησιν, οἱ δὲ Ἑλληγες ἐκείνοις Ἑλληνικὴν ταῦτα γὰρ ἔφασαν πιστὰ εἶναι· θεοὺς δ' ἐπεμαρτύρατο ἀμφοτέρω.

- § 8-9 Μετὰ δὲ τὰ πιστὰ εὐθύς οἱ Μάκρωνες τὰ δένδρα συνεξέκοπτον, τὴν τε ὁδὸν ὠδοποιοῦν ὡς διαβιθῶντες, ἐν μέσοις ἀναμειγμένοι τοῖς Ἑλλησι, καὶ ἀγορὰν οἷαν ἐδύνατο παρεῖχον, καὶ παρήγαγον ἐν τρισὶν ἡμέραις, ἕως ἐπὶ τὰ Κόλχων ὄρια κατέστησαν τοὺς Ἑλληνας. ἐνταῦθα ἦν ὄρος μέγα· καὶ ἐπὶ τούτου οἱ Κόλχοι παρατεταγμένοι ἦσαν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἑλληγες ἀντιπαρετάξαντο φάλαγγα, ὡς οὕτως ἄξοντες πρὸς τὸ ὄρος· ἔπειτα δὲ ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖς βουλεύσασθαι συλλεγεῖσιν, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιοῦνται.
- § 10-11 Ἐλεξεν οὖν Ξενοφῶν, ὅτι δοκοῖη παύσαντας τὴν φάλαγγα λόχους ὀρθίους ποιῆσαι· «ἡ μὲν γὰρ φάλαγξ διασπασθήσεται εὐθύς· τῇ μὲν γὰρ ἄνοδον, τῇ δὲ εὐδοδον εὐρήσομεν τὸ ὄρος· καὶ εὐθύς τοῦτο ἀθυμίαν ποιήσει, ὅταν τεταγμένοι εἰς φάλαγγα ταύτην διεσπασμένην ὀρθῶσιν. ἔπειτα ἢ μὲν ἐπὶ πολλῶν τεταγμένοι προσάγωμεν, περιττεύουσιν ἡμῶν οἱ πολέμοι, καὶ τοῖς περιττοῖς χρήσονται, ὅ,τι ἂν βούλωνται· ἐὰν δὲ ἐπ' ὀλίγων τεταγμένοι ἴωμεν, οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστόν, εἰ διακοπεῖται ἡμῶν ἢ φάλαγξ ὑπὸ ἀθρόων καὶ βελῶν καὶ ἀνθρώπων ἐμπεσόντων· εἰ δὲ πῃ τοῦτο ἔσται, τῇ ὄλῃ φάλαγγι κακὸν ἔσται.
- § 12-13 » Ἀλλὰ μοι δοκεῖ ὀρθίους τοὺς λόχους ποιησαμένους τοσοῦτον χωρίον κατασχεῖν διαλιπόντας τοῖς λόχοις, ὅσον ἔξω τοῦ ἐσχάτου λόχου γενέσθαι τῶν πολεμίων κεράτων· καὶ οὕτως ἐσόμεθα τῆς τε τῶν πολεμίων φάλαγγος ἔξω οἱ ἐσχατοί

λόχοι, καὶ ὀρθίους ἄγοντες οἱ κράτιστοι ἡμῶν πρῶτοι προσ-
 ἴασιν, ἢ τε ἂν εὐδοκῶν ἦ, ταύτη ἕκαστος ἄξει ὁ λόχος. καὶ
 εἷς τε τὸ διαλείπον οὐ βράδιον ἔσται τοῖς πολεμίοις εἰσελθεῖν,
 ἔνθεν καὶ ἔνθεν λόχων ὄντων, διακόψαι τε οὐ βράδιον ἔσται
 λόχον ὀρθιον προσιόντα. ἐάν τέ τις πιέζηται τῶν λόχων, ὁ
 πλησίον βοηθήσει. ἦν τε εἷς πῃ δυνηθῆ τῶν λόχων ἐπὶ τὸ
 ἄκρον ἀναβῆναι, οὐδεὶς μηκέτι μείνη τῶν πολεμίων».

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίουν ὀρθίους τοὺς λόχους. Ξενοφῶν § 14
 δέ, ἀπιὼν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ, ἔλεγε τοῖς στρα-
 τιώταις· «Ἄνδρες, οὗτοί εἰσιν, οὓς ὁράτε, μόνοι ἔτι ἡμῖν
 ἐμποδῶν τὸ μὴ ἦδη εἶναι, ἔνθα πάλα σπεύδομεν· τούτους,
 ἦν πως δυνώμεθα, καὶ ὤμοις δεῖ καταφαγεῖν».

Ἐπεὶ δ' ἐν ταῖς χώραις ἕκαστοι ἐγένοντο καὶ τοὺς λόχους § 15-18
 ὀρθίους ἐποίησαντο, ἐγένοντο μὲν λόχοι τῶν ὀπλιτῶν ἅμφι
 τοὺς ὀγδοήκοντα, ὁ δὲ λόχος ἕκαστος σχεδὸν εἷς τοὺς ἑκατόν·
 τοὺς δὲ πελταστάς καὶ τοὺς τοξότας τριχῆ ἐποίησαντο, τοὺς
 μὲν τοῦ εὐωνύμου ἕξω, τοὺς δὲ τοῦ δεξιοῦ, τοὺς δὲ κατὰ μέσον,
 σχεδὸν ἑξακοσίους ἑκάστους. ἐκ τούτου παρηγγύησαν οἱ στρα-
 τηγοὶ εὐχεσθαι· εὐξάμενοι δὲ καὶ παιανίσαντες ἐπορεύοντο.
 καὶ Χειρίσοφος μὲν καὶ Ξενοφῶν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς πελτασταί,
 τῆς τῶν πολεμίων φάλαγγος ἕξω γενόμενοι ἐπορεύοντο· οἱ δὲ
 πολέμιοι, ὡς εἶδον αὐτούς, ἀντιπαραθέοντες οἱ μὲν ἐπὶ τὸ
 δεξιόν, οἱ δὲ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον διεσπάσθησαν, καὶ πολὺ τῆς
 αὐτῶν φάλαγγος ἐν τῇ μέσῳ κενὸν ἐποίησαν. οἱ δὲ κατὰ τὸ
 Ἄρκαδικὸν πελτασταί, ὧν ἦρχεν Αἰσχίνης ὁ Ἀκαρνάν, νομί-
 σαντες φεῦγεῖν, ἀνακραγόντες ἔθεον· καὶ οὗτοι πρῶτοι ἐπὶ τὸ
 ὄρος ἀναβαίνουσιν· συνεφείπετο δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ Ἄρκαδικὸν
 ὀπλιτικόν, ὧν ἦρχε Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος. οἱ δὲ πολέμιοι, ὡς
 ἤρξαντο θεῖν, οὐκέτι ἔστησαν, ἀλλὰ φυγῆ ἄλλος ἄλλῃ ἐτράπετο.

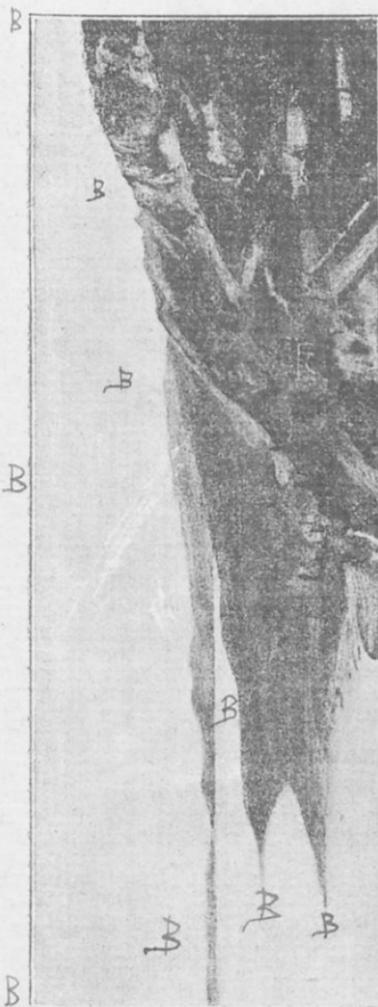
Οἱ δὲ Ἕλληνας ἀναβάντες ἐστρατοπεδεύοντο ἐν πολλαῖς § 19-21
 κώμασι· καὶ τὰπιτύθεια πολλὰ ἐχούσαις. καὶ τὰ μὲν ἄλλα οὐδέν,

ὅ,τι καὶ ἐθαύμασαν· τὰ δὲ σμήνη πολλὰ ἦν αὐτόθι, καὶ τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον τῶν στρατιωτῶν, πάντες ἄφρονές τε ἐγίγνοντο καὶ ἴμμον καὶ ὀρθὸς οὐδεὶς ἐδύνατο ἵστασθαι, ἀλλ' οἱ μὲν ὀλίγον ἐδηδοκότες σφόδρα μεθύουσιν ἐφίκεσαν, οἱ δὲ πολὺ μαινομένοις, οἱ δὲ καὶ ἀποθνήσκουσιν. ἔκειντο δὲ οὕτω πολλοί, ὥσπερ τροπῆς γεγενημένης, καὶ πολλή ἦν ἄθυμία. τῇ δ' ὕστερα ἡ ἀπέθανε μὲν οὐδεὶς, ἀμφὶ δὲ τὴν αὐτὴν πῶς ὤραν ἀνεφρόνουσιν τρίτῃ δὲ καὶ τετάρτῃ ἀνίσταντο ὥσπερ ἐκ φαρμακοποσίας.

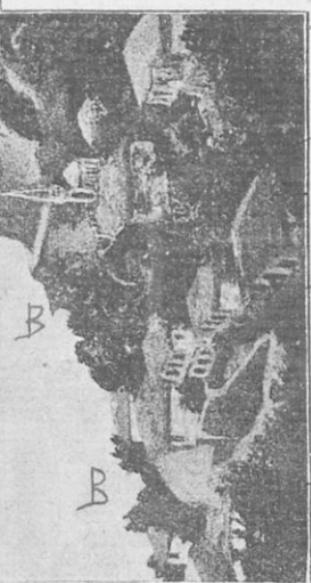
§ 22-24 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας ἑπτὰ, καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα οἰκουμένην ἐν τῇ Εὐξείνῃ Πόντῳ, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν τῇ Κόλχων χώρα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κώμαις· κἀντεῦθεν ὀρμώμενοι ἐλήζοντο τὴν Κολχίδα. ἀγορὰν δὲ παρείχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζοῦντιοι, καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἑλληνας καὶ ξένια ἔδοσαν βοῦς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον. συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῇ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων, καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον βόες.

§ 25-26 Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν εὗξαντο, παρεσκευάζοντο· ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῆσαι τῇ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ εὗξαντο. ἐποίησαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῇ ὄρει, ἔνθα περ ἐσκήνουν. εἶλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, ὃς ἔφυγε παῖς ὢν οἴκουθεν, παιδα ἄκων κατακανὼν ξυγλήη πατάξας, δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδωσαν τῷ Δρακοντίῳ, καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκῶς εἶη. ὁ δὲ δείξας οὐπερ ἐστηκότες ἐτύγγανον, «Οὗτος ὁ λόφος», ἔφη, «κάλλιστος τρέχειν, ὅπου ἂν τις βούληται». «Πῶς οὖν», ἔφασαν, «δυνήσονται παλαίειν ἐν σκληρῇ καὶ δασεῖ οὕτως;» ὁ δ' εἶπε· «Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών».

Β Ἦγωνίζοντο δὲ πκίδες μὲν στάδιον τῶν αἰχμαλώτων οἱ § 27-28Β
 πλείστοι, δόλιχον δὲ Κρήτες πλείους ἢ ἐξίγοντα, πάλιν δὲ καὶ Β

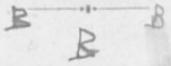

Β πυγμῆν καὶ παγκράτιον ἔτε-Β
 Β ροι· καὶ καλὴ θέα ἐγένετο· Β
 Β πολλοὶ γὰρ κατέβησαν καὶ Β
 Β βᾶτε θεωμένων τῶν ἐταίρων, Β
 Β πολλὴ φιλονικία ἐγένετο. Β
 Β βῆθεον δὲ καὶ ἵπποι, καὶ ἔδει Β
 Β αὐτοῦς, κατὰ τοῦ πρανοῦς Β
 Β ἐλάσαντας, ἐν τῇ θαλάττῃ Β
 Β ὑποστρέψαντας, πάλιν ἄνω Β
 Β πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν. καὶ Β
 Β

Β
 Β Τροπαίους Β
 Β Β
 Β Β

κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκαλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς Β
 ὄρθιον μὸλις βᾶδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ Β
 καὶ γέλως καὶ παρακéléυσις ἐγένετο. Β

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Α'. Διαμονή τῶν Ἑλλήνων ἐν Τραπεζοῦντι
καὶ σύσκεψις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.

(1, 1—17)

§ 1 Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅσα ἐν τῇ πορείᾳ τῇ μέχρι ἐπὶ θάλατταν τὴν ἐν τῇ Εὐξεινῇ Πόντῳ, καὶ ὡς εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, ἀφίκοντο, καὶ ὡς ἀπέθυσαν, ἃ εὗξαντο σωτήρια θύσειν, ἐνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοντο, ἐν τῇ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.

§ 2-4 Ἐκ δὲ τούτου συνελθόντες ἐβουλεύοντο περὶ τῆς λοιπῆς πορείας· ἀνέστη δὲ πρῶτος Λέων Θούριος καὶ ἔλεξεν ὧδε· «Ἐγὼ μὲν τοῖνον», ἔφη, «ὧ ἄνδρες, ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων καὶ τὰ ὄπλα φέρων καὶ ἐν τάξει ἰὼν καὶ φυλακᾶς φυλάττων καὶ μαχόμενος, ἐπιθυμῶ δὲ ἤδη, παυσάμενος τούτων τῶν πόνων, ἐπεὶ θάλατταν ἔχομεν, πλεῖν τὸ λοιπόν, καὶ ἐκταθεῖς ὥσπερ Ὀδυσσεὺς ἀφικέσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα» ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται ἀνεθορύθησαν, ὡς εὖ λέγοι· καὶ ἄλλος ταῦτα ἔλεγε, καὶ πάντες οἱ παριόντες. ἔπειτα δὲ Χειρίσοφος ἀνέστη καὶ εἶπεν ὧδε· «Φίλος μοί ἐστιν, ὧ ἄνδρες, Ἀναξίβιος, ναυαρχῶν δὲ καὶ τυγχάνει. ἦν οὖν πέμπητέ με, οἶμαι ἂν ἔλθειν καὶ τριήρεις ἔχων καὶ πλοῖα τὰ ἡμᾶς ἄξοντα· ὑμεῖς δέ, εἴπερ πλεῖν βούλεσθε, περιμένετε, ἔστ' ἂν ἐγὼ ἔλθω· ἤξω δὲ ταχέως». ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατιῶται ἤσθησάν τε καὶ ἐψηφίσαντο πλεῖν αὐτὸν ὡς τάχιστα. √

§ 5-7 Μετὰ τοῦτον Ξενοφῶν ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· «Χειρίσοφος μὲν δὴ ἐπὶ πλοῖα στέλλεται, ἡμεῖς δὲ ἀναμενοῦμεν. ὅσα

μοι οὖν δοκεῖ καιρὸς εἶναι ποιεῖν ἐν τῇ μονῇ, ταῦτα ἐρῶ: *ἰα* *ἰα*
 πρῶτον μὲν τὰ ἐπιτήδεια δεῖ πορίζεσθαι ἐκ τῆς πολεμίας·
 οὔτε γὰρ ἀγορὰ ἔστιν ἱκανή οὔτε, ὅτου ὠνητόμεθα, εὐπορία,
 εἰ μὴ ὀλίγοις τισίν· ἢ δὲ χώρα πολεμία· κίνδυνος οὖν πολ-
 λούς ἀπόλλυσθαι, ἢν ἀμελῶς τε καὶ ἀφυλάκτως πορεύησθε
 ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια. ἀλλὰ μοι δοκεῖ σὺν προνομαῖς λαμβάνειν
 τὰ ἐπιτήδεια, ἄλλως δὲ μὴ πλανᾶσθαι, ὡς σφῆξησθε, ἡμᾶς
 δὲ τούτων ἐπιμελεῖσθαι». ἔδοξε ταῦτα. ✓

«Ἐτι τοίνυν ἀκούσατε καὶ τάδε. ἐπὶ λείαν γὰρ ὑμῶν ἐκ- § 8
 πορεύονται τινες, οἷμαι οὖν βέλτιστον εἶναι ἡμῖν εἰπεῖν τὸν
 μέλλοντα ἐξιέναι, φράζειν δὲ καὶ ὅποι, ἵνα καὶ τὸ πλῆθος
 εἰδῶμεν τῶν ἐξιόντων καὶ τῶν μενόντων, καὶ συμπαρασκευά-
 ζομεν, ἐάν τι δέη, κἂν βογηθῆσαι τισι καιρὸς ἦ, εἰδῶμεν,
 ὅποι δεῆσει βογηθῆναι, καὶ ἐάν τις τῶν ἀπειροτέρων ἐγχειρή-
 ποι, συμβουλεύομεν, πειρώμενοι εἰδέναι τὴν δύναμιν, ἐφ' οὓς
 ἂν ἴωσιν». ἔδοξε καὶ ταῦτα.

«Ἐννοεῖτε δὲ καὶ τόδε», ἔφη. «σχολῇ τοῖς πολεμίοις § 9-11
 λήξεσθαι, καὶ δικαίως ἡμῖν ἐπιβουλεύουσιν· ἔχομεν γὰρ τὰ
 ἐκείνων ὑπερκάθηται δὲ ἡμῶν. φυλακὰς δὲ μοι δοκεῖ δεῖν
 περὶ τὸ στρατόπεδον εἶναι. ἐάν οὖν κατὰ μέρος φυλάττωμεν
 καὶ σκοπῶμεν, ἦττον ἂν δύναιτο ἡμᾶς θηρᾶν οἱ πολέμιοι.
 ἔτι τοίνυν τάδε ὁρᾶτε. εἰ μὲν ἠπιστάμεθα σαφῶς, ὅτι ἦξει
 πλοῖα Χειρίσοφος ἄγων ἱκανά, οὐδὲν ἂν ἔδει ὡν μέλλω λέγειν·
 νῦν δ' ἐπεὶ τοῦτο ἄδηλον, δοκεῖ μοι πειρᾶσθαι πλοῖα συμπα-
 ρασκευάζειν καὶ αὐτόθεν· ἦν μὲν γὰρ ἔλθῃ ἔχων, ὑπαρ-
 χόντων ἐνθάδε ἐν ἀφθονωτέροις πλευρόμεθα· ἦν δὲ μὴ ἄγῃ,
 τοῖς ἐνθάδε χρησόμεθα. ὁρῶ δὲ ἐγὼ πλοῖα πολλάκις παρα-
 πλέοντα· εἰ οὖν, αἰτησάμενοι παρὰ Τραπεζουντίων μακρὰ
 πλοῖα, κατάγοιμεν καὶ φυλάττοιμεν αὐτά, τὰ πηδάλια παρα-
 λυόμενοι, ἕως ἂν ἱκανὰ τὰ ἄξοντα γένηται, ἴσως ἂν οὐκ ἀπο-
 ρήσαιομεν κομιδῆς, οἷας δεόμεθα». ἔδοξε καὶ ταῦτα.

§ 12-13 «Ἐννοήσατε δ'», ἔφη, «εἰ εἰκόσ και τρέφειν ἀπὸ κοινοῦ, οὓς ἂν καταγάγωμεν, ὅσον ἂν χρόνον ἡμῶν ἔνεκεν μένωσι, και ναῦλον συνθέσθαι, ὅπως ὠφελούντες και ὠφελῶνται». ἔδοξε και ταῦτα. «Δοκεῖ τοίνυν μοι», ἔφη, «ἦν ἄρα και ταῦτα ἡμῖν μὴ ἐκπεραίνηται, ὥστε ἔχειν ἀρκοῦντα πλοῖα, τὰς ὁδοῦς, ἃς δυσπόρους ἀκούομεν εἶναι, ταῖς παρὰ θάλατταν οἰκούσαις πόλεσιν ἐντείλασθαι ὁδοποιεῖν· πείσονται γὰρ και διὰ τὸ φοβεῖσθαι και διὰ τὸ βούλεσθαι ἡμῶν ἀπαλλαγῆναι».

§ 14-17 Ἐνταῦθα δὲ ἀνέκραγον, ὡς οὐ δέοι ὁδοιπορεῖν. ὁ δὲ ὡς ἔγνω τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν, ἐπεψήφισε μὲν οὐδέν, τὰς δὲ πόλεις ἐκούσας ἔπεισεν ὁδοποιεῖν, λέγων, ὅτι θάπτον ἀπαλλάξονται, ἦν εὐποροὶ γένωνται αἱ ὁδοί· ἔλαβον δὲ και πεντηκόντορον παρὰ τῶν Τραπεζουντίων, ἣ ἐπέστησαν Δέξιππον Λάκωνα περίοικον. οὗτος, ἀμελήσας τοῦ συλλέγειν πλοῖα, ἀποδράς ἦχετο ἔξω τοῦ Πόντου, ἔχων τὴν ναῦν. οὗτος μὲν οὖν δίκαια ἔπαθεν ὅστερον· ἐν Θράκῃ γὰρ παρὰ Σεύθη πολυπραγμιῶν τι ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου τοῦ Λάκωνος, ἔλαβον δὲ και τριακόντορον, ἣ ἐπεστάθη Πολυκράτης Ἀθηναῖος, ὅς, ὅποσα λαμβάνοι πλοῖα, κατήγγεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. και τὰ μὲν ἀγώγιμα, εἴ τι ἦγον, ἐξαιρούμενοι φύλακας καθίστασαν, ὅπως σῶα εἴη, τοῖς δὲ πλοίοις ἐχρήσαντο εἰς παραγωγὴν. ἐν ᾗ δὲ ταῦτα ἦν, ἐπὶ λείαν ἐξήσαν οἱ Ἑλληγες, και οἱ μὲν ἐλάμβανον, οἱ δὲ και οὔ. Κλεαίνετος δ', ἐξαγαγὼν και τὸν ἑαυτοῦ και ἄλλον λόχον πρὸς χωρίον χαλεπὸν, αὐτὸς τε ἀπέθανε και ἄλλοι πολλοὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

[Περίληψις τοῦ κεφαλαίου 2 :

Ἐπειδὴ τὰ τρόφιμα ἤρχισαν νὰ ἐκλείψωσι, εἰσβάλλουσιν οἱ Ἑλληγες εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν χώραν τῶν Δριλῶν· οἱ Δρίλοι ἐμπρήσαντες πάντα τὰ ἀλώσιμα χωρία τῶν συρρέουσιν ἅπαντες μετὰ τῶν ἵπαρχόντων εἰς χωρίον τι ὄχυρον, τὴν ἑαυτῶν μητρόπολιν· ταύτην οἱ Ἑλληγες μετὰ μακρὰν μάχην κυριεύουσι και πυρπολοῦσι τὴν δ' ὕστεραίαν ἐπανερχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα ἔχοντες τροφάς].

B'. "Αφίξεις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασσοῦντα.—Διανομή τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ τρόπος, καθ' ὃν χρησιμοποιεῖ ὁ Ξενοφῶν τὰ διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντα αὐτῷ χρήματα.

(3, 1—13)

Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἦκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε § 1-3
τὰ ἐπιτίθεται ἦν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. καὶ εἰς
μὲν τὰ πλοῖα τοὺς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ
τετταράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν,
ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. καὶ Φιλιήσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς
πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσβιβάσαντες, τούτων ἐκέλευον
ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἡ δὲ ὁδὸς ὠδοποιημένη
ἦν. καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασσοῦντα τριταῖοι,
πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σινοπέων ἄποικον ἐν τῇ Κολ-
χίδι χώρᾳ. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτασις σὺν
τοῖς ὅπλοις ἐγίγνετο καὶ ἀριθμὸς, καὶ ἐγένοντο ὀκτακισχί-
λιοι καὶ ἑξακόσιοι. οὔτοι ἐσώθησαν· οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώλοντο
ὑπὸ τε τῶν πολεμίων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσῳ.

Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων § 4-6
ἀργύριον γενόμενον. καὶ τὴν δεκάτην, ἣν τῷ Ἀπόλλωνι ἐξεί-
λον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ μέρος
ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρίσοφου Νέων ὁ
Ἀσιναιὸς ἔλαβεν. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος ἀνά-
θημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δέλφοις τῶν Ἀθη-
ναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τὸ τε αὐτοῦ ὄνομα καὶ τὸ
Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ. τὸ
δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτ' ἀπήει σὺν Ἀγησιλάῳ
ἐκ τῆς Ἀσίας τὴν εἰς Βιωτοὺς ὁδόν, καταλείπει παρὰ Με-
γαβύζῳ τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ, ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων

ἐδόκει ἵνα, καὶ ἐπέστειλεν, ἦν μὲν αὐτὸς σωθῆ, αὐτῷ ἀποδοῦναι· ἦν δέ τι πάθῃ, ἀναθῆναι ποιησάμενον τῇ Ἀρτέμιδι, ὅ,τι οἴοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῷ.

§ 7-8 Ἐπεὶ δ' ἔφευγεν ὁ Ξενοφῶν, κατοικοῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐν Σκιλλοῦντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς Ὀλυμπίαν θέωρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην αὐτῷ. Ξενοφῶν δὲ λαθὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου ἀνεῖλεν ὁ θεός. ἔτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελινοῦς. καὶ ἐν Ἐρέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν Σελινοῦς ποταμὸς παραρρεῖ. καὶ ἰχθύες τε ἐν ἀμφοτέροις ἔνεισι καὶ κόγχοι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ θῆραι πάντων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα θηρία.

§ 9-10 Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου, καὶ τὸ λοιπὸν δὲ αἰεὶ, δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραία, θυσίαν ἐποίει τῇ θεῷ, καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἑορτῆς. παρεῖχε δὲ ἡ θεὸς τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφιτα, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομένων δέ. καὶ γὰρ θήραν ἐποιοῦντο εἰς τὴν ἑορτὴν οἱ τε Ξενοφῶντος παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, οἱ δὲ βουλόμενοι καὶ ἄνδρες συνεθήρων· καὶ ἠλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σύες καὶ δορκάδες καὶ ἔλαφοι.

§ 11-13 Ἔστι δὲ ἡ χώρα, ἣ ἐκ Λακεδαιμόνος εἰς Ὀλυμπίαν πορεύονται, ὡς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἱεροῦ. ἐν δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμῶν καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανὰς σὺς καὶ αἰγὰς καὶ βουὸς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε καὶ τὰ τῶν εἰς τὴν ἑορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. περὶ δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη, ὅσα ἐστὶ τρωκτὰ ὠραία. ὁ δὲ ναός, ὡς μικρὸς μεγάλῳ, τῷ ἐν Ἐρέσῳ εἰκασταί, καὶ τὸ ξέανον ἔοικεν, ὡς κυπαρίττινον χρυσῷ ὄντι, τῷ ἐν

Ἐφέσῳ. καὶ στήλη ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα·
 ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ
 ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΓΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑ-
 ΘΥΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ
 ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙΗΙ
 ΤΑΥΤΑ ΤΗΙ ΘΕΩΙ ΜΕΛΗΣΕΙ.

*Γ'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς χώρας
 τῶν Μοσσυνοίκων.*

(4, 1—31)

Ἐκ Κερασσούντος δὲ κατὰ θάλατταν μὲν ἐκομίζοντο, οἷ- § 1-3
 περ καὶ πρόσθεν, οἱ δὲ ἄλλοι κατὰ γῆν ἐπορεύοντο. ἐπεὶ
 δὲ ἦσαν ἐπὶ τοῖς Μοσσυνοίκων ὄρισις, πέμπουσιν εἰς αὐτοὺς
 Τιμησίθεον τὸν Τραπεζούντιον, πρόξενον ὄντα τῶν Μοσσυ-
 νοίκων, ἐρωτῶντες, πότερον ὡς διὰ φιλίας ἢ διὰ πολεμίας
 πορεύονται τῆς χώρας. οἱ δὲ εἶπον, ὅτι οὐ διήσοιεν· ἐπί-
 στευον γὰρ τοῖς χωρίσις. ἐντεῦθεν λέγει ὁ Τιμησίθεος, ὅτι
 πολέμοι τούτοις εἰσὶν οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα. καὶ ἐδόκει καλέ-
 σαι ἐκείνους, εἰ βούλοιντο συμμαχίαν ποιήσασθαι· καὶ πεμ-
 φθεὶς ὁ Τιμησίθεος, ἦκεν ἄγων τοὺς ἄρχοντας.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, συνήλθον οἱ τε τῶν Μοσσυνοίκων ἄρ- § 4-10
 χοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἔλεξε Ξενοφῶν,
 ἡρμίνευε δὲ Τιμησίθεος· «Ὁ ἄνδρες Μοσσυνοῖκοι, ἡμεῖς
 βουλόμεθα διασωθῆναι πρὸς τὴν Ἑλλάδα περὶ πλοῖα γὰρ
 οὐκ ἔχομεν· κωλύουσι δὲ οὗτοι ἡμᾶς, οὓς ἀκούομεν ὑμῖν πο-
 λεμίου εἶναι. εἰ οὖν βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν
 συμμαχούς καὶ τιμωρήσασθαι, εἴ τί ποτε ὑμᾶς οὗτοι ἠδική-
 κασι, καὶ τὸ λοιπὸν ὑμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. εἰ δὲ ἡμᾶς
 ἀφήσετε, σκέψασθε, πόθεν αὐθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε

σύμμαχον». πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων τῶν Μοσσυνοίκων, ὅτι καὶ βούλοιντο ταῦτα καὶ δέχονται τὴν συμμαχίαν. «Ἄγεται δὴ», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «τί ἡμῶν δεήσεσθε χρήσασθαι, ἂν σύμμαχοι ὑμῶν γενώμεθα, καὶ ὑμεῖς τί οἰοίτε ἐσεσθε ἡμῖν συμπράξει περὶ τῆς διόδου;». οἱ δὲ εἶπον, ὅτι «ἱκανοὶ ἐσμεν εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλειν ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα τὴν τῶν ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν πολεμίων, καὶ δεῦρο ὑμῖν πέμψαι ναῦς τε καὶ ἄνδρας, οἵτινες ὑμῖν συμμαχοῦνταί τε καὶ τὴν ὁδὸν ἠγήσονται».

§ 11-14 Ἐπὶ τούτοις πιστὰ δόντες καὶ λαβόντες ἦρχοντο. καὶ ἤκον τῇ ὑστερίᾳ ἄγοντες τριακόσια πλοῖα μονόξυλα καὶ ἐν ἑκάστη τρεῖς ἄνδρας, ὧν οἱ μὲν δύο ἐκθάντες εἰς τάξιν ἔθεντο τὰ ὄπλα, ὁ δὲ εἰς ἐνέμενεν. καὶ οἱ μὲν λαβόντες τὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μένοντες ἐξετάξαντο ὧδε· ἔστησαν ἀνὰ ἑκατὸν μάλιστα οἶον χοροὶ ἀντιστοιχοῦντες ἀλλήλοις, ἔχοντες γέρρα πάντες λευκῶν βοῶν δασέα, εἰκασμένα κιττοῦ πετάλω, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ παλτὸν ὡς ἐξάπηγчу, ἔμπροσθεν μὲν λόγχην ἔχον, ὀπισθεν δὲ αὐτοῦ τοῦ ξύλου σφαιροειδές. χιτωνίσκους δὲ ἐνεδεδύκεσαν ὑπὲρ γονάτων, πάχος ὡς λινοῦ στρωματοδέσμου, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ δὲ κράνη σκύτινα, οἰάπερ τὰ Παφλαγονικά, κρωθύλον ἔχοντα κατὰ μέσον, ἐγγύτατα τιαροειδῆ· εἶχον δὲ καὶ σαγάρεις σιδηρᾶς. ἐντεῦθεν ἐξήρχε μὲν αὐτῶν εἰς, οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες ἐπορεύοντο ἄδοντες ἐν βυθμῷ, καὶ διελθόντες διὰ τῶν τάξεων καὶ διὰ τῶν ὄπλων τῶν Ἑλλήνων, ἐπορεύοντο εὐθὺς πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπὶ χωρίον, ὃ ἐδόκει ἐπιμαχώτατον εἶναι.

§ 15 Ὡκειτο δὲ τοῦτο πρὸ τῆς πόλεως τῆς Μητροπόλεως καλουμένης αὐτοῖς καὶ ἐχούσης τὸ ἀκρότατον τῶν Μοσσυνοίκων. καὶ περὶ τούτου ὁ πόλεμος ἦν· οἱ γὰρ αἰεὶ τοῦτ' ἔχοντες ἐδόκουν ἐγκρατεῖς εἶναι καὶ πάντων Μοσσυνοίκων, καὶ ἔφασαν τούτους οὐ δικαίως ἔχειν τοῦτο, ἀλλὰ κοινὸν ὄν καταλαβόντας πλεονεκτεῖν.

Εἶποντο δ' αὐτοῖς καὶ τῶν Ἑλλήνων τινές, οὐ ταχθέντες § 16-18
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ ἀρπαγῆς ἕνεκεν. οἱ δὲ πολέμιοι,
 προσιόντων, τῶς μὲν ἠσούχαζον· ἐπεὶ δ' ἐγγύς ἐγένοντο τοῦ
 χωρίου, ἐκδραμόντες τρέπονται αὐτούς, καὶ ἀπέκτειναν συ-
 χνοὺς τῶν βαρβάρων καὶ τῶν συναναβάντων Ἑλλήνων τινάς,
 καὶ ἐδίωκον, μέχρι οὐ εἶδον τοὺς Ἑλληνας βοηθοῦντας· εἶτα
 δὲ ἀποτραπόμενοι ἦχοντο, καὶ ἀποτεμόντες τὰς κεφαλὰς
 τῶν νεκρῶν ἐπεδείκνυσαν τοῖς Ἑλλησι καὶ τοῖς ἑαυτῶν πο-
 λεμίοις, καὶ ἅμα ἐχόρευον, νόμφ τινὶ ἄδοντες. οἱ δὲ Ἑλλη-
 νες μάλα ἦχθοντο, ὅτι τοὺς τε πολεμίους ἐπεποιήκεσαν θρα-
 συτέρους καὶ ὅτι οἱ ἐξεληθόντες Ἑλληνῆς σὺν αὐτοῖς ἐπεφεύ-
 γεσαν, μάλα ὄντες συχνοί· ὃ οὐπω πρόσθεν ἐπεποιήκεσαν
 ἐν τῇ στρατείᾳ.

¶ Ξενοφῶν δὲ συγκαλέσας τοὺς Ἑλληνας εἶπεν· «Ἄνδρες § 19-21
 στρατιῶται, μηδὲν ἀθυμήσητε ἕνεκα τῶν γεγενημένων· ἴστε
 γάρ, ὅτι καὶ ἀγαθὸν οὐ μείον τοῦ κακοῦ γεγένηται. πρῶ-
 τον μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι οἱ μέλλοντες ἡμῖν ἠγγεῖσθαι
 τῇ ὄντι πολέμιοί εἰσιν, οἷσπερ καὶ ἡμᾶς ἀνάγκη ἔπειτα
 δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἀμελήσαντες τῆς σὺν ἡμῖν τάξεως
 καὶ ἱκανοὶ ἠγγησάμενοι εἶναι σὺν τοῖς βαρβάροις ταυτὰ
 πράττειν, ἅπερ σὺν ἡμῖν, δίκην δεδώκασιν· ὥστε αὐτῆς ἦτ-
 τον τῆς ἡμετέρας τάξεως ἀπολείψονται. ἀλλ' ὑμᾶς δεῖ παρα-
 σκευάζεσθαι, ὅπως καὶ τοῖς φίλοις οὐσι [τῶν βαρβάρων] δό-
 ξετε κρείττους αὐτῶν εἶναι, καὶ τοῖς πολέμοις δηλώσετε,
 ὅτι οὐχ ἑμοίοις ἀνδράσι μαχοῦνται νῦν τε καὶ ὅτε τοῖς ἀτά-
 κτοις ἐμάχοντο».

Ταύτην μὲν σὺν τῇν ἡμέραν οὕτως ἔμειναν· τῇ δὲ ὕστε· § 22-24
 ραίᾳ θύσαντες, ἐπεὶ ἐκαλλιστήσαντο, ἀριστήσαντες, ὀρθίους
 τοὺς λόχους ποιησάμενοι, καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τὸ εὐώνυ-
 μον κατὰ ταυτὰ ταξάμενοι, ἐπορεύοντο τοὺς τοξότας μεταξὺ
 τῶν λόχων ἔχοντες, ὑπολειπομένου μικρὸν τοῦ στόματος

τῶν ὀπλιτῶν. ἦσαν γὰρ τῶν πολεμίων οἱ, εὐζωνοὶ κατατρέχοντες, τοῖς λίθοις ἔβαλλον. τούτους ἀνέστελλον οἱ τοξόται καὶ πελτασταί. οἱ δ' ἄλλοι βιάδην ἐπορεύοντο πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ χωρίον, ἀφ' οὗ τῆ προτεραία οἱ βάρβαροι ἐτρέφθησαν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς· ἐνταῦθα γὰρ οἱ πολέμιοι ἦσαν ἀντιτεταγμένοι. τοὺς μὲν οὖν πελταστὰς ἐδέξαντο οἱ βάρβαροι καὶ ἐμάχοντο, ἐπειδὴ δὲ ἐγγὺς ἦσαν οἱ ὀπλιταί, ἐτρέποντο. καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ εὐθὺς εἶποντο, διώκοντες ἄνω πρὸς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ὀπλιταὶ ἐν τάξει εἶποντο.

§ 25-26 * Ἐπεὶ δὲ ἄνω ἦσαν πρὸς ταῖς τῆς Μητροπόλεως οἰκίαις, ἐνταῦθα οἱ πολέμιοι ὁμοῦ δὴ πάντες γενόμενοι ἐμάχοντο καὶ ἐξηκόντιζον τοῖς παλτοῖς, καὶ ἄλλα δόρατα ἔχοντες παχέα μακρά, ὅσα ἀνὴρ ἂν φέροι μόλις, τούτοις ἐπειρῶντο ἀμύνεσθαι ἐκ χειρὸς. ἐπεὶ δὲ οὐχ ὑφίσταντο οἱ Ἕλληγες, ἀλλὰ ὁμοῦσε ἐχώρουν, ἔφευγον οἱ βάρβαροι καὶ ἐντεῦθεν, λείποντες ἅπαντες τὸ χωρίον. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ὁ ἐν τῷ μόνσσυι τῷ ἐπ' ἄκρου ὀικοδομημένῳ, ὃν τρέφουσι πάντες κοινῇ αὐτοῦ μένοντα καὶ φυλάττουσιν, οὐκ ἤθελεν ἐξελθεῖν, οὐδὲ ὁ ἐν τῷ πρότερον αἰρεθέντι χωρίῳ, ἀλλ' αὐτοῦ σὺν τοῖς μοσσύνοις κατεκαύθησαν.

§ 27-29 Οἱ δὲ Ἕλληγες, διαρπάζοντες τὰ χωρία, εὕρισκον θησαυροὺς ἐν ταῖς οἰκίαις ἄρτων νενηγμένων πατρίους, ὡς ἔφασαν οἱ Μοσσύνοικοι, τὸν δὲ νέον σίτον ἔτι σὺν τῇ καλάμῃ ἀποκαίμενον· ἦσαν δὲ ζεαὶ αἱ πλεισταί. καὶ δελφίνων τεμάχῃ ἐν ἀμφορεῦσιν εὕρισκετο τεταριχευμένα καὶ στέαρ ἐν τεύχεσι τῶν δελφίνων, ἧ ἐχρῶντο οἱ Μοσσύνοικοι, καθάπερ οἱ Ἕλληγες τῷ ἐλαίῳ· κάρυα δὲ ἐπὶ τῶν ἀνώγειων ἦν πολλὰ τὰ πλατέα, οὐκ ἔχοντα διαφυγὴν οὐδεμίαν. τούτῳ καὶ πλειστω σίτῳ ἐχρῶντο ἔφοντες καὶ ἄρτους ὀπτῶντες. οἶνος δὲ εὕρισκετο, ὡς ἄκρατος μὲν ὄξυς ἐφαίνετο εἶναι ὑπὸ τῆς αὐστηρότητος, κερασθεῖς δὲ εὐώδης τε καὶ ἠδύς.

Οἱ μὲν δὲ Ἕλληνες, ἀριστήσαντες ἐναυθῶν, ἐπορεύοντο εἰς § 30-31
τὸ πρόσω, παραδόντες τὸ χωρίον τοῖς συμμαχήσασι τῶν Μοσ-
συνοίκων. ὅποσα δὲ καὶ ἄλλα παρήσαν χωρία τῶν σὺν τοῖς πο-
λεμίοις ὄντων, τὰ εὐπροσοδῶτατα οἱ μὲν ἔλειπον, οἱ δὲ ἐκόντες
παραδίδοσαν. τὰ δὲ πλείστα τοιάδε ἦν τῶν χωρίων. ἀπειχον αἱ
πόλεις ἀπ' ἀλλήλων στάδια ὀγδοήκοντα, αἱ δὲ πλέον, αἱ δὲ
μειον· ἀναβοώντων δὲ ἀλλήλων συνήκουον εἰς τὴν ἑτέραν ἐκ
τῆς ἑτέρας πόλεως· οὕτως ὑψηλὴ τε καὶ κοίλη ἡ χώρα ἦν.

*Δ'. Πορεία διὰ τῆς χώρας τῶν Χαλύβων καὶ Τιβα-
ρηνῶν καὶ ἄφιξις εἰς Κοτύωρα.—Αἱ ἐν Κοτυώ-
ροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέ-
σβεων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.*

(5, 1—25)

Διὰ ταύτης τῆς χώρας οἱ Ἕλληνες, διὰ τε τῆς πολεμίας § 1-3
καὶ τῆς φιλίας, ἐπορεύθησαν ὀκτώ σταθμούς. καὶ ἀφικνου-
νται εἰς Χάλυβας. οὗτοι ὀλίγοι τε ἦσαν καὶ ὑπήκοοι τῶν
Μοσσυνοίκων, καὶ ὁ βίος ἦν τοῖς πλείστοις αὐτῶν ἀπὸ σιδη-
ρείας. ἐντεῦθεν ἀφικνοῦνται εἰς Τιβαρηνοῦς. ἡ δὲ τῶν Τιβα-
ρηνῶν χώρα πολὺ ἦν πεδινωτέρα, καὶ χωρία εἶχεν ἐπὶ θα-
λάττῃ ἦντον ἐρυμνά. καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔχρηζον πρὸς τὰ
χωρία προσβάλλειν καὶ τὴν στρατιὰν ὀνηθῆναι τι, καὶ τὰ
ξένια, ἃ ἦκε παρὰ Τιβαρηνῶν, οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐπιμειναι
κελεύσαντες, ἔστε βουλευσαιντο, ἐθύοντο. καὶ πολλὰ κατα-
θυσάντων, τέλος ἀπεδείξαντο οἱ μάντιες πάντες γνώμην,
ὅτι οὐδαμῇ προσίοινοτο οἱ θεοὶ τὸν πόλεμον. ἐντεῦθεν δὲ τὰ
ξένια ἐδέξαντο, καὶ ὡς διὰ φιλίας πορευόμενοι δύο ἡμέρας,
ἀφίκαντο εἰς Κοτύωρα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπέων ἀποι-
κον, οὗσαν δ' ἐν τῇ Τιβαρηνῶν χώρᾳ.

§ 4-6 Μέχρι ἐνταῦθα ἐπέξευσεν ἡ στρατιά. πλῆθος τῆς καταβάσεως τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι μάχης ἄχρι εἰς Κοτούωρα σταθμοὶ ἑκατὸν εἴκοσι δύο, παρασάγγαι ἑξακόσιοι καὶ εἴκοσι, στάδιοι μύριοι καὶ ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι, χρόνου πλῆθος ὀκτὼ μῆνες. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τετταράκοντα πέντε. ἐν δὲ ταύταις πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς ἔθυσαν, καὶ πομπὰς ἐποίησαν κατὰ ἔθνος ἕκαστοι τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀγῶνας γυμνικούς. τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐλάμβανον τὰ μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, τὰ δ' ἐκ τῶν χωρίων τῶν Κοτυωριτῶν· οὐ γὰρ παρεῖχον ἀγοράν, οὐδ' εἰς τὸ τεῖχος τοὺς ἀσθενοῦντας ἐδέχοντο.

§ 7-9 Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως, ἣν γὰρ ἐκείνων καὶ φόρον ἐκείνοις ἔφερον, καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤκουον δηρουμένην. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἔλεγον· προηγῶραι δὲ Ἐκατόνυμος, δεινὸς νομιζόμενος εἶναι λέγειν· «Ἐπεμψεν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε Ἕλληνας ὄντες βαρβάρους, ἔπειτα δὲ καὶ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἠκούσαμεν, πραγμάτων σεσησμένοι πάρεστε. ἀξιούμεν δέ, Ἕλληνας ὄντες καὶ αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μὲν τι πάσχειν, κακὸν δὲ μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπήρξαμεν κακῶς ποιῶντες.

§ 10-12 »Κοτυωρίται δὲ οὗτοι εἰσὶ μὲν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν, βαρβάρους ἀφελόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι· ὥστε, ὅ,τι ἂν τούτους κακὸν ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς εἰς τε τὴν πόλιν βία παρεληλυθότας ἐνίοους σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βία λαμβάνειν, ὧν ἂν δέησθε, οὐ πείθοντας. ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιούμεν· εἰ δὲ ταῦτα

ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας καὶ ἄλλον, ὄντινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιείσθαι».

Πρὸς ταῦτα ἀναστὰς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν εἶπεν· § 13-15
 «Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Σιωνπεῖς, ἤχομεν ἀγαπῶντες, ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὄπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνατὸν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθομεν, ἐν Τραπεζοῦντι μὲν, παρῆχον γὰρ ἡμῖν ἀγοράν, ὠνούμενοι εἶχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις αὐτοῖς φίλος ἦν τῶν βαρβάρων, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐτῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἤγοῦντο, κακῶς ἐποιούμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα. ἐρωτᾶτε δὲ αὐτούς, ὁποῖων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἠγεμόνας διὰ φιλίαν ἢ πόλιν συνέπεμψεν.

» Ὅποι δ' ἂν ἐλθόντες ἀγοράν μὴ ἔχωμεν, ἂν τε εἰς βάρ- § 16-19
 βαρον γῆν ἂν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει, ἀλλὰ ἀνάγκη λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγοράν οὐ παρῆχον. Μάκρωνας δέ, καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγοράν, οἷαν ἐδύνατο, παρῆχον, φίλους τε ἐνομιζομεν εἶναι καὶ βία οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας δέ, οὓς ὑμετέρους φατέ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοι εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγοράν ἔπεμπον· ἠτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἄρμωσθῆναι τούτων αἴτιον εἶναι.

» Ὁ δὲ λέγεις βία παρελθόντας σκηνοῦν, ἡμεῖς ἠξιοῦμεν § 20-21
 τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς στέγας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέφγον τὰς πύλας, ἢ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτη εἰσελθόντες, ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν

ταῖς στέγαις οἱ κάμνοντες τὰ αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ ἄρμωστῇ ὦσιν οἱ κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ἢ κομίσασθαι, ὅταν βουλόμεθα. οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς δρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἂν μὲν τις εὖ ποιῇ, ἀντευποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

§ 22-23 » Ἄ δὲ ἠπειλήσας, ὡς, ἦν ὑμῖν δοκῇ, Κορύλλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, ἡμεῖς δέ, ἦν μὲν ἀνάγκη ἢ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἂν δὲ δοκῇ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγόνα — ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαστίων —, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γίγνεσθαι.»

§ 24-25 Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ Ἐκωνόμῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλλος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἦκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδείξοντες, ὅτι φίλοι εἰσίν. «καὶ ξενίοις, ἦν μὲν ἔλθητε πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελύσομεν διδόναι, ἃ δύνανται· ὁρῶμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε». ἐκ τούτου ξενία τε ἔπεμπον οἱ Κοτυωρίται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλὰ τε καὶ φιλικᾶ διελέγοντο τά τε ἄλλα, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυθάνοντο, ὧν ἑκάτεροι ἐδέοντο.

[Περιλήψεις τῶν κεφαλαίων 6, 7 καὶ 8 :

Τὴν ἐπιούσαν οἱ Ἕλληνες συγκληθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εἰς ἐκκλησίαν συσκέπτονται μετὰ τῶν Σινωπέων πρέσβων περὶ τῆς περαιτέρω πορείας· ἀποφασίσαντες δὲ τὴν διὰ θαλάσσης πορείαν πέμπουσι πρέσβεις εἰς Σινώπην, ἵνα ἐπιστατήσωσιν εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀναγκαίων πλοίων. *Εἰ

τούτω τῷ μεταξύ ὁ Ξενοφῶν προτίθεται νὰ ἰδρύσῃ Ἑλληνικὴν πόλιν ἐν Πόντῳ· ἀλλ', ἐπειδὴ εὐρίσκει μεγάλην ἀντίστασιν, ἀρρίσταιται τούτου τοῦ σκοποῦ. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται μὲν τὰ πλοῖα παρὰ τῶν Ἡρακλειωτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ χρήματα, ἅτινα οὗτοι εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς στρατηγούς Τιμασίωνα καὶ Θώρακα, τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν ματαίωσιν τῶν σχεδίων τοῦ Ξενοφῶντος· τοῦτο ἐμβάλλει εἰς ἀμηχανίαν τὸν Τιμασίωνα καὶ Θώρακα, διότι δὲν δύνανται—ὡς μὴ λαβόντες τὰ χρήματα—νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς στρατιώτας τὸν μισθόν, ὃν εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν ἀναχώρησιν. Συνενοηθέντες λοιπὸν μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἔρχονται εἰς τὸν Ξενοφῶντα καὶ προτείνουσιν αὐτῷ ν' ἀποπλεύσωσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Φασιανῶν καὶ νὰ καταλάβωσιν αὐτήν. Ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀρνεῖται νὰ προτείνῃ τοιοῦτόν τι εἰς τὸν στρατόν· ἀπεφασίσθη δὲ νὰ συγκαλέσωσι τοὺς στρατιώτας εἰς ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἕκαστος τῶν στρατηγῶν νὰ προσπαθῆ νὰ πείσῃ πρῶτον τοὺς ἰδικούς του λοχαγούς.

Οἱ στρατιῶται πληροφορηθέντες τὰ πραττόμενα ὀργίζονται, ἰδίως κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος, ὃν τινες διαβάλλουσιν ὡς διανοούμενον δι' ἀπάτης νὰ φέρῃ τοὺς στρατιώτας πάλιν εἰς Φᾶσιν. Ὁ Ξενοφῶν συγκαλέσας ὡς τίχιστα τὸν στρατόν εἰς ἐκκλησίαν πρῶτον ἀποδεικνύει ὅτι τὸ περὶ αὐτοῦ λεγόμενον εἶναι συκοφαντία, ἔπειτα δὲ ὑποδειξας τὴν ἀναρχίαν καὶ ἀπειθειαν τοῦ στρατοῦ προτείνει νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς θεραπείαν τούτων. Ὁ λόγος τοῦ Ξενοφῶντος ἐπιδοκιμάζεται παρὰ πάντων καὶ ἀποφασίζεται νὰ τιμωρηθῶσι μὲν οἱ αἴτιοι τῶν κακῶν, νὰ καταδικασθῆ δὲ εἰς θάνατον, ὅστις τοῦ λοιποῦ φανῆ ἔνοχος, νὰ δικασθῶσι δὲ ὑπὸ τῶν λοχαγῶν καὶ ὅσοι ἠδίκησαν, ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ Κῦρος, καὶ τέλος νὰ γίνῃ καθαρμὸς τοῦ στρατεύματος.

Ἐπειδὴ ἀπεφασίσθη νὰ δώσωσι λόγον καὶ οἱ στρατηγοὶ διὰ τὰς παρελθούσας αὐτῶν πράξεις, τινὲς αὐτῶν καταδικάζονται· κατηγορηθεὶς δὲ καὶ ὁ Ξενοφῶν, διότι ἐκακοποίησέ τινας, ἀπολογεῖται καὶ δεικνύει ὅτι, ὅπου ἠναγκάσθη νὰ κατοικήσῃ τινὰ ἢ νὰ μεταχειρισθῆ βίαν, τὸ ἔπραξε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ στρατοῦ καὶ διατήρησιν τῆς πειθαρχίας· πρὸς τοῦτοις παραπονεῖται κατὰ τῶν στρατιωτῶν, διότι οὗτοι δὲν ἐνθυμοῦνται τὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον τὰ κακά, ὅσα ἔπαθον. Μετὰ τὸν λόγον τοῦ Ξενοφῶντος πάντες ἐπιδοκιμάζουσι τὰς ἐπιτηδεύσεις αὐτοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Α'. Ἡ μετὰ τῶν Παφλαγόνων συνθήκη τῶν Ἑλλήνων καὶ πλοῦς αὐτῶν εἰς Ἀρμήνην.— Ἐπάνοδος τοῦ Χειρισόφου ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐκλογὴ αὐτοῦ ὡς ἀπολίτου ἄρχοντος.

(1, 1—33)

§ 1-3 Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἔξων, οἱ δὲ καὶ ληξζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. ἐκλώπευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκεδαννυμένους, καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπειρῶντο κακουργεῖν· καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. ὁ δὲ Κορύλας, ὅς ἐτύγχανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἑλληνας πρέσβεις, ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἕτοιμος εἶη τοὺς Ἑλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ βουλευσονται, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

§ 4-6 Θύσαντες δὲ βουὸς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα, εὐωχίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποισιν ἐδέκνουν, καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγχανον ἐν τῇ χώρᾳ. ἐπεὶ δὲ αἱ σπονδαὶ τε ἐγένοντο καὶ ἐπαίανισαν, ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θραῖκες, καὶ πρὸς αὐτὸν ὠρχήσαντο σὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἤλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως, καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παῖει, ὡς πᾶσιν ἐδόκει πεπληγῆναι τὸν ἄνδρα· ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πῶς καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. καὶ ὁ μὲν, σκυλεύσας τὰ ὅπλα τοῦ ἐτέρου, ἐξήγει ἄδων τὸν Σιτάλκαν· ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν

τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθώς.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἰώρχοῦντο § 7-8
τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὅπλοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς
ὀρχήσεως ἦν· ὁ μὲν, παραθέμενος τὰ ὅπλα, σπεῖρει καὶ ζευ-
γῆλαται, πυκνὰ δὲ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, ληστής δὲ
προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὴν προΐδῃται, ἀπαντᾷ ἀρπάσας τὰ
ὅπλα, καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποιοῦν
ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ ληστής, δήσας τὸν
ἄνδρα, καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης
τὸν ληστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βουῖς ζεύξας ὀπίσω τῶ χεῖρε
δεδεμένον ἐλαύνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσοὶ εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων § 9-11
πέλτην, καὶ τοτὲ μὲν, ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος
ὠρχεῖτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἓνα ἐχρήτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ'
ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα, ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν
φαίνεσθαι. τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὠρχεῖτο κρούων τὰς πέλτας
καὶ ὠκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ῥυθμῷ
ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. ἐπὶ δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι
τινὲς τῶν Ἀρκάδων ἀναστάντες, ἐξοπλισάμενοι ὡς ἐδύνατο
κάλλιστα, ἦσαν τε ἐν ῥυθμῷ, πρὸς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν
αὐλούμενοι, καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὠρχήσαντο, ὥσπερ ἐν ταῖς
πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις.

Ὅρωντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δευνὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς § 12-13
ὀρχήσεις ἐν ὅπλοις εἶναι. ἐπὶ τούτοις ὄρων ὁ Μυσοὶ ἐκπε-
πληγμένους αὐτούς, πείσας τῶν Ἀρκάδων τινὰ πεπαμμένον
ὀρχηστρίδα, εἰσάγει σκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ
ἀσπίδα δοὺς κούφην αὐτῇ. ἢ δὲ ὠρχήσατο πυρρήχην ἐλα-
φρῶς. ἐνταῦθα κρότος ἦν πολὺς, καὶ οἱ Παφλαγόνες ἤροντο,
εἰ καὶ γυναῖκες συνεμάχοντο αὐτοῖς. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι αὐταὶ
καὶ αἱ τρεψάμεναι εἶεν βασιλέα ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τῇ μὲν
νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

§ 14-16 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προσήγον αὐτοὺς εἰς τὸ στρατεύμα· καὶ ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μήτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μήτε ἀδικεῖσθαι. μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ὄχοντο· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν. τῇ δ' ἄλλῃ ἀφικνοῦνται εἰς Σινώπην καὶ ὠρμίσαντο εἰς Ἀρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δὲ ἀποικοὶ εἰσιν. οὗτοι δὲ ξένια πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχιλίουσ, οἴνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. καὶ Χειρίσοφος ἐνταῦθα ἦλθε, τριήρη ἔχων. καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἴκειν· ὁ δ' ἦγε μὲν οὐδέν, ἀπήγγελλε δέ, ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι ὑπισχεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσσεσθαι.

§ 17-18 Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας πέντε. ὥς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς γίνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσήει αὐτοὺς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκωνται. ἠγγήσατο οὖν, εἰ ἓνα ἔλοιντο ἄρχοντα, μᾶλλον ἂν, ἢ πολυαρχίας οὔσης, δύνασθαι τὸν ἓνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καί, εἴ τι δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καί, εἴ τι αὐτῷ δέοι φθάνειν, ἤττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαίνεσθαι ἂν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί.

§ 19-21 Ὡς δὲ ταῦτα διεννοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα· καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατιὰ οὕτω γιγνώσκει, καὶ εὐνοίαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μείζω οὕτως ἑαυτῷ γίνεσθαι πρὸς τοὺς φίλους καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦνομα μείζον ἀφίξεσθαι.

αὐτοῦ, τυχόν δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἂν αἴτιος τῇ στρατιᾷ γενέσθαι. τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπῆρεν αὐτὸν ἐπιθυμῆσαι αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. ὁπότε δ' αὖ ἐνθυμοίτο, ὅτι ἀδύνατον μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅπη τὸ μέλλον ἔξει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἶη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποθλῆναι, ἤπορευτο.

Ἀπορομένῳ δὲ αὐτῷ διακρίναι ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς θεοῖς ἀνακρινώσασαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα, ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ, ὅσπερ αὐτῷ μαντευτὸς ἦν ἐκ Δελφῶν· καὶ τὸ ὄναρ δὴ ἀπὸ τούτου τοῦ θεοῦ ἐνόμιζεν ἑωρακέναι, ὃ εἶδεν, ὅτε ἤρχετο ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι τῆς στρατιᾶς καθίστασθαι. καὶ ὅτε ἐξ Ἐφέσου ὤρματο Κύρῳ συσταθησόμενος, ἀετὸν ἀνεμνηνίσκετο ἑαυτῷ δεξιὸν φθεγγόμενον, καθήμενον μέντοι, ὅσπερ ὁ μάντις ὁ προπέμπων αὐτὸν ἔλεγεν, ὅτι μέγας μὲν οἰωνὸς εἶη καὶ οὐκ ἰδιωτικὸς, καὶ ἐνδοξος, ἐπίπνονος μέντοι· τὰ γὰρ ὄρνεα μάλιστα ἐπιτίθεσθαι τῷ ἀετῷ καθημένῳ· οὐ μέντοι χρηματιστικὸν εἶναι τὸν οἰωνόν· τὸν γὰρ ἀετὸν πετόμενον μᾶλλον λαμβάνειν τὰ ἐπιτήρεια. οὕτω δὴ θυομένῳ αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μήτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μήτε, εἰ αἰροῖντο, ἀποδέχεσθαι. τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

Ἡ δὲ στρατιὰ συνήλθε, καὶ πάντες ἔλεγον ἓνα αἰρεῖσθαι· καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προυβάλλοντο αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἰρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεξε τάδε· «Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, ἤδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος, εἴπερ ἀνθρωπὸς εἰμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὐχομαι δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἰτίον τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ μέντοι ἐμὲ προκριθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἤττον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι θέοισθε παρ' αὐτῶν· ἐμοί τε αὐτὸ οὐ πάνυ τι νομίζω ἀσφαλὲς εἶναι τοῦτο. ὁρῶ γάρ, ὅτι καὶ τῇ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίη-

σαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὠμολόγησαν, εὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρησαν τὴν πόλιν. εἰ οὖν ταῦτα ὁρῶν ἐγὼ δοκοίην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, ἐκεῖνο ἐννοῶ, μὴ λίσαν ἂν ταχὺ σωφρονισθεῖην.

§ 29 » Ὁ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἦπτον ἂν στάσις εἴη ἐνὸς ἄρχοντος ἢ πολλῶν, εὖ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις, ἐν πολέμῳ ὢν, στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἔλησθε, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εὔροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον».

§ 30-31 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολλοὶ πλείονες ἐξανίσταντο λέγοντες, ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἴη, εἰ οὕτως ἔχοι· «ἢ ὀργιῶνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται; ἐπεὶ, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει», ἔφη, «οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν». ἐνταῦθα δὲ ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύθησαν. καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ', ὦ ἄνδρες», ἔφη, «ὡς πάνυ εἰδῆτε, ὁμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἢ μὴν ἐγὼ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἠσθανόμην, ἐθυόμην, εἰ βέλτιον εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καὶ μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαί με δεῖ».

§ 32-33 Οὕτω δὲ Χειρίσοφον αἰροῦνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ἤρθε, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασιάζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε Ξενοφῶντα μέντοι», ἔφη, «ὠνήσατε οὐχ ἐλόμενοι· ὡς καὶ νῦν Δέξιππος ἦδη διέβαλλεν αὐτὸν πρὸς Ἀναξίβιον, ὅ, τι ἐδύνατο, καὶ μάλα ἐμοῦ αὐτὸν σιγάζοντος. ὁ δ' ἔφη νομίζειν αὐτὸν Τιμασίῳνι μᾶλλον συνάρχειν ἂν

ἐθελῆσαι, Δαρδανεῖδοντι, τοῦ Κλεάρχου στρατεύματος, ἢ ἕμαντῶν, Λάκωνι ὄντι. ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἴλεσθε», ἔφη, «καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅτι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. καὶ ὑμεῖς οὕτω παρασκευάζεσθε ὡς αὖριον, ἐὰν πλοῦς ᾖ, ἀναξόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκείσε πειράσθαι κατασχεῖν· τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὴν ἐκείσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα».

**Β'. Ἐπιφάνεια τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἡράκλειαν
καὶ διαίρεσις τοῦ στρατεύματος αὐτῶν.**

(2, 1—19)

Ἐντεῦθεν τῇ ὑστεραία ἀναγόμενοι πνεύματι ἔπλεον καλῶ § 1-3
ἡμέρας δύο παρὰ γῆν. καὶ παραπλεύσαντες ἀφίκοντο εἰς
Ἡράκλειαν, πόλιν Ἑλληνίδα, Μεγαρέων ἄποικον, οὕσαν δ' ἐν
τῇ Μαριανδυνῶν χώρᾳ. καὶ ὠρμίσαντο παρὰ τῇ Ἀχερουσιάδι
Χερρονήσῳ, ἔνθα λέγεται ὁ Ἡρακλῆς ἐπὶ τὸν Κέρβερον κύνα
καταβῆναι, ἣν ὄντα σημεῖα δεικνύασι τῆς καταβάσεως τὸ βάθος
πλέον ἢ ἐπὶ δύο στάδια. ἐνταῦθα τοῖς Ἑλλησιν οἱ Ἡρακλεῶ-
ται ξένια πέμπουσιν ἀλφίτων μεδίμνους τρισχιλίους καὶ οἴνου
κεράμια δισχίλια καὶ βοῦς εἴκοσι καὶ οἶς ἑκατόν. ἐνταῦθα διὰ
τοῦ πεδίου ρεῖ ποταμὸς Λύκος ὄνομα, εὖρος ὡς δύο πλέθρων.

Οἱ δὲ στρατιῶται συλλεγέντες ἐβουλεύοντο τὴν λοιπὴν § 4-5
πορείαν, πότερον κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν χρῆ πορευθῆ-
ναι ἐκ τοῦ Πόντου. ἀναστάς δὲ Λύκων Ἀχαιὸς εἶπε· «Θαυ-
μάζω μὲν, ὦ ἄνδρες, τῶν στρατηγῶν, ὅτι οὐ πειρῶνται ἡμῖν
ἐκπορίζειν σιτηρέσιον· τὰ μὲν γὰρ ξένια οὐ μὴ γένηται τῇ
στρατιᾷ τριῶν ἡμερῶν σιτία· ὁπόθεν δ' ἐπιτισάμενοι πορευ-
σόμεθα, οὐκ ἔστιν», ἔφη. «ἐμοὶ οὖν δοκεῖ αἰτεῖν τοὺς Ἡρα-
κλεῶτας μὴ ἔλαττον ἢ τρισχιλίους κυζικηνοῦς»—ἄλλος δ'
εἶπε μὴ ἔλαττον ἢ μυρίους—«καὶ ἐλομένους πρέσβεις αὐτίκα

μάλα, ἡμῶν καθημένων, πέμπειν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ εἰδέναι, ὅτι ἂν ἀπαγγέλλωσι, καὶ πρὸς ταῦτα βουλευέσθαι».

§ 6-8 Ἐντεῦθεν προυβάλλοντο πρέσβεις πρῶτον μὲν Χειρίσοφον, ὅτι ἄρχων ἤρητο· ἔστι δ' οἱ καὶ Ξενοφῶντα. οἱ δὲ ἰσχυρῶς ἀπεμάχοντο· ἄμφοιν γὰρ ταῦτὰ ἐδόκει, μὴ ἀναγκάζειν πόλιν Ἑλληνίδα καὶ φιλίαν, ὅτι μὴ αὐτοὶ ἐθέλοντες διδοῖεν. ἐπεὶ δ' οὗτοι ἐδόκουν ἀπρόθυμοι εἶναι, πέμπουσι Λύκωνα Ἀχαιὸν καὶ Καλλιμάχον Παρράσιον καὶ Ἀγασίαν Στυμφάλιον. οὗτοι ἐλθόντες ἔλεγον τὰ δεδογμένα· τὸν δὲ Λύκωνα ἔφασαν καὶ ἐπαπειλεῖν, εἰ μὴ ποιήσοιεν ταῦτα. ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἡρακλεῶται βουλευέσθαι ἔφασαν· καὶ εὐθὺς τὰ τε χρήματα ἐκ τῶν ἀγρῶν συνήγον καὶ τὴν ἀγορὰν εἴσω ἀνεσκεύασαν, καὶ αἱ πύλαι ἐκέκλειντο καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν ὄπλα ἐφαίνετο.

§ 9-12 Ἐκ τούτου οἱ ταραξάντες ταῦτα τοὺς στρατηγούς ἡτιῶντο διαφθεῖρειν τὴν πρᾶξιν· καὶ συνίσταντο οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί· προειστήκει δὲ μάλιστα αὐτῶν Καλλιμάχος τε ὁ Παρράσιος καὶ Λύκων ὁ Ἀχαιός. οἱ δὲ λόγοι ἦσαν αὐτοῖς, ὡς αἰσχρὸν εἶη ἄρχειν Ἀθηναίων Πελοποννησίων καὶ Λακεδαιμόνιον, μηδεμίαν δύναμιν παρεχομένους εἰς τὴν στρατίαν, καὶ τοὺς μὲν πόνους σφᾶς ἔχειν, τὰ δὲ κέρδη ἄλλους, καὶ ταῦτα τὴν σωτηρίαν σφῶν κατειργασμένων· εἶναι γὰρ τοὺς κατειργασμένους Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὺς, τὸ δ' ἄλλο στράτευμα οὐδὲνεῖναι—καὶ ἦν δὲ τῇ ἀληθείᾳ ὑπὲρ ἡμισυ τοῦ στρατεύματος Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί—· εἰ οὖν σώφρονοιεν, αὐτοὶ συστάντες καὶ στρατηγούς ἐλόμενοι ἑαυτῶν, καθ' ἑαυτοὺς ἂν τὴν πορείαν ποιοῖντο καὶ πειρῶντο ἀγαθόν τι λαμβάνειν. ταῦτ' ἔδοξε· καὶ ἀπολιπόντες Χειρίσοφον, εἴ τινες ἦσαν παρ' αὐτῷ Ἀρκάδες ἢ Ἀχαιοί, καὶ Ξενοφῶντα, συνέστησαν καὶ στρατηγούς αἰροῦνται ἑαυτῶν δέκα· τούτους δὲ ἐψηφίσαντο ἐκ τῆς νικώσης, ὅ, τι δοκοίη, τοῦτο ποιεῖν. ἡ μὲν οὖν τοῦ παντὸς ἀρχὴ Χειρίσοφον ἐνταῦθα κατελύθη ἡμέρα ἕκτη ἢ ἑβδόμη, ἀφ' ἧς ἤρεθθη.

Ξενοφῶν μέντοι ἐβούλετο κοινῇ μετ' αὐτοῦ τὴν πορείαν § 13-14
 ποιεῖσθαι, νομίζων οὕτως ἀσφαλεστέραν εἶναι ἢ ἰδίᾳ ἕκα-
 στον στέλλεσθαι· ἀλλὰ Νέων ἐπειθεν αὐτὸν καθ' αὐτὸν
 πορεύεσθαι, ἀκούσας τοῦ Χειρίσοφου, ὅτι Κλέανδρος, ὁ ἐν
 Βυζαντίῳ ἄρμωστής, φαίη τριήρεις ἔχων ἦξειν εἰς Κάλπησ
 λιμένα· ὅπως οὖν μηδεὶς μετὰσχοι, ἀλλ' αὐτοὶ καὶ οἱ αὐτῶν
 στρατιῶται ἐκπλεύσειαν ἐπὶ τῶν τριήρων, διὰ ταῦτα συνε-
 βούλευεν. καὶ Χειρίσοφος, ἅμα μὲν ἀθυμῶν τοῖς γεγενημέ-
 νοις, ἅμα δὲ μισῶν ἐκ τούτου τὸ στράτευμα, ἐπιτρέπει αὐτῷ
 ποιεῖν, ὅ,τι βούλεται.

Ξενοφῶν δὲ ἐτι μὲν ἐπεχείρησεν, ἀπαλλαγεῖς τῆς στρα- § 15-16
 τιᾶς, ἐκπλεῦσαι· θυομένῳ δὲ αὐτῷ τῷ ἡγεμόνι Ἡρακλεῖ καὶ
 κοινουμένῳ, πότερα λῶνον καὶ ἄμεινον εἶη στρατεῦεσθαι ἔχοντι
 τοὺς παραμεινάντας τῶν στρατιωτῶν ἢ ἀπαλλάττεσθαι, ἐσή-
 μησεν ὁ θεὸς τοῖς ἱεροῖς συστρατεῦεσθαι. οὕτω γίγνεται τὸ
 στράτευμα τρίχα, Ἀρκάδες μὲν καὶ Ἀχαιοὶ πλείους ἢ
 τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ὀπλιταὶ πάντες, Χειρίσοφῳ
 δ' ὀπλιταὶ μὲν εἰς τετρακοσίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ δὲ
 εἰς ἑπτακοσίους, οἱ Κλεάρχου Θράκες, Ξενοφῶντι δὲ ὀπλιταὶ
 μὲν εἰς ἑπτακοσίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ δὲ εἰς τριακοσίους·
 ἵππικὸν δὲ μόνος οὗτος εἶχεν, ἀμφὶ τετταράκοντα ἵππείας.

Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες, διαπραξάμενοι πλοῖα παρὰ τῶν Ἡρα- § 17-19
 κλεωτῶν, πρῶτοι πλεύουσιν, ὅπως ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες τοῖς
 Βιθυνοῖς λάθοιεν ὅτι πλείστα· καὶ ἀποβαίνουσιν εἰς Κάλπησ
 λιμένα. Χειρίσοφος δ' εὐθὺς ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Ἡρακλεω-
 τῶν ἀρξάμενος πεζῇ ἐπορεύετο διὰ τῆς χώρας· ἐπεὶ δὲ εἰς
 τὴν Θράκην ἐνέβαλε, παρὰ τὴν θάλατταν ἦμι· καὶ γὰρ ἦσθέ-
 νει. Ξενοφῶν δέ, πλοῖα λαθῶν, ἀποβαίνει ἐπὶ τὰ ὄρια τῆς
 Θράκης καὶ τῆς Ἡρακλεώτιδος καὶ διὰ μεσογαίας ἐπορεύετο.

[Περίληψις τῶν κεφαλαίων 3, 4, 5 καὶ 6 :

Μετὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ στρατοῦ οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἐπιτεθεντες κατὰ τῶν Θρακικῶν κομῶν πρὸς ἄρπαγὴν καταδιώκονται ὑπὸ τῶν ἐγγυρῶν καὶ καταφυγόντες εἰς λόφον τινὰ πολιορκοῦνται· ταῦτα μαθὼν ὁ Ξενοφῶν παρορμῇ τοὺς στρατιώτας του νὰ ἐλθῶσιν εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνεύοντων· καταλαβὼν δὲ λόφον τινὰ ἄλλον καὶ ἀνάψας ἐνταῦθα πυρὰ πολλὰ ἐμβάλλει τὸν φόβον εἰς τοὺς πολιορκοῦντας Θραῖκας, οἵτινες ἀφ' ἐσπέρας διαλύονται. Τὴν ἐπομένην οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπροσδοκῆτως ἀπαλλαγέντες τῆς πολιορκίας τρέπονται πρὸς τὴν Κάλπην, ἔνθα συναντῶσι τοὺς περὶ Χειρῖσοφον Ἕλληνας· μετ' ὀλίγον δὲ καταφθάνουσι ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα καὶ χαίρουσι πάντες διὰ τὴν συνάντησιν καὶ συνένωσιν.

Συνηνωθέντες οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουσι παρὰ τὸν λιμένα τῆς Κάλπης καὶ τὴν ὑστεραίαν ἐξέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας διὰ τροφὰς καὶ πρὸς ταφήν τῶν νεκρῶν· ἀφ' οὗ δ' ἔθαναν αὐτοὺς, συνελθόντες τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀποφασίζουσι θάνατον κατὰ παντός, ὅστις ἤθελε προτείνει διαίρεσιν τοῦ στρατοῦ, ἔτι δὲ νὰ κυβερνώσιν οἱ πρότερον στρατηγοί. Μέλλοντες δὲ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν διὰ ξηρὰς κωλύονται ἐπιτακτικῶς ὑπὸ τῶν ἱερῶν, ἅτινα δὲν δεικνύουσι καλὰ σημεῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἄλλ' ὁ Νέων, ὁ διαδεχθεὶς τὸν ἀποθανόντα Χειρῖσοφον, βλέπων τοὺς στρατιώτας εἰς κακὴν κατάστασιν δι' ἄλλειψιν τροφῶν, ἐξάγει τοὺς βουλομένους ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια· ἄλλ' ἰπέεις τοῦ Φαρναβάζου ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν φρονεοῦσι περὶ τοὺς πεντακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς καταδιώξαντες ἀναγκάζουσι νὰ καταφύγῳσιν εἰς τὸ ὄρος. Ὁ Ξενοφῶν μαθὼν ταῦτα ἔρχεται πρὸς βοήθειαν τῶν ἐπιλοιπῶν στρατιωτῶν, οὓς ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἄγει εἰς τὸ στρατόπεδον.

Τὴν ἐπιούσαν ἀναχωρήσαντες εἰς ὄχυράν θέσιν ὄχυροῦνται ἐν αὐτῇ διὰ τάφρου καὶ χαρακώματος· ἐπειδὴ δὲ ἤδη αἱ θυεῖαι ἀποβαίνουσι εὐνοϊκαί, καταλιπόντες ἐν τῷ ὄχυρωμένῳ στρατοπέδῳ τὸν Νέωνα μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, ἐξέρχονται οἱ λοιποὶ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα καὶ διελθόντες ἐν τάξει τὰ πεδία τῶν συμπλοκῶν θάπτουσι τοὺς πρότερον πεσόντας. Ὅτε δὲ εἶδον ἀπέναντι αὐτῶν τοὺς πολεμίους, τάττονται πρὸς μάχην, καὶ γενομένης συμπλοκῆς νικῶσιν αὐτοὺς. Μετὰ ταῦτα ἐπιστρέφουσι εἰς τὸ στρατόπεδον, στήσαντες πρότερον τρόπαιον ἐν τῷ τόπῳ τῆς συμπλοκῆς.

Μετὰ τὴν νίκην αὐτὴν οἱ Ἕλληνες ἐξερχόμενοι ἀκινδύνως ἤδη πορίζονται τὰ τρόφιμα. Τέλος ἔρχεται ὁ ἀρμοστής τοῦ Βυζαντίου Κλέανδρος μετὰ δύο μόνων τριήρων συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Λάκωνος Δεξίππου· ἐξ αἰτίας αὐτοῦ γεννᾶται διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Κλέανδρου καὶ τοῦ στρατεύματος, καθ' ἣν ὁ Κλέανδρος δεικνύει δυσμενῆ διάθεσιν· ἄλλ' ἐξιλεωθεὶς ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὑπόσχεται νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἐπειδὴ δ' ὁμοῦ αἱ θυεῖαι δὲν ἐπιτρέπουσι εἰς αὐτὸν τοῦτο, ἀπέρχεται ὑποσχεθεὶς νὰ δεχθῇ αὐτοὺς καλῶς, ὅταν φθάσωσιν εἰς τὸ Βυζάντιον. Οἱ δ' Ἕλληνες περὶ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι φθάνουσι εἰς Χρυσόπολιν].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

**Α'. Διάβασις τῶν Ἑλλήνων εἰς Βυζάντιον καὶ ἑξα-
πάτησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀναξίβιου.—Ἐξέγε-
ρις τῶν στρατιωτῶν καὶ καθησύχασις αὐτῶν
ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.**

(1, 1—32)

Ἔσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου ἐπραξαν οἱ § 1
Ἕλληνες μέχρι τῆς μάχης, καὶ ὅσα, ἐπεὶ Κύρος ἐτελεύτη-
σεν, ἐν τῇ πορείᾳ, μέχρι εἰς τὸν Πόντον ἀφίκοντο, καὶ ὅσα
ἐκ τοῦ Πόντου περὶ ἑξινόντες καὶ ἐκπλέοντες ἐποίουν, μέχρι
ἔξω τοῦ στόματος ἐγένοντο ἐν Χρυσοπόλει τῆς Ἀσίας, ἐν
τῇ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ § 2-4
ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρὸς Ἀναξίβιον τὸν
ναύαρχον—ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὢν—ἔδειτο διαβιβάσαι
τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ ὑπισχνεῖτο πάντα ποιή-
σειν αὐτῷ, ὅσα δεοί. καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς
στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς εἰς Βυζάντιον, καὶ ὑπισχνεῖτο, εἰ
διαβαίεν, μισθοφορὰν ἔσσεσθαι τοῖς στρατιώταις. οἱ μὲν δὴ
ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν, Ξενοφῶν δὲ εἶπεν
αὐτῷ, ὅτι ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ βούλοιο
ἀποπλεῖν. ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδιαθάντα
ἔπειτα οὕτως ἀπαλλάττεσθαι. ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσειν.

Σεύθης δὲ ὁ Θραξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενο- § 5-6
φῶντα συμπροθυμῆσθαι, ὅπως διαβῇ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη
αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι ὅτι οὐ μεταμελήσει. ὁ δ' εἶπεν·
«Ἄλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαβήσεται· τούτου ἕνεκα μηδὲν
τελείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδενί· ἐπειδὴν δὲ διαβῇ, ἐγὼ

μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαι-
ρίους ὄντας προσφερέσθω, ὡς ἂν αὐτῇ δοκῇ».

§ 7-10 Ἐκ τούτου διαβαίνουνσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρα-
τιῶται. καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυξε δὲ
λαθόντας τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι, ὡς
ἀποπέμψων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσω. ἐνταῦθα οἱ στρα-
τιῶται ἤχθοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτιζέσθαι εἰς τὴν
πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. καὶ ὁ Ξενοφῶν, Κλεάν-
δρῳ τῷ ἀρμοστῇ ξένος γεγενημένος, προσελθὼν ἠσπάζετο
αὐτὸν ὡς ἀποπλευσόμενος ἤδη. ὁ δὲ αὐτῷ λέγει. «Μὴ ποιή-
σης ταῦτα· εἰ δὲ μή», ἔφη, «αἰτίαν ἔξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινὲς
ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρπει τὸ στράτευμα». ὁ
δ' εἶπεν· «Ἄλλ' αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, οἱ δὲ
στρατιῶται αὐτοί, ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι, διὰ τοῦτο ἀθυμοῦσι
πρὸς τὴν ἐξοδον». «Ἄλλ' ὅμως», ἔφη, «ἐγὼ σοι συμβου-
λεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς συμπορευσόμενον, ἐπειδὰν δ' ἔξω γένη-
ται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι». «Ταῦτα τοῖνον»,
ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα».
οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

§ 11-14 Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξιέναι τὴν ταχίστην συ-
σκευασαμένους, καὶ προσανεῖπεν, ὅς ἂν μὴ παρῆ εἰς τὴν
ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται.
ἐντεῦθεν ἐξῆσαν οἱ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ
ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἔξω ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἰστή-
κει παρὰ τὰς πύλας ὡς, ὁπότε ἔξω γένοιτο πάντες, συγ-
κλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. ὁ δὲ Ἀναξίβιος
συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς λοχαγούς ἔλεξε· «Τὰ
μὲν ἐπιτήδεια», ἔφη, «λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν·
εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια·
λαθόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος
ὁμῖν μισθοδοτήσει». ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν

ταῦτα ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πόττερα πολέμιος εἶη ἢ φίλος, καὶ πόττερα διὰ τοῦ Ἰεροῦ ὄρους δεοὶ πορευέσθαι ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θράκης.

Ἐν τῷ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες § 15-17
τὰ ὄπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὸ τεῖχος εἰσιόντες. ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον προσθέοντας τοὺς ὀπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ ἔλεγον, ὅτι ἀδικιώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολεμίους· κατασχίσειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰ μὴ ἐκόντες ἀνοίξουσιν. ἄλλοι δὲ ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χηλὴν τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἱ ἐτύγχανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὀρώσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα, διακόπτοντες ταῖς ἀξίαις τὰ κλειθρα, ἀναπετανύουσι τὰς πύλας, οἱ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γινόμενα, δεῖσας, μὴ ἐφ' ἀρπα- § 18-20
γὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεισπίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. οἱ δὲ Βυζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βίᾳ εἰσπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἱ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε, ὅσοι δὲ ἔνδον ἐτύγχανον ὄντες, ἔξω, οἱ δὲ καθεῖλον τὰς τριήρεις, ὡς ἐνταῖς τριήρεσι σφίζονται, πάντες δὲ ᾔοντο ἀπολωλέναι, ὡς ἐάλωκυίας τῆς πόλεως. ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἄκραν ἀποφεύγει. ὁ δὲ Ἀναξίβιος, καταδραμῶν ἐπὶ θάλατταν, ἐν ἀλιευτικῇ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ εὐθὺς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνος φρουροὺς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ξενοφῶντα, προσπίπτουσι πολ- § 21-24
λοὶ αὐτῷ καὶ λέγουσι· «Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ξενοφῶν, ἀνδρὶ γενέσθαι. ἔχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα, ἔχεις

ἀνδρας τοσούτους. νῦν ἄν, εἰ βούλοιο, σύ τε ἡμᾶς δυνήσαις καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν». ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ἄλλ' εὐ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὄπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα». καὶ αὐτός τε παρηγγυᾷ ταῦτα· καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν τίθεσθαι τὰ ὄπλα. οἱ δέ, αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταπτόμενοι, οἱ τε ὀπλιταὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὀκτὼ ἐγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρασ ἐκάτερον παρεδεδραμήκεσαν. τὸ δὲ χωρίον οἶον κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἔστι, τὸ Θράκιον καλούμενον, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὄπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφῶν τὴν στρατιάν καὶ λέγει τάδε· «Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἑξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. ἦν δὲ τῷ θυμῷ χαριζώμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἑξαπάτης τιμωρησώμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμεῖσθε, ἃ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26-27 » Πολέμιοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. οἷος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάξειν δὴ πάρεστιν, ἑωρακότας καὶ ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους, ἔχοντες τριήρεις, τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ πόλει καὶ προσόδου οὔσης κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τε τῶν ἐνδήμων καὶ τῆς ὑπερβολῆς οὐ μείον χιλίων ταλάντων· ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν, καὶ ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 » Νῦν δὲ δὴ τί ἂν οἴομεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίοις μὲν καὶ τῶν ἀρχαίων συμμάχων ὑπαρχόντων, Ἀθηναίων δὲ καί, οἱ

ἐκείνοις τότε ἦσαν σύμμαχοι, πάντων προσγεγεννημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάντων πολεμίων ἡμῖν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα; τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἶεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι;

» Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχρῶς ἀπολώμεθα, πολέ- § 29-31
μοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν φίλοις τε καὶ οἰκείοις, ἐν γὰρ ταῖς πόλεσιν εἰσι πάντες ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευομέναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ εἰς ἣν πρώτην πόλιν ἤλθομεν, ταύτην ἐξαλαπάξομεν. ἐγὼ μὲν τοίνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιθεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυρίας ἐμέ γε κατὰ τῆς γῆς ὀργυῖας γενέσθαι. καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλεύω, Ἑλλήνας ὄντας, τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεοτηκέσι πειθόμενους, πειρᾶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. ἐὰν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γοῦν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμψαντας Ἀναξίβιον εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες παρελθλήθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἦν μὲν δυνώμεθα παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι εὐρίσκεισθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ δηλώσοντες, ὅτι οὐκ ἐξαπατῶμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα».

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ πέμπουσιν Ἰερώνυμόν τε Ἥλειον ἐροῦντα § 32
ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλῆσιον Ἀχαιόν. οἱ μὲν ταῦτα ᾄχοντο ἐροῦντες.

[Περὶληψις τῶν λοιπῶν §§ (33-40) τοῦ κεφαλαίου 1 καὶ τῶν §§ 1-16 τοῦ κεφαλαίου 2:

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀποχωρεῖ τοῦ στρατεύματος, ἐμφανίζεται δ' ἐν αὐτῷ Θηβαῖός τις τυχοδιώκτης Κοιρατάδας, ὅστις ὑπόσχεται νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἑλλήνας εἰς τὸ Δέλτα τῆς Θράκης παρέχων αὐτοῖς ἄφθονα τὰ τροφίμα' οἱ Ἑλληνες, ἐπειδὴ ὁ Ἀναξίβιος οὐδὲν ὀρισμένον ἀπήντησε, δέχον-

ταὶ τὸν Κοιρατάδαν ὡς στρατηγὸν καὶ ἐξέρχονται τοῦ Βυζαντίου· ἀλλ' ὁ Κοιρατάδας μὴ δυνάμενος νὰ παρέξῃ τροφὰς δι' ὅλον τὸ στράτευμα καταλείπει τὴν στρατηγίαν καὶ ἀναχαρεῖ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κοιρατάδα ὁ στρατὸς ἀρχίζει νὰ διαλύηται· ἐκ τῶν στρατηγῶν ἄλλος μὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Θράκης Σεύθην, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θρακικὴν Χερρόνησον καὶ ἄλλος νὰ διαβῇ πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν· ἡ πειθαρχία τοῦ στρατοῦ χαλαροῦται, πολλοὶ δ' Ἕλληνες διασκορπίζονται εἰς τὰς περὶ ἐκκενένας πόλεις. Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναύαρχος Πῶλος ὡς διάδοχος τοῦ Ἀναξίβιου· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευταίου πολεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπολειφθέντας ἐν Βυζαντίῳ στρατιώτας, ἐν ᾧ ὁ Ἀναξίβιος μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος πλέει εἰς Πάριον, ὁπόθεν ἐπομιμνήσκει εἰς τὸν Φαρνάβαζον τὰ συμπεφωνημένα· ἀλλ' ὁ Φαρν. μαθὼν ὅτι ἤλθεν ἄλλος ἀρμοστής, ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἐνανυάρχει πλέον, περὶ τούτου μὲν οὐδὲν φροντίζει, διαπραγματεύεται δὲ πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον περὶ τῶν Κυρείων. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀναξίβιος παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἀφ' οὗ ὀδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν πλείστους εἰς Πέρινθον νὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φαρναβάζου. Ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα, οἱ δὲ στρατιῶται εὐχαρίστως δέχονται αὐτὸν καὶ ἀκολουθοῦσι σχεδὸν πάντες εἰς Πέρινθον· ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος χαριζόμενος εἰς τὸν Φαρνάβαζον, κωλύει αὐτοὺς νὰ διαπεραιωθῶσιν ἐκ Περὶνθου εἰς Ἀσίαν. Ἐν τοιαύτῃ ἀμηχανίᾳ εὐρέθεις ὁ Ξενοφῶν θυσιάζει, ἵνα μάθητ᾽ οἰθεοὶ ἐπιτρέπωσιν εἰς αὐτὸν νὰ ὀδηγήσῃ τὸ στράτευμα εἰς τὸν Σεύθην, παρ' οὗ εἶχε παρακληθῆ, πρὶν ἐπιχειρήσῃ νὰ διαβῇ εἰς τὴν Ἀσίαν, νὰ προσαγάγῃ εἰς αὐτὸν τὸν στρατὸν].

Β'. Διαπραγματεύσεις τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τοῦ Σεύθου.

(2, 17—38)

§ 17-18 Ὁ σὺν Ξενοφῶν, ἐπεὶ εἶδοκε τὰ ἱερὰ καλὰ εἶναι αὐτῷ καὶ τῷ στρατεύματι ἀσφάλως πρὸς Σεύθην ἵεναι, παραλαβὼν Πολυκράτην τὸν Ἀθηναῖον λοχαγὸν καὶ παρὰ τῶν στρατηγῶν ἐκάστου ἄνδρα — πλὴν παρὰ Νέωνος — ᾧ ἕκαστος ἐπίστευεν, ᾧχετο τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὸ Σεύθου στράτευμα ἐξήκοντα στάδια. ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἦσαν αὐτοῦ, ἐπιτύγγάνει πυρὸς ἐρήμοις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ᾧετο μετακεχωρηκέναι πρὸς τὸν Σεύθην· ἐπεὶ δὲ

θορόβου τε ἤσθητο καὶ σημαινόντων ἀλλήλοισ τῶν περὶ Σεύ-
θην, κατέμαθεν, ὅτι τούτου ἕνεκα τὰ πυρὰ κεκαυμένα εἶη τῆ
Σεύθῃ πρὸ τῶν νυκτοφυλάκων, ὅπως οἱ μὲν φύλακες μὴ δρῶντο
ἐν τῆ σκότει ὄντες, μήτε δόποσοι μήτε ὅπου εἶεν, οἱ δὲ προσι-
όντες μὴ λανθάνοιεν, ἀλλὰ διὰ τὸ φῶς καταφανεῖς εἶεν.

Ἐπεὶ δὲ ἤσθητο, προπέμπει τὸν ἐρμηνεά, ὃν ἐτύγχανεν § 19-22
ἔχων, καὶ εἰπεῖν κελεύει Σεύθῃ, ὅτι Ξενοφῶν πάρεστι, βου-
λόμενος συγγενέσθαι αὐτῷ. οἱ δὲ ἤροντο, εἰ ὁ Ἄθηναῖος ὁ
ἀπὸ τοῦ στρατεύματος. ἐπειδὴ δὲ ἔφη οὗτος εἶναι, ἀναπηδή-
σαντες ἐδίωκον· καὶ ὀλίγον ὕστερον παρήσαν πελτασταὶ ὅσον
διακόσιοι, καὶ παραλαβόντες Ξενοφῶντα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ
ἦγον πρὸς Σεύθην. ὁ δ' ἦν ἐν τύρσει μάλα φυλαττόμενος, καὶ
ἵπποι περὶ αὐτὴν κύκλῳ ἐγκεχαλιωμένοι· διὰ γὰρ τὸν φόβον
τὰς μὲν ἡμέρας ἐχίλου τοὺς ἵππους, τὰς δὲ νύκτας ἐγκεχα-
λιωμένοις ἐφυλάττετο. ἐλέγετο γὰρ καὶ πρόσθεν Τύρρης ὁ
τούτου πρόγονος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ, πολὺ ἔχων στρατεύμα,
ὑπὸ τούτων τῶν ἀνδρῶν πολλοὺς ἀπολέσαι καὶ τὰ σκευοφόρα
ἀφαιρεθῆναι· ἦσαν δ' οὗτοι Θυνοί, πάντων λεγόμενοι εἶναι
μάλιστα νυκτὸς πολεμικώτατοι.

Ἐπεὶ δ' ἐγγυὲς ἦσαν, ἐκέλευσεν εἰσελθεῖν Ξενοφῶντα ἔχοντα § 23-25
δύο, οὓς βούλοιο. ἐπειδὴ δ' ἔνδον ἦσαν, ἠσπάζοντο μὲν πρῶ-
τον ἀλλήλους καὶ κατὰ τὸν Θράκιον νόμον κέρατα οἴνου πρού-
πινον· παρῆν δὲ καὶ Μηδοσάδης τῷ Σεύθῃ, ὅσπερ ἐπρέσβευεν
αὐτῷ πάντοσε. ἐπειτα δὲ Ξενοφῶν ἤρχετο λέγειν· «Ἐπεμ-
ψας πρὸς ἐμέ, ὦ Σεύθῃ, εἰς Καλχηδόνα πρῶτον Μηδοσάδην
τουτονί, δεόμενός μου συμπροθυμηθῆναι διαβῆναι τὸ στρα-
τεύμα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ ὑπισχνόμενός μοι, εἰ ταῦτα πρά-
ξαιμι, εὖ ποιήσεις, ὡς ἔφη Μηδοσάδης οὗτος». ταῦτα εἰπὼν
ἐπήρτετο τὸν Μηδοσάδην, εἰ ἀληθῆ ταῦτα εἶη. ὁ δ' ἔφη· «Ἀὐθις
ἦλθε Μηδοσάδης οὗτος, ἐπεὶ ἐγὼ διέβην πάλιν ἐπὶ τὸ στρα-
τεύμα ἐκ Παρίου, ὑπισχνόμενος, εἰ ἀγάγοιμι τὸ στρατεύμα

πρὸς σέ, τἀλλά τέ σε φίλω μοι χρήσεσθαι καὶ ἀδελφῶ καὶ τὰ παρὰ θαλάττη μοι χωρία, ὧν σὺ κρατεῖς, ἔσσεσθαι παρὰ σοῦ».

§ 26-30 Ἐπὶ τούτοις πάλιν ἤρετο τὸν Μηδοσάδην, εἰ ἔλεγε ταῦτα. ὁ δὲ συνέφη καὶ ταῦτα. «Ἰθι νυν», ἔφη, «ἀφήγησαι τούτῳ, τί σοι ἀπεκρινάμην ἐν Καλχηδόνι πρῶτον». «Ἀπεκρίνω, ὅτι τὸ στράτευμα διαθήσοιτο εἰς Βυζάντιον, καὶ οὐδὲν τούτου ἔνεκα δέοι τελεῖν οὔτε σοὶ οὔτε ἄλλῳ· αὐτὸς δὲ ἐπεὶ διαβαίης, ἀπιέναι ἔφησθα· καὶ ἐγένετο οὕτως, ὥσπερ σὺ ἔλεγες». «Τί γὰρ ἔλεγον», ἔφη, «ὅτε κατὰ Σηλυβρίαν ἀφίκου;» «Οὐκ ἔφησθα οἷόν τε εἶναι, ἀλλ' εἰς Πέρινον ἐλθόντας διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν». «Νῦν τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «πάρειμι καὶ ἐγὼ καὶ οὗτος Φρυνίσκος, οἷς τῶν στρατηγῶν, καὶ Πολυκράτης οὗτος, εἰς τῶν λοχαγῶν, καὶ ἔξω εἰσὶν ἀπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ πιστότατος ἐκάστῳ πλὴν Νέωνος τοῦ Λακωνικοῦ. εἰ οὖν βούλει πιστοτέραν εἶναι τὴν πρᾶξιν, καὶ ἐκείνους κάλεσαι. τὰ δὲ ὄπλα σὺ ἐλθὼν εἰπέ, ὡς Πολύκρατες, ὅτι ἐγὼ κελεύω καταλιπεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκεῖ καταλιπὼν τὴν μάχαιραν εἴσιθι».

§ 31-34 Ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης εἶπεν, ὅτι οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσειεν Ἀθηναίων· καὶ γὰρ ὅτι συγγενεῖς εἶεν εἰδέναι καὶ φίλους εἶνους ἔφη νομίζειν. μετὰ ταῦτα δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον, οὓς ἔδει, πρῶτον Ξενοφῶν ἐπήρετο Σεύθην, ὅ,τι δέοιτο χρῆσθαι τῇ στρατιᾷ. ὁ δὲ εἶπεν ὧδε· «Μαισάδης ἦν πατήρ μοι, ἐκείνου δὲ ἦν ἀρχὴ Μελανδίται καὶ Θυνοὶ καὶ Τρανίφαι. ἐκ ταύτης οὖν τῆς χώρας, ἐπεὶ τὰ Ὀδρουσῶν πράγματα ἐνόσησεν, ἐκπεσὼν ὁ πατήρ, αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει νόσῳ, ἐγὼ δ' ἔξετράφημ ὄρφανὸς παρὰ Μηδόκῳ, τῷ νῦν βασιλεῖ. ἐπεὶ δὲ νεανίσκος ἐγενόμην, οὐκ ἐδυνάμην ζῆν εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν ἀποβλέπων· καὶ ἐκαθεζόμεν ἐνδΐφριος αὐτῷ ἰκέτης δοῦναί μοι ὁπόσους δυνατὸς εἶη ἄνδρας, ὅπως καὶ τοὺς ἐκβαλόντας ἡμᾶς, εἴ τι δυναίμην, κακὸν ποιούην καὶ ζῆν μὴ εἰς τὴν ἐκείνου τράπεζαν ἀποβλέπων ὥσπερ κύων. ἐκ τούτου μοι δίδωσι τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς

ἵππους, οὓς ὑμεῖς ὄψεσθε, ἐπειδὴν ἡμέρα γένηται. καὶ νῦν ἐγὼ ζῶ τούτους ἔχων, ληζόμενος τὴν ἑμαυτοῦ πατρίαν χώραν. εἰ δέ μοι ὑμεῖς παραγένοισθε, οἶμαι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς βραδίως ἀπολαβεῖν τὴν ἀρχήν. ταῦτ' ἐστίν, ἃ ἐγὼ ὑμῶν δέομαι».

«Τί ἂν οὖν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «οὐ δύναιο, εἰ ἔλθοιμεν, τῇ § 35-38
τε στρατιᾷ διδόναι καὶ τοῖς λοχαγοῖς καὶ τοῖς στρατηγοῖς ; λέξον, ἵνα οὗτοι ἀπαγγέλλωσιν». ὁ δ' ὑπέσχετο τῷ μὲν στρατιώτῃ κυζικηνόν, τῷ δὲ λοχαγῷ διμοιρίαν, τῷ δὲ στρατηγῷ τετραμοιρίαν, καὶ γῆν, ὁπόσῃν ἂν βούλωνται, καὶ ζεύγη καὶ χωρίον ἐπὶ θαλάττῃ τειχεισμένον. «Ἐὰν δέ», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ταῦτα πειρώμενοι μὴ διαπράξωμεν, ἀλλὰ τις φόβος ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἦ, δέξει εἰς τὴν σεαυτοῦ, εἴαν τις ἀπιέναι βούληται παρὰ σέ ; » ὁ δ' εἶπε· «Καὶ ἀδελφοὺς γε ποιήσομαι καὶ ἐνδιφρούς καὶ κοινωνοὺς ἀπάντων, ὧν ἂν δυνώμεθα κτᾶσθαι. σοὶ δέ, ὦ Ξενοφῶν, καὶ θυγατέρα δώσω καὶ, εἴ τις σοὶ ἔστι θυγάτηρ, ὠνήσομαι Ἐρακίῳ νόμῳ, καὶ Βισάνθην οἴκησιν δώσω, ὅπερ ἐμοὶ κάλλιστον χωρίον ἐστὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ».

Γ'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην.

(3, 1—14)

Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπή- § 1-2
λαινον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγ-
γαιλαν ἕκαστοι τοῖς πέμπασιν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν
Ἄρισταρχος πάλιν ἐκάλε· τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς·
τοῖς δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἄρισταρχον ὁδὸν εἶσαι, τὸ δὲ
στράτευμα συγκαλέσαι. καὶ συνήλθον πάντες πλὴν οἱ Νέω-
νος· οὗτοι δὲ ἀπείχον ὡς δέκα στάδια.

§ 3-6 Ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· « Ἄνδρες, διαπλεῖν μὲν, ἔνθα βουλόμεθα, Ἀριστάρχος τριήρεις ἔχων κωλύει ὥστε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ αὐτὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βίβη διὰ τοῦ Ἰεροῦ ὄρους πορεύεσθαι· ἦν δέ, κρατήσαντες τούτου, ἐκαίσει ἔλθωμεν, οὔτε πωλήσειν ἔτι ὑμᾶς φησίν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατήσεσθαι ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιόψεσθαι ἔτι, ὥσπερ νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. οὗτος μὲν ταῦτα λέγει· Σεύθης δὲ φησιν, ἂν πρὸς ἐκεῖνον ἴητε, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς. νῦν οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βουλευσεσθε ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ ἀργυρίου ἐῶσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας, ὅθεν οἱ ἦπτους ἐῶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἀκούοντας, ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται, αἰρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῇ κράτιστον εἶναι. καὶ ὅτι», ἔφη, «ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν χεῖρα». ἀνέτειναν ἅπαντες. « Ἀπιόντες τοίνυν», ἔφη, «συσκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὴν παραγγέλλῃ τις, ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ».

§ 7-9 Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἡγήετο, οἱ δ' εἶποντο. Νέων δὲ καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἄγγελοι ἐπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον. ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίους προεληλύθεσαν, ἅπαντ' Ἀσέυθης, καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν αὐτόν, προσελάσαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκούοντων, εἴποι αὐτῷ, ἃ ἐδόκει συμφέρειν. ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· « Ἡμεῖς πορεύομεθα, ὅπου μέλλει ἔξειν τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν τοῦ Λακωνικοῦ αἰρησόμεθα, ἃ ἂν κράτιστα δοκῇ εἶναι. ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήσῃ, ὅπου πλείστα ἐστὶν ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιούμεν ξενίζεσθαι». καὶ ὁ Σεύθης ἔφη· « Ἀλλὰ οἶδα κώμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν, ὅσον διελθόντες ἂν ἡδέως ἀριστώτε». « Ἡγοῦ τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν.

Ἐπειδ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δείλης, συνήλθον οἱ στρατιῶ- § 10-12
 ται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, θέομαι ὑμῶν
 στρατεύεσθαι σὺν ἐμοί, καὶ ὑπισχνούμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρα-
 τιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα·
 ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. σιτία δὲ καὶ ποτά, ὡσπερ καὶ
 νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔξετε· ὅποσα δ' ἂν ἀλίσκηται,
 ἀξιώσω αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατιθέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν
 πορίζω. καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ
 ἐσόμεθα διώκειν καὶ μαστεύειν· ἂν δέ τις ἀνθιστῆται, σὺν ὑμῖν
 πειρασόμεθα χειροῦσθαι». ἐπήρετο ὁ Ξενοφῶν· «Πόσον δὲ ἀπὸ
 θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα;» ὁ δ' ἀπε-
 κρίνατο· «Οὐδαμῆ πλεον ἐπτὰ ἡμερῶν, μειον δὲ πολλαχῆ».

Μετὰ ταῦτα ἐδίδοδοτο λέγειν τῇ βουλομένῳ καὶ ἔλεγον § 13-14
 πολλοὶ κατὰ ταῦτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγοι Σεύθης· χειμῶν
 γὰρ εἶη καὶ οὔτε οἴκαδε ἀποπλεῖν τῇ τοῦτο βουλομένῳ δυνα-
 τὸν εἶη, διαγενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἶόν τε, εἰ δέοι ὠνου-
 μένους ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμίᾳ διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφα-
 λέστερον μετὰ Σεύθου ἢ μόνους. ὄντων δ' ἀγαθῶν τοσούτων,
 εἰ μισθὸν προσλήψοιντο, εὐργημα ἐδόκει εἶναι. ἐπὶ τούτοις
 εἶπεν ὁ Ξενοφῶν· «Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπι-
 φηφιῶ ταῦτα». ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεφήφισε, καὶ
 ἔδοξε ταῦτα. εὐθύς δὲ Σεύθῃ εἶπε, ὅτι συστρατεύσονται αὐτῷ.

[Περίληψις τῶν §§ (15-48) τοῦ 3 κεφαλαίου καὶ τοῦ κεφαλ. 4 :

Μετὰ τοῦτο ὁ Σεύθης καλεῖ τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλή-
 νων εἰς δεῖπνον, καθ' ὃ συμβαίνουσι πολλὰ καὶ παράδοξα κατὰ τὰ ἔθιμα
 τῶν Θρακῶν· μετὰ τὸ δεῖπνον οἱ μὲν λοχαγοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ στρατόπε-
 δον, ὁ δὲ Σεύθης μετὰ τῶν στρατηγῶν ἐπιτεσόντες ἀνεπίστως κατὰ τῶν
 κομῶν τῶν πολεμίων καταλαμβάνουσιν αὐτὰς καὶ ληλατοῦσι.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν κομῶν οἱ Θυνοὶ καταφεύγουσι εἰς τὸ ὄρος· ἐν
 μιᾷ δὲ νυκτὶ ἐπιτεθέντες κατὰ τῆς κόμης, ἔνθα κατεσκήνου οἱ Ἕλληνες,
 ἐμβάλλουσι πῦρ εἰς αὐτήν· ἀλλ' ἢ ἐπίθεσις αὕτη ἀποτρέπεται διὰ τῆς βοη-
 θείας τοῦ Σεύθου· οἱ δὲ Θυνοὶ ὑποτάσσονται εἰς αὐτόν.]

*Δ'. Δυσαρέσκειαι τοῦ Ξενοφῶντος πρὸς τὸν
Ἡρακλείδην καὶ Σεύθην.*

(5, 1—16)

§ 1-5 Ὑπερβάλλουσι δὲ πρὸς τοὺς ὑπὲρ Βυζαντίου Θυράκας εἰς τὸ Δέλτα καλούμενον· αὕτη δ' ἦν οὐκ ἔτι ἀρχὴ Μαισάδου, ἀλλὰ Τήρους τοῦ Ὀδρύσου. καὶ ὁ Ἡρακλείδης ἐνταῦθα, ἔχων τὴν τιμὴν τῆς λείας, παρήν. καὶ Σεύθης, ἐξαγαγὼν ζεύγη ἡμιονικὰ τρία, οὐ γὰρ ἦν πλείω, τὰ δ' ἄλλα βοεικὰ, καλέσας Ξενοφῶντα ἐκέλευε λαβεῖν, τὰ δ' ἄλλα διανεῖμαι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς. Ξενοφῶν δὲ εἶπεν· «Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ἀρκεῖ καὶ αὐθις λαβεῖν· τούτοις δὲ τοῖς στρατηγοῖς δωροῦ, οἳ σὺν ἐμοὶ ἠκολούθησαν, καὶ λοχαγοῖς». καὶ τῶν ζευγῶν λαμβάνει ἐν μὲν Τιμασίῳν ὁ Δαρδανεύς, ἐν δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος, ἐν δὲ Φρυνίσκος ὁ Ἀχαιός· τὰ δὲ βοεικὰ ζεύγη τοῖς λοχαγοῖς κατεμερίσθη. τὸν δὲ μισθὸν ἀποδίδωσιν, ἐξεληλυθότος ἤδη τοῦ μηνός, εἴκοσι μόνον ἡμερῶν· ὁ γὰρ Ἡρακλείδης ἔλεγεν, ὅτι οὐ πλείον ἐμπολήσαι. ὁ οὖν Ξενοφῶν ἀχθεσθεὶς εἶπεν ἐπομόσας· «Δοκεῖς μοι, ὦ Ἡρακλείδη, οὐχ, ὡς δεῖ, κήδεσθαι Σεύθου· εἰ γὰρ ἐκλήδου, ἦμες ἂν φέρων πλήρη τὸν μισθὸν καὶ προσδανεισάμενος, εἰ μὴ ἄλλως ἐδύνω, καὶ ἀποδόμενος τὰ σαυτοῦ ἱμάτια».

§ 6-8 Ἐντεῦθεν ὁ Ἡρακλείδης ἠχθέσθη τε καὶ ἔδεισε, μὴ ἐκ τῆς Σεύθου φιλίας ἐκβληθεῖη, καί, ὅ,τι ἐδύνατο, ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας Ξενοφῶντα διεβαλλε πρὸς Σεύθην. οἱ μὲν δὴ στρατιῶται Ξενοφῶντι ἐνεκάλουν, ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν· Σεύθης δὲ ἠχθετο αὐτῷ, ὅτι ἐντόνως τοῖς στρατιώταις ἀπήτει τὸν μισθόν. καὶ τέως μὲν αἰεὶ ἐμέμνητο, ὡς, ἐπειδὴν ἐπὶ θάλατταν ἀπέβλη, παραδώσει αὐτῷ Βισάνθην καὶ Γάνος καὶ Νέον τείχος· ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου οὐδενὸς ἔτι τούτων

ἐμέμνητο. ὁ γὰρ Ἡρακλείδης καὶ τοῦτο διεβεβλήκει, ὡς οὐκ ἀσφαλὲς εἶη τείχη παραδιδόναι ἀνδρὶ δύναμιν ἔχοντι.

Ἐκ τούτου ὁ μὲν Ξενοφῶν ἐβουλεύετο, τί χρῆ ποιεῖν περὶ § 9-11
τοῦ ἔτι ἄνω στρατεύεσθαι· ὁ δ' Ἡρακλείδης, εἰσαγαγὼν τοὺς
ἄλλους στρατηγούς πρὸς Σεύθην, λέγειν τε ἐκέλευεν αὐτούς,
ὅτι οὐδὲν ἂν ἦπτον σφεῖς ἀγάγοιεν τὴν στρατιάν ἢ Ξενοφῶν,
τόν τε μισθὸν ὑπισχεῖτο αὐτοῖς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔκπλεων
παρέσεσθαι δυοῖν μηνοῖν, καὶ συστρατεύεσθαι ἐκέλευεν. καὶ ὁ
Τιμασίων εἶπεν· «Ἐγὼ μὲν τοίνυν οὐδ', ἂν πέντε μηνῶν μισθὸς
μέλλῃ εἶναι, στρατευσαίμην ἂν ἄνευ Ξενοφῶντος». καὶ ὁ Φρυ-
νίσκος καὶ ὁ Κλεάνωρ συνωμολόγουν τῷ Τιμασίωνι. ἐντεῦθεν
ὁ Σεύθης ἐλοδορεῖ τὸν Ἡρακλείδην, ὅτι οὐ παρεκάλει καὶ
Ξενοφῶντα. ἐκ δὲ τούτου παρακαλοῦσιν αὐτὸν μόνον. ὁ δέ,
γνοὺς τοῦ Ἡρακλείδου τὴν πανουργίαν, ὅτι βούλοιο αὐτὸν
διαβάλλειν πρὸς τοὺς ἄλλους στρατηγούς, παρέρχεται λαβῶν
τούς τε στρατηγούς πάντας καὶ τοὺς λοχαγούς.

Καὶ ἐπεὶ πάντες ἐπέισθησαν, συνεστρατεύοντο καὶ ἀφι- § 12-16
κνοῦνται ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν Πόντον διὰ τῶν Μελινοφάγων
καλουμένων Θρακῶν εἰς τὸν Σαλμυδησσόν. ἐνθα τῶν εἰς τὸν
Πόντων πλεουσῶν νεῶν πολλαὶ ὑκέλλουσι καὶ ἐκπίπτουσι·
τέναγος γάρ ἐστιν ἐπὶ πάμπολυ τῆς θαλάττης. καὶ οἱ Θρα-
κες οἱ κατὰ ταῦτα οἰκοῦντες, στήλας ὀρισάμενοι, τὰ καθ'
αὐτοὺς ἐκπίπτοντα ἕκαστοι λήζονται· τῶς δὲ ἔλεγον, πρὶν
ὀρίσασθαι, ἀρπάζοντας πολλοὺς ὑπ' ἀλλήλων ἀποθνήσκειν.
ἐνταῦθα εὕρισκοντο πολλαὶ μὲν κλῖναι, πολλὰ δὲ κιβώτια,
πολλαὶ δὲ βίβλοι γεγραμμέναι, καὶ τᾶλλα πολλὰ, ὅσα ἐν ξυλί-
νοις τεύχεσι ναύκληροι ἄγουσιν. ἐντεῦθεν, ταῦτα καταστρεφά-
μενοι, ἀπῆσαν πάλιν. ἐνθα δὲ Σεύθης εἶχε στράτευμα ἤδη πλέον
τοῦ Ἑλληνικοῦ· ἐκ τε γὰρ Ὀδρυσῶν πολὺ ἔτι πλείους κατε-
βεβήκησαν, καὶ οἱ αἰεὶ πειθόμενοι συνεστρατεύοντο. κατηρλί-
σθησαν δ' ἐν τῷ πεδίῳ ὑπὲρ Σηλυβρίας, ὅσον τριάκοντα στά-

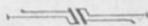
δίους ἀπέχοντας τῆς θαλάττης. καὶ μισθὸς μὲν οὐδεὶς πω ἐφαίνετο· πρὸς δὲ τὸν Ξενοφῶντα οἱ τε στρατιῶται παγγαλέπως εἶχον ὅ τε Σεύθῃς οὐδέ τι οἰκείως διέκειτο, ἀλλ', ὅποτε συγγενέσθαι αὐτῷ βουλόμενος ἔλθοι, πολλαὶ ἤδη ἀσχολαὶ ἐφαίνοντο.

[Περίληψις τῶν κεφαλαίων 6, 7 καὶ 8 :

Ταῦτα συνέβαινον ἐν τῷ παρὰ τὴν Σηλυβρίαν στρατοπέδῳ, ὅτε οἱ Λακεδ. ἀποφασίζουσι τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Τισοαφέρουσι καὶ πέμπουσι τὸν Θίβρωνα εἰς Ἐφεσον· οὗτος δὲ ἐπιθυμῶν νὰ μισθώσῃ τοὺς Ἕλληνας ὑπὲρ τῶν Λακεδ. ἀποστέλλει πρεσβευτὰς εἰς Θράκην· ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθῃς μαθόντες τοῦτο καὶ θεωρήσαντες κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν Ἑλλήνων προσάγουσι τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ συνηθροισμένον στρατεύμα· ἐνταῦθα τῶν Ἀρξάδων τινὲς κατηγοροῦσι τὸν Ξενοφῶντα ὡς αἴτιον τοῦ νὰ μὴ εἶναι τὸ στρατεύμα μετὰ τῶν Λακεδ., ἀλλὰ νὰ ὑπηρετῇ τὸν Σεύθῃν. Ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν αὐτὴν διὰ πειστικωτάτου λόγου· ἐν τέλει δὲ ἀποφασίζει μετὰ τοῦ στρατοῦ νὰ καταλίπῃ τὸν Σεύθῃν καὶ νὰ προσχωρήσῃ πρὸς τὸν Θίβρωνα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες δι' ἄλλειψιν τροφίμων ἀναγκάζονται νὰ λεηλατῶσι τὰς κόμας, αἵτινες εἶχον δοθῆ ὑπὸ τοῦ Σεύθου εἰς τὸν Μηδοσάδην διὰ τὰς πρεσβευτικὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας· ὅτε δὲ ὁ Μηδοσάδης ἐλθὼν πρὸς τὸν Ξενοφ. ἀπήτει ἐν ὀνόματι τοῦ Σεύθου νὰ μὴ λεηλατῶσι τὰς κόμας καὶ ν' ἀπέλθωσι, ὁ Ξενοφῶν ὑπομνήσκει εἰς αὐτὸν τὰς παρασχεθείσας εἰς τὸν Σεύθῃν ὑπηρεσίας τῶν Ἑλλήνων καὶ παραπέμπει αὐτὸν εἰς τοὺς Λακεδ., τοὺς νῦν ἄρχοντας τοῦ στρατεύματος. Οἱ Λακεδ. ἀπαιτοῦσι τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν τοῦ στρατεύματος ἀπειλήσαντες ὅτι αὐτοὶ θὰ βοηθήσωσι τοὺς ἀδικουμένους. Τότε ὁ Μηδοσάδης προτείνει ν' ἀναθέσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Σεύθῃν καὶ πέμπεται ὁ Ξενοφῶν, ὅστις κατορθοῖ νὰ πείσῃ τὸν Σεύθῃν ν' ἀποδώσῃ τὸν ὀφειλόμενον μισθόν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀπὸ τῆς Θράκης διαβιβάζει τὸ στρατεύμα εἰς τὴν Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ προχωρεῖ μέχρι Πέργαμου· ἐνταῦθα μαθὼν ὅτι ἐν τῇ πεδιάδι εὗρισκετο Πέρσης τις Ἀσιδάτης πλουσιώτατος ἐπιπίπτει διὰ νυκτὸς κατ' αὐτοῦ καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν ἀποτυγχάνει, τὴν δ' ὑστεραίαν συλλαμβάνει αὐτὸν μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ λαμβάνει πολλὰ χρήματα. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ἐλθόντος καὶ τοῦ Θίβρωνος εἰς Πέργαμον παραδίδει εἰς αὐτὸν τὸ στρατεύμα].

3

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Συνοπτική ιστορία τοῦ Περσικοῦ κράτους.

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος ἰδρύθη περὶ τὸ 559 π. Χ. ὑπὸ Κῦρου τοῦ πρεσβυτέρου, ὅστις ὑποτάξας τὴν Βαβυλωνίαν, Λυδίαν καὶ Μ. Ἀσίαν κατέστησε τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἀσίᾳ. Ὁ υἱὸς καὶ διαδόχος αὐτοῦ Καμβύσης (529—522) ἐκυρίευσε τὴν Αἴγυπτον· εἰς μεγίστην δ' ἀκμὴν ἐφθάσε τὸ κράτος ἐπὶ Δαρείου τοῦ Α'—τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑστάσπου—(521—485), ὅστις τὴν ἐπεκταθεῖσαν ἐπικράτειαν (ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπὸ τῆς Νοτίου Αἰγύπτου μέχρι τοῦ Κανκάσου καὶ τοῦ Ἰαξάρτου) ἐξόχως διοργάνωσεν· αἰκατὰ τῆς Ἑλλάδος δ' ὅμως ἐκστρατεῖαι του ἐναντίωσαν οἰκτροῶς παρὰ τὸν Ἄθων (492) καὶ ἐν Μαραθῶνι (490).

Ἐπὶ Ξέρξου τοῦ Α' (485—465) ἤρξατο ἡ ἰσχύς τοῦ κράτους νὰ καταλίπῃ, ἰδίᾳ διὰ τὰς ἡττας, ἃς τοῦτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπέστη (ἐν Σαλαμῖνι τῷ 480, ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ τῷ 479, ἐν Εὐρωμέδοντι τῷ 467). Τὸν Ξέρξην διεδέχθη Ἀρταξέρξης Α' ὁ Μακρόχειρ (465—424) καὶ τοῦτον μετὰ μακρὰς περὶ τοῦ θρόνου ἐριδας Δαρείος Β', ὁ Νόθος (424—404). Οὗτος ἔσχεν ἐκ τῆς συζύγου του Παρυσάτιδος δύο υἱούς, Ἀρταξέρξην Β' τὸν Μνήμονα (βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 404—359) καὶ Κῦρον τὸν νεώτερον.

Ὁ Κῦρος παρὰ τοῦ πατρὸς του εἶχε διορισθῆ σατραπῆς τῆς Λυδίας, Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπεστηρίχθη τοὺς Λακεδαιμονίους, ἰδίᾳ τὸν Λύσανδρον, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐπεδίωξε τῇ βοηθείᾳ Ἑλλήνων μισθοφόρον νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην καὶ νὰ καταστῇ αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Περσίας. Ταύτην τὴν ἐκστρατείαν, ἣν ὁ Κῦρος ἀνέλαβε τῷ 401, πραγματεύεται ἡ Κῦρον Ἀνάβασις τοῦ Ξενοφῶντος.

2. Βίος Ξενοφῶντος.

Ὁ Ξενοφῶν, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις πιθανῶς τῷ 430 π. Χ., ἦτο υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας καὶ κατήγετο ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐγένετο πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους πλεῖστον ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Τῷ 401 π. Χ. καταλιπὼν τὰς Ἀθήνας ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν νεώτερον Κῦρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ

τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀραξέρξου. Τὴν ἐστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἀπλοῦς ἐθελοντής. Μετὰ τὴν περὶ τὰ Κούναξα δ' ὄμως μάχην καὶ τὴν προδοσίαν τοῦ σατραπῆ Ἰσσαφέρνης ἐκλεχθεὶς στρατηγὸς κατώρθωσε διὰ μεγίστων κόπων καὶ κινδύνων νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρῶν Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάρους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Θράκην. Ἐνταῦθα ἐβοήθησε τὸν Σεύθην, τὸν βασιλέα τῆς Θράκης, καὶ παρεσκευάζετο νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἄλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες ἔπεισαν αὐτὸν νὰ προστεθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατὸν (399), ὅστις τότε ὑπὸ τὸν Θίβρονα ἐν Ἀσίᾳ ἐπολέμει πρὸς τοὺς Πέρσας.

Διὰ τοῦτο καὶ διότι ἐπολέμησε μετὰ τοῦ Κύρου, ὅστις ἦτο ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐξωρίσθη ὁ Ξενοφῶν ἀπὸ τῆς πατρίδος του.

Ἀφ' οὗ δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον, τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης, καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνεΐᾳ (394) κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἵτινες παρέστησαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Οἱ Σπαρτιατῆται ἀναγνωρίσαντες τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ξενοφῶντος ἔδωκαν αὐτῷ (393) ὡς δῶρον προσοδοφόρον κτῆμα ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἥλιδος, παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν. Ἐνταῦθα ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ 23 ἔτη μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φιλησίας καὶ τῶν τέκνων Γρύλλου καὶ Διοδώρου ἀσχολούμενος εἰς τὴν θήραν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, καθ' ἣν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠττήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐκδιωχθεὶς ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (370) κατέφυγεν εἰς Κόρινθον. Ἐκεῖ οὗτος καὶ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἐξουσίας του διέμεινε καὶ ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν περὶ τὸ 355 π. Χ.

3. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πλεῖστα συγγράμματα· τούτων ἐν εἶναι ἡ *Κύρου Ἀνάβασις* δημομένη εἰς 7 βιβλία.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὀνομάσθη μὲν ἐκ τοῦ πρώτου μικροτέρου μέρους (βιβλ. I, κεφ. 1-6), ἐν ᾧ περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Κύρου ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ κυρίαν ὑπόθεσιν ἔχει τὴν μετὰ τὴν μάχην παρὰ τὰ Κούναξα κάθοδον τῶν μυρῶν εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον.

Ἡ *Ἀνάβασις* συνεγράφη ἐν Σκιλλοῦντι πιθανῶς τῷ 375 π. Χ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1.

Δῆ = λοιπόν. — **ἀνάβασις** = πορεία ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας. — **ἐν ταῖς σπονδαῖς** = ἐν καιρῷ τῶν συνθηκῶν. — **βασιλεύς**, ἄνευ ἄρθρου = ὁ μέγας βασιλεύς, δηλ. ὁ τῶν Περσῶν. — **ὅσα ἐπολεμήθη πρὸς τοὺς Ἑλλ.** = ὅσα: πολεμικαὶ πράξεις ἐγένοντο ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. — **παραβάντος τὰς σπ. β. καὶ Τισσ.** = ἀφ' οὗ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Τισσ. παρέβη τὰς συνθήκας = μετὰ τὴν παράβασιν τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Τισσ. — **ἐπακολούθουντος** (δηλ. τοῖς Ἑλλησι) τοῦ Περσ. στρ. = ἐν ᾧ ἠκολούθει τοὺς Ἑλληνας τὸ Περσικὸν στράτευμα. — **λόγος** = διήγησις.

Ἐν τῇ ἀναβάσει, δηλ. τῶν μυρίων, ἦτοι τῶν μετὰ τοῦ Κύρου ἐκστρατευσάντων Ἑλλήνων. — **μέχρι τῆς μάχης**, δηλ. τῆς πρὸς τὰ Κούναξα. — **σπονδαί**, κυρίως αἱ δι' ἐπισήμου σπονδῆς συνμορολογηθεῖσαι: συνθηκαί, ἢ οὕτω κλεισθεῖσαι εἰρήνη: **σπονδῆ** δὲ ἡ προσφορά ποτοῦ, δηλ. ὁ οἶνος, ὃν κατὰ τὰς ἐστιάσεις καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν συνμορολόγησιν τῶν συνθηκῶν ἔχουνον ἐκ ποτηρίου πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. — **βασιλεύς**, ποῖος βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐννοεῖται; — **οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβ.** Ἑλλ., τίνες ἐννοοῦνται; — **τοῦ Περσ. στρ.**, ἐννοεῖται ὁ ὑπὸ τὸν στρατῆρην Τισσ. πολυάριθμος στρατός. — **ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ**, δηλ. ἐν ταῖς προηγουμένοις βιβλίοις (I-III).

§ 2-4.

Ἀφίκοντο, ὅπου αἱ: Ἑλληνες. — **ἐνθα = ἐκεῖσε, ἐνθα = ἐκεῖ**, ὅπου = εἰς ὃ μέρος. — **παντάπασιν** = καθ' ὅλοκληρίαν. — **ἄπορος** = ἀδιάβατος. — **μέγεθος** = πλάτος. — **πάροδος** = ὁδὸς παρὰ τὸν ποτα-

μόν ἢ παραλλήλως τῷ ποταμῷ φέρουσα. — **ἀπότομος** = κρημνώδης. — **ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ** = ἀκριβῶς ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ. — **δοκεῖ τοῖς στρατηγοῖς πορευτέον εἶναι** = φαίνεται: κλόν εἰς τοὺς στρατηγοὺς ὅτι: πρέπει νὰ πορευθῶσι. — **δη** = (τότε) πλέον. — **ἀκούω τινός** = ἀκούω παρά τινος. — **οἱ ἀλισκόμενοι** = οἱ αἰχμάλωτοι. — **εἰ διέλθοιεν** = εἰν διέλθωσι. — **περίασι, μέλλ. τοῦ ῥ. περιέρχομαι.** — **περιέρχομαι (τὰς πηγὰς)** = περιεκάμπτω (τὰς πηγὰς). — **οὐ πρόσω τοῦ T.** = οὐ πρόσω τῶν πηγῶν τοῦ **Τίγρ.** τὸ δὲ **πρόσω** = μακρὰν. — **ἔστιν οὕτως ἔχον** = οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα (ἔτι: δηλ. αἱ πηγαὶ τοῦ Εὐφράτου δὲν ἀπέχουσι πολὺ τῶν πηγῶν τοῦ **Τίγρ.**). — **τὴν ἐμβολὴν ποιῶμαι εἰς τοὺς Καρδοῦχους** = εἰσδύλλω εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων. — **ᾧδε** = κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. — **ἅμα μὲν . . . ἅμα δὲ** = ἄφ' ἑνὸς μὲν . . . ἄφ' ἑτέρου δέ. — **λαθεῖν . . . φθάσαι, ἐκ τοῦ πειρώμενοι** ὡς ἀντικμ. τῶν ἀπαρεμψ. νοητέον τό: **τοὺς πολεμίους.** — **λανθάνω τοὺς πολεμίους** = διαφεύγω τὴν προσοχὴν τῶν πολεμίων, δὲν ἐννοοῦμαι ὑπὸ τῶν πολεμίων. — **φθάνω τοὺς πολεμίους** = προλαμβάνω τοὺς πολεμίους. — **πειρῶμαι** (μετ' ἀπρμψ.) = προσπαθῶ (νὰ . . .). — **πρὶν** (μετ' ἀπρμψ.) = προτοῦ (μεθ' ὑποτακτ.). — **τὸ ἄκρον** = ἡ κορυφὴ (ὄρος).

Ἐδόκει . . . τοῖς στρατηγοῖς, δηλ. τῶν Ἑλλήνων ἀρχιστράτηγος ἐν τῇ στρατῇ δὲν ὑπῆρχεν αἱ ἀποφάσεις ἐλαμβάνοντο ἐν πολεμικῇ συμβουλίῃ κατὰ πλειονοψηφίαν. — **διὰ τῶν ὁρέων**, τῶν Καρδοουχείων. — **τῶν ἀλισκομένων**, νοοῦνται: οἱ αἰχμάλωτοι, οὓς οἱ Ἕλληνες εἶχον συλλαβεῖ: καθ' ὁδόν. — **οὐ πρόσω τοῦ Τίγρητος εἶναι**, κατὰ τοὺς περιελθόντας τὰ μέρη ταῦτα αἱ πηγαὶ τοῦ **Τίγρητος** δὲν ἀπέχουσι τῶν τοῦ Εὐφράτου πλέον τῶν 1.500 βημάτων. — **ἔστιν οὕτως ἔχον**, ὡς ἐδείχθη κατόπιν. — **τοὺς πολεμίους**, ποῖοι ἐννοοῦνται: — **τὰ ἄκρα**, τίνων ὁρέων:

§ 5—7.

Ἦνίκα = ὅτε. — **ἦν ἀμφὶ τὴν τελ. φυλακὴν** = ἦτο περίπτου ἢ τελευταία φυλακῆ = ἦτο περίπτου ἢ ὥρα, καθ' ἣν γίνεται ἡ τελευταία ἀλλαγὴ τῆς φρουρᾶς τῆς νυκτός. — **λείπομαι** = ὑπολείπομαι, — **ὅσον (= τοσοῦτον, ὅσον) σκοταίους διελθεῖν τὸ π.** = τόσον μόνον (δηλ. διάστημα χρόνου) ὅσον ἐχρειάζετο νὰ διέλθωσι τὴν

πεδιάδω ἐν σκότει (=σκοτεινά).—*τηνικαῦτα*—τότε.—*ἀναστάν-
τες... πορευόμενοι*, ἢ α' χρονική, ἢ β' τροπική.—*ἀπὸ παραγ-
γέσεως*—κατὰ (προφορικῶς) δοθεῖσαν διαταγήν.—*ἅμα τῇ
ἡμέρᾳ*—περὶ τὰ ἐξημερώματα.—*ἐνθα δὴ*—τότε λοιπόν.—*ἡγοῦ-
μαι τοῦ στρατεύματος*—προηγούμεναι τοῦ στρατεύματος, ἀποτελεῶ
τὴν ἐμπροσθοφυλακίην τοῦ στρ.—*τὸ ἀμφ' αὐτὸν*—οἱ στρατιῶταί
του.—*οἱ ὀπισθοφύλακες ὀπλιῖται*—*οἱ ὀπισθοφυλακοῦντες
ὀπλιῖται*—οἱ ὀπλιῖται, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ὀπισθοφυλακίην.—*κίν-
δυνός ἐστι, μὴ* (μετ' εὐκτ.)—εἶναι κίνδυνος μήπως (μεθ' ὑπο-
τακτ.).—*ἐπίσποιοι*, ἄβρ. β' εὐκτ. τοῦ ῥ. *ἐφέπομαι*—ἀκο-
λουθῶ.—*ἄνω πορευομένων* (δηλ. αὐτῶν)—ἐν ᾧ αὐτοὶ (τίνας;)
ἐπορεύοντο ἄνω.—*πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων*—προ-
τοῦ τινὲς ἐκ τῶν πολεμίων ἐννοήσωσι (τοῦτο).—*ὑφηγοῦμαι* =
βραδέως πορεύομαι.—*ἐφείπετο*, παρκτ. τοῦ ῥ. *ἐφέπομαι*.—*αἰ
τὸ ὑπερβάλλον* (=τὸ αἰεὶ ὑπερβ.) τοῦ στρ.—τὸ μέρος τοῦ στρα-
τοῦ, τὸ ὅποιον ἐκάστοτε διέδκινε (τὸ ὄρος).—*εἰς τὰς κώμας*, ἀπο-
δοτέος ὁ προσδιορισμὸς εἰς τὸ *ἐφείπετο*· νοητέος δὲ καὶ εἰς τὸ
ὑφηγεῖτο.—*τὸ ἄγκος, οὐς*—ἡ κοιλίας.—*ἃ μυχὸς*—ἡ χαράδρα.

¶ *Ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φ.*, οἱ Ἕλληνας διήρουν τὴν νύκτα
εἰς τρεῖς φυλακὰς· ἡ τρίτη φυλακή, ἥτις καὶ τελευταία ἐκαλεῖτο,
κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἑλλ. εἰς τὴν χώραν τῶν
Καρδούχων (περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου) ἤρχιζε περὶ τὴν 2^{αν} ὥραν
μετὰ τὸ μεσονύκτιον.—*τὸ πεδίον*, δηλ. τὸ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος
πιτταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὄρεων.—*ἀπὸ παραγγέσεως*, αἱ
στρατιωτικαὶ διαταγαὶ ἐδίδοντο κοινῶς πρὸς πάντας διὰ τοῦ *κῆρυ-
κος* ἢ *σάλπιγγος* ἢ *κέρατος*· ἐνταῦθα ἡ διαταγὴ δίδεται κατ' ἴδιαν
ἀπὸ ἀνδρὸς εἰς ἀνδρα (ἀνωτέρου εἰς κατώτερον).—*πρὸς τὸ ὄρος*,
δηλ. ; — *Χειρίσοφος ἤγειτο... Ξενοφῶν... εἶπετο*, ἐν τῇ
γενικῇ συνελεύσει τοῦ στρατοῦ, ἥτις ἐγένετο μετὰ τὴν ἐκλογὴν
τῶν νέων στρατηγῶν ἀντὶ τῶν δόλη φρονεθέντων ὑπὸ τοῦ Τισσ.,
εἶχεν ἀποφασισθῆναι πορεύονται ἡγουμένου μὲν τοῦ Χειρίσοφου.
ὀπισθοφυλακοῦντος δὲ τοῦ Ξενοφῶντος, ἐν δὲ τῷ μέσῳ βαδίζον-
τος τοῦ *ὄχλου*, δηλ. τῶν μὴ μαχίμων (πρόβλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 37).
— *γυμνήτας*, τίνες ἐκαλοῦντο *γυμνήτες*· καὶ εἰς τί ἐχρησιμο-
ποιοῦντο οὗτοι:—*πάντας*, ἐπομένως καὶ τοὺς *γυμνήτας* τῶν λοι-
πῶν στρατιωτικῶν τάξεων διατὶ δὲ ὁ Χειρίσοφος ἔλαθε μεθ' ἑαυτοῦ

τοὺς γυμνήτας πάντας ; — ὀπλίταις, τίνες ἐκαλοῦντο ὀπλίται καὶ εἰς ποίας μάχας ἐχρησιμοποιοῦντο οὗτοι ; — οὐδεὶς κίνδυνος . . . μὴ τις . . . ἐκ τοῦ ὀπισθεν, διότι ὁ ὑπὸ τὸν Τισσ. Περσικὸς στρατὸς εἶχεν ἤδη πύσει νὰ καταδιώκῃ τοὺς Ἕλληνας. — πρὶν . . . αἰσθῆσθαι, ὅτι δηλ. ὁ Χειρίσοφος ἀνέβη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. — ὑφηγεῖτο, ὁ Χειρίσοφος πρὸς τίνα σκοπὸν ἐπορεύετο βραδέως :

§ 8-9.

Ἐκλιπόντες, μετχ. χρον. — τὰς οἰκίας = τὰς ἑαυτῶν οἰκίας. — ἔχοντες καὶ γυναῖκας καὶ π. = μετὰ γυναικῶν καὶ πίδων. — ἔστι λαμβάνειν (τοὺς Ἕλληνας) τὰ ἐπιτήδεια πολλὰ = εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνωσιν οἱ Ἕλληνες τὰ τροφίμα ἐν ἀφθονίᾳ. — χαλκῶματα = χαλκὰ σκεύη. — πάμπολυς, — πόλλη, — πολυ = παρὰ πολὺς. — κατεσκευασμένος = κεκοσμημένος, ἐφωδιασμένος. — φέρω τι = λαμβάνω τι μετ' ἐμοῦ, ἀρπάζω. — οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους . . . = καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲν . . . — ὑποφειδόμενοι, μετχ. αἰτιολογ. — ὑποφείδομαι = φέρομαι: ὀλίγον φειδωλῶς. — εἴ πως ἐθελήσειαν = (ἵνα ἴδωσιν) ἂν ἴσως θελήσωσι. — διέναι, τοῦ ῥ. διήμι (τινα) = ἀφίνω τινὰ νὰ διέλθῃ. — ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας = διὰ τῆς χώρας ὡς (διὰ) φιλίας = διὰ τῆς χώρας τῶν φιλικῶς. — ὅπου (= εἴ που) τις ἐπιτυγχάνοι (αὐτοῖς, δηλ. τοῖς ἐπιτηδείοις) = ὁσάκις τις κάπου εὕρισκεν αὐτά. — ἀνάγκη ἦν, δηλ. λαμβάνειν. — οὔτε καλούντων (δηλ. τῶν Ἑλλήνων) ὑπήκουον (αὐτοῖς) = οὔτε ἐν ἧ' οἱ Ἕλλ. προσεκάλεον ὑπήκουον εἰς αὐτοὺς = οὔτε ὑπήκουον εἰς τὴν πρόσκλησιν τῶν Ἑλλήνων.

Ἐφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη, πρὸς τίνα σκοπὸν ; — ἐπειπερ βασιλεῖ π . . . , οἱ Καρδοῦχοι προστατευόμενοι ὑπὸ τῶν ὀρέων αὐτῶν ἰσχυρῶς ἀντίσταντο κατὰ τοῦ βραδείως τῶν Περσῶν καὶ ἔξω σχεδὸν ὅλως ἀνεξάρτητοι. — ἀνάγκη ἦν (λαμβάνειν), διατί :

§ 10-11.

Καταβαίνω σκοταῖος = καταβαίνω ἐκ καιρῶ σκοτούς. — ἤδη, συναπτεῖον τῇ σκοταῖοι. — διὰ . . . τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν = ἐπειδὴ ἡ ὁδὸς ἦτο στενή. — ἡ ἀνάβασις τινι γίνεται = ἡ ἀνάβασις τινος διαρκεῖ. — τότε δὴ = τότε (πλέον). — τῶν Καρδοῦχων,

γενκ. δικιρτικ. τοῦ *τινές*. — *τόξενμα* = βέλος. — *κατατιτρώσκω* = βαρέως πληγώνω. — *ὀλίγοι ὄντες* = ἂν καὶ ἦσαν (μόνον) ὀλίγοι. — *ἔξ ἀπροσδοκίτου* = ἀπροσδοκίτως. — *ἐπιπίπτω τινὶ* = εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός. — *γάρ*, αἰτιολογεῖ τὸ *ὀλίγοι ὄντες*. — *τὸ Ἑλληνικὸν* = οἱ Ἕλληνες. — *εἰ συνελέγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν* = ἔαν συνηθροίζοντο (πρὸς ἀντίστασιν), θὰ ἐκινδύνευσεν. — *αὐλίξομαι τὴν νύκτα ἐν ταῖς κ.* = διανυκτερεύω ἐν ταῖς κώμασι. — *συνεώρων ἀλλήλους* = ἔδλεπον ἀλλήλους ἔλοι ἔλους ἑμοῦ (πόσοι καὶ τοῦ ἕκαστοι ἦσαν).

Κατέβαινον... σκοιταῖοι, ἢ ἀνάβασις εἰς τὸ ὄρος πότε εἶχεν ἀρχίσει; πρὸλ. § 5. — *εἰς τὰς κώμας*, τὰς κειμένας τοῦ; πρὸλ. § 7. — *τοῖς τελευταίοις*, δηλ. τῶν Ἑλλήνων. — *τοῦ στρατεύματος*, δηλ. τοῦ Ἑλληνικοῦ. — *οὕτως*, πῶς; — *πυρὰ πολλὰ ἔκαον...*, συνηθέστατος ἦτο — καὶ εἶναι ἀκόμη καὶ τώρα — ὁ τοιοῦτος τρόπος συνεννοήσεως μεταξύ ὄρεινῶν λαῶν ἐν καιρῷ κινδύνου. — *συνεώρων ἀλλήλους*, οἱ Κερδοῦχοι πηρσχευαζόμενοι εἰς ἀντίστασιν κατέλαβον τὰς κύκλω. τῶν κωμῶν ὄρεινὰς διαβάσεις καὶ διὰ τῶν *πολλῶν πυρῶν* ἀνήγγελλον εἰς ἄλλους καὶ πόσοι ἕκαστοι ἦσαν καὶ ποίας θέσεις κατεῖχον.

§ 12-14.

Συνελθοῦσι τοῖς στρα... ἔδοξε = συνελθόντες οἱ στρατηγοί... ἀπεφάσισαν. — *ὑποζύγια* = φορτηγὰ ζῆα. — *δυνατὸς* = εὖρωστος. — *ἔχοντας... καταλιπόντας*, αἱ μετχ. κατ' αἰτιατικ., ἂν καὶ προηγείται δοτικ. «*τοῖς στρατηγοῖς*». — *πορευέσθαι... καί... ἀφεῖναι*, τὰ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ ἔδοξε. — *καί, ὅσα...* = καὶ ἀφεῖναι πάντα τὰ ἀνδράποδα, ὅσα ἦν νεωσιτὶ αἰχμάλωτα ἐν τῇ στρατιᾷ. — *ἀνδράποδα* = δοῦλοι. — *νεωσιτὶ* = πρὸ ὀλίγου. — *σχολαῖος* = βραδύς; *σχολαῖαν ποιῶ τὴν πορείαν* = ἐπιβραδύνω τὴν πορείαν. — *πολλὰ ὄντα* = ἐπειδὴ ἦσαν πολλά. — *τὰ ὑποζ. καὶ τὰ αἰχμάλωτα*, ὑποκμ. τοῦ ἐποίουν καὶ τοῦ ὄντα. — *τὰ αἰχμάλωτα* = οἱ αἰχμάλωτοι. — *οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες* = οἱ ἔχοντες τὴν ἐπιστάσιν τούτων (τίνων;). — *ἀπόμαχος εἰμι* = ἀπέχω τῆς μάχης = δὲν δύναμαι νὰ μάχωμαι. — *διπλάσια ἐπιτήδεια* = τρόφιμα διπλάσιας ποσότητος = ἄλλα τόσα τρόφιμα. — *δεῖ* (μετ' ἀπαρμφ.) = παρίστα-

ται ἀνάγκη (νά...). — **πορίζομαι τι** = προμηθεύομαι τι. — **φέρω μαί τι** = φέρω τι μετ' ἐμοῦ. — **πολλῶν τῶν ἀνθρ. ὄντων** = διότι ἦσαν πολλοὶ οἱ ἀνθρώποι = ἔνεκα τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν ἀνθρώπων. — **δόξαν ταῦτα** = ἐπειδὴ ἔδοξε ταῦτα = ἀφ' οὗ ταῦτα ἐνεκρίθησαν. — **κηρύττω** = διὰ κήρυκος καθιστῶ γνωστόν, διατάττω. — **ἀριστῶ** = γευματίζω. — **ὑποστήσαντες** (δηλ. ἀνδρας) ... **ἀφροῦντο** = τοποθετήσαντες κρυφίως ἀνδρας ... διέταττον (αὐτοὺς) ν' ἀφαιρῶσιν. — **τὸ στενὸν** = ἡ στενὴ δίοδος. — **εἰ... εὐρίσκειεν... μὴ ἀφειμένον** = ὁσάκις εὕρισκον ὅτι δὲν εἶχεν ἀφειθῆ. — **τι ... τῶν εἰρημένων** (δηλ. ἀφείναι), κατ' ἔννοιαν = τι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια κατὰ τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν ἔπρεπε ν' ἀφειθῶσι. — **τὰ μὲν τι ... τὰ δέ** = ἄλλοτε μὲν κάπως ... ἄλλοτε δέ.

Συνελθούσι τοῖς στρα... ἔδοξε, πρόλ. ἀνωτέρω ἐν § 2 «**ἔδόκει τοῖς στρατηγοῖς ...**» ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβουλίαις καλοῦνται ἢ τοῦλάχιστον ὡς ἐπικρατέστεροι μνημονεύονται μόνον στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ: ἐξαιρετικῶς μόνον καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ προκειμένου περὶ ἐθελουσίου ἀγῶνος (πρόλ. κατωτέρω ἐν § 26 «**συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ ταξιάρχους ...**»). — **λοχαγοῖς**, ὁ λοχαγὸς ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ, διόκει δὲ **λόχον** οὗτος ἦτο στρατιωτικὸν σῶμα, συγκεῖμενον ἐξ 100 συνήθως ἀνδρῶν (**ὀπλιτῶν**)· διηρθετο δὲ εἰς 4 **ἐνομοτίας**, ὧν ἐκάστη περιελάμβανεν 25 ἀνδρας ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς **ἐνωμοτάρχου**. — **τῶν ὑποζυγίων**, ὡς **ὑποζύγια** ἐχρησιμοποιοῦντο ἵπποι, βόες καὶ ὄνοι· ταῦτα ἔσυρον τὰ φορτηγοὺς ἀμάξας ἢ ἔφερον ἐπὶ τῆς βράχειώς των τὰ σκεύη τοῦ στρατοῦ· ἐτάσσοντο δὲ συνήθως — καθὼς καὶ ὁ **ὄχλος**, τὸ πλῆθος δηλ. τῶν μὴ μαχίμων τὸ παρακολουθοῦν τὸν στρατὸν — ἐν τῇ μέσῃ, μεταξὺ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς καὶ ὀπισθοφυλακῆς. — **τᾶλλα**, δηλ. ποῖα; — **ἀπόμαχοι ἦσαν**, ὡς ἀσχολούμενοι περὶ τὰ ὑποζύγια καὶ τοῦσα ἰχμαλώτους. — **ἐκήρυξαν...**, πῶς ἐδίδοντο αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαί: βλ. ἐν σελ. 75. — **οὕτω ποιεῖν**, δηλ.; — **ἀριστήσαντες**, φυσικαὶ ὥραι φαγητοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν ἢ πρῶτα, ἢ μεσημβρία καὶ ὁ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου χρόνος· τὸ πρῶτον φαγητόν, τὸ πρόγευμα, ἐκαλεῖτο **ἀκράτισμα** (ὡς συνιστάμενον ἐκ τεμαχίου ἄρτου βεβαπτισμένου εἰς ἄκρατον οἶνον), τὸ μεσημβρινὸν ἐκαλεῖτο **ἄριστον** καὶ τὸ ἔσπερινὸν **δεῖπνον**. — **τι ... τῶν εἰρημένων**,

ἐν § 12' δηλ. : — οἱ δ(έ), δηλ. στρατιῶται. — ἀναπαυόμενοι, ἐκ τίνος ;

§ 15—18.

Εἰς τὴν ὑστεραίαν (δηλ. ἡμέραν) = τῇ ὑστεραίᾳ = τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν. — χειμῶν πολὺς = μεγάλη κακοκαιρία. — ἀναγκαῖον δ' ἦν = καὶ ὁμῶς ἦτο ἀνάγκη. — ἠγοῦμαι = προηγούμεναι. — ὠπισθοφυλάκει = εἶπετο σὺν τοῖς ὠπισθοφύλαξι (§ 6). — ἰσχυρῶς = λυσσῶδῶς. — στενῶν ὄντων τῶν χωρίων = ἐπειδὴ οἱ τόποι ἦσαν στενοί. — ἐπιδιώκω = καταδιώκω. — ἀναχάζοντες = ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς θέσεις των. — σχολῆ = βραδέως. — θαμινὰ = συνέχως = συνεχά. — παρήγγειλε, δηλ. τῷ Χειρισόφῳ. — παραγγέλλω τινὶ = διατάττω τινά. — ὑπομένω = σταματῶ, περιμένω. — ὅτε... ἐπικέοιντο (τοῦ ῥ. ἐπίκειμαι) = ὁσάκις (= κάθε φορά πού) ἐπετίθεντο. — ἐνταῦθα = τότε. — ἄλλοτε μὲν... ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπ., κατὰ παράταξιν ἀντι κατ' ὑπόταξιν = εἰ καὶ ἄλλοτε ὑπέμενε, τότε οὐχ ὑπέμενε. — ὅτε παρεγγύωτο (τοῦ ῥ. παρεγγυῶμαι) = ὁσάκις τῷ ἐδίδετο διαταγή. — τότε = ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει. — ἄγω, ἀμετῶ. = προχωρῶ. — παρεγγυῶ (μετ' ἀπρμφ.) = διατάττω (νά...), — πρῶγμά τι = δυσχέρειά τις, πρόσκοιμά τι. — σχολῆ οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι (δηλ. τῷ Ξενοφῶντι) = δὲν ὑπῆρχε καιρὸς εἰς τὸν Ξενοφῶντα (= δὲν εἶχεν ὁ Ξενοφῶν καιρὸν) ἀφ' οὗ προχωρήσῃ (= νὰ προχωρήσῃ καὶ) νὰ ἴδῃ. — σπουδῆ = ἐσπευσμένη πορεία. — ἢ πορεία... τοῖς ὠπισθ. = ἢ πορεία τῶν ὠπισθοφυλάκων. — ὁμοίός τινι γίγνομαι = ὁμοιάζω πρὸς τι. — ἀγαθός = ἀνδρεῖος. — σπολάς = δερμάτινος θώραξ. — διαμπερὲς = πέρα πέρα. — τὴν κεφαλὴν (= εἰς τὴν κεφαλὴν), δηλ. τοξευθεῖς. Εἰς τὴν ὑστεραίαν, δηλ. τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ Καρδούχεια ὄρη (πρβλ. § 5, § 12). — οἱ πολέμοι, δηλ. οἱ Καρδούχοι. — τῶν χωρίων, δι' ὧν διήρχοντο οἱ Ἑλληγες. — ἐπιδιώκοντες, τίνες ; — παρήγγελλεν... παρεγγύωτο... παρηγγύα, βλ. ἐν σελ. 75 «ἀπὸ παραγγέλλεως». — σχολῆ δ' οὐκ ἦν... ὁ Ξεν. δὲν εἶχε καιρὸν νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ τὸ αἷτιον τῆς ἐσπευσμένης πορείας, διότι οὗτος ἦτο ἀναγκαῖος ἐν τῇ ὠπισθοφυλακῇ. — διὰ τῆς ἀσπίδος, δύο εἶδη ἀσπίδων ὑπῆρχον 1) ἡ μεγάλη ὀρειδῆς ἀσπίς, ἣτις ἐκάλυπτεν

δλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρός, καὶ 2) ἡ μικροτέρα κυκλικὴ ἀσπίς, ἣτις ἐκάλυπτε τὸν ὀπλίτην ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῆς σιαγόνας (βλ. εἰκ. ἐν σελ. V). Ἀμφότερα συνέκειντο ἐκ ξυλίνης ἢ πλεκτῆς βάσεως καὶ ἐκ δέρματος βοῶς ἐπικεκαλυμμένου διὰ μεταλλίνων πλάκων μετὰ ἐξοχής (ὄμφαλοῦ) ἐν τῇ μέσῳ.—*τῆς σπολάδος*, ὁ *θώραξ*—ἀμυντικὸν ὄπλον, μέρος τῆς περιβολῆς τοῦ *ὀπλίτου*, καλύπτει τὸ ἄνω τῆς κοιλίας μέρος τοῦ κορμοῦ—ἦτο χαλκοῦς· συχνὰ ἀντ' αὐτοῦ ἐχρησιμοποιεῖτο δερμάτινος, *σπολάς* καλούμενος (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II).

§ 19 — 22.

Σταθμὸς—κατάλυμα (πρὸς ἀνάγκυριν στρατιωτῶν).—*ὡσπερ εἶχε*—καθὼς ἦτο καὶ εὑρίσκετο—ἄνευ τινὸς βραδύτητος· ἐνισχύει τὴν σημασίαν τοῦ *εὐθύς*.—*αἰτιῶμαι τινα*—κατηγορῶ τινα.—*ἠναγκάζοντο*, ὑποκμ.: ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ περὶ αὐτόν.—*φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι*—συγχρόνως νὰ φεύγῃσι καὶ νὰ μάχωνται.—*καὶ νῦν δύο . . .*—«καὶ ἰδοὺ τώρα τὰ ἀποτελέσματα· δύο . . .—*καλὸς καὶ ἀγαθὸς*—εὐπατρίδης, εὐγενής.—*καὶ οὔτε . . .*—*οὐς οὔτε . . .*—*οὔτε ἀνελέσθαι* (τοῦ ῥ. *ἀναιροῦμαι*) *οὔτε θάψαι*—οὔτε νὰ σηκώσωμεν καὶ πάρωμεν (ἵνα θάψωμεν, εὐθύς ὡς λάβωμεν καιρὸν) οὔτε νὰ θάψωμεν (ἐν ἧ ἥθεσι οὗτοι ἔπεσον).—*βλέπω πρὸς τι*—στρέφω τὸ βλέμμα μου πρὸς τι.—*ὡς ἄβατα . . . ἐστι*—πόσον ἀδιάβατα εἶναι.—*μία αὕτη ὁδός, ἣν ὄρας, ὀρθία*—αὕτη εἶναι ἡ μοναδική ὁδός, τὴν ὁποίαν σὺ βλέπεις, καὶ αὕτη ἀπότομος.—*ἐπὶ ταύτῃ*—ἐπὶ ταύτης (τῆς ὁδοῦ).—*ἀνθρ . . . τοσοῦτον*—ἔξεστί σοι ὄρα *τοσοῦτον ὄχλον ἀνθρώπων*· ὄχλος δὲ—πλήθος.—*οἱ κατελιφότες φ.*—οἱ ὅποιοι ἔχουσι κητχλάθει καὶ φυλάττουσι...—*ἐκβασίς*—δίοδος, πέρασμα.—*ταῦτ' . . . ἔσπευδον*—διὰ ταῦτα ἔσπευδον.—*εἰ πως δυναίμην*—(διότι ἤθελον νὰ ἴδω) ἂν ἴσως ἦδυνάμην.—*φθάνω*—φθάνω πρότερον (πρωτίτερον).—*πρὶν κατελιφθαι τὴν ὑπερβολὴν* (= *τὴν ἐκβασιν*)—πρὶν καταληφθῆ (ὑπὸ τῶν πολεμίων) αὐτὸ τὸ πέρασμα.—*ἠγεμῶν*—ὀδηγός.—*πράγματα παρεῖχον*, ὑποκμ.: *οἱ Καρδοῦχοι*.—*πράγματα παρέχω τινὶ*—παρέχω ἐνοχλήσεις εἰς τινα—ἐνοχλῶ τινα.—*ἐνεδρεῦω*—στήνω ἐνέδραν (καρτέρι).—*ὄπερ*—καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ ἐνεδρεῦσαι).—*καὶ ἡμᾶς . . .*—*ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ ἀναπνεῦσαι*.—*ποιῶ τινα ἀναπνεῦσαι*—

δίδω καιρόν εἰς τινά ν' ἀναπαυθῆ. — *προθυμοῦμαι* (μετ' ἀπρμφ.) = προσπαθῶ (νά...), — *λαβεῖν*, δηλ. *τινάς αὐτῶν*. — *αὐτοῦ τοῦ του ἐνεκα* = ἐνεκα ἀκριβῶς τούτου διασφαεῖται διὰ τοῦ *ὄπως ἦν... χρῆσαίμεθα (αὐτοῖς)*. — *ὄπως* (μετ' εὐκτ.) = ἵνα (μετ' ὑποκτ.). — *χρῶμαί τινι ἡγεμόνι* = χρησιμοποιοῦ τινά ὡς ὄδηγόν.

Ἐλθὼν..., ὁ Ξενοφ. θέλων νὰ μάθῃ τὴν κλίτιν τῆς ἐσπευσμένης πορείας τοῦ Χειρισόφου κατέλιπε πρὸς στιγμὴν τὴν ὀπισθοφυλακὴν καὶ προχωρήσας ἦλθεν πρὸς τὸν ἐν τῇ ἐμπροσθοφυλακῇ εὐρίσκόμενον Χειρίσοφον. — *φεύγοντες ἅμα μάχ.*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. ἀνωτέρω ἐν § 18. — *δύο καλῶ...*, τίνες: — *οὔτε ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι*, ἱερώτατον καθῆκον ἐθεώρουν οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐν τῇ πολέμῳ πίπτοντας νὰ θάπτωσι, διότι ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀτάφνων δὲν κατήρχοντο εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἐβασανίζοντο περιπλανώμεναι: δι' αὐτὸ καὶ τὸ πρῶτον ἔργον τῶν πολεμησάντων μετὰ τὴν μάχην ἦτο νὰ τύχωσι σπονδῶν πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν. — *ὑπερβολήν*, τὸ πέρασμα τοῦ ὄρους καλεῖται *ὑπερβολή*, διότι δι' αὐτοῦ ὑπερβλίνων τις τὸ ὄρος καταβαίνει εἰς τὴν ἐτέραν κλιτὺν τὸ αὐτὸ πέρασμα ἐνταυθα καλεῖται καὶ *ἐκβασίς*, διότι δι' αὐτοῦ ἐκβαίνουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν κοιλάδων καὶ φαράγγων, ἐν αἷς εὐρίσκονται πρὸ τῆς *ὑπερβολῆς*. — *οἱ δ' ἡγεμόνες... ὄπως ἡγεμόσι...*, οἱ ὄδηγοὶ στρατεύματος ἐν ἐκστρατεῖα παρέχουσι σπουδαίας ὑπηρεσίας καὶ νῦν, πολλῶ δὲ μάλλον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς δὲν ὑπῆρχον οἱ λεγόμενοι «*πολεμικοὶ χάρται*». — *δύο ἄνδρας*, δηλ. πολεμίους.

§ 23-25.

Ἀγαγόντες, τίνες: — *ἄγω τινά* = φέρω τινά (ἐνώπιόν μου). — *ἐλέγχω (τινά)* = ἀνακρίνω, ἐξετάζω (τινά). — *διαλαμβάνω* = χωρῆς (χωριστὰ) *λαμβάνω* = ἀποχωρίζω (τὸν ἕνα ἀπὸ τοῦ ἄλλου). — *ὁ ἕτερος* = ὁ εἰς (ἐξ αὐτῶν τῶν δύο ἀνθρώπων). — *οὐκ ἔφη* (δηλ. *εἰδέναί*) = *ἔφη οὐκ εἰδέναί*. — *προσαγομένων*, μετχ. ἐνδοκτ. — *προσάγω μάλα πολλοὺς φόβους* = χρησιμοποιοῦ παρά πολλά μέσα πρὸς ἐκρόβισιν. — *δρῶντος τοῦ ἐτέρου* = πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἄλλου. — *κατεσφάγη*, παθηκ. ἄορ. β' τοῦ *κατασφάττω* = σφάζω, φονεύω. — *ὁ λοιπὸς* = ὁ ὑπολειφθεὶς, ὁ ἀπομείνας. — *ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη εἰδέναί*, *ὅτι* = ὅτι οὗτος μὲν (δηλ. ὁ σφαγεὶς)

εἶπεν ὅτι δὲν ἐγνώριζε, διότι. — *τυγχάνει τινὶ θυγάτηρ (οὐσα)* = κατὰ τύχην ἔχει τις θυγατέρα. — *παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη* = ὑπανδρευμένη. — *αὐτός... ἠγήσεσθαι... ὁδὸν* = αὐτός... ἠγήσασθαι ὁδόν, ἦν πορεύεσθαι καὶ ὑποζυγίοις δυνατόν (ἐστίν) = ὅτι αὐτὸς θὰ ὀδηγήσῃ δι' ὁδοῦ, ἦν (ὄχι μόνον ἄνθρωπος, ἀλλὰ) καὶ ζῷα δύνανται νὰ πορεύωνται. — *δυσπάριτον χωρίον* = τόπος, ὃν δυσκόλως δύνανται τις νὰ περάσῃ = τόπος δυσδιάβατος. — *ἄκρον* = ὕψωμα, κορυφή. — *ὃ εἰ μὴ τις προκ.* = καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ ἄκρον) εἰ μὴ τις (δηλ. τῶν Ἑλλήνων) προκαταλήψοιτο = καὶ τοῦτο ἐὰν δὲν προκαταλάβωσιν οἱ Ἕλληνες. — *ἔσεσθαι*, ἐκ τοῦ ἔφη. — *παρέρχομαι* = διέρχομαι.

Τοὺς ἀνθρώπους, δηλ. τοὺς δύο ἀνδρας, οὓς ἐνεδρεύσαντες εἶχον συλλάβει οἱ περὶ τὸν Ξενοφ. (§ 22). — *ἢ τὴν φανεράν*, ὁδὸς φανερά ἐννοεῖται ἢ μοναδική καὶ ἀπότομος ὁδὸς, ἦν οἱ Ἕλληνες εἶχον πρὸ αὐτῶν (πρβλ. ἀνωτέρω «μία δ' αὕτη ὁδός, ἦν ὄρεα, ὄρεθία...»). — *πολλῶν φόβων προσαγομένων*, πρὸς τίνα σκοπὸν ἐνταῦθα μετεχειρίσθησαν πολλὰ φόβητρα; — *ὠφέλιμον*, δηλ. διὰ τὸν στρατόν. — *ὄρωντος τοῦ ἐτέρου*, τοῦτο ἔπραξαν, ὅπως ὁ ὄρων ἐκφοβηθῆ καὶ ἀναγκασθῆ νὰ δεῖξῃ αὐτοῖς ἄλλην τινὰ ὁδὸν πλὴν τῆς φανεράς. — *ἐκεῖ*, ποῦ;

§ 26—28.

Ἐνταῦθα = τότε. — *ἐδόκει*, δηλ. αὐτοῖς (τοῖς στρατηγοῖς). — *τοὺς λ. καὶ ταξ. τῶν πελτ. καὶ ὄπλ.* = τοὺς λοχαγοὺς τῶν ὀπλιτῶν καὶ τοὺς ταξιάρχους τῶν πελαστῶν. — *λέγω τὰ παρόντια* = διηγούμαι τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — *ὄστις... ἐθέλοι ἄν* = ὄστις θὰ ἤθελε. — *ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνομαι* = δεικνύομαι γενναῖος ἀνὴρ. — *καὶ ὑποστάς*, διασαρφεῖ τὸ προηγούμενον «ἀγαθός... γενέσθαι»: ἐπομένως ὁ καὶ = δηλαδή. — *ὑποστάς*, δηλ. τὸν κίνδυνον. — *ὑφίσταμαι* = ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι. — *ἐθέλοντής*, κτηγρμ. τοῦ ὑποστάς = ὡς ἐθέλοντής, ἐκουσίως. — *ἀντιστασιάξω τινὶ* = ἀντιφιλοτιμοῦμαι, ἀνθαμιλλῶμαι πρὸς τινα. — *ἐμοῦ ἠγουμένου* = ἐὰν ἐγὼ προηγῶμαι. — *ἐκ τούτου* = μετὰ ταῦτα. — *ἐρωτῶσι*, τίνες; — *πολλαχοῦ* = ἐν πολλοῖς τόποις = πολλάκις. — *πολλοῦ ἄξιος τῆ στρατιᾶ γίγνομαι* = πολλὰς ὑπηρεσίας παρέχω εἰς

τὸ στράτευμα.— *εἰς τὰ τοιαῦτα* = ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα = ἕνεκα τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα δεξιότητος.

Τοὺς λοχαγοὺς καὶ ταξίαρχους..., περὶ τοῦ *λοχαγοῦ* ἐν τῇ μισθοφορικῇ στρατῷ τῶν μυριῶν βλ. ἐν σελ. 78· ὁ δὲ *ταξίαρχος*, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ ὄν, διώκει *τάξιν*, ἧτοι στρατιωτικὸν σῶμα ἀποτελούμενον ἐξ 100 περίπου ἀνδρῶν γυμνήτων (*πελτασιῶν*, τοξοτῶν, σφενδονητῶν) περὶ τῆς προσκλήσεως τῶν *ταξίαρχων* ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβουλίοις βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 78.—*τῶν πελτασιῶν*, τίνες στρατιῶται ἐκκλοῦντο *πελτασται*;—*τὰ παρόντα*, ποία ἦτο ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων;—*πορεύεσθαι*, πρὸς κατάληψιν δηλ. τοῦ *δυσπαρίτου χωρίου*, ὅπερ ἀνωτέρω (ἐν § 25) ἀνέφερεν ὁ ἀρχιμάλωτος.—*αὐτοῖς*, τίσι;—*καὶ οὗτος*, ὡς καὶ τίνες ἄλλοι;—*συμπορεύεσθαι*, μετὰ τίνων;—*εἰς τὰ τοιαῦτα*, δηλ. εἰς ποῖα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—2.

Ἦν μὲν δειλή, οἱ δ' ἐκέλευον... = ἦν *δειλή*, ὅτε οὗτοι ἐκέλευον.—*δειλή* = δειλινόν, ἐσπέρα.—*ἐμφαγόντας*, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. ἐνεσθίω = τρώγω ἐσπευσμένως.—*δήσαντες*, ἀόρ. τοῦ δᾶ(-έω) = δένω.—*συντίθενται* = συμφωνοῦσι, συνεννοοῦνται.—*χωρίον* = τόπος.—*φυλάττειν*, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ κατωτέρω: *σημαίνειν, λέναι*—ἐκ τοῦ *συντίθενται*.—*σημαίνω τῇ σάλπιγγι* = δίδω σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος.—*καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας λέναι* = καὶ πρὸς τοὺτους μὲν (δηλ. τὸν Ἀριστῶνυμον, Ἀγασίαν καὶ Ἀριστέαν μετὰ τῶν ἐθελοντῶν) συνεννοοῦνται (ἀκόμη), ὅταν εἶναι (πλέον) ἐπάνω, νὰ βυθίζωσι.—*ἡ φανερά ἐκβασίς* = ἡ ἐπὶ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ δίοδος = ἡ φανερά ὁδός.—*αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν* = αὐτοὶ δὲ—ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Χειρίσσοφος—ἔτι συγχρόνως θὰ σπεύσωσι πρὸς βοήθειαν τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *συντίθενται*, ὅπερ ἐνταῦθα = (οὐχὶ συνεννοοῦνται, ἀλλὰ) ὑπόσχονται.—*ἐκβαίνω* = βυθίζω πρὸς τὰ ἄνω, ἀναβάνω.—*πλήθος ὡς δισχίλιοι* = ὄντες

περίπου δύο χιλιάδες κατά τὸ πλῆθος. — ὕδωρ πολὺ ἐστὶ = πίπτει βραχδαία βροχή. — ὅπως (μετ' εὐκτι.) = ἴνα (μετ' ὑποκτ.). — **προσέχω τὸν νοῦν τινι** = ἔχω τὴν προσοχὴν μου ἐστραχημένην εἰς τι. — **καὶ (ὅπως) . . λάθοιεν, δηλ. τοὺς πολεμίους.** — **λαγθάνω τοὺς πολεμίους** = διαφεύγω τὴν προσοχὴν τῶν πολεμίων. — **ὡς μάλιστα** = ὅσον ἠδύναντο περισσότερον. — **οἱ περιούνητες** = οἱ κύκλιφ πορευόμενοι (δισχιλίσι: ἐβελονταί).

Δεῖλη, ἐκαλεῖτο ὁ ἀπὸ τῆς 2^{ης} μέχρι τῆς 6^{ης} μ. μ. ὥρας χρόνος· διηρεῖτο εἰς «**δεῖλην πρωΐαν**» (2-4) καὶ εἰς «**δεῖλην ὄψιαν**» (4-6). Ἐνταῦθα νοεῖται ἡ **δεῖλη ὄψια**. — **οἱ δ(έ)**, δηλ. οἱ στρατηγοὶ Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν. — **αὐτούς**, τοὺς ἐν § 27 καὶ § 28 τοῦ προηγουμένου κεφ. μνημονευθέντας. — **τὸν ἡγεμόνα**, τὸν μνημονευθέντα ἐν § 24 τοῦ προηγουμένου κεφ. — **δήσαντες**, πρὸς τίναν σκοπὸν: — **συντίθενται**, τίνες μετὰ τίνων; — **τὸ ἄκρον**, τὸ ἐν κεφ. 1, § 25 μνημονευθέν. — **τὸ χωρίον**, δηλ. τὸ ἄκρον. — **τῇ σάλπιγγι σημαίνειν**, ἡ **σάλπιγξ** ἦτο μουσικὸν ὄργανον, συνιστάμενον ἐξ εὐθέος σωλήνος βαθμηδὸν εὐρυνομένου καὶ ἀπολήγοντος εἰς χροασοειδῆ στόμα (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II)· διὰ τῆς σάλπιγγος ἐδίδοντο τὰ σημεῖα· διὰ ταύτης μόνον; ἐνταῦθα θὰ ἐδίδετο διὰ τῆς σάλπιγγος σημεῖον τίνος πράξεως; — **ἄνω**, δηλ. εἰς τὸ ἄκρον. — **ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φ. ἔκβ.**, ἐννοεῖ τὸ πλῆθος τῶν Καρδούχων, οἵτινες καταλαβόντες ἐφύλαττον τὴν ἐπὶ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ ἔκδασιν τοῦ ὄρους· πρβλ. κεφ. 1, § 20, § 23· βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχεδ. ἐν σελ. 11. — **ταύτη τῇ ὁδῶ**, δηλ. τῇ φανεραῇ, ἐφ' ἧς ἡ ἔκδασις. — **οἱ πολέμοι**, τίνες ἐννοοῦνται:

§ 3-4.

Ἐπὶ χαράδρα = πλησίον χαράδρας. — **ἦν ἔδει διαβάντας** (δηλ. αὐτούς) **πρὸς...** **ἐκβαίνειν** = τὴν ὁποίαν ἔπρεπε αὐτοὶ νὰ διαβῶσιν, ἴνα ἀναθρῶσιν εἰς... — **τὸ ὄρθιον** = ὁ ἀνωφερὴς τόπος, ὁ ἀνήφορος. — **κυλίνδω** = κυλίω. — **ὀλοίτροχος** = στρογγύλος λίθος. — **ἀμαξιαῖος** = ἀρχοῦντως μέγας (ὥστε νὰ πληρώσῃ ὀλοκληρον ἀμαξίαν). — **φερόμενοι** = ὅτε ἐφέροντο πρὸς τὰ κάτω = ὅτε κατρεκυλοῦντο = κατὰ τὴν κατρακύλησιν των. — **πρὸς τὰς πέτρας**, συναπτεῖον τῇ **πιαίνοντες**. — **ἡ πέτρα** = ὁ βράχος· ἐν ᾧ

ὁ πέτρος = ὁ λίθος. — πταίω = προσκρούω. — διασφενδονῶ = διασκορπίζω ἐκτινάσσων μακρὰν ὡς διὰ σφενδόνης· παθητ., ὡς ἐνταῦθα = ἐκτινάσσομαι εἰς τεμάχια. — καὶ παντάπασιν = ὅσπερ καθ' ὅλοκληρίαν. — πελάσαι, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. τὸ: τινά· παραλείπεται ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον· οὕτω καὶ κατωτέρω «τεκμαίρεσθαι». — πελάζω τινὶ = πλησιάζω εἰς τι. — οἶον τ' ἐστὶ (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι δυνατόν (νά...), — εἰ μὴ δύνανται... ἐπειρῶντο, νοητέον καὶ εἰς ἀμφοτέρα τὰ ῥ. τὸ πελάσαι = ὁσάκις δὲν ἠδύναντο νὰ πλησιάσωσι... προσεπάθουν (νὰ πλησιάσωσι). — ταύτη... ἄλλη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος... εἰς ἄλλο μέρος. — ἀφανής εἰμι ἀπιῶν = δὲν φαίνομαι ἀπερχόμενος = ἀποσύρομαι (ἀποχωρῶ) ἀπαρατήρητος. — ἀπέρχομαι ἐπὶ τὸ δεῖπνον = μεταβαίνω διὰ νὰ δειπνήσω. — ἐτύγγανον... ἀνάριστοι ὄντες = ἦσαν ἀνάριστοι. — ἀνάριστός εἰμι = εἶμαι ἀπρογευματίστος, δὲν ἔχω προγευματίσει. — αὐτῶν, γενκ. διαίρητκ. — ὀπισθοφυλακῶ = ἀποτελῶ τὴν ὀπισθοφυλακίην. — οὐδὲν παύομαι κυλίνδων = οὐδὲν παύω νὰ κυλίω. — τεκμαίρομαι (τί) τινὶ = συμπεραίνω τι ἐκ τίνος. — ἔστι (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι δυνατόν (νά...), — ψόφος = κρότος.

Ἐπὶ χαράδρα, βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — ἐκύλινδον, πρὸς τίνα σκοπόν; — πρὸς τὰς πέτρας, τοῦ ὄρους. — οὐδὲ πελάσαι... ἢ ἔννοια: ὄχι μόνον νὰ διαβῇ τις τὴν χαράδραν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν εἴσοδον αὐτῆς ἠδύνατο. — τῇ εἰσόδῳ, δηλ. τῆς χαράδρας. — ἀφανεῖς εἶναι, ὡς ἐκ τοῦ σκότους. — δεῖπνον, βλ. ἐν σελ. 78. — ἐτύγγανον ἀνάριστοι ὄντες, οἱ ὑπὸ τὸν Ξενοφ. ὀπισθοφύλακες δὲν εἶχον προγευματίσει ἕνεκα τῶν ἀδιαλείπτων μαχῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς Καρδούχους (πρὸβλ. κεφ. 1, § 16). — αὐτῶν, διὰ τοῦ αὐτῶν ἔννοιοῦνται πάντες οἱ στρατιῶται τοῦ ἑλλην. στρατοῦ. — οἱ πολέμοι οὐδὲν ἐπαύσαντο..., προφανῶς ἐκ φόβου. — τεκμαίρεσθαι, τοῦτο (δηλ.); — τῷ ψόφῳ, τῷ προερχομένῳ πύθην;

§ 5—6.

Καταλαμβάνω = συναντῶ. — ἀμφὶ πῦρ κάθημαι = κάθημαι περὶ πυρός. — οἱ μὲν... οἱ δὲ = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ. — κατακινόντες... καταδιώξαντες, μετχ. χρονκ. — κατακαίνω = κατακτείνω = φονεύω. — ὡς... κατέχοντες = νομίζοντες ὅτι κατέχουσι.

—οἱ δ' οὐ κατεῖχον = πράγματι ὅμως οὗτοι δὲν κατεῖχον (τὸ ἄκρον). —μαστός=λόφος. —εἰμι ὑπὲρ τινος=εἰμι (ὕψομαι) ὑπεράνω τινός. —παρά τι ἡ ὁδός ἐστι=ἡ ὁδός διέρχεται πλησίον τινός. —κάθημαι ἐπὶ τῇ ὁδῷ=στρατοπεδεύω, κατασκηνῶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. —ἔφοδος ἐστὶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους = ὑπάρχει ὁδὸς βατῆ φέρουσα κατὰ τῶν πολεμίων. —αὐτόθεν=ἀπ' αὐτοῦ.

Οἱ ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα, δηλ. οἱ δισχιλίοι ἐθέλονται (§ 2). —κύκλω περιμόντες, διὰ τῆς στενῆς καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ, τῆς βατῆς καὶ εἰς ὑποζύγια (πρὸβλ. κεφ. 1, § 25) βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. —τοὺς φύλακας, δηλ. τῶν Καρδούχων βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. —ἀμφὶ πῦρ καθημένους, ὡς ἐκ τοῦ ψύχους οἱ φύλακες εἶχον ἀνάψει φωτιὰ καὶ ἐθερμαίνοντο. —αὐτοί, τίνες: —τὸ ἄκρον, περὶ οὗ ὁ ὁδηγὸς εἶπεν ἀνωτέρω ἐν κεφ. 1, § 25. —μαστός, βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. —αὐτόθεν, δηλ. ἀπὸ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐκάθηντο οἱ φύλακες. —οἱ ἐπὶ τῇ φανεραῖ . . . , βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.

§ 7—8.

Ἡμέρα ὑποφαίνει=ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἡμέρα=γλυκοχαράζει. —πορεύομαι συντεταγμένος = πορεύομαι ἐν παρατάξει μάχης. —καὶ γὰρ ὀμίχλη ἐγ., ὡστ' . . . , ἄς ἀποδοθῇ, ὡσεὶ ἦτο: ὀμίχλης δὲ γενομένης (μετχ. αἰτλγ.), ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. —λανθάνω ἐγγὺς προσιῶν = λεληθότως (=χωρὶς νὰ ἐννοῶμαι) πλησιάζω. —εἶδον, ὑποκμ.: οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Καρδούχοι: ἐν ᾧ ὑποκμ. τοῦ κατωτέρω ῥ. ἴεντο μόνον οἱ Ἕλληνες. —ἦ τε . . . καὶ = ἦ . . . καὶ. —ἡ σάλπιγξ φθέγγεται = ἡ σάλπιγξ ἤχει. —ἔμαι ἀλαλάζων ἐπὶ τινα=ἔρμῳ μετ' ἀλαλαγμῶν κατὰ τινος. —ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους=ἐπὶ τοὺς πολεμίους. —οὐ δέχομαι (τὴν προσβολὴν)=δὲν ἀντιτάσσομαι. —ἀλλὰ λιπόντες . . . , ἄς ἀποδοθῇ, ὡσεὶ ἦτο: ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγουσι μόνον ὀλίγοι τούτων ἀπέθνησκον. —εὗζωνοι γὰρ ἦσαν, αἰτιολογεῖ τό: ὀλίγοι ἀπέθνησκον. —εὗζωνος = ὁ ἐλαφρῶς ὀπλισμένος (καὶ ὡς τοιοῦτος δυνάμενος νὰ τρέχῃ εὐκολώτερον). —ἀκούσαντες=εὐθὺς ὡς ἤκουσαν. —ἔμαι ἄνω=σπεύδω (τρέχω) πρὸς τὰ ἄνω. —κατὰ τὴν . . . = κατὰ μῆκος τῆς . . . = ἀνά τὴν . . . —ἀτριβῆς ὁδός=ἀπάτητος ὁδός. —ἦ=ἔπου. —ἀνιῶ (ἀνά-εμάς).

κυρίως=διὰ δερματίνων ἱμάντων ἀντλῶ ὕδωρ· εἶτα ἐν γένει (ὡς ἐνταῦθα) = ἀνέλκω, ἀνασύρω. — *συμμίγνυμι τι*=συνενοῦμαι μετὰ τινος.

Ἐνταῦθα, ποῦ; — *ἐπορεύοντο συντεταγμένοι*, δσάκις δ ἐχθρὸς ἦτο πλησίον καὶ προητοιμάζοντο οἱ Ἕλλ. εἰς μάχην, ἐχρησιμοποιεῖτο μόνον ἡ πορεία ἐν παρατάξει· μάχης ἢ ἡ κατὰ μέτρον πορεία, ἐν ἣ ὁ λόχος συμπεπυκνωμένοι παρ' ἀλληήλους ἐδάδιζον. — *σιγῇ*, πρὸς τίνα σκοπόν; — *ἐπὶ τοὺς πολεμίους*, δηλ. τοὺς ἐπὶ τῇ φανερᾷ ἑδῷ καθημένους Καρδούχους, τοὺς κωλύοντας τὴν ἐκδασιν· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — *ἡ σάλπιγξ ἐφθ...*, ὁσάκις οἱ Ἕλλ. ἦσαν πλησίον τοῦ ἐχθροῦ, ἐδίδοτο διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως· μετὰ τοῦτο δὲ ὤρμων κατ' αὐτοῦ φωνάζοντες *ἀλαλᾶ ἢ ἐλελεῦ*. — *τὴν ὁδόν*, ποῖα ὁδὸς ἐννοεῖται; — *οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον*, οὗτοι ποῦ εὑρίσκοντο; πρὸβ. § 2 κ. ἐξ. — *τῆς σάλπιγγος*, δηλ. τῆς τῶν δισχιλίων. — *εὐθὺς ἔεντο...*, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐν § 1. — *ἀτριβεῖς ὁδοῦς*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: *φανερὰν ὁδόν*. — *ἀναβάντες*, ποῦ; — *καὶ οὔτοι*, τίνες; — *τοῖς προκαταλαβοῦσι*, δηλ. τοῖς περὶ Ἀριστῶνυμον, Ἀγασίαν καὶ Ἀριστέαν δισχιλίους, μεθ' ὧν οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν ἀνενοχλήτως μέχρι τῆς πεδιάδος (τοῦ δμαλοῦ [§ 16]). — *τὸ χωρίον*, δηλ. τὴν ἐκδασιν.

§ 9-12.

Οἱ ἡμίσεις τῶν ὀπισθοφυλάκων=τὸ ἡμισυ τῶν ὀπισθοφυλάκων. — *ἢπερ=ταύτη τῇ ὁδῷ, ἢπερ (ἐπορεύθησαν)*. — *εὐδὸς (ὁδὸς)*=ὁδὸς εὐκλῶς πρὸς διάδασιν. — *τοὺς δὲ ἡμίσεις (τῶν ὀπισθοφυλάκων)*=τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ τῶν ὀπισθ. — *ἐντυγχάνω τινὶ*=συναντῶ τι. — *ὕπερ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένω*=ὅστις (λόφος) ἐδέσποζε τῆς ὁδοῦ καὶ εἶχε καταληφθῆ. — *οὓς ἢ ἀποκ. ἀν. ἦν ἢ διεξ. ἀπὸ τῶν ἄλλ. Ἕλλ.*=καὶ τούτους ἦτο ἀνάγκη ἢ νὰ ἐκδιώξωσιν ἢ αὐτοὶ νὰ μένωσι· κεχωρισμένοι· ὡς ἦσαν—ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἕλλήνων = καὶ τούτους ὤφειλον κατ' ἀνάγκην νὰ ἐκδιώξωσιν, ἐὰν δὲν ἤθελον νὰ μένωσι· κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἕλλήνων. — *ἀν ἐπορεύθησαν* = ἠδύναντο νὰ πορευθῶσιν. — *τὰ δὲ ὑποξ.* κτλ. = *οὐκ ἦν δὲ ἄλλη ἢ ταύτη τὰ ὑποξ. ἐκβῆναι*. — *ἦν* =

οἶόν τ' ἦν οἶόν τ' ἐστὶ = εἶναι δυνατόν. — **ἐκβαίνω** = διερχομαι. — **ἐνθα δὴ** = ; — **παρακελεύονται ἀλλήλοις** = ἐνθαρρύνουσιν ἀλλήλους (διὰ φωνῶν). — **προσβάλλω πρὸς τὸν λόφον ὀρθίους τοῖς λόχοις** = ἐφορμῶ κατὰ τὸν λόφου μὲ ὀρθίους τοὺς λόχους. — **κύκλω** = γύρωφ, ὀλόγυρα. — **ἄφοδον καταλείπω τινὶ** = ἀφίνω μέρος ἀνοικτὸν εἰς τινα (διὰ τὴν φύγην). — **τέως μὲν** = ἐπὶ τινα μὲν χρόνον. — **ὄπη ἐδ. ἕκαστος, δηλ. ἀναβαίνειν.** — **ὄπη** = ἀπὸ οἰονδήποτε μέρος. — **ἐβαλλον, δηλ. λίθοις.** — **βάλλω (λίθοις) τινὰ** = λιθοβολῶ τινα. — **ἐγγὺς προσέμαι** = ἀφίνω (τινὰ) νὰ πλησιάζῃ. — **δέχομαι τὴν προσβολὴν (τινος)** = ἀντιτάσσομαι (κατὰ τινος). — **φυγῆ** = φεύγοντες (§ 7). — **τοῦτόν τε παρ. . . καὶ ἕτερον ὀρῶσιν** = ὅτε τοῦτον τὸν λόφον παρεληλύθεσαν, ἕτερον ὀρῶσι. — **παρέρχομαι** = διερχομαι.

Ξενοφῶν, αὐτός τὸ πρῶτον εἶχεν ἐπιχειρήσει μετὰ τῶν ὀπισθοφυλάκων νὰ ἀνέλθῃ διὰ τίνος ὁδοῦ ; πρβλ. § 2. — **ἐπορεύετο**,

1 λόχος	}	1 ἐνωμ.	ἀπ' οὗ καὶ αὐτὸς ἤκουσε τῆς σάλπιγγος (κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐν § 1). — ἤπερ . . . , δηλ. διὰ τῆς στενῆς καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ· πρβλ. § 5. — ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων . . . , ὁ Ξεν. ἐταξε τὰ ὑποζύγια ἐν τῇ μέσῃ τῶν ὀπισθοφυλάκων πρὸς τίνα σκοπόν ; ποῦ συνήθως ταῦτα ἐτάσσοντο ; βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 78. — λόφω . . . , ὁ λόφος αὐτός — ὁ πρῶτος —, ὅστις ἔκειτο πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ καὶ ἀπέναντι τῆς ὑπὸ τῶν ἐπιελοντῶν ἐξ ἐφόδου κυριευθείσης θέσεως τῶν φυλάκων (§ 5· βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11), βεβαίως κατελήφθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων τῶν εἰς φυγὴν τραπέντων ἐκ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ, οἷτινες θὰ ἐνόμισαν ὅτι δι' ἐκείνης τῆς στενῆς ὁδοῦ ἤρχοντο καὶ ἄλλοι Ἕλληνας μετὰ τοὺς ἐπιελοντάς. — ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήν. , δηλ. ἀπὸ τῶν ἐπιελοντῶν καὶ τῶν ἀμφὶ Χειρίσοφον. — καὶ αὐτοὶ , τίνες ; — ἤπερ οἱ ἄλλοι , δηλ. οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον, διὰ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ. — ὀρθίους τοῖς λόχοις , τὸ στράτευμα κατὰ τὴν πορείαν ἐτάσσετο ὡς ἐξῆς : ὄχι μόνον αἱ ἐνωμοταῖα ἐβάδιζον ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ καὶ ὁ εἰς λόχος ὀπισθεν τοῦ ἄλλου (πορεία κατὰ κέρας)· βλ. τὸ ἐν τῇ σελ. ταύτῃ σχ. δασάκις δὲ ἦτο
		2 ἐνωμ.	
		3 ἐνωμ.	
		4 ἐνωμ.	

κ. τ. λ.

Πορεία κατὰ κέρας.

κ. τ. λ.
Πορεία κατὰ κέρας.

ἀνάγκη τὸ στράτευμα νὰ διέλθῃ ποταμὸν ἢ στενὸν τι μέρος ἢ—
ὅπως ἐνταῦθα—νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ πολεμίων κατεχόντων ὑψομά τι,
τότε ἐσχηματίζοντο οἱ καλούμενοι **ὄρθιοι λόχοι** κατὰ τὸν σχη-
ματισμὸν τοῦτον αἱ ἐνωμοταίαι ἕσταντο ἢ μία ὀπισθεν τῆς ἄλλης,
οἱ δὲ λόχοι ἐτοποθετοῦντο παρ' ἀλλήλους ἀφίνοντες μεταξὺ αὐτῶν
μικρὰ κενά· βλ. τὸ κάτωθι σχ. Διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὄρθίων
λόχων αἱ μὲν φυσικαὶ τοῦ ἐδάφους ἀνωμαλίαι πᾶσαι ὑπερениκῶντο,
ὁ δὲ ἐχθρὸς δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ μεταξὺ τῶν λόχων
κενὰ μήτε νὰ διασπᾶσῃ λόχον τινά, διότι εἰς κινδυνεύοντα λόχον
εὐκόλως ἠδύνατο νὰ παρέχῃσι βοήθειαν οἱ παραπλευρῶς ἑστά-

1 λόχος	1 ἐνωμ.	2 λόχος	1 ἐνωμ.	3 λόχος	1 ἐνωμ.	4 λόχος	1 ἐνωμ.	5 λόχος	1 ἐνωμ.	κ. τ. λ.
	2 ἐνωμ.									
	3 ἐνωμ.									
	4 ἐνωμ.									

Σχηματισμὸς ὄρθίων λόχων.

μενοι.—**τέως μὲν**, ἐφ' ἔσον δηλ. οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἀκόμη μα-
κράν.—**αὐτούς**, τίνας:—**τὸ χωρίον**, δηλ. τὸν πρῶτον λόφον.—
ἔτερον . . . λόφον, τὸν δεῦτερον: βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχέδ. ἐν σελ.
11.—**ἔμπροσθεν**, τίνων:—**κατεχόμενον**, ὑπὸ τίνων:—**ἐπὶ τοῦ-**
τον, δηλ. τὸν λόφον.

§ 13.

Ἐννοήσας, μετχ. αἰτλγχ.—**ἐννοῶ μὴ**...=φοβοῦμαι μήπως...
—**ἔρημος**=ἀφύλακτος, ἀφρούρητος.—**ὁ ἠλωκὸς** (τοῦ ῥ. **ἀλλ-**
σκομαι) **λόφος**=ὁ λόφος, ὅστις εἶχε κυριευθῆ (ὑπ' αὐτῶν).—**μὴ**...
πάλιν λαβόντες (αὐτὸν—τὸν ἠλωκὸν λόφον—) οἱ π. **ἐπι-**
θοῦντο τοῖς ὑπ. παριοῦσι=μήπως δευτέραν φοράν καταλάβωσιν
αὐτὸν οἱ πολέμοι καὶ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν ὑποζυγίων καθ' ὃν χρό-
νον ταῦτα διήρχοντο (=κατὰ τὴν διάβασίν των).—**ἐπὶ πολὺ ἔστι**
τὰ ὑποζύγια=ἐκτείνοντα: ἐπὶ πολὺ διάστημα (τῆς ὁδοῦ) τὰ ὑπο-
ζύγια=καταλαμβάνουσι: μέγα μέρος τῆς ὁδοῦ τὰ ὑποζύγια.—**ἄτε**
πορευόμενα=διότι ἐπορεύοντο.—**διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ**=διὰ

τῆς ὁδοῦ, ἣ ἦν στενή.—*ἄτε διὰ σι. τῆς ὁδοῦ π.*, κατ' ἔννοιαν = διότι ἡ ὁδός, δι' ἣς ἐπορεύοντο, ἦτο στενή.—*λοχαγούς*, πρόσθετος πρὸ τούτου τὸ κατάλληλον ἀριθμητικόν.—*Κηφισοφῶντος*, δηλ. *υἱόν*· ἡ αὐτὴ αἰτιατικ. νοητέα καὶ εἰς τὸ *Ἀμφιδήμου*.—*φυγάς* = ἐξόριστος.—*αἰροῦσι*, ὑποκμ.: *οἱ ἀμφὶ Ξενοφῶντα*.

Τὸν ἠλωκότα λόφον, δηλ. τὸν πρῶτον, περὶ οὗ βλ. ἐν § 12.—*Κηφισόδωρον Κηφισοφῶντος...*· *Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου*, ὅρα τὴν ὁμοιότητα τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν πρὸς τὰ τῶν πατέρων ἐν τῷ αὐτῷ σίμφῳ τῶν ἀρχαίων συχνάκις ἐδίδοντο ὀνόματα ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης παρχγόμενα ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς λέξεως συντεθειμένα· παρ' ἡμῖν ποία συνήθεια ἐπικρατεῖ ὡς πρὸς τὰ διδόμενα τοῖς παισὶν ὀνόματα;—*ἐπὶ τὸν δεύτερον λόφον*, ὅστις ἀνωτέρω ἐν § 12 ἐδηλώθη διὰ τοῦ *ἔτερον*· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.—*τῷ αὐτῷ τρόπῳ*, τῷ μνημονευθέντι· ἐν § 9-12 (δηλ. πῶς:).

§ 14—16.

Μαστός = ; (§ 6).—*λοιπός ἐστὶ τινι* = ὑπολείπεται εἰς τινα.—*ὄρθιος* = ἀπότομος.—*ὁ ὑπὲρ τῆς...* = ὁ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς τῆς καταληφθείσης = οὗτος δηλ., ὅστις ἔκειτο ὑπεράνω τῆς φυλακῆς (= τοῦ τόπου, ἔνθα ἦσαν οἱ φύλακες) τῆς καταληφθείσης.—*ἐπὶ τῷ πυρὶ*, ὁ προσδιορισμὸς οὗτος—καθὼς καὶ οἱ ἐπόμενοι: *τῆς νυκτός, ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν*—ἀποδοτέος τῷ καταληφθείσης.—*ἐπὶ τῷ πυρὶ*—πλησίον τοῦ πυρός.—*τῆς νυκτός*—κατὰ τὴν νύκτα.—*ἀμαχητὶ*—ἄνευ μάχης.—*θαυμαστὸν γίγνεται πᾶσι*—πάντες θαυμάζουσι—πάντες ἐκπλήττονται.—*δεῖσθαι αὐτοὺς μὴ...* ἀπολιπεῖν—αὐτοὺς (δηλ. τοὺς βαρβάρους) ἀπολιπεῖν (τὸν μαστὸν) δεῖσαντας, *μὴ...* = ὅτι αὐτοὶ (δηλ. οἱ βάρβαροι) κατέλιπον τὸν λόφον, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, μήπως...—*οἱ δ' ἄρα*—οὗτοι δὲ (δηλ. οἱ Καρδοῦχοι), καθὼς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστερῶν.—*καθορῶντες*, μετγ. αἰτικγ.—*τὸ ἄκρον* = ὁ μαστός.—*ὑπάγω* = βραδέως προχωρῶ, ἐπιβραδύνω τὸ βῆμά μου.—*ὅπως* (μετ' εὐκτ.) = ἕνα (μεθ' ὑποτακτ.).—*προσμίγνυμι (τινι)* = ἐνοῦμαι (μετὰ τινος).—*καὶ προελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν...* = καὶ προελθεῖν κατὰ τὴν ὁδὸν καὶ... = καὶ τότε (δηλ. μετὰ τὴν ἔνωσιν) νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ...—*τὸ ὀμαλὸν* = ἡ πεδιάς.—*τίθεμαι τὰ ὄπλα* = ἵσταμαι.

Αὐτοῖς... λοιπὸς ἦν, δηλ. πρὸς ἄλλωσιν.—**μαστός**, πρβλ. § 10· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.—**ὁ ὑπὲρ τῆς...**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 5.—**τῆς νυκτός**, ποίας νυκτός;—**μὴ... πολιορκοῖντο**, ὑπὸ τίνων;—**τὰ ὀπισθεν γιγνόμενα**, δηλ. τὰ ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου.—**ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφ.**, τοὺς κατέχοντας τὸν πρῶτον λόφον, τοὺς περὶ τοὺς τρεῖς λοχαγούς.—**σὺν τοῖς νεωτάτοις**, εἰς ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας ἐλαμβάνοντο ἰδίᾳ οἱ νεώτεροι τῶν στρατιωτῶν, ἐν ᾧ τοῖς πρεσβυτέροις παρείχοντο εὐχαρίστως διευκολύνσεις.—**ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἄκρον**, πρὸς κατάληψιν αὐτοῦ.—**τοὺς δὲ ἄλλους**, τίνας;—**οἱ τελευταῖοι λόχοι**, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. καταλειφθέντες ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου (§ 13).—**κατὰ τὴν ὁδόν**, ἦν νῦν οὗτοι ἐβάδιζον (δηλ.);—**ἐν τῷ ὄμαλῳ**, εἰς ὃ ἔφερον καὶ αἱ δύο ὁδοί, ἣ τε **φανερὰ** (§ 8) καὶ ἡ **σιενή**· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.—**θέσθαι τὰ ὄπλα**, ὡσάντις οἱ ἐν πορείᾳ στρατιῶται ἦτο ἀνάγκη νὰ σταθῶσι που παρατεταγμένοι καὶ ἀναμένοντες παραιρέρας διαταγὰς, ἐδίδετο τὸ πκράγγελμα: **«τίθεσθε τὰ ὄπλα»**· κατὰ τοῦτο τὸ μὲν δόρυ ἐπήγνυτο εἰς τὴν γῆν διὰ τοῦ **σανρωτῆρος**—τῆς ἐν τῷ κάτω ἄκρῳ αἰχμῆς τοῦ δόρατος—, ἣ δὲ ἄσπις ἐτίθετο ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν γονάτων.

§ 17—18.

Ἦλθε πεφευγὼς=ἦλθε δρομαῖος (τρεχᾶτος).—**ἀπεκόπησαν**, ὑποκμ.: οἱ **Ἕλληνες**.—**ἀποκόπτομαι**=ἐκδιώκομαι.—**ἀλάμενοι**, ἄορ. α' τοῦ β. **ἄλλομαι**· ἢ μετχ. τροπικ.—**ἄλλομαι κατὰ τῆς πέτρας**=πηδῶ κάτω ἀπὸ τοῦ βράχου.—**ἐπ' αὐτ...** **μασιῶ**=**ἐπὶ λόφον ἀντίπορον τῷ μασιῶ**.—**ἀντίπορός τινι**=ἀπέναντί τινος κείμενος.—**διαλέγομαι τινι**=διαλέγομαι μετὰ τινος.—**ἔφασαν**=**ὑπέσχοντο**.—**ἐφ' ᾧ** (μετ' ἀπαρμφ.)=**ἐπὶ τῷ ὄρφνῳ...**—**κάειν**, ὑποκμ.: **τοὺς Ἕλληνας**.—**συνομολογῶ τι**=**παραδέχομαι τι**.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, δηλ. πότε;—**Ἀρχαγόρας ὁ Ἄργ.**, περὶ τούτου βλ. ἀνωτέρω ἐν § 13.—**ἀπεκόπησαν**, ὑπὸ τίνων;—**ἀπὸ τοῦ λόφου**, δηλ. τοῦ πρώτου, ἔνθα εἶχον καταλειφθῆ ὡς φύλακες οἱ λοχαγοὶ Κηφισόδωρος, Ἀμφικράτης καὶ Ἀρχαγόρας (πρβλ. § 13).—**τῆς πέτρας, πέτραν** ὀνομάζει ἐνταῦθα τὸν πρῶτον λόφον.

—**ὄσοι μὴ ἀλάμ.** κτλ., ἢ ἔννοια: ὄσοι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πηδήσωσιν ἀπὸ τοῦ βράχου καὶ νὰ ἔλθωσι πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας.
 — **πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας**, τοὺς ἡμίσεις τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων (§ 9).—**ἐπ' ἀντίπορον λόφον**, ὁ λόφος οὗτος ὁ ἀντίπορος δὲν εἶναι οὐδεὶς ἐκ τῶν προειρημένων ἐν § 12, ἀλλὰ τέταρτος τις λόφος· βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.—**τῷ μαστῷ**, δηλ. τῇ τρίτῃ λόφῳ, τῷ μνημονευθέντι ἐν § 14.—**Ξενοφῶν**, ὅστις μετὰ τῶν νεωτάτων ὀπισθοφυλάκων εὐρίσκειτο ποῦ; — **περὶ σπονδῶν**, βλ. ἐν σελ. 73. — **τοὺς νεκροὺς ἀπῆτει**, πρὸς τίνα σκοπόν; βλ. ἐν σελ. 81.—**ἀποδώσειν**, τίνας; — **τὰς οἰκίας**, τίνων;

§ 19—21.

Παρήει, πρακτ. τοῦ ῥ. **παρέρχομαι**.—**διαλέγομαι τι**=διαλέγομαι περὶ τίνος.—**οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου** = οἱ Καρδοῦχοι τούτων τῶν μερῶν.—**συνεργήσαν** (πθτκ. ἀόρ. β' τοῦ **συρρέω**)=συνέρρευσαν.—**ἤρξαντο**, ὑποκμ.: **οἱ ἀμφὶ Ξενοφῶντα**.—**τὰ ὄπλα κείνται** (πθτκ. τοῦ **τίθεσθαι τὰ ὄπλα** [§ 16])=τὰ ὄπλα κείνται (δηλ. ἐκεῖ, ἔνθα οἱ στρατιῶται ἔχουσι σταθῆ ἐν παρατάξει ἀναμένοντες διαταγὰς): εἶτα=οἱ στρατιῶται ἔχουσι σταθῆ ἐν παρατάξει ἀναμένοντες διαταγὰς. — **ἴεμαι** = ὄρω. — **δῆ** = τότε.—**πολλῶ**, ἀποδοτέον καὶ εἰς τό: **θορύβῳ**.—**γίγνομαι ἐπὶ τίνος**=φθάνω εἰς τι.—**πέτρος** = μέγας λίθος.—**κατέαξαν**, ἀόρ. τοῦ ῥ. **κατάγνυμι**=θραύω, τσακίζω.—**ἔχων**, μετχ. ἐπιθτκ.—**ἀπέλιπε**, ὁ ἀόρ. ἐνταῦθα μὲ σημασίαν ὑπερσυντλκ. — **ἀπολείπω τινὰ** = ἐγκαταλείπω τινά.—**Εὐρύλοχος...ὀπλίτης**=ὁ ὀπλίτης Εὐρύλοχος.—**προστρέχω τινί**=τρέχω πρὸς τινά.—**ἄμφω** (γενκ. καὶ δτκ. **ἀμφοῖν**)=ἄμφοτεροι, καὶ οἱ δύο ὁμοῦ.—**προβέβλημαι πρὸ τίνος**=ἵσταμικι οὕτως, ὥστε νὰ προσπίξω τινά.—**καὶ οἱ ἄλλοι**=πρὸς τούτοις καὶ ἄλλοι.—**οἱ συντεταγμένοι**=ἐκείνοι, οἵτινες εἶχον σταθῆ παρατεταγμένοι (πρὸς μάχην).

Τὸ ἄλλο σιγάτευμα, δηλ. οἱ ὀπισθοφύλακες—πλὴν τῶν περὶ τὸν Ξεν. νεωτάτων—καὶ τὰ ὑποζύγια (§ 16).—**παρήει**, πρὸς τὸ ἀνώτατον τῆς στενῆς ὁδοῦ καὶ τὸ ὀμαλόν.—**οἱ δέ**, δηλ. ὁ Ξεν. καὶ οἱ κατέχοντες τὸν ἀντίπορον λόφον πολέμιοι.—**ταῦτα**, τίνας; (§ 18).—**συνεργήσαν**, εἰς τὸν ἀντίπορον λόφον.—**οἱ πολέμιοι**, οἱ ὀλιγώτεροι, οἱ πρῶτοι καταλαβόντες τὸν ἀντίπορον λόφον.—**πρὸς**

τοὺς ἄλλους, οὗς δηλ. ὁ Ξεν. εἶχε διατάξει νὰ προχωρήσῃσι καὶ νὰ σταθῶσιν ἐν τῇ ὁμαλῇ (§ 16). — *ἐνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο*, δηλ. ἐν τῇ ὁμαλῇ (§ 16)· περὶ τῆς φράσεως «*τίθεσθαι τὰ ὄπλα*» βλ. ἄνωτέρω ἐν σελ. 91 «*θέσθαι τὰ ὄπλα*». — *ἴεντο*, πρὸς τὸν ἐγκαταλειφθέντα μαστόν. — *οἱ πολέμιοι*, πάντες οἱ Καρδοῦχοι, οἱ τε συρρεύσαντες ἐκ τούτου τοῦ τόπου καὶ οἱ ὀλιγώτεροι, οἱ πρῶτοι καταλαβόντες τὸν ἀντίπορον. — *ἐνός*, δηλ. τῶν περὶ τὸν Ξεν. ὀπισθοφυλάκων. — *ὁ ὑπασπιστής*, πᾶς ἀξιωματικὸς καὶ πᾶς σχεδὸν ὀπίτης εἶχε παρ' ἑαυτῇ ὑπηρέτην, *ὑπασπιστὴν* καλούμενον· οὗτος κατὰ τὴν πορείαν ἐκόμιζε τὰ ὄπλα (τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ) τοῦ κυρίου του καὶ προέβαλλεν αὐτὰ πρὸς προάσπισιν αὐτοῦ· μέγας ἀριθμὸς *ὑπασπιστῶν* ὑπῆρχεν ἐν τῇ στρατεύματι. — *ἀπέλιπε*, ὁ ὑπασπιστής τοῦ Ξεν. κατὰ τὴν κάθοδον ἐκ τοῦ μαστοῦ ἴσως ἄκων πρὸςχώρησεν πολὺ καὶ ἀφήκεν ὀπίσω τὸν βραδέως ἀποχωροῦντα Ξεν. — *πρὸ ἀμφοῖν προβεβλ.*, ὁ Εὐρύλοχος ἀπεχώρει ἰστάμενος οὕτως, ὥστε νὰ προασπίζῃ ἀμφοτέρους, δηλ. καὶ ἐκυτὸν καὶ τὸν Ξεν. — *καὶ οἱ ἄλλοι*, δηλ. οἱ νεώτατοι τῶν ὀπισθοφυλάκων. — *πρὸς τοὺς συντεταγμένους*, δηλ. πρὸς ἐκείνους τῶν ὀπισθοφυλάκων, οἵτινες τῇ διαταγῇ τοῦ Ξεν. προχωρήσαντες εἰς τὴν ὁδὸν εἶχον σταθῆ ἐν τῇ ὁμαλῇ κρατεταγμένοι καὶ ἀναμένοντες περαιτέρως διαταγὰς (§ 16).

§ 22—23.

Ἐκ τούτου = ; (κεφ. 1, § 28). — *πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν* = πάντες οἱ Ἕλληνας. — *δομοῦ γίγνομαι* = συννεοῦμαι. — *ἐσκήνησαν*, κατὰ πληθ. τὸ β., διότι τὸ ὑποκμ. *πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν* περιληπτικόν. — *σκηναῖ (-έω)* = καταλύω. — *αὐτοῦ*, ἐπίρρ. τοπκ. ἐπεξηγηταὶ διὰ τοῦ : *ἐν πολλαῖς καὶ...* — (*ἐν*) *ἐπιτηδεῖοις* *δαφιλέσι* = ἐν ἀφθόνοις ἐπιτηδεῖοις = ἔχοντες ἀφθονα τροφίμα. — *καὶ γὰρ* ... = διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀκόμη καὶ ... — *πολὺς* ... ὥστε = οὕτω πολὺς ... ὥστε. — *λάκκοι κονιατοὶ* = λάκκοι κεχρισμένοι δι' ἀσβέστου = ἀσβεστωμένοι λάκκοι. — *εἶχον*, ὑποκμ. : οἱ κάτοικοι. — *διεπράξαντο, ὥστε λ. τοὺς ν. ἀπ. τὸν ἠγ.* = *διεπράξαντο, ὥστε ἀποδόντες τὸν ἠγεμόνα ἔλαβον τοὺς νεκροὺς*, κατ' ἔννοιαν = κατώρθωσαν, ὥστε νὰ λάβωσι τοὺς νεκροὺς καὶ ἀντ' αὐτῶν ν' ἀποδώσῃσι τὸν ὁδηγόν. — *πάντα ποιῶ τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ τῶν δυνατῶν* = ἂπονέμω πάσας τὰς δυνατὰς τιμὰς εἰς τοὺς

φονευθέντας.—*ὅσα νομίζεται* (δηλ. *γίνεσθαι*)=ὅσα τιμαὶ εἶναι συνήθεια ν' ἀπονέμονται.—*ἀγαθὸς*=γενναῖος.

Πάν τὸ Ἑλληνικόν, δηλ. οἱ περὶ τὸν Χειρίσοφον καὶ οἱ δισχίλιοι ἐθέλονται καὶ πάντες οἱ ὀπισθοφύλακες.—*ἐν λάκκοις κονιατοῖς*, πρὸς διαφύλαξιν τοῦ οἴνου κατεσκευάζοντο ὑπὸ τὴν γῆν ἀσβεστομένα ὀρύγματα εὐρύχωρα, στρογγύλα καὶ τετράγωνα.—*εἶχον*, τίνι :—*διεπράξαντο*, διὰ νέων διαπραγματεύσεων· αἱ ἐν § 18-19 ἀναφερόμεναι διαπραγματεύσεις εἶχον καταλήξει εἰς ἀποτέλεσμά τι :—*λαβόντες*, παρὰ τίνων :—*τοὺς νεκροὺς*, πρὸλ. § 17.—*τὸν ἠγεμόνα*, περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγένετο ἐν κεφ. 1, § 24, κεφ. 2, § 1, § 5 καὶ § 9.—*ὅσαπερ νομίζεται...*, ποταὶ τιμαὶ ἀπενέμονται εἰς τοὺς νεκροὺς ἀνδρῶν γενναίων :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

§ 1-3.

Συνταξάμενοι=συνταχθέντες.—*ἀμφὶ μέσον ἡμέρας*, συναπτόεν τῷ *συνταξάμενοι*.—*μέσον ἡμέρας*=μεσημβρία.—*πεδίον...καὶ... γῆλ.*, ἀντικμ. τοῦ *ἐπορευθήσαν*.—*ἅπαν*, ἐπιρρηματικ. =καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν.—*λεῖτοι γήλοφοι*=ὄμβροί (οὐχὶ πετρώδεις) λόφοι.—*μείων, ον*, συγκριτικ. τοῦ *μικρὸς ἢ ὀλίγος*· τὸ οὐδ. *μείων* ὡς ἐπίρρ.=ὀλιγώτερον.—*διὰ τοὺς πολέμους*=ἐνεκα τῶν πολέμων.—*εἰς δὲ ἦν... κώμην... ἦν*=ἡ δὲ κώμη, εἰς ἣν *ἀφίκοντο, ἦν μεγάλη*.—*βασίλειον*=ἀνάκτορον.—*τῷ σατράπῃ*=διὰ τὸν σατράπην.—*ἐπῆσαν*, παρτικ. τοῦ ῥ. *ἔπειμι*.—*ἔπειμι ἐπὶ τινι*=ὑπάρχω ἐπάνω εἰς τι.—*τύρσις, εως, ἡ*=πύργος.—*δασιλῆς*=; (πρὸλ. 2, § 22).—*μέχρι*=ἕως ὅτου.—*ὑπερέρχομαι τι*=ὑπερβαίνω τι.—*καλὸς*=ὥραϊος.

Διέβησαν, δηλ. τὸν Κεντρίτην ποταμόν· ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 3 κεφ.—*ἀμφὶ μέσον ἡμέρας*, οἱ ἀρχαῖοι διήρουν τὴν ἡμέραν εἰς 4 μέρη : 1) εἰς *πρωτὴ* (ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἐνάτης), 2) εἰς «*ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν*» (ἀπὸ τῆς 9-12), 3) εἰς «*μεσημβρίαν*» ἢ «*μέσον ἡμέρας*» (ἀπὸ τῆς 12-2 μ. μ.) καὶ 4) εἰς «*δείλην*» (ἀπὸ τῆς 2-6 μ. μ.).—

συνταξάμενοι, εἰς τὴν προσήκουσαν εἰς πορείαν τάξιν, διότι αὕτη εἶχε λυθῆ κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ἢ προσήκουσα δὲ εἰς πορείαν τάξις ἦτο ἢ **κατὰ κέρας πορεία**, περὶ ἧς βλ. ἐν σελ. 88. — **παρασάγγης**, εἶναι μέτρον περσικὸν μήκους ἴσον πρὸς $5\frac{1}{2}$ περίπου χιλιόμετρα = στρατιωτικὴ πορεία μίαις ὥρας. — **τοῦ ποταμοῦ**, τίνος ποταμοῦ; — **τῷ σατράπῃ**, δηλ. τῷ Ὀρόντῃ· τὸ τέλος τῆς § 1 δηλοῖ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὗτος κατόφκει· τόσῃ πλησίον τῶν ὁρίων τῆς σατραπείας του. — **ύρσεις ἐπῆσαν**, πρὸς ὑπεράσπισιν ἀπὸ τῶν ἐχθρικών προσβολῶν τῶν Καρδούχων· καὶ νῦν — κατὰ τοὺς περιηγητὰς — αἱ οἰκίαι τῶν προυχόντων Ἀρμενίων ἔχουσιν ἐπὶ τῆς στέγης ἐπάλλξεις χρησίμους πρὸς ὑπεράσπισιν ἀπὸ τῶν ληστρικών ἐπιδρομῶν καὶ μικρὸν τετράγωνον πύργον. — **ἐπιτήδεια ἦν...**, ποῦ; — **σταθμός**, ἢ λέξις εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀποστάσεως σημαίνουσα πορείαν μίαις ἡμέρας. — **καλός**, διὰ τὰς περὶ τὸν ποταμὸν πολλὰς κόμας.

§ 4—6.

Ἀρμενία... ἢ πρὸς ἐσπέραν = δυτικὴ Ἀρμενία. — **ὑπαρχος** = ὑποδιοικητής. — **ὁ... γενόμενος καὶ... ἀνέβαλλεν** = ὃς ἐγένετο καὶ ἀνέβαλλεν ἢ = ὃ γενόμενος καὶ ἀναβάλλων. — **ὁπότε παρείη** = ὁσάκις (ὁ Τριδάζος) παρευρίσκειτο. — **ἀναβάλλω τινα ἐπὶ τὸν ἵππον** = ὑποδοθῆ τινα ν' ἀναβῆ εἰς τὸν ἵππον. — **προσήλασεν**, ἀόρ. τοῦ ῥ. **προσελαύνω** = πλησιάζω ἐφιππος. — **εἶπεν** = διέταξε νὰ εἶπῃ. — **προσέρχομαι εἰς ἐπήκοον** = ἔρχομαι εἰς ἀπόστασιν τοιαύτην, ὥστε ν' ἀκούωμαι. — **σπείσασθαι**, ἀόρ. ἀπρμφ. τοῦ ῥ. **σπένδομαι** = συνθηκολογῶ, κάμνω συνθήκην. — **ἐφ' ᾧ** (συνηθέστερον **ἐφ' ᾧ τε**) μετ' ἀπρμφ. = ; (πρὸλ. 2, § 17-18). — **ἀδικῶ τινα** = βλάπτω τινα. — **ὄσων δέονται** = ὄσων δέονται. — **δέομαι τίνος** = χρειάζομαι τι. — **ἐπὶ τούτοις** = με αὐτοὺς τοὺς ἄλλους, με αὐτὴν τὴν συμφωνίαν.

Ὑπαρχος, σατράπης τῆς Ἀρμενίας ἦτο ὁ Ὀρόντας· ὑποδιοικητής αὐτῆς, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὀρόντα, ἦτο ὁ Τριδάζος. — **καὶ βασιλεῖ**, δηλ. τῷ Ἀρταξέρξῃ. — **ὁπότε παρείη**, δηλ. εἰς τὴν περσικὴν αὐλήν. — **ἀνέβαλλε**, ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τοὺς σημερινούς ἀναβολεῖς τοὺς κρεμαμένους ἀπὸ τοῦ ἐφιππίου, ἀνέβαινον ἐπὶ τοὺς ἵππους ἢ ἀπὸ λίθων ὀλίγον ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους ὑψομένων ἢ ὑποβασταζόμενοι καὶ δοιθόμενοι ὑπ' ἀνθρώπων

καλουμένων *ἀναβολέων* τὸ ὑποδοθηθεῖν δέ τινα ν' ἀναβῆ εἰς ἵππον — τὸ νὰ χρησιμεύῃ δηλ. ὡς *ἀναβολεύς* — ἐθεωρεῖτο παρὰ Πέρσαις μεγάλη τιμὴ. Τοιοῦτος ἀναβολεύς ἦτο ὁ Τιριδάζος· εἶχε δὲ λάβει τὸ τιμητικὸν τοῦτο ἀξίωμα, καθὼς λέγεται, ὡς ἀμοιβήν, διότι οὗτος κατὰ τὴν παρὰ τὰ Κούναζα μάχην τὸν τραυματισθέντα βασιλέα Ἄρταξέρξην ἀνεβίβασεν εἰς ἵππον καὶ ἔσωσεν ἐκ τῆς μάχης. — *προσήλασεν*, πρὸς τίνας; — *τοῖς ἄρχουσιν*, δηλ. τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἑλλήνων. — *ἀκοῦσαι*, τίνος; — *εἶπε*, δηλ. διὰ τοῦ διερμηνέως. — *σπείσασθαι*, αἱ συνθήκαι συνωμολογοῦντο δι' ἐπίσημου *σπονδῆς*, περὶ ἧς βλ. ἐν σελ. 73.

§ 7-9.

Δύναμις = στρατός. — *ἀπέχων ὡς δ. σταδίου* = ἐν ἀποστάσει δέκα περίπου σταδίων. — *βασιλεῖον* = ; — *κῶμαι πολλῶν τῶν ἐπιτηδείων μεστὰι* = κῶμαι ἔχουσαι ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ τὰ πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα. — *στρατοπεδευομένων αὐτῶν* = ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐστρατοπέδευον. — *γίγνεται χιῶν* = πίπτει χιῶν. — *τῆς νυκτός* = ἐν καιρῷ τῆς νυκτός = κατὰ τὴν νύκτα. — *ἔωθεν* = ἀπὸ πρώτας, πρώτ-πρωτῆ. — *διασκηῆσαι* (τοῦ ῥ. *διασκηῶ [-έω]*)... *κατὰ τὰς κώμας* = διανεμόμενοι ἀνά τὰς κώμας νὰ κατασκηνώσωσιν. — *τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρ...*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. — *τάξις* = τάγμα, σῶμα στρατοῦ. — *οὐ γὰρ οὐδέ να* = διότι οὐδένα. — *ἀσφ. ἐδόκει εἶναι*, δηλ. τό: *διασκηῆσαι κατὰ κώμας τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγούς*. — *ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ* = πάντα ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ κατ' ἔννοιαν = ὅσα δύνασαι νὰ φαντασθῆς καλά. — *ἱερεῖα, σῆτον* κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀγαθὰ. — *ἱερεῖα* = ζῆνα πρὸς σφαγήν. — *ἀσταφίς* = σταφίς. — *παντοδαπός* = παντὸς εἶδους. — *τῶν ἀποσκεδ. τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατ.* = τινὲς τῶν ἀποσκεδαννυμένων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. — *ἀποσκεδάννυμαι* = διασκορπίζομαι, ἀπομακρύνομαι. — *νύκτωρ* = τῆς νυκτός = ; — *πυρὰ φαίνοντα* = πυρὰ φέγγοντα, λάμποντα.

Ἐντεῦθεν, πόθεν; — *δέκα σταδίου*, δηλ. $\frac{1}{2}$ ὄραν' διότι 1 στάδιον = 3 λεπτά τῆς ὥρας. — *βασιλεῖα*, ἀνήκοντα τῇ Τιριδάξφ. — *πέριξ*, δηλ. *τῶν βασιλείων*. — *στρατοπεδευομένων*, δηλ. πρὸ τῶν κωμῶν τὸ στρατόπεδον συνήθως ἰδρύετο ἐν ὑπαίθρῳ θέσει ὀπωσδήποτε ἡσφαλισμένη φυσικῶς. — *χιῶν πολλή*, ἡ πτώσις τῆς

Χιόνος δὲν πρέπει νὰ φανῆ παράδοξος· διότι α') ἦτο Νοέμβριος μὴν περὶ τὸ τέλος καὶ β') ἡ πεδιάς, εἰς ἣν εἶχον εἰσέλθει· οἱ Ἕλληνες, εἶχεν ὕψος 4.000 ποδῶν.—*τὰς τάξεις*, λέγοντες οἱ παλαιοὶ *τάξιν* ἐνόουν πᾶν αὐτοτελὲς καὶ πρὸς μάχην παρεσκευασμένον τμήμα στρατοῦ, ἕπερ ἀριθμητικῶς δὲν ἦτο καθορισμένον.—*ἀσφαλές*, τὴν παρακολούθησιν τοῦ Τιρίβ. δὲν ἐφοβήθησαν οἱ Ἕλληνες, νομίσαντες ὅτι καὶ οὗτος ἐζήτει καταφύγιον εἰς τὰς κώμας.—*ἐνταῦθα*, ποῦ;—*ἰερεῖα*, τὰ πρὸς σφαγὴν ζῶα ὠνομάζοντο οὕτω, διότι ἐξ ἐκάστου τῶν σφαζομένων ζῶων ἐθυσιάζετό τι τοῖς θεοῖς.—*πολλὰ πυρὰ φ.*, ἐκ τούτου καθίστατο φανερόν ὅτι οἱ Ἀρμένιοι δὲν διεμένον—ὡς ὑπέθεσαν οἱ Ἕλληνες—ἐσχορπισμένοι ἀνά τὰς κώμας, ἀλλ' ὅτι πλῆθος στρατοῦ συνεκεντροῦτο περὶ τὸν Τιρίβ.

§ 10—14.

Ἐδόκει = ἐφαίνετο.—*δὴ* = λοιπόν.—*διασηνοῦν*, ἀμετάβ. = νὰ διακρίνωσιν ἐσχορπισμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀνά τὰς κώμας.—*συναγαγεῖν*, ἐκ τοῦ *ἐδόκει*, ἕπερ ἐνταῦθα (οὐχι = ἐφαίνετο, ἀλλὰ) = ἐφαίνετο καλόν.—*ἐντεῦθεν*, χρονκ. = μετὰ ταῦτα.—*διαιδριάζειν* = *αἰθριᾶν γίνεσθαι* = ὅτι ἤρχιζε νὰ ξαστερώνη.—*νυκτερευόντων αὐτῶν* = ἐν ᾧ διενυκτέρευον αὐτοί.—*ἀπλετος* = ἄφθονος.—*ἀποκρύπτω* = σκεπάζω.—*κατακειμένους* = οἱ ὅποιοι (πάντες) κατέκειντο (= ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς).—*συμποδίζω τὰ ὑποζόγια* = συσφίγγω τοὺς πόδας τῶν ζῶων = κάμνω νὰ πιασθοῦν οἱ πόδες τῶν ζῶων (ὥστε νὰ μὴ δύνανται ταῦτα νὰ κινηθῶσι).—*πολὺς ὄκνος ἦν* = *πολὺ ὠκνοῦν* = πολὺ ἐδίσταζον, ἀπέφευγον.—*κατακειμένων*, δηλ. αὐτῶν = ἐφ' ἑσόν αὐτοὶ ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς.—*ἀλεινὸν ἦν* = ἦτο κάτι τι θερμαντικόν (μέσον) = παρῆχε κάποιαν θερμότητα.—*ἐπιπεπωκυῖα* = ἦτις εἶχε πέσει ἐπάνω (των).—*ὄτω μὴ* (= εἴ τι μὴ) *παραρρυεῖη* (τοῦ ῥ. *παραρρέω*) = ἐὰν εἰς τινα δὲν ἤθελε καταρρῦσει (καταπέσει) ἐκ τῶν πλαγίων.—*τολμῶ* = λαμβάνω τὸ θάρρος.—*ἀναστὰς* = *ἀναστῆναι* καὶ...—*τάχ(α)* = ταχέως, εὐθύς.—*τις καὶ ἄλλος* = καὶ ἄλλος τις.—*ἐκείνου ἀφελόμενος*, δηλ. *τὴν ἀξίνην*.—*ἀφαιροῦμαι τινός τι* = λαμβάνω ἐκ τῶν χειρῶν τινός τι.—*κάω* = ἀνάπτω.—*χρίομαι* = ἀλείφομαι.—*χρῆμα* = χρῆσμα, ἀλειμμα.—*σύεινος* = χοίρινος,

κατεσκευασμένος ἐκ λίπους χοίρων.—**σησάμινος**=κατεσκευασμένος ἐκ σησάμου.—**ἀμυγδάλινος**=κατεσκευασμένος ἐξ ἀμυγδάλου.—**ἐκ τῶν πικρῶν**, δηλ. ἀμυγδάλων.—**τερμίνθινος**=κατεσκευασμένος ἐκ τερμίνθου.—**ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων**=ἐκ τούτων ἀκριβῶς τῶν ὑλῶν (κατεσκευασμένον).—**μύρον**=ἐλαιον εὐώδες.—**διασκηνητέον εἶναι**=ἔτι πρέπει νὰ κατασκηνώσῃ (διανεμόμενοι).—**στέγη**=οἰκία, οἰκημα.—**ἦσαν... ἀπῆσαν**, ὁ ἐνεστώς:—**ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν**=κατὰ τὴν πρότεραν ἀναχώρησίν των.—**ἐνέπρησαν**, ἀόρ. τοῦ ῥ. **ἐμπίμπρημι**=καίω ἐνταῦθα ὁ ἀόρ. ἔχει σημασίαν ὑπερσυντλκ.—**ὕπῳ... ἐξ...**—**ἀτασθαλία**=ἀπερὶσκεψία.—**δίκην δίδωμι**=τιμωροῦμαι τὸ ἐνεργτκ. τούτου: **δίκην λαμβάνω παρὰ τινος**=τιμωρῶ τινα.—**σκηνοῦντες**, μετχ. αἰτλγκ.—**σκηνώ**=εἶμαι ἐστρατοπεδευμένος, κατασκηνώ.

Οὐκ ἀσφαλές, διατί: ποία ἀγγελία εἶχε διαβιβάσθῃ εἰς τοὺς στρατηγούς:—**καὶ γάρ...**, ὅ' αἰτία, δι' ἣν οἱ στρατηγοὶ ἔκριναν καλὸν νὰ συναθροίσωσι τὸ στράτευμα: ποία ἦτο ἡ α':—**ἐνταῦθα**, ποῦ;—**χιῶν ἀπλετος**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἐν σελ. 96-97 «**χιῶν πολλή**».—**συνεπόδισεν**, ἐκ τοῦ ψύχους.—**γυμνός**, δηλ. ἄνευ ἱματίου (=ἐπανωφορίου), φορῶν μόνον **χιτῶνα** (=ὑποκάμισον), οὐχὶ δὲ δλόγυμνος.—**ἐχρίοντο**, ἵνα τὰ ὑπὸ τοῦ ψύχους πεπηγότα μέλη καταστήσωσιν εὐκίνητα.—**ἐνταῦθα**, δηλ. ἐν ταῖς κώμας.—**ἐχρῶντο**, οἱ κάτοικοι τῶν κωμῶν.—**σύειον**, τοῦτο θεραπεύει τὰ καύματα, ὠφελεῖ τὰ κατεψυγμένα ὑπὸ τῆς χιόνος μέλη καὶ ἀνακουφίζει αὐτὰ ἀπὸ τοῦ καμάτου καὶ τῶν πόνων τῶν πορειῶν.—**σησάμινον**, τὸ καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι ἐν χρήσει ὄν καλούμενον σησάμιον.—**τερμίνθινον**, ἢ **τερμίνθος** εἶναι ῥητινώδες δένδρον, ἐξ οὗ συνάγεται ἡ τρεμεντίνα ἢ «**τσικουδιά**».—**ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων**, δηλ. ἐκ σησάμου, ἀμυγδάλου καὶ τερμίνθου.—**εἰς στέγας**, δηλ. τῶν κωμῶν.—**σὺν πολλῇ... ἦσαν**, διατί: διαμένοντες ἐν ὑπαίθρῳ ὑφίσταντο πολλὰς ἐνοχλήσεις ἐκ τίνος: (§ 10).—**τὸ πρότερον**, ὅτε δηλ. οἱ στρατηγοὶ ἔκριναν καλὸν νὰ συναθροίσωσι τὸ ἀνὰ τὰς κώμας ἐσκορπισμένον στράτευμα (§ 10).—**τὰς οἰκίας**, εἰς ἃς εἶχον διαμείνει κατὰ τὴν κατασκήνωσίν των εἰς αὐτάς.—**κακῶς**, ὡς διαμένοντες ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ὑφιστάμενοι τὰς ἐκ τῆς χιόνος ἐνοχλήσεις.

§ 15-18.

Ἐντεῦθεν, χρονικ. = μετὰ ταῦτα. — **ἀνδρας δόντες** = μετ' ἀνδρῶν, μετὰ στρατιωτῶν (τινων). — **ἐπὶ τὰ ὄρη**, ὁ προσδιορισμὸς συναπτεῖς τῷ **ἔπεμψαν**. — **ἔφασαν καθορᾶν** = εἶχον εἶπει ὅτι ἔδλεπον. — **ἀληθεύω πολλὰ τοιαῦτα** = ἐν πολλαῖς ὁμοίαις περιστάσεσι λέγω τὴν ἀλήθειαν. — **τὰ ὄντα τε ὡς ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα ὡς οὐκ ὄντα**, ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀληθεύσαι = δηλ. καὶ τὰ ἀληθῆ ὡς ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ ὡς ψευδῆ. — **πορευθεῖς** = μετὰ τὴν πορείαν του = ἄρ' οὐ πῆγε καὶ ἐγύρισεν. — **οὐκ ἔφη ἰδεῖν** = ἔφη οὐκ ἰδεῖν. — **ἄνδρα συλλαβῶν ἦκεν ἄγων** = ἐπανήλθε φέρων ἄνδρα, ὃν συνέλαβε. — **ποδαπὸς** = ἐκ ποίας πατρίδος. — **τὸ στρ. ὁπόσον εἶη** = ὁπόσον τὸ στράτ. εἶη = πόσον κατὰ τὸ πλήθος ἦτο τὸ στράτευμα. — **καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον** (δηλ. εἶη) = καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν ἦτο συνηθροισμένον. — **δύναμις** =; (§ 7). — **παρεσκ. αὐτὸν ἔφη** = εἶπεν ὅτι αὐτὸς (ὁ Τιρίθ.) ἔχει προετοιμασθῆ. — **ὡς... ἐνταῦθα ἐπιθησόμενον τοῖς Ἑλλ.** = ἵνα... ἵνα ἀκριβῶς ἐδῶ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. — **ἐπὶ τῆ...** = ἐν τῆ... — **ὑπερβολῆ** = διάβασις. — **ἐν τοῖς στενοῖς** = εἰς τὰ στενά. — **ἤπερ μοναχῆ εἶη πορεία** = ὅπου μόνον εἶναι δυνατὴ πορεία τις = δι' ὧν (στενῶν) μόνον δύναται τις νὰ πορευθῆ.

Ἐπεμψαν, πρὸς τίνα σκοπὸν; — **ἐπὶ τὰ ὄρη**, τίνος χώρας: — **ἔφασαν οἱ ἀποσκεδ...**, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. § 9. — **οὗτος, τίς**: — **τόξον Περσικόν**, τὰ περσικὰ τόξα ἦσαν μεγάλα, ὡς καὶ τὰ τῶν Κρητῶν, οἵτινες ἐφημίζοντο ὡς ἄριστοι τοξόται: τὸ τόξον — ἔπλον, δι' οὗ ἐξεπέμποντο τὰ βέλη — ἀπρηρτίζετο ἐκ δύο κεράτων, ἅτινα ἐν τῷ μέσῳ ἦσαν ἠνωμένα διὰ πῆχους: εἰς τὰ ἄκρα τῶν κεράτων ἦτο στερεωμένη ἢ **νευρά**, ἢ χορδὴ δηλ. ἢ κατεσκευασμένη ἐκ βοείου νεύρου ἢ δέρματος. — **φαρέτραν**, αὕτη ἦτο ξυλίνη, μεταλλίνη ἢ δερματίνη θήκη τῶν βελῶν: κατὰ τὸ ἐν ἄκρον ἦτο κεκλεισμένη, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἔφερε πῶμα, ἐξηρτάτο δὲ ἀπὸ τῶν ὦμων δι' ἱμάντος (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II). — **σάγαρις**, οὗτος ἦτο δίστομος πέλεκυς ἐν χρήσει παρὰ ταῖς Σκυθικαῖς φυλαῖς, ταῖς Ἀμαζόσσι κτλ. (βλ. εἰκ. ἐν σελ. V). — **αἱ Ἀμαζόνες**, ἃς ἐγνώριζεν ὁ Ξενοφῶν ἐκ μνημείων τέχνης συχῶν ἐν Ἀθήναις.

§ 19—22.

Ἀκ. τοῖς στρ. ταῦτα ἔδοξε—οἱ στρατηγοί, ἀφ' οὗ ἤκουσαν ταῦτα, ἀπεφάσιζαν.—*εὐθύς*, συναπτόν τῷ ἐπορευόντο.—*στρατηγόν*, κατηγγμ.—ὡς στρατηγόν· οὕτω καὶ τὸ ἡγεμόνα—ὡς ὄδηγόν.—*ἐπὶ τοῖς μένουσι*—ἐπὶ κεφαλῆς ἐκείνων, οἵτινες ἔμενον.—*ὁ ἀλούς*—ὁ συλληφθεὶς.—*ὑπερβάλλω τὰ ὄρη*—ὑπερβαίνω τὰ ὄρη.—*μένω τινά*—περιμένω τινά.—*ἀνακραγόντες*, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. *ἀνακράζω*—κραυγάζω δυνατά.—*ὑπομένω*—ἀνθίσταμαι.—*ἤλωσαν* (= *εἰλώσαν*), ἀόρ. τοῦ ῥ. *ἀλίσκομαι*—συλλαμβάνομαι· ἢ κυριεύομαι.—*εἰς εἴκοσι*, ἢ *εἰς*—περίπου.—*κλῖναι ἀργυρόποδες*—κλῖναι μὲν ἀργυροῦς πόδας.—*ἐκπωμα*—ποτήριον.—*οἱ ἀρτοκ. καὶ . . . εἶναι*—οἱ φάσκοντες εἶναι ἀρτοκόποι καὶ οἰνοχόοι.—*ἀρτοκόπος* (*ἀρτο-κόπος*—*κόπος* [ἐκ τοῦ πέσσω—*ζυμώνω*])—ἀρτοποιός.—*τὴν ταχίστην* (δηλ. ὁδὸν)—τάχιστα.—*μή* (μετ' εὐκτ.)—*μήπως* (μεθ' ὑποκτ.).—*ἐπίθεσις γίγνεται τι*—γίγνεται ἐπίθεσις κατὰ τινος.—*οἱ καταλειμμένοι*—ἐκείνοι, οἵτινες εἶχον καταλειφθῆ.—*ἀνακαλοῦμαι τῇ σάλπιγγι*—διατάττω νὰ δοθῆ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον πρὸς ὑποχώρησιν.

Ταῦτα, τίνα;—*συναγαγεῖν*, διότι τοῦτο κατὰ τὴν § 14 ἦτο κατανεμημένον ποῦ;—*φύλακας κατ.*, ἐν τῷ στρατοπέδῳ.—*τὸν ἀλόντα ἀνθρ.*, τὸν Πέροην δηλ., ὃν εἶχε συλλαβεῖ ὁ Δημοκράτης (§ 16).—*ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη*, τίνες;—*οἱ πελτασταί*, τίνες στρατιῶται ἐκαλοῦντο πελτασταί καὶ εἰς τίνας μάχας ἐχρησιμοποιοῦντο οὗτοι;—*τὸ στρατόπεδον*, τῶν πολεμίων.—*τοὺς ὀπλίτας*, οἵτινες ἤρχοντο ὀπισθεν τῶν πελταστῶν.—*ἡ σκηνή ἢ Τιριβ.*, οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ σατράπαι τῆς Ἀσίας καὶ κατὰ τὰς ἐκστρατείας συμπαραλαμβάνον πάντα τὰ πρὸς τὴν συνήθη αὐτῶν τρυφήν καὶ πολυτέλειαν σκευὴ καὶ ἐπιτήδει· οὕτω ἡ μεγάλη αὐτῶν σκηνή ἦτο κεκοσμημένη διὰ πολυτελῶν παραπετασμάτων καὶ ταπήτων· ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον μεγαλοπρεπεῖς κλῖναι, ἐπίχρυσοι δίφροι, φιάλαι, χρυσαὶ καὶ ἀργυρᾶ ποτήρια κ. ἄλ.· μεταξὺ δὲ τῶν πολυαριθμῶν θεραπόντων, οἵτινες παρηκολούθουν αὐτούς, εὐρίσκοντο μουσικοί, στεφανοπλέκται, μάγειροι, ἀρτοποιοί, οἰνοχόοι, μυροποιοί καὶ ἄλ.—*οἰνοχόοι*, οὗτοι ἦντλον διὰ μικροῦ τινος ἀγγείου—*τῆς οἰνοχόης*—τὸν μεμιγμένον οἶνον

ἐκ τοῦ κρατήρος καὶ ἐνέχεον εἰς τὰ ποτήρια.—ἐπύθοντο, δηλ. παρὰ τῶν πελταστῶν.—ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, δηλ. τὸ ἐαυτῶν, ἐνθα—κατὰ τὰ ἀνωτέρω—εἶχον καταλειφθῆ οἱ φύλακες ὑπὸ τὸν Σοφαίνετον.—ἐπίθεις γένοιτο, παρὰ τίνων;—ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι, ὡσάκις παρίστατο ἀνάγκη ὁ στρατός νὰ παύσῃ τὴν περαιτέρω καταδίωξιν τοῦ ἠττηθέντος ἐχθροῦ, ὁ στρατηγὸς διέταττε νὰ δοθῆ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεως—τὸ ἀνακλητικὸν—περὶ τῆς σάλπιγγος βλ. ἐν σελ. 84.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—2.

Ἐδόκει (τοῖς στρατηγοῖς) πορευτέον εἶναι=ἐφάνετο καλὸν (εἰς τοὺς στρατηγούς) ὅτι πρέπει νὰ πορεύωνται.—ὄπη δύναιντο=ἔσον ἠδύναντο.—συσκευάζομαι=μαζεύω τὰ πράγματά μου, τὰς ἀποσκευάς μου.—ὑπερβάλλω τὸ ἄκρον=ὑπερβαίνω τὴν κορυφὴν.—ἐφ' ᾧ (ἄκρω)=ἐνθα, ὅπου.—μέλλω=διανοοῦμαι, σκοπεύω.—σταθμοὶ ἐρημοὶ=σταθμοὶ δι' ἐρήμης (=ἀκατοικήτου) χώρας.—πρὸς τὸν ὄμφαλὸν=σχεδὸν μέχρις ὄμφαλῶ. —ἐλέγοντο οὐδὲ αἱ πηγαὶ . . . =ἐλέγοντο ὅτι καὶ αἱ πηγαὶ δέν... —πρόσω=μακρὰν.

Τὸ στράτευμα, δηλ. τοῦ Τιριδ. τὸ διασκορπισθὲν ὑπὸ τῶν πελταστῶν (πρβλ. κεφ. 4, § 21).—τὰ στενά, τὰ μνημονευθέντα ἐν τῇ προηγουμένῃ κεφ. (§ 18).—συσκευασάμενοι, ὡσάκις τὸ στράτευμα ἔπρεπε νὰ ἐτοιμασθῆ πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μετὰ τὴν συνήθη πρὸς τοὺς θεοὺς θυσίαν ἐπὶ τῇ πρώτῃ σαλπίσματι αἱ σκηναὶ κατεστρέφοντο καὶ πᾶσαι αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ στρατοῦ συνήγοντο.—ἠγεμόνας πολλούς, τοὺς ἀνωτέρω (κεφ. 4, § 21) ἀχιμαλιτισθέντας ἀρτοκόπους καὶ οἰνοχόους· περὶ δὲ τῆς χρησιμότητος τῶν ὁδηγῶν στρατεύματος ἐν ἐκστρατείᾳ βλ. ἐν σελ. 81.—ἐν ᾧ ἐμελλεν . . . , περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 4, § 18.—κατεστρατοπεδεύσαντο, ἐκεῖ πῦρ περὶ δὲ τῆς θέσεως, ἐν τῇ ἰδρύετο τὸ στρατόπεδον, βλ. ἐν σελ. 96.—σταθμούς. . . παραγάγας, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 95.—Εὐφράτην, τὸν ἀνατολικὸν βραχίονα τοῦ Εὐφράτου, τὸν νῦν λεγόμενον Μουράδ.—

αἱ πηγαί, τίνος; — οὐ... πρόσω, σχετικῶς πρὸς τὸν ἕλον ῥοὺν τοῦ ποταμοῦ, διότι—κατὰ τοὺς νεωτέρους περιηγητὰς—αἱ πηγαὶ ἀπέιχον ἀπὸ τῆς διαβάσεως 140 χιλιομέτρα (δηλ. πέντε ὥρας).

§ 3-6.

Διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου=διὰ μέσου πεδιάδος κεκαλυμμένης ὑπὸ πολλῆς χιόνος.—ὁ τρίτος, δηλ. σταθμός.—ἐγένετο χαλεπὸς καὶ ἔπνει, κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν=ἐγένετο χαλεπὸς, ὅτι (=διότι) ἔπνει.—χαλεπὸς = δυσάρεστος, πλήρης κακουχιῶν.—ἐναντίος=κατὰ πρόσωπον.—παντάπασιν = καθ' ὅλοκληρίαν.—ἀποκάω = κατακαίω.—πήγνυμι τινα=ξεπαγιάζω τινά.—σφαγιάζομαι τινα=προσφέρω θυσίαν εἰς τινα.—σφαγιάζεται, ὑποκμ:δ μάντις.—πᾶσι περιφανῶς ἔδοξε=ἔλοι εἶδον ὀλοφάνερα.—ἀνεῖναι, ἀορ. β' τοῦ ἀνίημι (ἀμτβ.)=μετριάζομαι.—τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος=ἡ σφοδρότης τοῦ ἀέμου.—τὸ ἀνδράποδον=ὁ αἰχμάλωτος.—διαγίγνομαι τὴν νύκτα=διέρχομαι τὴν νύκτα.—ἐν τῷ σταθμῷ, ἐνταῦθα ὁ σταθμὸς=τὸ κατάλυμα, τὸ μέρος, εἰς ὃ εἶχον στρατοπεδεύσει.—οἱ ὄψε προσίοντες=οἱ ἀργὰ προσερχόμενοι.—οἱ... ἦκοντες καὶ κάοντες=οὔτοι, οἱ ἦκον καὶ ἔκαον' οἱ παρτι. ἐνταῦθα μὲ σημασίαν ὑπερσυντελκ.—πάλαι=πρότερον.—προσίεσαν, παρτι. τοῦ ῥ. προσίημι.—οὐ προσίημι πρὸς τὸ πῦρ τινα=δὲν ἀφίνω τινά νά πλησιάσῃ εἰς τὸ πῦρ.—οἱ ὀψίζοντες=οἱ βραδύτερον προσερχόμενοι.—εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς=ἐὰν δὲν ἔδιδον εἰς αὐτούς.—ὁ πυρὸς=σίτος, κόκκος σίτου.—ἄλλο εἶτι (=εἶ τι [=δ,τι] ἄλλο) ἔχιοεν=ὁ,τιδὴποτε ἄλλο εἶχον.—βρωτὸν=φαγώσιμον.—ἐνθα δὴ=: (1, § 5-7).—μετεδίδοσαν ἀλ. ὧν (= τούτων, ἅ) εἶχον ἕκαστοι=μετέδιδον εἰς ἀλλήλους ἐξ ὅσων εἶχον ἕκαστοι=δ,τι: εἶχεν ἕκαστος ἔδιδεν εἰς τὸν ἄλλον.—ἐνθα δέ=ἐπου δέ.—διατηκομένης τῆς χιόνος=ἐπειδὴ ἡ χιὼν ἔλυωνεν=συνεπεῖα τῆς τήξεως τῆς χιόνος.—βόθρος=λάκκος.—ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον=μέχρι τοῦ ἐδάφους.—οὐ δὴ=καὶ ἐνταῦθα λοιπόν.—πάρεστι (μετ' ἀπρμφ.)=εἶναι δυνατόν νά...

"*Άνεμος βορρᾶς...*, ἦτο ἡ πρώτη ἔβδομάς τοῦ Δεκεμβρίου.—*τῶν μάντεων τις*, τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλ. συνώδευον μάντις, οἷτινες προέλεγον τὰ μέλλοντα ἐκ τῆς πτήσεως τῶν πτηνῶν, ἀπὸ

τῶν ἀνεύρων, ἐκ τῶν σπλάγγων τῶν θυσιαζομένων ζώων· οὗτοι ἐθυσίαζον τοῖς θεοῖς καὶ διὰ τῶν θυσιῶν ἐφρόντιζον περὶ τοῦ ἐξαγνισμού τοῦ στρατοῦ.—**σφαγιάσασθαι**, ἐνταῦθα πρὸς τίνα σκοπὸν; πρὸλ. εὐθὺς κατωτέρω τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θυσίας.—**τῷ ἀνέμῳ**, οἱ ἀνεμοί.—**μάλιστα δὲ ὁ βορρᾶς**—ἐτιμῶντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς θεοί.—**ὄργυιά**, αὕτη ἦτο μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρ. καὶ 85 ἑκατοστ.—**πῦρ κάοντες**, πρὸς τίνα σκοπὸν;—**ξύλα οὐκ εἶχον**, διότι ἔσον **πολλὰ** καὶ ἂν ἦσαν ἐν τῷ σταθμῷ, δὲν ἐπήρκαυ ἐἰς ὅλον τὸ στράτευμα.—**διατηκομένης τῆς χ.**, ὡς ἐκ τῆς θερμότητος, ἦν παρεῖχεν ἡ ἀνημμένη φωτιά.—**οὔ**, δηλ. εἰς τοὺς βόθρους.

§ 7—8.

Βουλιμιῶ—πάσχω ἐκ βουλιμίας· **βουλιμία** δὲ (**βου-λιμὸς**) = ἡ ὑπερβολικὴ πείνα καὶ ἡ ἐξάντλησις τῶν δυνάμεων ἐξ ἀσιτίας ἢ ὀλιγοσιτίας.—**ὀπισθοφυλακῶν... καταλαμβάνων**, μετχ. ἐπιθετικ.—**καταλαμβάνω τινά** = εὐρίσκω, συναντῶ τινά.—**ὅ,τι τὸ πάθος εἶη**—τί ἦτο τὸ πάθημα· κατ' ἔννοιαν—ἐκ τίνος ἔπασχον.—**ἐπειδή, χρον.**—**τῶν ἐμπείρων** (δηλ. **τοῦ πάθους**)—ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐγνώριζον τὸ πάθημα (= ἐκ τίνος οἱ πίπτοντες τῶν ἀνθρ. ἔπασχον).—**σαφῶς**—προφανῶς.—**περιέρχομαι περὶ τι**—περιέρχομαι, τριγυρίζω τι.—**εἴ ποῦ τι ὄρω** = δόσκις ἔβλεπέ τι κἄπου.—**βρωτόν**=(§ 6).—**διαδίδωμι**—διαμοιράζω.—**διέπεμπε... τοῖς βουλιμιῶσι** = **διέπεμπε τοὺς δυναμένους περιτρέχειν διδόντας** (= **δώσοντας**) **τοῖς βουλιμιῶσιν** = ἀπέστειλεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τοὺς δυναμένους νὰ τρέχωσιν, ἵνα δίδωσιν εἰς τοὺς ἐκ βουλιμίας πάσχοντας.—**ἐπειδή τι ἐμφάγοιεν** (τοῦ ῥ. **ἐντρογῶ**) = δόσκις ἔτρωγόν τι.

Ἐβουλιμίασαν, καὶ νῦν οἱ ὀδοιποροῦντες διὰ χιόνος ὑφίστανται τοιαύτας ἐξαντλήσεις ἐξ ἀσιτίας ἢ ὀλιγοσιτίας (τὸ ὀλιγοκάρδιασμα)· ἀναλαμβάνουσι δὲ τὰς δυνάμεις τῶν εὐθὺς ὡς φάγωσι καὶ πίωσί τι.—**ὀπισθοφυλακῶν**, περὶ τῆς τάξεως, ἦν ὁ Ξεν. εἶχε κατὰ τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ, βλ. ἐν σελ. 75.—**ἠγνόει**, πῶς συνέβαινε ν' ἀγνοῇ ὁ Ξεν. τὸ πάθημα τοῦτο; οἱ κάτοικοι τίνων μερῶν, τῶν ὄρεινῶν ἢ πεδινῶν, γνωρίζουσι τοῦτο;—**βουλιμιῶσι**, τίνες;—**διεδίδου**, δηλ. τὸ φαγώσιμον εἰς τοὺς βουλιμιῶντας, τοὺς πλησίον αὐτοῦ εὐρισχομένους.

§ 9—11.

Πορευομένων, δηλ. *αὐτῶν*. — *ἀμφὶ κνέφας* = περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκότους (τῆς νυκτός) = ἕτε ἐσκοτείνιαζε. — *ὕδροφ. ἐκ... ἐρύματος* = καταλαμβάνει πρὸς τῆ κρήνη ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος ὑδροφορούσας γυναῖκας καὶ κόρας ἐκ τῆς κόμης. — *ἔρυμα* = τεῖχος. — *εἴη... ἀλλ' ἀπέχει*, ὑποκμ.: ὁ σκτράπης. — *ἴσον* = περίπου. — *ἐπεί, αὐτλγκ.* — *κομάρχης* = ὁ πρσεστώς τῆς κόμης. — *εἰς τὸ ἔρυμα*, ἐνταῦθα = *εἰς τὴν κόμην*. — *ἴσοι ἐδυν. τοῦ στρατ.* = ἴσοι τοῦ στρατ. ἐδυνήθησαν (δηλ. διετελέσαι τὴν ὁδόν) ὁ ἀόρ. ἐδυνήθησαν μὲ σημησιάν ὑπερσντλκ. — *διατελῶ τὴν ὁδόν* = ἵπποτελειῶνω, διανύω τὴν ὁδόν. — *νυκτερεύω* = διανυκτερεύω.

Χειρίσοφος, ὅστις ἤγειτο τῆς ἔμπροσθοφυλακῆς: βλ. ἐν σελ. 75. — *πρὸς κόμην*, τινὰ τῆς Ἀρμενίας. — *πρὸς τῆ κρήνη τοῦ ἐρύματος*, ἀμφοτέρω—ὡς δηλοῖ τὸ ἄρθρον—ἀνήκον τῆ κόμῃ. — *οὐκ ἐνταῦθα*, δηλ. ποῦ; — *οἱ δ(ε)*, οἱ περὶ τὸν Χειρίσοφ. — *τὴν ὁδόν*, τὴν μέχρι τῆς κόμης. — *ἐνυκτέρευσαν*, δηλ. ἐν ὑπα!θρῳ. — *ἀπώλοντο*, ἕνεκα τίνος αἰτίας:

§ 12—14.

Τὰ μὴ δυνάμενα, δηλ. *πορεύεσθαι*. — *λείπομαι* = ὑπολείπομαι, μένω ὀπίσω. — *οἱ διεφθαρμένοι τοὺς ὀφθαλμοὺς* (αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι), κατ' ἔννοιαν = ὅσοι εἶχον ἀπολέσει τὴν ὄρασιν. — *ὑπὸ τῆς χ...* ὑπὸ τοῦ ψ..., ἢ ὑπὸ = ἕνεκα. — *οἱ τοὺς δακτύλους* (αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι) *τῶν π. ἀποσεσηπότες* = ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν εἶχον σαπίσει (εἶχον πέσει). — *τοῖς ὀφθαλμοῖς* = διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς. — *ἐπικούρημα τῆς χ.* = βοήθημα, μέσον προφυλακτικόν κατὰ τῆς χιόνος. — *ἔχων ἐπορεύετο* = κατὰ τὴν πορείαν ἐκράτει. — *τῶν δὲ ποδῶν* (= *τοῖς δὲ ποσὶ*) = διὰ δὲ τοὺς πόδας (δηλ. βοήθημα ἦτο). — *εἰς τὴν νύκτα* = διὰ τὴν νύκτα. — *ὑπολύομαι* (δηλ. *τὰ ὑποδήματα*) = λύω, ἐκβάλλω τὰ ὑποδήματά μου τὸ ἀντίθετον *ὑποδοῦμαι* = φορῶ τὰ ὑποδήματά μου. — *κοιμῶμαι ὑποδεδεμένος* = κοιμῶμαι: φορῶν τὰ ὑποδήματά μου (= μὲ τὰ παπούτσι). — *εἰσδύομαι εἰς...* = εἰσχωρῶ, χώνομαι μέσα εἰς... — *περιπήγνυμαι* = ὀλοτρόγυρα παγῶνω (= κ ο κ κ α λ ι ᾶ ζ ω). — *καὶ γὰρ* = γὰρ. — *ἦσαν πεποιημένοι* = εἶχον

κατασκευασθῆ.—*ἐπιλείπει τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα*—καταστρέφονται (= λυώνουσι) τὰ παλαιὰ ὑποδήματα.—*καρβάτιναι* = τσαρούχια.—*βοῦς νεόδατος* = δῆρμα βοός προσφάτως ἐκδαρέντος.

Τῶν πολεμίων... τίνες, ἐννοεῖται οὐχὶ συντεταγμένοι ἐχθρικοὶ στρατός, ἀλλὰ ληστρική συμμορία.—*περὶ αὐτῶν*, τίνων;—*οἱ διεφθαρμένοι τοὺς ὀφθ.*, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν πορευομένων διὰ τῆς χιόνος εὐκόλως προσβάλλονται ὑπὸ φλογώσεως.—*οἱ... τοὺς δακτ. τῶν ποδῶν ἀποσ.*, πρὸλ. τὰ κρυοπαγήματα τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μπιζανίου.—*μέλαν τι ἔχων.*, σήμερον συνηθίζουσιν ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι νὰ φορῶσι διόπτρας κυανᾶς ἢ φαιᾶς.—*εἰσεδύοντο εἰς...*, διότι οἱ πόδες τῶν ἦσαν πρησμένοι ἕνεκα τοῦ ψύχους καὶ τῆς χιόνος.—*καρβάτιναι*, αὐταὶ ἦσαν ἡ εὐτελεστάτη ὑπόδησις τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, ἰδίως δὲ τῶν χωρικῶν, ὀνομασθεῖσαι οὕτως ἀπὸ τῶν Καρῶν (ἴσως τῶν δούλων) τῶν φορούντων τὸ πρῶτον τοιαύτην ὑπόδησιν· ἀπετελοῦντο ἐκ τεμαχίου ἀκατεργάστου ἢ νεοδάτου δέρματος βοός, ὑπερ᾽ ἐχρησίμευεν ὡς πέλιμα καὶ δι' ἱμάντων περιδένετο περὶ τὸν πόδα (βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV). Καὶ νῦν οἱ χωρικοὶ παρ' ἡμῖν φοροῦσι παρόμοια ὑποδήματα καλούμενα τσαρούχια.

§ 15—16.

Ἀνάγκαι = ταλαιπωρίαί, κκουχίαι.—*χωρίον* = μέρος γῆς, τόπος.—*διὰ τὸ ἐκλ... τὴν χιόνα* = διότι ἡ χιὼν εἶχε λείψει.—*εἰκάσω* (μετ' ἀπρμφ.) = συμπεραίνω (ᾧτι...),—*τετηκέναι*, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιτκ.: *τὴν χιόνα*.—*τήκομαι* (μετ' ἀμετβ. ἐνεργτκ. πρkm. *τέτηκα*) = λυώνω (ἀμετβ.), διαλύομαι.—*καὶ ἐτετήκει, ὁ καὶ* = καὶ πράγματι.—*κρήνη* = πηγὴ.—*ἦν ἀμιζουσα* = ἦμιζεν.—*ἀμιζω* = ἀναδίδω ἀτμούς.—*νάπη* = κοιλὰς δασώδης.—*ἐνταῦθα*, τοπκ. ἐπίρρ.—*ἐκτρέπομαι (τῆς ὁδοῦ)* = ἐξέρχομαι ἀπὸ τὴν ὁδόν, λοξοδρομῶ.—*οὐ φημι* = ἄρνούμαι.—*ἔχων τοὺς ὀπισθοφυλάκας* = ὀπισθοφυλακῶν (§ 7).—*ὡς ἦσθετο (τοῦτο)* = εὐθὺς ὡς ἀντελήφθη τοῦτο.—*πάση τέχνῃ καὶ μηχανῇ* = διὰ παντὸς τρόπου καὶ μέσου.—*ἀπολείπομαι* = μένω ὀπίσω.—*τελευτῶν* = τελευταῖον.—*χαλεπαίνω* = ὀργίζομαι, θυμώνω.—*σφάττειν ἐκέλευον*, δηλ. αὐτὸν ἑαυτοῦς = προέτρεπον αὐτὸν νὰ σφάζῃ αὐτοῦς.—*οὐ... ἂν δύνασθαι πορευθῆναι*, ἐκ τοῦ νοου-

μένου ῥ. *ἔλεγον* = ἔλεγον ὅτι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ πορευθῶσι (καὶ ἂν δηλ. ἤθελον τοῦτο).

Ἐνταῦθα, τοῦ ῥ. — *ἐκτραπόμενοι*, καθ' ὅσον ἡ πηγὴ δὲν ἦτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ μακρὰν αὐτῆς. — *ἔπονται* . . . *πολέμιοι* . . . περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 12. — *ἐχαλέπαιναν*, διατί;

§ 17—18.

Ἐνταῦθα, χρονκ. = τότε. — *κράτιστον* = ὠφελιμώτατον. — *φοβῆσαι*, τοῦ ῥ. *φοβῶ* = ἐκφοβίζω. — *μὴ ἐπίοιεν τοῖς* . . . = ἵνα μὴ ἐπιπίπτωσι κατὰ τῶν . . . — *οἱ κάμνοντες* = οἱ ἀσθενεῖς. — *οἱ δέ* = οὗτοι δέ. — *διαφέρονται ἀμφὶ* (= περὶ) *ῶν ἔχουσι* = φιλωνικοῦσι; δι' ὅσα ἔχουσι λάθει. — *ἅτε ὑγιαίνοντες* = ἐπειδὴ ἦσαν ὑγιεῖς. — *ἐξανίσταμαι* = σηκώνομαι. — *τρέχω εἰς τινα* = ἐφορμῶ, ἐπιπίπτω κατὰ τινος. — *ἀνακραγόντες*, ἄορ. β' τοῦ ῥ. *ἀνακράζω* = ἐκβάλλω κραυγὴν, κράζω. — *δείσαντες*, τοῦ ῥ. *δέδοικα* ἢ *δέδια* = φοβοῦμαι. — *ἦκαν* (= εἶσαν) [τοῦ ῥ. *ἴημι*] *ἑαυτοὺς* = ἐρρίφθησαν. — *κατὰ τῆς χιόνος* = ἀπὸ τὴν χιόνα κάτω. — *φθέγγομαι* = ἐμιλῶ, κάμνω λόγον.

Ἔδοξε, τίσι; — *εἴ τις* . . ., δηλ. ὁ Ξεν. καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὀπισθοφύλακες. — *τοῖς κάμνουσι*, περὶ ὧν βλ. ἐν § 12. — *οἱ δέ*, δηλ. οἱ πολέμιοι. — *ἀμφὶ ῶν εἶχον διαφ.*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. ἐν § 12 «*τὰ μὴ . . . τῶν ὑποζ. ἤρπαζον καί . . .*». — *οἱ ὀπισθοφύλακες*, οἵτινες μετὰ τοῦ Ξενοφ. εἶχον ἔλθει εἰς τὴν νάπην, ὅπου ἦσαν οἱ κάμνοντες (§ 15-16). — *ἐξανασιάντες*, διότι ἐκάθηντο πρὸς ἀνάπαυσιν μετὰ τῶν *καμνόντων*, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ξεν. διελέγετο πρὸς αὐτοὺς (16). — *τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δ. ἐκρουσαν*, πρὸς τίνα σκοπὸν; περὶ τῆς ἀσπίδος βλ. ἐν σελ. 79· τὸ δὲ δόρυ τί ὄπλον ἦτο καὶ ἐκ πόσων μερῶν ἀπετελεῖτο; — *εἰς τὴν νάπην*, τὴν αὐτὴν μὲν πρὸς τὴν ἀνωτέρω (§ 15), ἀλλ' ὄχι εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ὅπου ἦσαν οἱ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἀπώτερον αὐτῶν καὶ εἰς μέρος κατωφερέστερον. — *ἐφθέγγετο*, δηλ. περὶ τῶν πολεμίων· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὗτοι φοβηθέντες ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια.

§ 19—20.

Εἰπόντες, μετχ. χρονκ. — *ἐπ' αὐτοὺς* = εἰς αὐτοὺς (ἵνα δηλ. παραλάβωσιν αὐτοὺς). — *πορευόμενοι πρὶν* . . ., ὡς ἀποδοθῆ, ὥσεύ

ἦτο: ἐπορεύοντο· καὶ πρὶν...—ἐντυγχ... ἀναπαυομένοις...
 ἐγκεκαλ.=συναντῶσι τοὺς στρατιώτας ν' ἀναπαύονται ἐν τῷ
 μέσῳ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ τῆς χιόνος σκεπασμένοι.—καὶ οὐδὲ φυλακῇ
 οὐδ. καθειστήκει=χωρὶς οὐδεμίᾳ φρουρᾷ νὰ ἔχη τοποθετηθῆ.
 —ἀνίστασαν, ἀποπειρικ. πρακτ.=προσεπάθουν νὰ ἀνεγείρῳσιν.
 —ὄτι (μετ' εὐκτ.)=ὅτι (μεθ' ὀριστ.).—ὑποχωρῶ=προχωρῶ.—
 παριῶν καὶ παραπ. τῶν πελτ. τοὺς ἰσχυρ.=παριῶν παρὰ τοὺς
 ἰσχυροτάτους τῶν πελταστῶν καὶ παραπέμπων αὐτούς.—παρ-
 ἔρχομαι παρὰ τινα=πλησιάζω πρὸς τινα.—παραπέμπω τινὰ=
 ἀποστέλλω τινά.—σκέψασθαι, ἀόρ. τοῦ ῥ. σκοποῦμαι=ἐξετάζω,
 παρατηρῶ.—ἐνταῦθα=τότε.—αὐλίζομαι=κατολύω, στρατοπε-
 δεύω.—ἄδειπνος=ὁ ἄνευ τοῦ ἑσπερινοῦ φαγητοῦ, ὁ μὴ δειπνήσας.

Τέτταρα στάδια, πόσα λεπτά τῆς ὥρας; βλ. ἐν σελ. 96.—
 τοῖς στρατιώταις, καὶ οὗτοι ἀνήκον εἰς τοὺς ὀπισθοφύλακας.—
 καὶ οὐδὲ φυλακῇ..., ἐν ᾧ αὕτη ἦτο ἀπαραίτητος, ἀφ' οὗ εὐρί-
 σκοντο ἐν ἐχθρικῇ χώρᾳ καὶ μάλιστα πλησίον ἐχθρῶν (§ 12, § 17).
 —παραπέμπων, ποῦ; — τὸ κωλύον, δηλ. τοὺς ἔμπροσθεν νὰ
 προχωρῶσι. — ὄλον τὸ στρ., ἐκτός — ἐννοεῖται — τῆς ὑπὸ τὸν
 Χειρίσοφον ἔμπροσθοφυλακῆς, ἣτις ἐστρατοπέδευεν ἐν τινὶ κώμῃ
 (πρὸ βλ. § 11 καὶ § 22).—οὕτως, δηλ. ἐν τῇ ὁδῷ ἐπὶ τῆς χιόνος.
 —οἷας ἐδύναντο, καὶ οὐχὶ τὰς κανονικάς, ἐπειδὴ πολλοὶ στρα-
 τιῶται ἦσαν ἄχρηστοι πρὸς φρούρησιν· διατί:

§ 21—22.

Πρὸς ἡμέραν ἦν=ἐπλησίαζε νὰ ἐξημερώσῃ.—τοὺς νεωτά-
 τους, ἀντικμ. τοῦ πέμψας καὶ ἐκέλευεν. — ἀναστήσαντας =
 ἐπὶ ἀναστήσωσιν· ὡς ἀντικμ. τούτου, καθὼς καὶ τοῦ ἀναγκά-
 ζειν, νοητέον τό: τοὺς ἀσθενοῦντας.—ἐν τούτῳ=ἐν τούτῳ τῷ
 μεταξύ.—πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης=πέμπει ἐκ τῆς κώμης
 τινὰς τῶν ἐν τῇ κώμῃ (=τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν εὐρίσκο-
 μένων ἐν τῇ κώμῃ).—σκεπομένους=ἵνα παρατηρήσωσιν.—πῶς
 ἔχοιεν=εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται.—οἱ δὲ=ἐκεῖνοι· δέ.
 —ἄσμενοι ἰδόντες=ἄσμενοι εἶδον καὶ...—ἄσμενος ὄρῳ=
 μετὰ χαρᾶς βλέπω.—κομίζειν=ἵνα κομίζωσιν.

Πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας, περὶ ὧν βλ. ἐν § 12.—τοὺς νεωτά-
 τους, δηλ. τῶν ὀπισθοφύλακων· περὶ δὲ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς ἀνε-

λάμβανον οἱ νεώτεροι τῶν στρατιωτῶν, βλ. ἐν σελ. 91.—*ἐν τούτῳ*, ἐν ὄσῳ δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. πεμφθέντες ἠνάγκαζον τοὺς ἀσθενεῖς νὰ προχωρῶσιν.—*οἱ τελευταῖοι*, τίνες ἐννοοῦνται;—*οἱ δέ*, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. ἀποσταλέντες.—*ἄσμενοι ἰδόντες*, δηλ. τοὺς ὑπὸ τοῦ Χειρ. πεμφθέντας· ποῖα ἢ αἰτία τῆς χαρᾶς;—*τούτοις*, διότι οὗτοι;—*οἱ ὑπὸ τοῦ Χειρ. πεμφθέντες*—κατὰ τὴν νύκτα ἠδυνήθησαν ἀνετώτερον νὰ ἀναπαυθῶσι· καὶ ὡς ἐκ τούτου νῦν ἠδύναντο τὴν ἀνατεθεῖσαν τοῖς νεωτάτοις ὑπηρεσίαν εὐκολώτερον νὰ ἐκτελέσωσιν.—*αὐτοί*, τίνες;—*ἐπὶ τὸ στρατόπ.*, τὸ πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα Χειρ. ἠδύλιζετο (πρόβλ. § 11).

§ 23—24.

Συγγίγνονται ἀλλήλοις = συγνοοῦνται.—*ἔδοξε... σκηνοῦν* = ἔδοξε (τοῖς στρατηγοῖς) ἀσφαλές εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν κατὰ τὰς κώμας.—*τὰς τάξεις*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. σκηνοῦν.—*τάξεις* = τάγμα.—*σκηνώ (-όω)* = κατασκηνώ, καταλύω.—*διαλαχόντες*, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. *διαλαγχάνω* = διαμοιράζω διὰ κλήρου.—*ἄς ἐώρων κώμας* = τὰς κώμας, ἄς ἐώρων.—*ἐκέλευσεν*, ἀντικμ.: *Ξενοφῶντα* ἐπομένως ἐνταῦθα τὸ ῥ. *κελεύω* = παρακαλῶ.—*ἀφιέναι αὐτὸν* = ν' ἀφίνη αὐτὸν (δηλ. νὰ προχωρή).—*οἱ εὗζωνοι* = οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι.—*θέων... καταλαμβάνει* = θεῖ... καὶ καταλαμβάνει.—*θέω* = τρέχω.—*εἰλήχει*, ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. *λαγχάνω* = λαμβάνω διὰ κλήρου.—*κωμήτης* = κάτοικος τῆς κώμης.—*κωμάρχης* = ; (§ 10).—*πῶλους εἰς... ἑπτακαίδεκα πῶλους τρεφομένους εἰς δασμὸν βασιλεῖ*.—*πῶλοι τρεφόμενοι εἰς δασμὸν βασιλεῖ* = ἵπποι ἀδάμαστοι (= πούλαρια), οἳ τινες ἐτρέφοντο ὡς φόρος διὰ τὸν βασιλέα.—*ἐνάτην ἡμέραν νύμφην* = ἐννέα ἡμερῶν νύμφην.—*ὁ ἀνήρ* = ὁ σύζυγος.—*λαγῶς ὄχετο θηράσων* = ὄχετο θηράσων λαγῶς.—*οἴχομαι* = ἀπελήλυθα.—*θηράσων*, μετχ. τελικ.—*θηρῶ* = κυνηγῶ.—*λαγῶς*, αἰτιατικ. πληθυντ. τοῦ ὀνόματος τῆς β' ἀπτικῆς κλίσεως λαγῶς, ὦ = λαγός, οὔ.—*ἦλω* = ἐάλω (τίνος ῥ. :).

Συγεγένοντο ἀλλήλοις, οἱ περὶ Ξενοφ. καὶ οἱ περὶ Χειρ.—*τὰς τάξεις*, περὶ τῆς τάξεως βλ. ἐν σελ. 97.—*αὐτοῦ*, δηλ. πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα ἠδύλιζετο.—*οἱ δὲ ἄλλοι*, δηλ. στρατηγοί.—*ἐπορεύοντο*, δηλ. πρὸς αὐτάς (—τὰς κώμας—).—*τοὺς ἑαυτῶν*, στρατιώτας.—

πώλους εἰς δασμόν, πᾶσα ἡ Ἀρμενία ὑπεχρεοῦτο νὰ πέμπῃ φόρον εἰς τὸν βασιλέα κατ' ἔτος 20.000 ἵππους καὶ εἰς ἄλλην χρῆσιν καὶ ὡς ἱερεῖα εἰς τὸν Ἥλιον (πρβλ. § 35).— **ἐπιτακάιδεκα**, τόσοι θὰ ἦσαν οἱ εἰς τὴν κόμην ἐκείνην ἀναλογοῦντες πῶλοι ἐκ τοῦ ὅλου φόρου τῆς Ἀρμενίας· ἐμνημόνευσε δ' ὁ Ξεν. τὸν φόρον τοῦτον ὡς παράδοξον· ἐπίσης ὡς παράδοξα μνημονεῦει εὐθύς κατωτέρω καὶ τὰ περὶ νεονύμφων.— **οὐχ ἦλω**, μετὰ τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους.

§ 25-27.

Κατάγειος=ὑπόγειος.— **τὸ στόμα** (αἰτιατικ. τῆς ἀναφορᾶς) ὡσπερ φρ., κατ' ἔννοιαν = καὶ εἶχον τὴν εἰσοδὸν ὁμοίαν πρὸς στόμιον φρέατος.— **εὐρύς**=εὐρύχωρος.— **τοῖς ὑποξυγίοις**=διὰ τὰ ζῦα.— **δρυκταί**, δηλ. ἦσαν.— **δρυκτός**=ἐσκαμμένος, διὰ σκαφῆς κατεσκευασμένος.— **οἷς** (γενκ. οἶδος)=πρόβατον.— **τὰ ἔκγονα**=τὰ νεογνά, τὰ μικρά.— **χιλός**=χλωρὸν χόρτον.— **πυρός**=; (§ 6).— **οἶνος κριθίνος**=ζῦθος.— **κριθαὶ ἰσοχειλεῖς**=κριθαὶ ἐπιπλέουσαι: (φθάνουσαι) μέχρι τῶν χειλέων.— **κάλαμοι**... **γόνατα οὐκ ἔχοντες**=κάλαμοι χωρὶς κόμβους.— **ἔγκειμαι**=εὐρίσκομαι.— **τούτους ἔδει λαβόντα μύζειν**=ἔδει τούτους λαβεῖν καὶ μύζειν (δηλ. τὸν οἶνον).— **μύζω**=βυζάνω, ἀναρροφῶ.— **ὀπότε τις διψῶη**=ὀσάκις τις ἐδίψα.— **ἄκρατος**, κυρίως = ὁ μὴ μετὰ ὕδατος κεκραμένος οἶνος· εἶτα (ὅπως ἐνταῦθα)=ὁ δυνατὸς οἶνος.— **εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι**=ἐὰν δὲν ἔχυνέ τις ὕδωρ.— **συμμαθόντι**=δι' ἐκείνον, ὅστις εἶχε συνηθίσει (αὐτό).— **τὸ πῶμα**=τὸ ποτόν.

Κατάγειοι, οἱ Ἀρμένιοι κατεσκευάζον οὕτω τὰς οἰκίας των, ἵνα προφυλάσσωνται κατὰ τὸν χειμῶνα ἀπὸ τοῦ μεγάλου φύχους· καὶ νῦν — κατὰ τοὺς περιηγητὰς — αἱ κατοικίαι τῶν Ἀρμενίων εἶναι οὕτως ὑπὸ τὴν γῆν κατεσκευασμέναι, ὥστε μόλις ἡ στέγη ἐξέχει τοῦ ἐδάφους· αἱ ἐν τῇ δυτικῇ δ' ἔμως Ἀρμενίᾳ οἰκίαι ἦσαν ὅλως διαφόρως κατεσκευασμέναι· βλ. ἐν σελ. 95.— **τὸ στόμα ὡσπερ φρέατος**, ἐπομένως στενόν.— **αἱ εἰσοδοὶ τοῖς ὑποξ.**, αὐταὶ θὰ ὠρύσσοντο εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τοῦ στόματος· αἱ δὲ κατωφερέστεραι καὶ πλησιέστεραι γενόμεναι κατέληγον εἰς τὸ ἔδαφος τῆς οἰκίας.— **χιλῶ**, ὁ **χιλός** ἦτο χλωρὸν χόρτον, πόα κεκομμένη διὰ τὰ ζῦα, διδομένη εἰς αὐτὰ ἐν τῇ φάτνῃ (οὐχὶ χόρ-

τον ἢ πῶα ἐν τοῖς ἀγροῖς), μάλιστα δι' ἔππους καὶ ὑποζύγια.—
ἐνδον ἐτρέφοντο, προφανῶς κατὰ τὸν χειμῶνα μόνον. — **οἶνος κριθίνος**, τοῦτον τὸν οἶνον μετεχειρίζοντο καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἔθνη, οἱ Αἰγύπτιοι, Θράκες, Ἰβήρες, Γαλάται καὶ Γερμανοί· νῦν ἐν Ἀρμενίᾳ—κατὰ τοὺς περιηγητὰς—ὁ τοιοῦτος οἶνος εἶναι ἄγνωστος.—**ἐν κρατήρσι**, ὁ κρατὴρ κυρίως ἦτο μέγα ἀγγεῖον μετ' εὐρέος στομίου, πήλινον ἢ μετάλλινον, διὰ γλυφῶν ἐνίοτε ἢ γραφικῶν παραστάσεων ἐξωθεν κεκοσμημένον, ἐν ᾧ ἐκίρνατο ὁ οἶνος μετ' ὕδατος· ἐνίοτε εἶχε καὶ λαβὰς (βλ. εἰκ. ἐν σελ II). — **ἐνήσαν**, δηλ. ἐν τοῖς κρατήρσι.—**κάλαμοι... γόν. οὐκ ἔχοντες**, ὁ ζῦθος, καθὼς φαίνεται, ἦτο ἀδιήθητος καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ αἱ ἐπιπλέουσαι ἐν τοῖς ἀγγείοις κριθαὶ εἰσέρχωνται εἰς τὸ στόμα, ἀνάγκη ἦτο νὰ βροφῶσιν αὐτὸν διὰ καλάμων, οὔτινες ἔπρεπε νὰ μὴ ἔχωσι κόμβους, ἵνα μὴ κωλύηται ἡ ἀνοδος τοῦ ὑγροῦ. — **τούτους**, δηλ. τοὺς καλάμους. — **εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχ.**, πρὸς τίνα σκοπόν; — **τὸ πῶμα**, δηλ. ὁ κριθίνος οἶνος.

§ 28—29.

Τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης—**τὸν κωμαρχὴν** (§ 24). — **σύνδειπνον ποιοῦμαι τινα**—κάμνω τινὰ σύνδειπνόν μου = προσκαλῶ τινα εἰς δεῖπνον (ἵνα συμπράγῃ μετ' ἐμοῦ). — **θαρρῶ**—ἔχω θάρρος, δὲν φοβοῦμαι. — **λέγω ὅτι...**—**διαθεβαῖω** ὅτι... — **ὅτι οὔτε...** **στερήσοιτο** (= **στερηθήσοιτο**)... **τε** = ὅτι καὶ δὲν θὰ στερηθῇ καὶ... — **τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες** (τοῦ ῥ. **ἀντεμπλήμηναι**) **τῶν ἐπιτ. ἀπίαςι**—ἀφ' οὗ εἰς ἀνταμοιβὴν γεμίσωσι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν πρὸς τροφήν ἀναγκαίων, θ' ἀπέλθωσι κατ' ἐννοίαν = πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των εἰς ἀνταμοιβὴν θὰ γεμίσωσι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐκ... — **ἐξηγησάμενος**, κτγρμ. μετχ. ἐκ τοῦ **φαίνηται**—**ὅτι ἐξηγήσατο**. — **ἐξηγοῦμαι ἀγαθόν τι τῶ στρατ.**—παρέχω ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν εἰς τὸν στρατὸν ὡς ὁδηγὸς αὐτοῦ. — **ἔστ' ἂν...** **γένωνται** = ἕως ἔτσι φθάσωσιν. — **φιλοφρονοῦμαι**—παρέχω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου διαθέσεων. — **οἶνον...** **ἐνθα ἦν κατορ.** = **ἐνθα οἶνος ἦν κατορῶρυγμένος** (τοῦ ῥ. **κατορῦττομαι**) = ποῦ ἦτο κνταχωμένος οἶνος. — **ἔφρασε**, ἀόρ. τοῦ ῥ. **φράζω**, ὅπερ ἐνταῦθα (οὐχὶ—λέγω, ἀλλὰ) = δεικνύω, φανερώνω. — **διασκηνήσαντες** = διανεμηθέντες ἀνά τὰς

κώμας.—*ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις* = ἔχοντες ἐν ἀφθονίᾳ πάντα. — *ἐν φυλακῇ ἔχω* = φυλάττω. — *ἐν ὀφθαλμοῖς* = οὕτως ὥστε νὰ βλέπωσιν (κῦτους) = πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

Τῆς κώμης ταύτης, δηλ. ποίας:—*ἀντεμπλήσαντες*, εἰς ἀνταμοιβὴν δηλ. τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ θὰ παρείχεν ὁ κωμάρχης εἰς τὸ σπράτευμα. — *τῶν ἐπιτηδείων*, τὰ ὁποῖα, ἐννοεῖται, θὰ ἐλάμβανον ἐκ τῶν ἄλλων κωμητῶν.—*ταῦτα*, ποῖα:—*οἶνον*, ἴσως ἀμπέλινον καὶ ὄχι κριθινόν.—*ἐνθα ἦν κατορ.*, δηλ. ἐν λάκκοις κωνιατοῖς (περὶ ὧν βλ. ἐν κεφ. 2, § 22). — *ἐν φυλ. ἔχοντες*, πρὸς τίνα σκοπόν;

§ 30-32.

Ὅπου παρῖοι κώμην = ὅπου διήρχετο πλησίον κώμης = ἀπ' ὅποιαν κώμην ἐπέρνα.—*τρέπομαι πρὸς τινα* = ἐπισκέπτομαι τινα.—*κατελάμβανε*, αὐτοῦς (τοὺς ἐν ταῖς κώμασι).—*καταλαμβάνω τινα* = εὕρισκω τινα.—*εὐωχοῦμαι* = τρώγω καὶ πίνω καλῶς.—*εὐθυμοῦμαι* = εὐθυμῶ, εἶμαι εὐθυμος.—*ἀφίεσαν* = εἴων ἀπελθεῖν.—*ἄριστον* (ὄχι ὑπερθτικ. τοῦ ἀγαθός, ἀλλ' οὐσιαστικ.) = γεῦμα.—*οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ* = οὐδαμοῦ δὲ οὐ = πανταχοῦ δέ.—*οἱ μὲν... οἱ δὲ* = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ.—*πύρινος* (ἄρτος) = (ἄρτος) σιταρένιος.—*ὁπότε τις... τῷ* (= τινι) *βούλοιο προπιεῖν* = ὁσάκις ἤθελέ τις νὰ προπιῇ εἰς ὑγιάν τινός.—*ἐνθεν* (= ἐξ οὗ) *ἐπ. ἔδει ὁ. πίνειν* = ἐξ οὗ (δηλ. κρατῆρος) ἔπρεπεν, ἀφ' οὗ σκύφη (δηλ. ὁ ἐλκόμενος), νὰ πίνη ῥοφῶν.—*ὡσπερ βοῦν* = ὡσπερ βοῦς (ῥοφῶν πίνει). — *δίδωμι* (μετ' ἀπρμφ.) = ἐπιτρέπω (νὰ...). — *ὅ,τι βούλοιο* = ὅ,τι ἤθελεν.—*ὅπου... ἴδοι* = ὅπου ἔδλεπεν. — *τῶν συγγενῶν* = τῶν ἑαυτοῦ συγγενῶν.—*πρὸς ἑαυτὸν* = μεθ' ἑαυτοῦ.

Κατελάμβανε..., οἱ Ἑλλ. μετὰ τὰς δεινάς ταλαιπωρίας τῶν προηγγηθεισῶν ἡμερῶν παρεδόθησαν εἰς εὐωχίαν καὶ εὐθυμίαν.—*ἀφίεσαν*, δηλ. τὸν Ξεν. καὶ τὸν κωμάρχην.—*αὐτοῖς*, τίσι:—*ἄριστον*, περὶ τούτου βλ. ἐν σελ. 78.—*εἶλεν*, δηλ. αὐτόν, ὑπὲρ οὗ ἤθελε νὰ προπιῇ.—*ἐπὶ τὸν κρατῆρα*, περὶ τοῦ κρατῆρος βλ. ἐν σελ. 110.—*πρὸς ἑαυτὸν ἐλάμβανεν*, διότι ἐνόμιζεν ὅτι, ἐὰν αὐτὸς καὶ οἱ συγγενεῖς του ἦσαν μετὰ τοῦ Ξεν., ὀλιγώτερον θὰ ἐκινδύνευον (πρβλ. § 28).

§ 33—34.

Σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους, ἡ μὲν α' μετχ. κατηγρημ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ κατελάμβανον, ἡ δὲ β' προσδιορίζει τροπικῶς τὴν α' μετχ.—**σκηνοῦντας**—εὐωχουμένοις.—**ξηρὸς χιλοῦς**—ξηρὸν χορτάρι, σανός.—**τοῦ ξηροῦ χилоῦ στεφάνοις**—μὲ στεφάνους (κατεσκευασμένους) ἀπὸ...—**διακονοῦντας**, κατηγρμ. μετχ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ κατελάμβανον.—**διακονῶ**—ὑπηρετῶ.—**σὺν ταῖς...**—**σὺν ταῖς ἐαυτῶν...**—**τοῖς παισίν...**—ὡσπερ ἐνεοῖς—εἰς τοὺς (διακονοῦντας) παῖδας, ὡς ἐὰν οὗτοι ἦσαν ἄφωνοι (βωδοί).—**δεικνυμί τινα**—διὰ σημείων δίδω εἰς τινα νὰ ἐννοήσῃ.—**δοῦναι**—τί ἔπρεπε.—**φιλοφρονοῦμαι τινα**—φιλοφρόνως χαιρετίζω τινα: ἐν § 27 καὶ § 32 ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν;—**κοινῇ δὴ**—ἀπὸ κοινοῦ (=καὶ οἱ δύο μαζί!) πλέον.—**ἀνερωτῶ τινα**—ἐρωτῶ, ἐξετάζω τινα.—**περσίζω**—ὁμιλῶ τὴν περσικὴν γλῶσσαν.—**διὰ τὴν Ἀρμενίαν**, δηλ. εἶη (=εἶναι).—**τίνα...τρέφονται**—χάριν τίνος τρέφονται.—**δοῦναι βασ...**, δηλ. **τρέφονται**.—**δασμός**, κτηγρμ. =ὡς φόρος.—**ἔφη εἶναι Χαλύβας** (=τὴν τῶν Χαλύβων)—εἶπεν εἶναι εἶναι ἡ τῶν Χαλύβων (χώρα).—**ἔφραζεν**; (πρβλ. § 29).—**τὴν ὁδόν... ἢ εἶη**—**ἢ ἡ ὁδος εἶη**—ποῦ εἶναι ἡ ὁδός.

Ἦλθον, τίνες;—**κἀκεῖνους**, δηλ. τοὺς περὶ Χειρίσοφον.—**ἐστεφανωμένους**, συνήθεια ἐπεκράτει κατὰ τὰ συμπόσια οἱ δαιτυμόνες νὰ στεφανώνωνται μὲ στεφάνους κατεσκευασμένους ἐκ μωρίνης, ῥόδων, ἰων καὶ τῶν τοιοῦτων ἐνταῦθα ὁμοῦς διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀνθέων οἱ στέφανοι ἦσαν κατεσκευασμένοι ἐκ ξηροῦ χορτοῦ.—**τοῦ ξηροῦ χилоῦ**, τοῦ ὑπάρχοντος δηλ. εἰς τὰς οἰκίας διὰ τὰ ζῶα (§ 25).—**ἐδείκνυσαν**, τίνες;—**ὡσπερ ἐνεοῖς**, οἱ πατέρες ἦσαν οἰονεὶ ἄφωνοι, διότι ἠγνόουν τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν.—**ἡ χώρα**, εἰς ἣν εὗρισκοντο.—**δοῦναι βασ. δασμός**, περὶ τὸ πρᾶγμ. πρβλ. § 24.—**τὴν ὁδόν**, τὴν ἄγουσαν δηλ. εἰς τὴν χώραν τῶν Χαλύβων.

§ 35—36.

Αὐτόν, συναπτέον τῷ ἄγων, ὅπερ προσδιορίζει τροπικῶς τὸ ὄχητο—ἀπῆλθε φέρων αὐτόν.—**οἰκέται**—οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ συγγενεῖς.—**παλαιότερος**—γεροντότερος, κἀπως γεροντικός.—**δίδωμί**

τινά τινι (μετ' ἀπρμφ.)=δίδω τινά εἰς τινα (ἴνα...)—**ἀναθρέψαντι**=ἀφ' οὗ τὸν θρέψῃ καὶ τὸν καταστήσῃ εἰς τὴν προτέραν φώμηγ.—**καταθύω**=θύω.—**οἱ, αἰτλγκ.**—**ιερός τοῦ Ἥλιου**=ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἥλιον.—**δέδοικα ἢ δέδια (μή...)**=φοβοῦμαι (μήπως...).—**ἐκεκάνωτο**, ὑπερσντλκ. τοῦ ῥ. **κακοῦμαι**=ταλαιπωροῦμαι.—**τῶν πώλων**, δηλ. ἕνα.—**οἱ ταύτη ἵπποι**=οἱ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ ἵπποι.—**μείονες** (δηλ. τὸ σῶμα)=βραχυσωμότεροι, κοντότεροι.—**θυμοειδής**=δυσπειθής, ζωηρός.—**ἐνταῦθα δὴ**=τότε λοιπόν.—**σακίον**=μικρὸς σάκος.—**περιειλῶ**=περιτυλίσσω.—**ὅταν... ἄγωσιν**=ὁσάκις πορεύωνται.—**καταδύομαι**=βυθίζομαι, χιώνομαι.

Αὐτόν, τίνα:—**ἐαυτοῦ**, δηλ. (σὺχί τοῦ Ξεν., ἀλλὰ) τοῦ κωμάρχου.—**εἰλήφει**, ἐκ τῶν ἀλόντων εἰκοσι, ὅτε καὶ ἡ Τιριβάζου σκηηνὴν ἐάλω (κεφ. 4, § 21).—**αὐτόν**, σὺχί τὸν ἵππον, ὃν **εἰλήφει** ὁ Ξεν., ἀλλὰ πάντα ἵππον.—**ιερός τοῦ Ἥλιου**, τὸν Ἥλιον οἱ Πέρσαι ἐλάτρευον ὡς θεὸν (Μίθραν) καὶ εἰς αὐτὸν ἔθουσ ἵππους.—**τῶν πώλων**, τῶν διὰ βασιλικὸν φόρον προωρισμένων.—**τῶν λοχαγῶν**, δηλ. μόνον τῆς ὀπισθοφυλακῆς, διότι ἄλλως—ἐὰν δηλ. ὁ Ξεν. ἔδιδεν ἐκάστῳ τῶν λοχαγῶν ἄλου τοῦ στρατεύματος—δὲν θὰ ἤρχουν οἱ 17 πῶλοι, οὓς ὁ Ξεν. **κατέλαβεν εἰς δασμὸν βασιλεῖ τροφομένους** (§ 24).—**οἱ ταύτη**, δηλ. οἱ ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ.—**θυμοειδέστεροι**, καὶ νῦν οἱ μικροὶ τὸ σῶμα ἵπποι τῆς Ἀρμενίας φημίζονται διὰ τὴν ταχύτητα καὶ τὸ θυμοειδές.—**σακία**, ταῦτα περιτυλισσόμενα περὶ τοὺς πόδας τῶν ζώων καθίστων τὸ πέλμα πλατύτερον καὶ ἐκώλυσον τὴν μέχρι τῆς κοιλίας κατάδυσιν κατὰ τὴν διὰ χιόνος πορείαν.—**κατεδύοντο**, τίνες;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

§ 1—2.

Εἰς Ταόχους=εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων.—**τὰ ἐπιτήδεια ἐπιλείπει**=τὰ τρόφιμα τελειώνουσι (σώνονται).—**χωρῖα ἰσχυρὰ**=τόποι ὄχυροί, μέρη ὄχυρά.—**εἶχον ἀνακεκομισμένοι=ἀνακεκομισμένοι ἦσαν.**—**ἀνακομίζομαι τι**=κομίζω, μεταφέρω τι.—**συνεληλυθότες ἦσαν=συνεληλύθεσαν.**—**συνέρχονται**=συνα-

θροίζονται.—*αὐτόσε* = εἰς αὐτὸ τὸ μέρος, ἐκεῖ.—*προσβάλλω πρὸς τι* = προσβάλλω τι.—*εὐθύς ἤκων* = εὐθύς ὡς ἔφθασεν = εὐθύς μετὰ τὴν ἄφιξίν του.—*ἐπειδὴ . . . ἀπέκαμνε* (= ἀποκάμνοι) = δσάκις ἐκουράζετο.—*τάξις* = τάγμα, σῶμα στρατοῦ.—*οὐ . . . ἦν* (= ἐξῆν [δηλ. αὐτοῖς]) *ἀθρόοις περιστῆναι* = δὲν ἦτο δυνατόν αὐτοὶ συμπετυκνωμένοι νὰ περικυκλώσωσιν.—*ἀλλὰ* = ἐπειδὴ.

Ἐκ τούτων, δηλ. τῶν κωμῶν, περὶ ὧν λόγος ἐγένετο ἐν τῷ τέλει τοῦ προηγουμένου κεφ. ἀνάγκωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 6 κεφ.—*ἐπορεύθησαν*, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 400.—*σταθμούς . . . παρασάγγας*, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 97.—*ἀνακεκομισμένοι*, ἢ *ἀνά* δηλοῖ ὅτι τὰ *χωρία*, ἐν οἷς ἔκουν οἱ Ἰάχοι, ἔκειντο ἐφ' ὕψηλοῦ.—*πρὸς χωρίον*, κατὰ τινὰς πιθανῶς εἶναι τὸ νῦν καλούμενον Ὀλιτι.—*Χειρίσοφος*, ὅστις ἤγειτο τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς· βλ. ἐν σελ. 75.—*πρὸς τοῦτο*, ποῖον;—*ἡ τάξις*, βλ. ἐν σελ. 97.—*περιστῆναι*, δηλ. τὸν τόπον, δὲν προσέβαλλον.—*κύκλω*, δὲν πρέπει νὰ ληφθῆ ἐν τῇ ἀκριβεῖ τῆς λέξεως σημασίᾳ, διότι τὸ μέρος, ἐξ οὗ ἐγένετο ἡ προσβολή, ἦτο ἐλεύθερον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπομένως ὁ ποταμὸς περιέρρεε τὸ *χωρίον* ἀπὸ τριῶν μόνον μερῶν.

§ 3—4.

Καὶ πελι. καὶ ὀπλίταις, παράθεσις τοῦ *σὺν τοῖς ὀπισθοφ.* = μετὰ τῶν ὀπισθοφυλάκων, οἵτινες ἀπετελοῦντο ἐκ πελταστῶν καὶ ὀπλιτῶν = μετὰ τῶν πελταστῶν καὶ ὀπλιτῶν τῆς ὀπισθοφυλακῆς.—*εἰς καλὸν* (δηλ. *καιρὸν*) = εἰς κατάλληλον περίστασιν.—*τὸ χωρίον αἰρετέον* (ἔστι) = πρέπει νὰ κυριευθῆ ὁ τόπος.—*κοινῆ* = ἀπὸ κοινοῦ, καὶ οἱ δύο μαζί.—*ἐρωτῶντος*, μετχ. αἰτλγκ.—*τί τὸ κωλύον εἶη* = *τί κωλύοι* = τί ἐμποδίζει.—*μία αὕτη . . . ἔστι* = αὕτη εἶναι ἡ μόνη...—*πάροδος* = στενὴ εἴσοδος, μονοπάτι.—*ταύτη* = διὰ ταύτης (δηλ. τῆς παρόδου).—*παριέναι*, τοῦ ῥ. *παρέρχομαι* = διαβαίνω, περνῶ.—*ὑπὲρ ταύτης*, ἢ *ὑπὲρ* = ὑπεράνω.—*ἡ πέτρα* = ὁ βράχος· ἐν ᾧ ὁ *πέτρος* = ;—*ὃς δ' ἂν καταληφθῆ* (*ὑπὸ τῶν λίθων*), κατ' ἐννοίαν = ἔντινα δ' εὗρωσιν οἱ λίθοι.—*οὕτω διαίθεται* = εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν καταντᾷ, ἰδοὺ τί παθαίνει· διασαφίζεται διὰ τῆς ἐπομέ-

νης προτάσεως.— ἅμα=συγχρόνως.— *καὶ σκέλη καὶ πλευράς*,
 αίτιατκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *συντετριμμένους*.— *ἄνθρωποι συν-*
τετριμμένοι καὶ σκ. καὶ πλευράς = ἄνθρωποι ἔχοντες συντε-

τριμμένα καὶ σκέλη καὶ πλευράς.
Σὺν τοῖς ὀπισθοφ., περὶ τῆς τάξεως, ἦν εἶχεν ὁ Ξεν. κατὰ
 τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ, βλ. ἐν σελ. 75.— *ἐβουλευόντο*, τίνες;
 — *εἰσελθεῖν*, ποῦ; — *κυλινδουσι*, τίνες; — *ὑπὲρ ταύτης*, δηλ.
 τῆς παρόδου.— *ἀπὸ τῆς . . . πέτρας*, ὅπου ἴσταντο οἱ πολέμιοι.
 — *ἔδειξε*, τίνι:

§ 5-7.

Ἀναλίσκω καὶ *ἀναλῶ (-όω) τι* = ἐξοδεύω, ἐξαντλῶ τι.—
ἄλλο τι (δηλ. ἐστὶ) *ἢ οὐδὲν κωλύει παριέναι*; = ἄρά γε ὑπάρ-
 χει ἄλλο τι κωλύον ἡμᾶς νὰ διαβαίνομεν; — *δὴ* = βεβαίως.— *ἐκ*
τοῦ ἐναντίου = ἀντικρὺ (ἡμῶν).— *ὀλίγους τούτους ἄνθρ.* = ὀλί-
 γους ἀνθρώπους, *τούτους (οὓς ὀρώμεν)* = ὀλίγους ἐκεῖ ἀνθρώ-
 πους.— *δύο ἢ τρεῖς* = μόνον δύο ἢ τρεῖς.— *τὸ χωρίον*, ἐνταῦθα
 = τὸ διάστημα.— *τρία ἡμίπλευθρα* = ἐν καὶ ἡμισυ πλῆθρον.—
βάλλομαι = κτυποῦμαι.— *ὅσον πλῆθρον* = περίπου ἐν πλῆθρον.—
δασὺ (ἐστὶ) πίτυσι διαλ. μεγάλαις = εἶναι κατάφυτον ἐκ πευκῶν
 μεγάλων, αἱ ὁποῖαι ἀφίνουσι μεταξὺ κενὰ διαστήματα.— *ἀνθ' ὧν*
 = ὀπισθεν τῶν ὀπίστων (δηλ. πευκῶν).— *φερόμενοι* = ῥιπτόμενοι.
 — *κυλινδόμενοι ἢ κυλινδούμενοι* = κυλιόμενοι.— *τὸ λοιπὸν . . .*
ἤδη = ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀκόμη ὑπολείπεται.— *γίγνεται ὡς* =
 ἀνέρχεται περίπου εἰς...— *παραδραμεῖν*, ὑποκμ. τοῦ *δεῖ*.—
παρατρέχω = διατρέχω.— *λαφῶ* = πλῶ.— *οἱ λίθοι* = ἡ λιθοβο-
 λία.— *ἀλλά*, πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρότασις: ὀρθῶς λέγεις.— *εἰς τὸ*
δασὺ = εἰς τὸ κατάφυτον (ἐκ πευκῶν) μέρος.— *πολλοί*, κτηγμ. =
 ἐν ἀφθονίᾳ.— *αὐτὸ ἄν... τὸ δέον εἶη* = αὐτὸ ἴσα ἴσα θὰ ἔπρεπε
 νὰ γίνῃ (= θὰ ηὐχόμεθα νὰ γείνη).— *ἀλλὰ πορευόμεθα* =
 ἐμπρὸς λοιπὸν ἄς πορευόμεθα.— *ἐνθεν* = ἐκεῖσε, *ἐνθεν* = εἰς
 ἐκεῖνο τὸ μέρος (δηλ. τοῦ δασέος), ὀπίθεν.— *ἡμῖν μικρὸν τι . . .*
ἔσται = θὰ ἔχωμεν μικρὸν τι διάστημα . . .— *ἦν δυνώμεθα*, δηλ.
παραδραμεῖν.— *ἀπελθεῖν* = νὰ ἐπιστρέψωμεν ὀπίσω, νὰ ὀπισθοχω-
 ρήσωμεν.— *ῥάδιον*, δηλ. ἔσται.— *ἦν βουλώμεθα*, δηλ. *ἀπελθεῖν*.

Ἡμίπλευρα, τὸ πλέθρον ἦτο μέτρον μήκους 100 ποδῶν ἢ 31 μέτρων· τὰ τρία ἡμίπλευρα πόσα μέτρα ἦσαν;—**βαλλομένους**, δηλ. ὑπὸ τῶν λίθων.—**τούτου**, δηλ. τοῦ χωρίου.—**ἀνθῶν**, ἢ ἀντὶ λέγεται ἐν σχέσει πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες εἶχον τὰς πίτυς ἔμπροσθεν ἑαυτῶν.—**φερομένων—κυλινδομένων**, οἱ χειροπληθεῖς λίθοι ῥίπτονται, οἱ δὲ μεγαλύτεροι κυλίνονται.—**αὐτὸ . . .**, δηλ. τὸ νὰ ῥίπτονται πλεῖστοι ὅσοι λίθοι ἐναντίον μας.—**ἔφη**, ὁ Ξεν.—**μικρόν τι**, τὸ λοιπὸν ἡμίπλευρον.

§ 8—9.

Ἐντεῦθεν, τοπικὸν ἢ χρονικόν:—ἡ ἡγεμονία τινός ἐστι—**ἔχει τις τὴν ἀρχηγίαν**.—**τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγῶν**—**μεταξὺ τῶν λοχαγῶν τῆς ὀπισθοφυλακῆς**.—**ἐν τῷ ἀσφαλεῖ**—ἐν τῇ ἀσφαλεῖ θέσει των.—**ὑπέρχομαι**—ὑπεισέρχομαι.—**ἄθροοι**—(§ 2).—**καθ' ἓνα**—ἕνας—ἕνας χωριστά.—**καὶ οὗτοι**—ὡσαύτως.—**λοχαγοὶ ὄντις**—λοχαγοί.—**καὶ ἄλλοι δὲ**—καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις.—**ἐφέστασαν**, ὑπεραντλκ. τοῦ ῥ. **ἐφίσταμαι**—**ἵσταμαι**.—**ἐν τοῖς δένδροις**—μεταξὺ τῶν δένδρων.—**ἐστάναι πλέον ἢ τὸν . . .**—νὰ ἵστανται πεσισσότεροι τοῦ . . .

Ἡ ἡγεμονία, οὐχὶ ὁ αὐτὸς λοχαγὸς μετὰ τοῦ λόχου τοῦ προεπορεύετο πάντοτε, ἀλλὰ κατὰ σειρὰν πάντες· ἐκάστου δὲ ἡ ἡγεμονία κατὰ τὴν πορείαν διήρκει μόνον μίαν ἡμέραν.—**ἐν τῷ ἀσφαλεῖ**, δηλ. ἐν θέσει, εἰς ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ φθάσωσιν οἱ ῥιπτόμενοι λίθοι.—**μετὰ τούτου**, δηλ. τοῦ Καλλιμάχου.—**καὶ οὗτοι**, ὡς καὶ τίς ἄλλος:—**οὐ γὰρ . . . ἐστάναι**, διατί:—**ἢ τὸν ἓνα λόχον**, δηλ. τοῦ Καλλιμάχου· περὶ τοῦ λόχου, καθὼς καὶ περὶ τοῦ λοχαγοῦ, βλ. ἐν σελ. 78· ἐνταῦθα ὁ λόχος τοῦ Καλλ. ἐκ πόσων περίπου ἀνδρῶν ἀπετελεῖτο:

§ 10—12.

Μηχανῶμαί τι = ἐφευρίσκω, ἐπινοῶ τέχνασμα τι.—**πρότρεχῶ**—τρέχω ἔμπρός.—**δύο ἢ τρία β.**—δύο ἕως τρία βήματα.—**ἐπεὶ . . . φέροντο** = ὁσάκις ἐρρίπτοντο.—**ἀναχάξω εὐπειῶς** = ὑποχωρῶ εὐκινήτως, ταχέως.—**ἐφ' ἐκάστης προδρομῆς**—εἰς ἕκαστον τρέξιμον πρὸς τὰ ἔμπρός.—**ἄμαξα πέτρων**—ἀμαξεία.

φορτίον ἀμάξης ἐκ πέτρων.—τὸν Καλλ., ἃ ἐποίει=ἃ ὁ Καλλι-
μαχος ἐποίει.—τὸ σι. πᾶν θεώμενον, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ ὄρα=ἔτι
ὄλον τὸ στράτευμα παρετήρει.—μὴ οὐ (μεθ' ὑποτακτ.)=μήπως
δὲν (μεθ' ὑποτακτ.).—*παρατρέχω εἰς...* = φθάνω εἰς...—*οὔτε...*
παρακαλέσας=χωρὶς νὰ προσκαλέσῃ οὔτε...—*εταῖρος*=φίλος,
σύντροφος.—*χωρεῖ αὐτὸς*=προχωρεῖ μόνος.—*παρέρχομαι τινα*
=ξεπερνῶ τινα.—*παρίοντα* = ἔτι ἔμπροσθέν του ἐπορεύετο.—
ἐπιλαμβάνομαι τινος τῆς ἴτιος = πιάνω τινὰ ἀπὸ τὴν ἴτυν.—
ἢ ἴτυς=ἢ περιφέρεια τῆς ἀσπίδος.—*παραθέω τινα* = *παρέρ-*
χομαι τινα.—*ἀντιποιοῦμαι ἀρετῆς* = ἐπιδιώκω τὴν δόξαν τῆς
ἀνδρείας, φιλοτιμοῦμαι νὰ φαίνομαι ἀνδρεῖος.—*ἐρίζω*=ἀμιλλῶ-
μαι.—*ἠνέχθη* (παθ. ἀόρ. τοῦ ῥ. *φέρομαι*)=ἔρριψθη.

Ἀνέχαξεν, δηλ. ὀπισθεν τοῦ δένδρου πρὸς τίνα δὲ σκοπὸν;
—*θεώμενον*, ἃ δηλ. *ἐποίει Καλλ.*—*εἰς τὸ χωρίον*, τὸ ὄχυρόν
δηλ. μέρος, ὃ κατεῖχον οἱ πολέμοι (§ 2).—*πλησίον*, τίνος;—
εταίρους ὄντας, τὸν Ἀριστ. καὶ Εὐρύλ.—*οὐδεὶς ἠνέχθη*, διότι
οἱ λίθοι εἶχον πλέον ἐξαντληθῆ (πῶς ;).

§ 13-14.

Ῥίπτουσαι=ἄφ' οὐ(πρῶτα) ἔρριπτον.—*τὰ παιδιά*=τὰ ἐαν-
τῶν *παιδιά*.—*ἐπικαταρριπιῶ*=ρίπτω κάτω κατόπιν.—*ιδῶν*
τινα θέοντα... *στολήν ἔχοντα καλήν*=ἔτε εἶδεν τινα μὲ ὥραϊαν
στολήν ὅτι ἔτρεχε.—*ὡς ῥίψοντα ἑαυτὸν*=ἵνα ῥίψῃ(κάτω) ἑαυτὸν.
—*ἐπιλαμβάνεται* (δηλ. αὐτοῦ) *ὡς κωλύσων* (δηλ. αὐτὸν)=πιάνει
αὐτὸν μὲ σκοπὸν νὰ τὸν ἐμποδίσῃ.—*ἐπισπῶμαι τινα*=συμπαρα-
σύρω τινὰ.—*ῶχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι*=κατὰ τῶν
πετρῶν ἠνέχθησαν=κατεκρημνίσθησαν κάτω ἀπὸ τοὺς βράχους.
—*ἐντεῦθεν*=ἐνταῦθα.—*καὶ πρόβατα*, δηλ. πολλά.

Ἐνταῦθα, ὅτε δηλ. οἱ Ἕλληνες εἰσέδραμον εἰς τὸ ἄλωθρον
χωρίον.—*ῥίπτουσαι*, δηλ. κάτω εἰς τοὺς κρημνοὺς.—*αὐτόν*,
τίνα;

§ 15-17.

Διὰ Χαλύβων=διὰ τῆς χώρας τῶν Χαλύβων.—*ῶν* (=τού-
των, οὗς) *διήλθον ἄλκ.*=γεννησιότατοι ἐκ τούτων, διὰ τῆς

χώρας τῶν ὀποίων διήλθον.—*εἰς χεῖρας ἔρχομαι*—*ἔρχομαι* εἰς συμπλοκήν.—*ἦτρον*—τὸ ὑπογάστριον, τὸ ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν μέρος.—*σπάρτον*—σχοινίον.—*πυκνὰ ἐστραμμένα*—σφικτὰ πλεγμένα.—*ἴσον ξυήλην*—*τοσοῦτον* (=τόσον μέγα) ἴσον ἐστὶ ξυήλη.—*ὧν κρατεῖν δύναντο*—πάντας, ἴσων ἠδύναντο νὰ γίνωσι κύριοι.—*ἀποτεμόντες* (=ὁπότε ἀποτέμοιεν) *ἂν ἐπορεύοντο*—ὁσάκις ἀπέκοπτον συνήθιζον νὰ πορεύωνται.—*τὰς κεφαλὰς*, ἀντικμ. τοῦ ἀποτεμόντες καὶ τοῦ ἔχοντες.—*ὡς*—περίπου.—*μίαν*—μόνον μίαν.—*πόλισμα*—πόλις.—*ἐπεὶ παρέλθοιεν*—ὁσάκις διήρχοντο.—*μαχοῦμενοι* (μέλλ. τοῦ ῥ. *μάχομαι*)—ἵνα πολεμήσωσι (κατ' αὐτῶν).—*τὰ ὄχυρά*—ὄχυραὶ θέσεις.—*ἀνακεκομισμένοι ἦσαν*; (§ 1).—*ὥστε μηδὲν λαμβάνειν...*—ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ λαμβάνωσι τίποτε...—*αὐτόθεν*—ἐκ ταύτης τῆς χώρας.—*ἀλλά...*—οὔτινες διὰ τοῦτο...—*διατρέφομαί τινι*—τρέφομαι διὰ τινος.—*ἐκ τῶν Ταύρων*—ἐκ τῆς χώρας τῶν Ταύρων.—*ἔλαβον*—εἰλήφεσαν.

Ἐπορεύθησαν, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν ἀίχμαλτιοθέντων Ταύρων.—*οὔτοι*, τίνες;—*ὧν διήλθον*, διὰ τῶν χωρῶν τίνων ἄλλων εἶχον διέλθει μέχρι τοῦδε οἱ Ἕλληνες;—*εἰς χεῖρας ἦσαν* (τοῖς Ἕλλ.), τοῦτο εἶχον πράξει πρότερον ἄλλοι ἐχθροί;—*ἀντὶ τῶν πτερύγων*, τὸ κατώτερον μέρος τοῦ θώρακος, τὸ καλύπτον τὸ ὑπογάστριον, ἀπέληγεν εἰς πλατείας λωρίδας ἐκ δέρματος, πολλάκις ὑπὸ μεταλλίνων ἐλασμάτων κεκαλυμμένας· αὐταὶ ἐλέγοντο *πτέρυγες* (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II).—*κνημίδας*, αὐταὶ ἐκ χαλκῶν πλακῶν συγκείμεναι ἐκάλυπτον τὰς κνήμας ἀπὸ τῶν γονάτων μέχρι τῶν σφυρῶν, ἐσωτερικῶς δὲ ἦσαν ἐπεστρωμένοι πιθανῶς διὰ μαλακωτέρου τινὸς πιλήματος.—*κράνη*, ταῦτα ἦσαν περικεφαλαῖα, χρήσιμοι εἰς τοὺς πολεμιστὰς πρὸς ἄμυναν.—*ξυήλην*, ἡ ξυήλη ἦτο μάχαιρα δρεπανοειδῆς ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Λακεδ.—*μίαν λόγχην*, τὸ δόρυ τῶν Χαλύβων εἶχε μίαν μόνον *λόγχην* (=αἰχμήν) πρὸς τὸ ἄνω τὸ ἑλληνικὸν δόρυ εἶχε μίαν μόνον;—*αὐτόθεν*, πόθεν;—*ἃ ἐκ τῶν Τ. ἔλαβον*, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. § 14.

§ 18—20.

Εὖρος... = τοῦ ὀποίου τὸ πλάτος ἦτο... — *διὰ Σκυθῶν*—διὰ τῆς χώρας τῶν Σκυθηνῶν.—*διὰ πεδίου εἰς...*—καὶ ἀφ' οὗ

διήλθον διὰ πεδιᾶδος ἔφθασαν εἰς... — ἐπισιτίζομαι = προμηθεύομαι τροφίμα. — πρὸς πόλιν... = καὶ ἔφθασαν εἰς πόλιν... — ὅπως (μετ' εὐκτκ.) = ἵνα (μεθ' ὕποτακτ.). — διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χ. = διὰ τῆς χώρας τῆς ἐχθρικής εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ὑπηκόους του. — πέντε ἡμερῶν = ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. — χωρίον = θέσις, μέρος. — εἰ δὲ μή, δηλ. ἄξει εἰς χωρίον ὅθεν κτλ. — τεθνάναι ἐπηγγείλατο = ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρεται νὰ θανατωθῆ. — καὶ ἦγ. ἐπειδὴ ἐνέβ. = καὶ ὅτε ὁδηγῶν (αὐτοὺς) εἰσέβαλλεν. — παρεκελεύετο, δηλ. τοῖς Ἕλλησι. — παρακελεύομαι τι = προτρέπω τινά. — αἶθω = καίω. — ᾧ = ἐκ τούτου δέ. — ὅτι... συνέλθοι (= σὺν τοῖς Ἕλλησιν ἔλθοι) = ὅτι ἦλθε μετὰ τῶν Ἑλλήνων. — οὐ τῆς τῶν Ἑλλ. εὐνοίας, ἐκ τοῦ ἔνεκεν = καὶ ὅχι ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τοὺς Ἕλλ.

Πλέθρων, βλ. ἐν σελ. 115. — ἐπεσιτίσαντο, τὸ ἐπισιτίσασθαι ἦτο ἀναγκαῖον κατὰ τὴν § 17. — ἐκ ταύτης, δηλ. τῆς Γυμνιαδος. — τῆς χώρας, δηλ. τῶν Συκθηνῶν. — ἑαυτῶν, ἀντὶ ἑαυτοῦ, διότι μετὰ τοῦ ἄρχοντος συνυπονοοῦνται καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ (δηλ. οἱ Συκθηνοί). — ἐκεῖνος, δηλ. ὁ ἡγεμῶν. — τούτου ἔνεκεν, δηλ. τίνος;

§ 21—24.

Καὶ ἀφικνοῦνται, ὁ καὶ = καὶ πράγματι. — ὄνομά τι ἐστὶ = ὀνομάζεται τις. — γίγνομαι ἐπὶ τινος = φθάνω ἐπάνω εἰς τι. — ᾤθησαν, ἀόρ. τοῦ ῥ. οἶομαι =; — αὐτῶν, ἐκ τοῦ τινός. — ζωγρῶ (-έω) = συλλαμβάνω ζῶντα, αἰχμαλωτίζω. — ἐνέδραν ποιοῦμαι = ἐνεδρεύω. — δασύς = πυκνόθριξ, πυκνόμαλλος. — βοῦς = δῆρμα βοός. — ὠμοβόειος = ὁ κατεσκευασμένος ἀπὸ ἀκατέργαστον δῆρμα. — γέρρα δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια = γέρρα κατεσκευασμένα ἀπὸ πυκνότριχα ἀκατέργαστα δῆρματα βοῶν. — πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον (δηλ. ἐγίγνετο) = ἐγίνετο, (βαθμηδόν) μεγαλυτέρα καὶ πλησιεστέρα. — οἱ ἄ εἰ ἐπιόντες... ἐπὶ τοὺς ἄ εἰ βοῶντας = οἱ ἐκάστοτε κατόπιν ἐρχόμενοι (στρατιῶται)... πρὸς τοὺς ἀκαταπαύστως κραυγάζοντας. — πολλῶ μείζων = τοσοῦτῳ μείζων. — ὄσω δῆ = ὄσον βέβηκα. — ἐδόκει δῆ... τῷ Ξεν. = τότε πλέον ὁ Ξεν. ἐνόμισεν. — μείζόν τι εἶναι = ὅτι εἶναι κατὶ τι σπουδαιότερον. — ἀναλαμβάνω τινά = παραλαμβάνω τινά

μαζί μου.—*παραβοηθῶ*—τρέχω εἰς βοήθειαν.—*τάχα δὴ*—εὐθὺς πλέον.—*ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν . . . καὶ παρεγγυώντων* (δηλ. τοῖς ἐπιουσί)—ἀκούουσι τοὺς στρατιώτας νὰ φωνάζωσι... καὶ νὰ προτρέπωσι τοὺς κατόπιν ἐρχομένους (νὰ σπεύσωσι δηλ. ἵνα ἴδωσι τὴν θάλασσαν).—*ἐνθα δὴ*—τότε πλέον.—*τὰ ὑποζύγια ἐλαύνεται*—τὰ ὑποζύγια κτυποῦνται διὰ νὰ τρέχωσι.

Ἀφικνοῦνται, κατὰ τὰ τέλη Ἰανουαρίου τοῦ 400.—*ἐπὶ τὸ ὄρος*, δηλ. τὴν θέσιν, τὴν ἐν § 20 δηλωθεῖσαν διὰ τῆς λέξεως *χωρίον*.—*κραυγὴ πολὺ ἐγ.*, ἔνεκα τίνος:—*ἀκούσας*, τίνος:—*ἄλλους*, δηλ. ἢ οἱ ὅπισθεν ἀκολουθοῦντες αὐτοῦς.—*ἐκ τῆς καομένης χ.*, δηλ. τῶν Σκυθηνῶν (§ 20).—*γέρρα*, ταῦτα ἦσαν τετράγωνοι ἀσπίδες πλεκταὶ ἐκ κλάδων οἰσίας (ἰτέας) ἢ λύγων καὶ κεκαλυμμένοι διὰ δερμάτων βρείων ἀκατέργαστων τοιαύτας ἀσπίδας ἔφερον οἱ Πέρσαι, Βαβυλώνιοι, Χαλδαῖοι κ. ἄ.—*ἐγγύτερον*, δηλ. πρὸς τὸ ὅπισθεν ἐρχόμενον λοιπὸν στρατεύμα.—*μεῖζόν τι*, δηλ. ἢ ἐχθρική τις προσβολή.—*ἀκούουσι*, τίνες:—*ἔθειον*, ποῦ:

§ 25—27.

Τὸ ἄκρον—; (βλ. σελ. 74).—*ἐνταῦθα δὴ*—*ἐνθα δὴ*—:—*περιβάλλω τινά*—ἐναγκαλιζομαί τινά.—*ἐξαπίνης*—ἐξάιφνης.—*δοῦ δὴ παρεγγυήσαντος* (δηλ. τινός)—*παρεγγυήσαντός τινος*, ὅστις δὴ ἦν—κατὰ προτροπὴν τίνος, ὃν ἀγνοῶ τίς ἦτο.—*κολωνός*—ὑψωμα, λόφος.—*ἀνατίθημι*—ἐπιθέτω.—*δέρματα ὠμοβόεια*—ἀκατέργαστα δέρματα ἐκ βοῶν.—*βακτηρία*—ράβδος.—*αἰχμάλωτα γέρρα*—λαφυραγωγηθέντα γέρρα.—*κατατέμνω τι*—κόπτω τι εἰς τεμάχια.—*διακελεύομαι τινι*—*παράκελεύομαι τινι* (§ 20).—*ἀποπέμπω τινά*—ἀπολύω, ἀφίνω τινά ἢ ἀπέλθῃ.—*δῶρα*, κατγρμ.—ὡς δῶρα.—*ἀπὸ κοινοῦ*—ἀπὸ τῶν κοινῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς ὅλους.—*σκευὴ*—ἐνδυμασία.—*μάλιστα*—πρὸ πάντων.—*δακτύλιος*—δακτυλίδιον.—*οὗ σκηνήσουσι*, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύονται εἰς Μ. — ὅπου ἠδύναντο νὰ καταλύσωσι, καὶ τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἠδύναντο νὰ πορευθῶσι διὰ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Μακρῶνων.—*ῶχετο ἀπιῶν*—ἀνεχώρησεν.

Ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοῦ ὄρους Θήγρου.—*ποιοῦσι κολωνόν*, ἀνεῖ

τροπαίου εἰς ἔνδειξιν τῆς νίκης, ἦν κατήγαγον καθ' ἑλῶν τῶν μέγρι τοῦδε ἔχθρων.—**δερμάτων πλήθος**, τοιαῦτα δέρματα θὰ ἔχον πολλά ἐκ τῶν βοῶν τῶν πρὸς διατροφήν αὐτῶν σφαγέντων κατὰ τοὺς προσηγηθέντας σταθμούς· ταῦτα δ' ἐφύλαττον ὡς παντοειδῶς χρήσιμα.—**τὰ αἰχμάλωτα γέερα**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἐν § 22.—**κατέτεμνε**, ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ ἄχρηστα.—**διεκελεύετο**, τί;—**ἀπὸ κοινοῦ**, μέρος τῶν λαφύρων ἐθεωρεῖτο ὡς κοινὸν κτήμα ἔλου τοῦ στρατοῦ.—**φιάλην**, αὕτη ἦτο εὐρὺ καὶ ἀβαθές ποτήριον ἢ λεκάνιον πρὸς πόσιν ἢ πρὸς ἔκχυσιν σπονδῶν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII).—**σκευὴν Περσικὴν**, αὕτη ἦτο ἱμάτιόν τι, δηλ. ἐπάνω τοῦ χιτῶνος φερόμενον (ἐπανωφόριον), εὐρὺ καὶ μακρὸν μὲ πλατείας χειρίδας, πορφυροβαφές· τὸ ἱμάτιον τοῦτο, ὅπερ ἐκαλεῖτο καὶ **κάνδυς**, ἦτο ἀρχικῶς μηδικόν· μετέπειτα δὲ παρέλαβον αὐτὸ παρὰ τῶν Μήδων καὶ οἱ Πέρσαι.—**δαρειακούς**, ὁ **δαρειακός** ἦτο νόμισμα χρυσοῦν ἔχον ἀξίαν 20 ἀργυρῶν ἀττικῶν δραχμῶν· τὸ νόμισμα τοῦτο, κοπὴν ὑπὸ Δαρείου τοῦ Ἰστάσπου καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου οὕτως ὀνομασθέν, εἶχεν ἔνθεν μὲν τὸν τύπον τοῦ βασιλέως τρέχοντα, φέροντα δ' ἐπὶ κεφαλῆς τιάναν, περὶ τοὺς ὤμους φερέτραν, δόρυ ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ τόξον ἐν τῇ ἐκτεταμένῃ ἀριστερᾷ· ἐτέρωθεν δὲ οὐδένα εἶχε τύπον παραστατικόν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV).—**τοὺς δακτυλίους**, οὓς ἔφερον οἱ στρατιῶται· συνήθιζον οἱ ἐλεύθεροι τῶν Ἑλλ. νὰ φέρωσι δακτύλιον, ἐπὶ τῆς σφενδόνης τοῦ ὁποίου ἐνεχαράσσετο θεός τις ἢ ἀνὴρ ἢ καὶ ἄλλα τινὰ σημεῖα· τοὺς δακτυλίους οἱ Ἑλλ. μετεχειρίζοντο ὡς σφραγίδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

§ 1—3.

Διὰ Μακρῶνων = διὰ τῆς χώρας τῶν Μακρῶνων.—**ορίζω** = χωρίζω.—**τὴν τῶν Μ. καὶ τὴν τῶν...** = τὴν χώραν τῶν Μ. ἀπὸ τὴν τῶν...—**ὑπὲρ δεξιῶν** = ἄνωθεν πρὸς τὰ δεξιὰ.—**χωρίον** = ;—**οἶον (=ὡς) χαλεπώτατον** = τὰ μάλιστα δύσβατον.—**ἐξ ἀριστερᾶς (χειρὸς)** = πρὸς τὰ ἀριστερά.—**ἐμβάλλω εἰς ποταμόν** = χύνομαι· εἰς ποταμόν.—**οὔτος** = αἶ· ὄχθαι

τούτου.—*δασὺς δένδροισι* (=δένδροις) *π. μὲν οὐ, πυκνοῖς δὲ*
 =κατάφυτος ἐκ δένδρων ὄχι μεγάλων, ἀλλὰ πυκνῶν.—*προσέρ-*
χομαι=πλησιάζω.—*χιτῶνες τρίχινοι*=χιτῶνες κατεσκευασμέ-
 νοι ἐκ τριχῶν.—*κατ' ἀντιπέραν τῆς δ.*=ἀντικρὺ τοῦ μέρους,
 δι' οὗ ἐμελλον νὰ διαβῶσι.—*διακελεύομαι τινι*=; (κεφ. 7, §
 26).—*λίθους εἰς τὸν ποταμὸν ἔρριπτον*=ἔρριπτον λίθους,
 ἀλλά... εἰς τὸν ποταμὸν.—*ἐξικνοῦντο*, δηλ. *τῶν Ἑλλ.*—*ἐξι-*
κνοῦμαι τινος=φθάνω τινά.—*οὐδὲ βλάπτω οὐδὲν*=καί
 δὲν ἐπιφέρω καμμίαν βλάβην.

Ἐντεῦθεν, πόθεν;—*ἐπὶ τὸν ποταμὸν*, δηλ. τὸν Ἄρπασον
 (κεφ. 7, § 18).—*ἄλλον ποταμὸν*, ἄγνωστον τίνα.—*ὁ δρίζων*,
 δηλ. ποῖος;—*δι' οὗ*, ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄλλον ποταμὸν καί
 οὐχὶ εἰς τὸν δρίζοντα.—*οὔτος*, δηλ. ὁ ἄλλος ποταμός.—*προσῆλ-*
θον, ποῦ;—*ἐκοπτον*, ἵνα ἀνοίξωσι δρόμον.—*γέρεα*, περὶ τού-
 των βλ. ἐν σελ. 120.—*τριχίλους χιτῶνας*, πρὸλ. τὰς νῦν παρὰ
 τοῖς χωρικοῖς συνήθεις κἀπας.—*διεκελεύοντο*, δηλ. πρὸς ἐπι-
 θεσιν.—*ἐξικνοῦντο*, τίνες;

§ 4—7.

Τῶν πελταστῶν ἀνὴρ=στρατιώτης τις πελταστής.—*Ἄθ.*
φάσκων δεδουλευκέναι, λέγων=ὅστις, καθὼς ἔλεγεν, εἶχε χρη-
 ματίσει δοῦλος ἐν Ἀθήναις καὶ ὅστις ἐθεβαίει.—*γιννώσκω τὴν*
φωνήν=ἐννοῶ τὴν γλῶσσαν.—*καὶ οἶμαι* ἔφη=*καὶ τόσον*
καλὰ μάλιστα, ὥστε, προσέθηκε, «νομίζω.—*ἐμὴν ταύτην πατρίδα*
εἶναι=ὅτι αὕτη ἡ χώρα εἶναι πατρίς μου.—*ἔφη*, ὑποκμ.: ὁ Ξενο-
 φῶν.—*ἀλλ' οὐδέν... οὐδέν...*—*ἐρωτήσαντος* (δηλ. αὐτοῦ)
 =ἄφ' οὗ αὐτὸς ἠρώτησε.—*τί ἀντιτετάχεται* (=ἀντιτεταγμένοι
 εἰσι)=διατί ἔχουσιν ἀντιπαραταχθῆ.—*καὶ χεῖξουσιν*=καὶ τί
 (=διατί) χεῖξουσιν.—*χεῖξω*=θέλω.—*ὅτι καὶ...*=χεῖξομεν πο-
 λέμιοι εἶναι ὑμῖν, ὅτι (=διότι) καὶ κτλ.—*ὅτι οὐ κακῶς γε ποιή-*
σοντες (δηλ. *ἐρχόμεθα ἐπὶ τὴν ὑμετέραν χώραν*)=ὅτι ἐρχό-
 μεθα εἰς τὴν ἰδικὴν σας χώραν οὐχὶ ἐπὼς κακοποιήσωμεν ὑμᾶς.
 —*εἰ δοῦεν ἂν*=ἂν ἠμποροῦν νὰ δώσουν.—*(τὰ) πιστά*=πρά-
 γματα, δι' ὧν πείθεται τις καὶ πιστεύει, ἔχει ἐμπιστοσύνην ἐπομ.
 =ἐγγυήσεις.—*δίδωμι (τὰ) πιστά τινος*=δίδω ἐγγυήσεις περὶ
 τινος, διὰ τι.—*ἐντεῦθεν*, τοπικὸν ἢ χρονικόν;—*ταῦτα... πιστά*

εἶναι = ὅτι τοῦτο (ἢ ἀνταλλαγῇ δηλ. λόγῃ) εἶναι ἐγγύησίς τις.—*ἔφασαν*, ὑποκμ.: *οἱ Μάκρωνες*.—*ἐπιμαρτύρομαι τοὺς θεοὺς* = ἐπικαλοῦμαι τοὺς θεοὺς ὡς μάρτυρας.

Τῶν ἀνθρώπων, τούτων (δηλ.):—*οἱ δ' εἶπον* . . . , δηλ. οἱ πολέμιοι οἱ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης παρατεταγμένοι.—*λέγειν ἐκέλευον*, τίνα;—*εἰ δοῖεν ἄν*, τίνες;—*τούτων*, δηλ. τοῦ ὅτι οἱ Ἕλλ. δὲν ἔρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Μακρ. ἐπὶ κακῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὅτι ἀπέρχονται εἰς τὴν Ἕλλ. καὶ ὅτι ποθοῦσι νὰ φθάσωσιν εἰς θάλασσαν.—*καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν*, δηλ. τὰ πιστά.—*ταῦτα . . . πιστά εἶναι*, παρὰ τοῖς Μάκρωνσιν ἢ ἀνταλλαγῇ λόγῃς ἔθεωρεῖτο ὡς ἐγγύησίς τις· παρ' ἄλλοις τὰ πιστά ἦσαν *δεξιαί, ὄρκοι, δμηροὶ* κ.τ.τ.—*θεοὺς ἐπεμαρτ.*, οἱ Μάκρ. καὶ οἱ Ἕλλ. ἐπεκαλέσθησαν τοὺς θεοὺς ὡς μάρτυρας τίνος πράξεως :

§ 8-9.

Μετὰ τὰ πιστά, κατ' ἔννοιαν = μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης.—*συνεξέκοπτον* = ἐξέκοπτον σὺν τοῖς Ἕλλησι. — *τὴν ὁδὸν ὁδοποιῶ* = ἐπιπεδῶ τὴν ὁδόν, τὴν δύσβατον ὁδὸν κάμνω βατήν.—*ὡς διαβιβῶντες . . . παρήγαγον*, εἰς ταῦτα νοητέον ὡς ἀντικμ.: *τοὺς Ἕλληνας*.—*ὡς διαβιβῶντες* (μέλλ. τοῦ ῥ. *διαβιβάζω*) = ἵνα διαβιδάσωσι, ἵνα διευκολύνωσι τὴν διάβασιν.—*ἐν μέσοις . . . τοῖς Ἕλλησι* = ἐν μέσῳ τῶν Ἑλλήνων.—*παρέχω ἀγοράν τι* = παρέχω, προμηθεύω εἰς τινὰ τρόφιμα πρὸς ἀγοράν.—*παράγω* = παρακολουθῶν ὁδηγῶ.—*ἐν τρισὶν ἡμέραις* = ἐν τῷ τριῶν ἡμερῶν.—*ἕως* = ἕως ὅτου.—*καθίστημί τινα ἐπὶ τι* = φέρω τινὰ εἰς τι.—*ἐπὶ τὰ Κ. ὄρια* = εἰς τὰ ὄρια τῆς χώρας τῶν Κόλχων.—*φάλαγγα* = εἰς φάλαγγα.—*ὡς οὕτως ἄξοντες* = ἵνα οὕτως προχωρήσωσι.—*βουλευσασθαι συλλεγεῖσι* = *συλλεγῆναι καὶ βουλευσασθαι*.—*ὅπως . . . ἀγωνιοῦνται* = πῶς ν' ἀγωνισθῶσιν.—*ὡς κάλλιστα* = ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερα.

Οἶαν ἠδύναντο, ἐπομένως τὰ παρεχόμενα τρόφιμα ἦσαν ἀφθονα καὶ ἀρκούντως καλά;—*παρεῖχον*, τίσι;—*ἐνταῦθα*, δηλ. ἐπὶ τοῖς ὄριοις τῆς χώρας τῶν Κόλχων.—*ἀντιπαρετάξαντο* φ., ὁσάκις ὁ ἐχθρὸς ἦτο πλησίον καὶ ἐγένετο προετοιμασία πρὸς μάχην, ἐχρησιμοποιεῖτο ἢ κατὰ μέτωπον πορεία, ἐν ἣ οἱ λόγοι

ἢ αἱ ἐνωμοταί: συμπεπυκνωμένοι παρ' ἀλλήλους ἐβάδιζον.—
οὕτως, δηλ. παρατεταγμένοι εἰς φάλαγγα.—*ἔδοξε τοῖς στρατ.*,
βλ. ἐν σελ. 74.

§ 10—11.

“*Οὐ δοκοίη* (δηλ. αὐτῶ)—ἔτι φαίνεται καλὸν εἰς αὐτόν.—
παύσαντας (δηλ. αὐτοὺς [τοὺς στρατηγούς]) *τὴν φ.*—ἄφ' οὗ
αὐτοὶ διαλύσῃσι τὴν εἰς φάλαγγα παράταξιν (τοῦ στρατοῦ).
—*τῆ μὲν . . . τῆ δέ*—ἄλλου μὲν . . . ἄλλου δέ.—*ἀνοδος, ον*—
ἀδιάδατος.—*εὐδοδος, ον*—εὐδιάδατος.—*τοῦτο*, διασκαφεῖται: διὰ
τῆς ἐπομένης προτάσεως: *ἔταν . . . ὀρῶσιν*.—*ἀθυμίαν ποιῶ*
(*τινι*)—προξενῶ (εἰς τινα) ἀθυμίαν (ὀλιγοψυχίαν)—*κάμνω*(*τινὰ*) νὰ
μικροψυχήσῃ (νὰ δειλιάσῃ).—*ἔπειτα*—ἐκτὸς δὲ τούτου.—*ἦν . . .*
προσάγωμεν—ἐὰν ἐπερχώμεθα.—*τεταγμένοι ἐπὶ πολλῶν*—
παρατεταγμένοι οὕτως ὥστε ἡ φάλαγξ νὰ ἔχῃ πολὺ βάθος.—
περιττεύω τινός—ὑπερφάλαγγῶ τινα.—*τοῖς περιττοῖς χρ.* *δι*
ἂν β.—τοὺς πλεονάζοντας (κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῆς παρατάξεως)
στρατιώτας των θὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς ἕτι ἂν θέλωσι (=θὰ χρη-
σιμοποιήσωσι καθ' ἡμῶν, καθ' οἷονδήποτε τρόπον θελήσωσι).—
τεταγμένοι ἐπ' ὀλίγων—παρατεταγμένοι οὕτως ὥστε ἡ φάλαγξ
νὰ ἔχῃ ὀλίγον βάθος.—*οὐδὲν ἂν εἶη θ.*—*οὐδὲν θανμαστόν*
ἔσται.—*εἰ διακοπεῖη*—ἐὰν διασπασθῇ.—*ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ*
βελῶν καὶ ἀνθρώπων ἐμπεσόντων—ὑπὸ βελῶν καὶ ἀνθρώ-
πων ἀνθρώπων ἐμπεσόντων—ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ βελῶν, τὰ ὅποια
πάντα ὁμοῦ σωρηδὸν ἤθελον ἐπιπέσει: (καθ' ἡμῶν).—*πῆ*—*κάπου*,
εἰς τι μέρος.—*κακὸν*—ὀλέθριον.

Δόχους ὀρθίους, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 88.—*ἡ μὲν . . .*
διὰ τούτου δηλοῦται: ἡ α' αἰτία, δι' ἣν ὁ Ξεν. φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ
σχηματίσῃσι λόχους ὀρθίους· ἡ β' δηλοῦται κατωτέρω διὰ τοῦ:
«*ἔπειτα ἦν μὲν . . .*».—*ἔταν τεταγμ . . . ὀρῶσιν*, δηλ. οἱ στρα-
τιῶται.—*διεσπασμένην . . .*, ἔταν μὲν ἡ φάλαγξ βαδίσει συμπε-
πυκνωμένη, θαρροῦσιν οἱ στρατιῶται: ἔταν δ' αὕτη κατὰ τὴν
πορείαν διασπασθῇ, οἱ στρατιῶται: ἀθυμοῦσι, διότι φοβοῦνται μὴ ὁ
ἐχθρὸς εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ κενά, τὰ γενόμενα κατὰ τὴν διάσπασιν
τῆς φάλαγγος.—*ἐπὶ πολλῶν . . . ἐπ' ὀλίγων*, ἡ φάλαγξ κατὰ
τάς περιστάσεις εἶχεν ἄλλοτε μὲν μικρότερον τὸ μέτωπον καὶ

μεγαλύτερον τὸ βάθος, ἄλλοτε δὲ τοῦναντίον. — **τούτο**, δηλ. ἡ διάσπασις τῆς φάλαγγος. — **τῇ ὄλῃ φ. κακὸν ἔσται**, διατί;

§ 12-13. *Μιαμιον*

***Ἀλλὰ**—τοῦναντίον. — **ποιησαμένους (ἡμᾶς) . . . = ποιήσασθαι (ἡμᾶς) καὶ . . .** — **τοσοῦτον χωρίον κατασχεῖν τοῖς λόχοις** = τοσοῦτον χώρον νὰ καταλάβωμεν διὰ τῶν λόχων. — **διαλιπόντας** = ἀφ' οὗ ἀφήσωμεν κενὰ διαστήματα ἐν τῷ μεταξύ. — **ὄσον ἔξω κτλ. = ὄσον (= ὥστε) τοὺς ἐσχάτους λόχους γενέσθαι ἔξω τῶν κεράτων τῶν πολεμίων** = ὥστε οἱ τελευταῖοι λόχοι νὰ εὐρεθῶσιν ἔξω τῶν πτερύγων τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ. — **ἐσόμεθα . . . οἱ ἐσχ. λόχοι** = θὰ εἴμεθα ἡμεῖς, δηλ. οἱ τελευταῖοι λόχοι = ἡμεῖς μὲ τοὺς τελευταίους λόχους. — **οἱ κρᾶτιστοι** = οἱ ἀνδρειότατοι. — **προσίασι** = θὰ πλησιάσωσι (τὸν ἐχθρὸν). — **ἢ τε . . . ταύτῃ** = καὶ ὅπου . . . ἐκεῖ. — **ἄξει**, ἀμτῶτ. = θὰ ἔλθῃ. — **τὸ διαλεῖπον** = τὸ κενὸν μεταξύ τῶν λόχων διάστημα. — **ἐνθεν καὶ ἐνθεν λόχων ὄντων** = διότι καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν (θὰ εἶναι) λόχοι. — **διακόπτω** = διασπῶ. — **προσιόντα** = προχωροῦντα, βαδίζοντα (κατὰ τοῦ ἐχθροῦ). — **εἷς** = εἷς καὶ μόνον. — **οὐδεὶς μηκέτι μείνῃ** = οὐκ ἔστι φόβος ἔτι μὴ τις μείνῃ = δὲν εἶναι πλέον φόβος μήπως μείνῃ τις = ἐξ ἅπαντος οὐδεὶς θὰ μείνῃ πλέον. **Τοὺς ἐσχάτους λόχους**, ὡς πρὸς τὰς πτέρυγας. — **ἡμῶν**, ἰδίᾳ τῶν λοχαγῶν. — **ὁ πλησίον**, δηλ. λόχος. — **ἐπὶ τὸ ἄκρον**, τίνος;

§ 14.

***Ἀπιῶν** = ἐν ᾧ μετέβηκε. — **οὔτοι εἰσι . . . μόνοι ἔτι ἡμῖν ἐμποδῶν** = οὔτοι (ἐκεῖ) . . . μόνοι ἀκόμη μᾶς ἐμποδίζουσιν. — **τὸ μὴ ἦδη εἶναι**, αἰτιατικ. τῆς ἀνκφορᾶς τοῦ: **ἐμποδῶν εἰσι** τὸ δὲ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν πλεονάζει = ἀπὸ τοῦ νὰ εἴμεθα (= ἀπὸ τοῦ νὰ φθάσωμεν) πλέον. — **ἐνθα = ἐκεῖσε, ἐνθα = ἐκεῖ . . .** ὅπου. — **πάλαι** = πρὸ πολλοῦ. — **καὶ ὠμούς . . .** = καὶ ὠμούς ἀκόμη . . .

***Ἐδοξε**, δηλ. τοῖς στρατηγοῖς. — **ἐπὶ τὸ εὐδὼν**. ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ, ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι εἶχον συνέλθει πρὸς σύσκεψιν (§ 9) πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ περὶ τὸν Χειρίσοφον, ὅστις ἤγειτο μὲν,

όσάκις ἐπορεύετο ἢ φάλαγξ ἐπὶ κέρωσ, εἶχε δὲ τὸ δεξιόν, ὅσάκις τὸ στράτευμα ἦτο τεταγμένον εἰς φάλαγγα· ὁ δὲ Ξενοφ. ὠπισθοφυλάκει ἢ εἶχε τὸ εὐώνυμον.—**τοῖς στρατιώταις**, οὐχὶ τοῖς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς στρατιώταις.—**οὔτοι . . . μόνοι**, τίνες ἐννοοῦνται;—**ἐνθα . . . σπεύδομεν**, δηλ. εἰς τὴν θάλασσαν, ὅποθεν ἔμελλον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των.

§ 15—18.

Ἐν ταῖς χώραις γίνονται—ἔρχονται εἰς τὰς θέσεις των.—**σχεδὸν εἰς τοὺς ἑκατὸν** (δηλ. ἐγένετο), κατ' ἐννοίαν—περιεῖχε σχεδὸν ἑκατὸν ἄνδρας.—**τριχῆ ἐποίησαντο** = ἔταξαν εἰς τρία μέρη.—**τοὺς μὲν τοῦ εὐων. ἔξω, τοὺς δὲ τοῦ δεξ.** (δηλ. ἔξω), **τοὺς δὲ κ. μέσον**, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τοὺς: **τοὺς πελτ. καὶ τοὺς τοξότας** = ἄλλους μὲν ἔξω τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος, ἄλλους δὲ ἔξω τοῦ δεξιοῦ, ἄλλους δὲ ἐν τῷ κέντρῳ.—**ἔξ. ἐκάστους**, κατ' ἐννοίαν = ἀνὰ ἑξακοσίους ἐν ἑκάστῳ μέρει.—**παρεγγυῶ**=διατάττω.—**παιανίζω**=ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιᾶν δὲ** = ἄσμα πολεμικόν.—**ἔξω γενόμενοι** = ἔξω.—**ἀντιπαράθεοντες** = ἀντικρῦ τῶν Ἑλλ. παραλλήλως πρὸς τὸ μέτωπον αὐτῶν τρέχοντες.—**πολὺ** = μέγα μέρος.—**κενὸν ποιῶ** = ἀφίνω κενόν.—**οἱ κατὰ τὸ Ἀρκαδικὸν** (δηλ. ὀπλιτικὸν) **πελ.**, κατ' ἐννοίαν=οἱ πελτασταὶ τῶν Ἀρκάδων ὀπλιτῶν.—**φεύγειν** (δηλ. **τοὺς πολεμίους**) = ὅτι οἱ πολέμιοι φεύγουσι.—**συνεφέπομαι τινι**=συνακολουθῶ τινι.—**τὸ Ἀρκ. ὀπλιτ., ὧν**=οἱ Ἀρκάδες ὀπλιταί, **ὧν**.—**ὡς ἤρξαντο**, ὑποκμ.: **οἱ πελτασταί**.—**ἔστησαν, ἀ' ἀόρ. ἢ β'**:—**ἄλλος ἄλλη**=ἄλλος ἐδῶ καὶ ἄλλος ἐκεῖ.—**φυγῆ τρέπομαι**=τρέπομαι εἰς φυγὴν, φεύγω.

Ταῖς χώραις . . . ἐγ., ἐκ τοῦ δεξιοῦ δηλ. κέρατος, ὅπου εἶχον συνέλθει πρὸς σύσκεψιν πρὸς § 14.—**ἕκαστοι**, δηλ. τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν.—**τοῦ εὐωνύμου . . .**, οἱ Ἑλλ. συνήθιζον νὰ συντάσσωνται εἰς τρία χωριστὰ μέρη, δηλ. εἰς τὸ **δεξιὸν** (κέρασ), τὸ **εὐώνυμον** καὶ τὸ **μέσον**.—**ἔξακ. ἐκάστους**, κατὰ ταῦτα ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀποτελεῖται νῦν ἐξ 9,800 ἀνδρῶν· ἐκ πόσων ἀνδρῶν ἀπετελεῖτο οὗτος κατὰ τὴν πρώτην ἐπιθεώρησιν τὴν ὑπὸ τοῦ Κύρου γενομένην ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας; πρὸς βιβλ. I, κεφ. 2, § 9.—**παρηγγύησαν**, ἐνταῦθα ἢ διαταγὴ μετε-

δόθη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα· πῶς ἄλλως ἐδίδοντο αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαί; βλ. ἐν σελ. 75.—*εὔχεσθαι*, ἐπιχειμένης μάχης ἐτελεῖτο θυσία, δι' ἧς ἐξητάζετο ἡ βούλησις τῶν θεῶν ἐνταῦθα ἀντὶ τῆς θυσίας γίνεται προσευχὴ πρὸς τοὺς θεοὺς.—*παιανίσαντες*, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης οἱ Ἕλλ. ἔψαλλον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως τὸν *παιᾶνα*, ἐπικαλούμενοι δι' αὐτοῦ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ.—*Χειρίσοφος καὶ Ξεν.*, ποῖον κέρασ διόκει ὁ α' καὶ ποῖον ὁ β'; βλ. ἐν σελ. 125.—*ὡς εἶδον αὐτούς*, δηλ. *γενομένους ἔξω τῆς φάλαγγος*.—*ἀντιπαραθέοντες*, ἵνα ἀποφύγωσι τὴν ὑπερφαλάγγησιν.—*οἱ κατὰ τὸ Ἄρκ. πελι.*, νοοῦνται οἱ *κατὰ μέσον* ταχθέντες.

§ 19—21.

Καὶ τὰπιτήδεια...=εχούσαις καὶ τὰπιτήδεια π.—*τὰ ἄλλα οὐδὲν=τῶν ἄλλων οὐδὲν* (δηλ. ἦν).—*ὅ,τι καὶ ἐθαύμασαν*, κατ' ἔννοιαν = ἄξιον καὶ τοῦ παραμικροῦ θαυμασμοῦ.—*τὰ δὲ σμήνη...=μόνον τὰ σμήνη* τῶν μελισσῶν...—*τῶν κηρίων...τῶν στρατιωτῶν*, ἢ α' γενκ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἔφαγον*, ἢ β' ἐκ τοῦ *ἔσοι κηρίον* δὲ=*κηρήθρα*, μελόπιττα.—*ἄφρων γίγνομαι=χάνω*. τὰς φρένας μου, τὸ λογικόν μου.—*ἤμουν*, παρατατκ. τοῦ ῥ. *ἐμῶ* (-έω)=*κάμνω* ἔμετον, ξερνώ.—*οἱ ἐδηδοκότες* (παρακμ. τοῦ ῥ. *ἐσθίω*)=*ἔσοι*: εἶχον φάγει.—*σφόδρα μεθύοντες (ἄνθρωποι)* =πολὺ (=στουπὶ) μεθυσμένοι ἄνθρωποι.—*ἔφκεσαν*, τοῦ ῥ. *ἔοικά (τινι)* =;—*οἱ δὲ πολὺ μαιν.* = *οἱ δὲ πολὺ ἐδηδοκότες*, *ἔφκεσαν (οἱ μὲν) μαινομένοις* (ἄνθρώποις).—*ἀποθνήσκουσι*, ποίαις ἐγκλ. ὀριστικῆς ἢ μετοχῆς: ἐκ τῶν ἐπομένων φαίνεται τοῦτο «...ἀπέθανε μὲν οὐδ' εἰς».—*οὕτω πολλοί* = τόσον πολλοί.—*ὡσπερ τροπῆς γενομένης* =σάν νὰ εἶχε γείνει ἡττά τις καὶ καταστροφή τοῦ στρατεύματος.—*ἦν* =ἐπεκράτει.—*πως* = περίπου.—*ἀναφρονῶ* =ἐπανέρχομαι εἰς τὰς φρένας μου.—*τρίτη δὲ καὶ τετάρτη* = κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν ἢ κατὰ τὴν τετάρτην.—*ὡσπερ ἐκ φαρμ.* =ὅπως ἐγείρεται τις μετὰ τὴν πόσιν φαρμάκου =σάν νὰ εἶχον πάρει προηγουμένως κανένα φάρμακον.

*Αναβάντες, ποῦ;—*τὰ μὲν ἄλλα*, τὰ ὅποια δηλ. εἶδον ἐνταῦθα.—*αὐτόθι*, δηλ. ποῦ;—*ἄφρονες ἐγίνοντο*, τὸ μέλι τοῦτο τὸ καὶ *μαινόμενον* λεγόμενον εἶναι τοιοῦτον, διότι αἱ

μέλισσαι ἀπολέγουσιν αὐτὸ ἐξ ἀνθέων ἐρεικοειδοῦς θάμνου, ὅστις καλεῖται: *Ῥοδόδενδρον* ἢ—κατ' ἄλλους—*Ἀζαλέα*· καὶ νῦν ἔτι—κατὰ τοὺς νεωτέρους περιηγητὰς—κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη πωλεῖται τὸ μέλι τὸ μὲν χρῶμα σκοτεινόν, τὴν δὲ γεῦσιν ὑπόπικρον, ὅπερ ὦμὸν ἐσθιόμενον ἐπιφέρει τὰ αὐτὰ συμπτώματα, οἷα τὰ παρὰ Ξεν. μνημονευόμενα. — *τὴν αὐτὴν ὥραν*, καθ' ἣν δηλ. εἶχον φάγει τὰς κηρήθρας.—*ἐκ φαρμακ.*, τὸ ὑπονοούμενον φάρμακον εἶναι ἢ καθάρσιόν τι ἰσχυρὸν ἢ ναρκωτικόν.

§ 22—24.

Οἰκουμένη πόλις = πολυάνθρωπος πόλις. — *ἐν, τῷ Εὐξ.*
Πόντῳ = παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. — *ὀρμῶμαι* = ξεκινῶ, ἔχω ὀρμητήριον. — *λήζομαι* = λεηλατῶ. — *ἀγορὰν παρέχω* =: πρὸλ. § 8. — *ξένια*, κτηρμ. = ὡς δῶρα φιλοξενίας. — *ἄλφιστα* = κριθόνον ἄλευρον. — *συνδιαπραίτομαι ὑπὲρ τινος* = διαπραγματεύομαι συγχρόνως ὑπὲρ τινος, μεσιτεύω ὅπως γείνη συνθήκη πρὸς ὄφελός τινος. — *οἱ πλησίον Κόλχοι* = οἱ γείτονές των Κόλχοι. — *μάλιστα* = πρὸ πάντων. — *ξένια*, καὶ ἐνταῦθα κτηρμ. =: — *καὶ παρ' ἐκ.* = καὶ παρ' ἐκείνων ἀκόμη. — *ἦλθον* = ἐκομίσθησαν.

ἦλθον, κατὰ τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου τοῦ 400 π. Χ. — *εἰς Τραπ.*, ἐνταῦθα νοεῖται οὐχὶ ἡ πόλις, ἀλλ' ἡ περιοχὴ καὶ τὰ περὶ τῆς Τραπ. πρὸλ. κατωτέρω: *ἐδέξαντο* (εἰς τὴν πόλιν). — *Ἑλληνίδα*, διότι ἡ Σινώπη, ἧς ἀποικία ἦτο ἡ Τραπεζοῦς, ἦτο ἀποικία τῶν Μιλησίων. — *ἐδέξαντο*, δηλ. εἰς τὴν πόλιν. — *ὕπερ τῶν Κόλχων*, οὓς ἐλήζοντο οἱ Ἕλλ.· κατὰ ταῦτα ποῖος ἔρος θὰ ὤριζετο ἐν τῇ συνθήκῃ, ἣν οἱ Τραπ. ἐνήργουν νὰ γείνη μεταξὺ Κόλχων καὶ Ἑλλ.; — *παρ' ἐκείνων*, τίνων; — *ἦλθον*, πρὸς τίνων;

§ 25—26.

τὴν θυσίαν παρασκευάζομαι = προετοιμάζω τὴν θυσίαν. — *εὐξάντο*, ὁ ἄορ. ἔχει ἐνταῦθα σημασίαν ὑπεροντλκ. — *εὐχομαι θυσίαν* = ὑπόσχομαι, τάζω θυσίαν. — *ἱκανοὶ* (μετ' ἀπρμφ.) = ἄρκετοί (ὥστε νὰ . . .). — *ἀποθύω σωτήρια (ἱερὰ)* = προσφέρω τὴν θυσίαν, ἣν ἔταξα, διὰ τὴν σωτηρίαν. — *ἀποθύω ἡγεμόσυνα (ἱερὰ)* = προσφέρω τὴν θυσίαν, ἣν ἔταξα, διὰ τὴν εὐτυχῆ καθο-

δήγησιν.—**ποιῶ ἀγῶνα**=διοργανώνω ἀγῶνα.—**γυμνικός**=ἀνήκων ἢ κατὰλληλος πρὸς σωματικὰς ἀσκήσεις· **γυμνικός ἀγῶν**=ἀγῶν εἰς τὴν πάλην καὶ εἰς ἄλλας σωματικὰς ἐπιδειξιότητας.—**εἶλοντο**, ἀόρ. τοῦ β. **αἰρουμαι**=ἐκλέγω.—**ἔφυγεν... οἴκοθεν**=ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος του.—**ἄκων**=χωρὶς νὰ θέλῃ, ἀκουσίως.—**κατακανών... πατάξας**, ἢ ἀ' μετχ. αἰτλγκ. ἢ β' τροπκ.—**κατακαίνω**=φρονεύω.—**πατάσσω**=κτυπῶ.—**δρόμος**=τόπος, ἐνθα γίνεται ὁ ἀγῶν τοῦ δρόμου=στάδιον.—**δρόμον ἐπιμεληθῆναι... προστατῆσαι**, τὰ ἀπρμφ.—καθαρῶς τελκ.—**ἔξαρτ.** ἐκ τοῦ **εἶλοντο**=ἵνα φροντίσῃ περὶ κατασκευῆς προχείρου σταδίου... ἔνθ...—**προστατῶ τοῦ ἀγῶνος**=εἶμαι ἐπιμελητῆς τοῦ ἀγῶνος.—**ἡγεῖσθαι (αὐτοῖς)**=νὰ ὀδηγῆ (αὐτούς).—**ὅπου τὸν δε. πεποιηκῶς εἶη**=ἐκεῖ, ὅπου εἶχε διαχαράξῃ (=έτοιμάσει) τὸ στάδιον.—**δείξας οὐπερ**=ἀφ' οὗ ἔδειξε τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἀκριβῶς...—**κάλλιστος τρέχειν**=καταλληλότατος εἰς τὸ νὰ τρέχῃ τις.—**ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὕτως**=ἐν τόσῃ ἀνωμάλῃ καὶ συνδένδρῃ τόπῳ.—**μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ κατ.**=(τόσῃ τὸ καλύτερον.) ὅστις πέσῃ, θὰ πονέσῃ κάπως περισσότερο (παρὰ ἑάν...;).

Εὔξαντο, οἱ Ἕλλ. μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Τισσαφέρους εὐρισκόμενοι ἐν μεγίστῃ στενοχωρίᾳ ὑπεσχέθησαν νὰ προσφέρωσι θυσίαν εἰς τὸν Δία καὶ εἰς ἄλλους θεούς, εὐθύς ὡς φθάσωσιν εἰς φιλικὴν χώραν (πρόβλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 9).—**τῷ Ἡρακλεῖ**, ὁ Ἡρακλῆς ἐθεωρεῖτο ὡς προστάτης τῶν ἐν ταῖς πορείαις ταλαιπωρουμένων.—**ἔφυγε**, ὁ διαπράξας ἀκούσιον φόνον ὄφειλε νὰ εἶναι μακρὰν τῆς πατρίδος, ἕως ὅτου συνδιαλλαχθῆ μετὰ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος· τοῦτο δ' ἐγένετο ἐκτίνοντος τοῦ φονεύτος.—**ξυήλη**, περὶ ταύτης βλ. ἐν σελ. 118.—**τὰ δέρματα**, δηλ. τῶν θυσιασθέντων ζῴων· ταῦτα παρέδωκαν εἰς τὸν Δρακόντιον, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς ἄθλα εἰς τοὺς νικητάς.—**δυνήσονται**, οἱ ἀγωνιζόμενοι.—**ἐν σκληρῷ καὶ...**, συνήθως ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἤσκούοντο οἱ νέοι ἐν τῇ πάλῃ, ἦτο ὀμαλός.

§ 27—28.

Ἀγωνίζομαι στάδιον... δόλιχον... πάλην κτλ.=ἀγωνίζομαι εἰς ἀπλοῦν δρόμον... εἰς μακρὸν δρόμον... εἰς τὴν πάλην κτλ.

—*τῶν αἰχμ. οἱ πλεῖστοι*—ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰχμαλώτων.—*καὶ καλὴ θέα...*—καὶ οὕτω ὠραῖον θέαμα...
—*καταβαίνω (εἰς τὸ στάδιον)*—λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας.—*ἄτε θεωμένων τῶν ἐταίρων*—ἐπειδὴ οἱ συστρατιωταὶ τῶν περὶ αὐτοὺς.—*πολλὴ φιλονικία γίνεται*—μεγάλῃ ἀμιλλᾷ ὑπάρχει.—*θέουσιν ἵπποι*—γίνεται ἵπποδρομία.—*ἔδει αὐτοὺς (δηλ. τοὺς ἵππους)...*—*ἀγειν* (δηλ. τοὺς ἵππεας)—ἔπρεπε νὰ ὀδηγῶσιν οἱ ἵππεις αὐτοὺς (δηλ. τοὺς ἵππους).—*κατὰ τοῦ προνοῦς ἐλάσαντας...*—*ὑποστρέψαντας* (δηλ. τοὺς ἵππεας)—ἄφ' οὗ οἱ (ἀγωνιζόμενοι) ἵππεις τρέξωσι μὲ τοὺς ἵππους τῶν εἰς τὸν κατήφορον στραφέντες...—*ἐν τῇ θαλάττῃ*—περὶ τὴν θάλασσαν.—*κάτω καλινδοῦμαι*—κυλλομαι εἰς τὸν κατήφορον.—*οἱ πολλοὶ*—οἱ περισσότεροι (ἐκ τῶν ἵππων).—*τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον*—ἡ λίαν ἀνωφερὴς θέσις.—*βάδην*—βήμα πρὸς βήμα.—*ἐνθα*—τότε.—*πολλὴ κραυγὴ καὶ γ...*—μεγάλα κραυγαὶ καὶ γέλωτες καὶ ξεφωνητὰ δυνατὰ πρὸς παρόρμησιν (τῶν διαγωνιζομένων) ἠκούοντο.

Στάδιον, ὁ δρόμος ἦτο τεσσάρων ἐδῶν ἀπλοῦς δρόμος ἢ *στάδιον*, *δίαυλος*, *δόλιχος* καὶ *δολίτης δρόμος*· κατὰ τὸν πρῶτον ὄφειλον οἱ διαγωνιζόμενοι νὰ διατρέξωσιν ἅπαξ τὸ στάδιον, τὸ ὅποιον εἶχε μῆκος 600 ποδῶν ἦτοι 186 μέτρων περίπου, εἰς τὸν *δίαυλον* δ' ἐπέστρεφον πάλιν εἰς τὸ μέρος, ἀφ' οὗ ὠρμήθησαν, ὥστε διήγυσον δύο στάδια· ὁ *δόλιχος* ἦτο μακρὸς δρόμος, ἐπτὰπλάσιος τοῦ σταδίου, καὶ ὁ τέταρτος δρόμος, ὁ *δολίτης*, συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ ἀγωνιζόμενοι ἔφερον ἀσπίδα, θώρακα, κράνος καὶ κνημίδας, ἀργότερον δὲ μόνον ἀσπίδα καὶ κράνος.—*τῶν αἰχμ. οἱ πλεῖστοι*, ἐπειδὴ πκίδες ἐλευθέρων δὲν ὑπῆρχον ἐν τῷ στρατῷ, ἐπετράπη νὰ διαγωνισθῶσι καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι παῖδες, ὅπερ ἐν Ἑλλάδι δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον.—*πυγμῆν*, οἱ πυγμαχοῦντες περιείλισσον τὰς χεῖρας δι' ἱμάντων ἐκ σκληροῦ δέρματος ἐχόντων μικροὺς τινὰς μεταλλίνοὺς ὄγκους, ἵνα τὰ πλήγματα αἰσθητότερα γίνωνται.—*πραγκράτιον*, τοῦτο ἦτο συνδυασμὸς δύο ἀγῶνων, πάλης καὶ πυγμῆς· κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον αἱ χεῖρες δὲν περιείλισσοντο δι' ἱμάντων.—*ἕτεροι*, δηλ. *ἠγωνίζοντο*.—*κατέβησαν*, δηλ. εἰς τὸν τόπον, τὸν ὠρισμένον διὰ τοὺς ἀγῶνας (ὅστις ἔκειτο χαμηλότερον ὡς πρὸς τοὺς θεατάς), ἵνα ἀγω-

πισθῶσιν.—*πρὸς τὸν βομών*, ἐφ' οὗ ἐγένοντο αἱ ἀνωτέρω (§ 25) μνημονευθεῖσαι θυσίαι· ὁ βομὸς χρησιμεύει ἐνταῦθα ὡς ἀφειρηγία (=βαλβίς) καὶ ὡς τέρμα τῶν ἀγωνιζομένων ἱππέων ὡς *καμπτήρ*—σημεῖον δηλ. περὶ ὃ ἐστράφησαν οἱ ἱππεῖς, ἵνα ἐπανέλθωσιν—ἐχρησίμωσε ποῖος τόπος;

BIBLION ΠΕΜΠΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1.

Δη—λοιπόν.—*ἀνάβασις*=; (IV, 1, § 1).—*μέχρι ἐπὶ θ. τὴν ἐν τῷ Εὐξ. Π.*=μέχρι τῆς θαλάσσης τῆς ἀνηκούστης εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντου—μέχρι τῆς θαλάσσης τοῦ Εὐξείνου Πόντου.—*ὡς πῶς*.—*ἀπέθυσαν, ἃ εὐξ. σωτ. θύσειν*=*ἀπέθυσαν σωτήρια* (δηλ. *ιερά*), *ἃ εὐξ. θύσειν*.—*ἀποθύω σωτήρια*=ἐκπληρῶ τὰς ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ θυσίας.—*εὐξάντο, ὁ ἀόρ.* ἐνταῦθα ἔχει σημασίαν ὑπερσπλκ.—*εὐχομαι* (μετ' ἀπρμφ.)=ὑπόσχομαι, τάξω (νά...).—*ἐνθα πρῶτον...ἀφίκοιντο*=εὐθὺς ὡς (κυρίως=ἐκεῖ ὅπου πρῶτον) ἤθελον φθάσει.—*λόγος*=; (IV, 1, § 1).

Ὡς ἀπέθυσαν, ἃ..., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. IV, κεφ. 8, § 25.—*ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ*, δηλ. ἐν τοῖς προηγουμένοις βιβλίοις (I-IV).

§ 2-4.

Ἐκ τούτου=μετὰ ταῦτα.—*ἐβουλεύοντο*=ἤρχισαν νὰ σκέπτονται.—*ἐγὼ τοίνυν*=(ζητεῖται τί πρέπει νὰ πράξωμεν περὶ τῆς λοιπῆς πορείας) ἢ ἐγὼ λοιπόν.—*ἀπείρηκα*, πρkm. τοῦ β. ἀπαγορεύω=κουράζομαι.—*συσκευαζόμενος καὶ β. καὶ...*, αἱ μετχ. κατγρμτκ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ἀπείρηκα καὶ ἀναλυόμεναι διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποκτ.—*συσκευάζομαι*=έτοιμάζω τὰς ἀποσκευάς μου.—*ἐν τάξει ἐρχομαι*=πορεύομαι ἐν (στρατιωτικῇ) παρατάξει.—*φυλακὰς φυλάττω*=φρουρῶ.—*πανσάμενος...*

τῶν πόνων=ἐπὶ (ἢ φ' οὐ) παύσωμαι . . . τῶν πόνων· τὸ δὲ παύωμαι τῶν πόνων=ἀπαλλάττομαι (ἤσυχάζω) ἀπὸ τῶν κόπων.—θάλατταν ἔχω=εὐρίσκομαι πλησίον θαλάσσης, ἔχω ἐνώπιόν μου θάλασσαν.—πλέω=ταξιδεύω διὰ θαλάσσης.—τὸ λοιπὸν=τὸν ἐπίλοιπον χρόνον.—ἐκταθεὶς=ἐξηπλωμένος (ἐπὶ πλοίου) καὶ κοιμώμενος.—ἀναθορυβῶ=μετὰ θορύβου ἐπιδοκίμῶ.—ὡς (μετ' εὐκτ.)=ὅτι (μεθ' ὀριστ.).—εὖ λέγω=ὀρθῶς ὁμιλῶ.—ὁ παριὼν (τοῦ ῥ. παρέρχομαι)=ὁ παρουσιαζόμενος (ἐνώπιόν τινος) ὅπως ὁμιλήσῃ.—ναυαρχῶν δὲ καὶ τυγχ. =τυγχάνει δὲ καὶ ναυαρχῶν=κατὰ τύχην δὲ εἶναι (ὄχι μόνον φίλος μου, ἀλλὰ) καὶ ναύαρχος.—ἂν ἐλθεῖν=ὅτι ἤθελον ἐπανελθεῖν.—τὰ ἡμᾶς ἄξοντα=τὰ ὅποια δύνανται νὰ φέρωσιν ἡμᾶς.—ἔστ' ἂν . . . ἔλθω=ἕως ἔτου ἐπανελθῶ.—ἤξω=θὰ ἐπανελθῶ.—ἦσθησαν, παθηκ. ἄορ. τοῦ ῥ. ἤδομαι=εὐχαριστοῦμαι.—πλεῖν=ἀποπλεῖν.

Ἐκ τούτου, δηλ. μετὰ τὴν θυσίαν καὶ τοὺς ἀγῶνας, οὓς ἐτέλεσαν οἱ Ἕλληγες ἐν Τραπεζοῦντι (πρὸλ. βιβλ. IV, κεφ. 8, § 25-28).—συνελθόντες, τίνες;—ἀνέστη, οἱ ὁμιλοῦντες ἐν τῇ συνελεύσει ἀνίσταντο, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ παρευρισκόμενοι ἐκάθηντο.—τούτων τῶν πόνων, δηλ. ποίων;—ὡσπερ Ὀδυσσεύς, ὅστις—ὡς γνωστὸν—πολλὰ ταλαιπωρηθεὶς ἐπανεῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Ἰθάκην ἐπὶ πλοίου τῶν Φαιάκων κοιμώμενος.—ναυαρχῶν, δηλ. τοῦ ἐν Βυζαντίῳ ναυλοχοῦντος σπαρτιατικοῦ στόλου· ἐν Σπάρτῃ ἐξελέγετο κατ' ἔτος εἰς ναύαρχος, ὅστις ἤγειτο τοῦ στόλου τῶν Λακεδ.—πέμψητε, πρὸς αὐτόν, δηλ. τὸν Ἀναξίβιον.—τριήρεις—πλοῖα, αἱ μὲν τριήρεις ἦσαν πολεμικὰ πλοῖα ἔχοντα τρεῖς σειρὰς κωπῶν ἐκατέρωθεν, τὴν μίαν ἀνωθεν τῆς ἄλλης (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VI), τὰ δὲ πλοῖα ἦσαν μεταγωγικά· αἱ τριήρεις, τὰς ὁποίας μὲ τὰ πλοῖα θὰ ἐζήτει ὁ Χειρίσ. παρὰ τοῦ Ἀναξ., ἐχρειάζοντο πρὸς ἀσφάλειαν.—τὰ ἡμᾶς ἄξοντα, τοῦ;—αὐτόν, δηλ. τὸν Χειρίσοφον.

§ 5—7.

Ἐπὶ πλοῖα=διὰ πλοῖα=ἕνα φέρη πλοῖα.—στέλλομαι=ἔτοιμάζομαι· πρὸς ἀναχώρησιν, ἀναχωρῶ.—καιρὸς εἶναι ποιεῖν=ὅτι πρέπει νὰ πράττωμεν.—ἐν τῇ μονῇ=κατὰ τὴν (ἐνταυθα) διαμο-

νήν μας.—τὰ ἐπιτήδεια=τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα.—ἀγορὰ ἔστιν ἰκανή=τὰ πρὸς ἀγορὰν (παρεχόμενα) τρόφιμα εἶναι ἀρκετά.—οὔτε οὔτου ὠνησόμεθα εὐπορία (δηλ. ἔστι) =οὔτε εὐπορία ἔστι τούτου, οὔτου ὠνησ.—οὔτε ὑπάρχει εὐπορία τούτου, μετὸ ὅποιον (=χρημάτων, μετὰ τὰ ὅποια) ν' ἀγοράσωμεν=οὔτε ἔχομεν ἀφθονα χρήματα, μετὰ τὰ ὅποια ν' ἀγοράσωμεν.—εἰ μὴ=ἐκτός.—πολεμία, δηλ. ἔστι· τὸ αὐτὸ ῥ. νοητέον καὶ εἰς τὸ κίνδυνος.—ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια=διὰ τὰ τρόφιμα, πρὸς προμήθειαν τῶν τροφίμων.—ἀλλὰ=(ἔθεν δὲν πρέπει ἀμελῶς καὶ ἀπροφυλάκτως νὰ πορευώμεθα) ἀλλὰ τοῦναντίον.—μοι δοκεῖ . . . λαμβάνειν = ἡ γνώμη μου εἶναι· νὰ λαμβάνωμεν.—ἄλλως=ἀσκόπως.—πλανῶμαι=περιπλανῶμαι, περιφέρομαι.—ὡς=ἵνα.—ἡμᾶς δὲ τ. ἐπιμ., ἐκ τοῦ δοκεῖ=ἡμεῖς δὲ (δηλ. οἱ στρατηγοὶ) νὰ φροντίζωμεν διὰ ταῦτα (=διὰ πᾶν ὅ,τι χρειάζεται πρὸς ἐκτέλεισιν τούτων).

Ἀναμενοῦμεν, τίνα; — ἐκ τῆς πολεμίας, δηλ. χώρας. — ὠνησόμεθα, τί; — προνομαί, αὐταὶ ἦσαν ἐκδρομικὴ συντεταγμένου στρατοῦ εἰς χώραν ἐχθρικήν πρὸς συλλογὴν τροφῶν ἔθεν ἐκστρατεία τακτική, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μονομερεῖς λεηλασίας.—τούτων, τίνων;

§ 8.

Ἐπὶ λείαν = διὰ λείαν.—γὰρ = βεβαίως.—ἐκπορευομαι = ἐξέρχομαι.—βέλτιστον=ὠφελιμώτατον.—τὸν μέλλοντα ἐξιέναι, ὑποκμ. τοῦ εἰπεῖν=ὁ μέλλον νὰ ἐξέλθῃ (εἰς λείαν) νὰ ἀνακοινώσῃ (τοῦτο) εἰς ἡμᾶς.—ὅποι, δηλ. μέλλει ἐξιέναι=εἰς ποῖον μέρος μέλλει νὰ ἐξέλθῃ.—συμπαρασκευάζω = ὁμοῦ παρασκευάζω.—ἐάν τι δέη (δηλ. συμπαρασκευάζειν)=ὅ,τι χρειάζεται.—κἂν... ἢ... εἰδῶμεν=καὶ (ἵνα) ἐάν... καιρὸς... ἢ... εἰδῶμεν.—καιρὸς=ἀνάγκη.—ὅποι δεήσει β.=εἰς ποῖον μέρος θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ στέλλωμεν βοήθειαν.—καὶ ἐάν τις... ἐγχειρῆ ποι, συμβουλευόμεν=καὶ ἵνα, ἐάν τις... ἐπιχειρῆ νὰ κινήθῃ κατὰ τίνος, συμβουλευόμεν (αὐτόν).—ἀπειρότερος=κάπως ἄπειρος.—ἐφ' οὗς ἂν ἴωσι=τούτων, ἐφ' οὗς ἂν ἴωσι=τούτων, καθ' ὧν ἐκάστοτε ἐπέρχονται· τὸ ῥ. (ἴωσι) κατὰ πληθυντικόν, διότι τὸ τίς, εἰς ὃ ἀναφέρεται, εἶναι περιληπτικόν.

Συμπαρασκευάζωμεν, μετὰ τίνων;

§ 9—11.

Ἐννοῶ τι = σκέπτομαι τι. — **σχολή** (δηλ. ἔστι) τοῖς πολεμίοις = οἱ πολέμιοι ἔχουσι καιρόν. — **λήξεσθαι**, δηλ. ἡμᾶς. — **λήξομαι τινα** = κάμνω ληστρικός ἐπιδρομὰς κατὰ τινος. — **ὑπερκάθημα τινος** = εἶμαι ἐστρατοπεδευμένος ὑπεράνω τινός. — **φυλακαὶ** = φρουραὶ — **κατὰ μέρος** = κατὰ σειράν, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον. — **σκοπῶ** = παρατηρῶ. — **ἦτιον ἂν δύναιντο** = δυσκολώτερον θὰ ἠδύναντο. — **θηρᾶν**, ἐνταῦθα = **λήξεσθαι**. — **ἔτι τοίνυν . . .** = ἀλλ' ἀκόμη καί. . . — **τάδε ὁρᾶτε** = εἰς τὰ ἐξῆς προσέχετε. — **ἐπίσταμαι** = γνωρίζω. — **οὐδὲν ἂν ἔδει (= τούτων, ἅ) μέλλω λέγειν** = οὐδεμία ἀνάγκη θὰ ἦτο τούτων, τὰ ὅποια μέλλω νὰ λέγω = θὰ ἦσαν περιττὰ ὅσα μέλλω νὰ λέγω. — **ἦν γὰρ ἔλθῃ**, ὑποκμ. : **Χειρισόφος**. — **ὑπαρχόντων (πλοίων) ἐνθάδε** = ἐπειδὴ θὰ ὑπάρχωσι πλοῖα (καί) ἐδῶ. — **ἐν ἀφθονωτέροις (πλοίοις) πλευσόμεθα** = θὰ πλευσωμεν ἔχοντες ἀφθονώτερα (πλοῖα). — **παραπλέω** = πλέω παρὰ τὴν παραλίαν. — **μακρὰ πλοῖα**, ἀντικμ. τοῦ **αἰτησάμενοι**. — **κατάγω πλοῖα** = συλλαμβάνω πλοῖα καὶ φέρω αὐτὰ εἰς τὸν λιμένα. — **παραλύομαι τὸ πηδάλιον** = ἀφαιρῶ τὸ πηδάλιον (= τὸ τιμόνι). — **ἱκανός** = ἀρκετός. — **ἕως ἂν . . .** = ἔστ' ἂν . . . (§ 3). — **τὰ ἄξοντα** = ; πρὸλ. § 4. — **οὐκ ἂν ἀπορησάμεν** = δὲν θὰ εὐρισκόμεθα εἰς ἔλλειψιν = θὰ εἶχομεν. — **κομιδῆς, οἶας . . .** = **τοιαύτης κομιδῆς, οἶας . . .** — **κομιδῆ**, κυρίως = μεταφορά, ἐνταῦθα = μέσον πρὸς μεταφορὰν. — **δέομαι τινος** = χρειάζομαι τι.

Σχολή τοῖς π., διότι ἡμεῖς εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ παραμένωμεν ἐνταῦθα ἐπὶ μακρόν. — **σὺ παρασκευάζειν**, δηλ. μετὰ τοῦ Χειρισόφου. — **αὐτόθεν**, πόθεν; — **ἔχων**, τί; — **πλοῖα**, ποῖα ἔκαλοῦντο; βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 132. — **μακρὰ πλοῖα**, ταῦτα ἦσαν πολεμικὰ πλοῖα ἐν γένει ἄνευ προσδιορισμοῦ τῶν ἐκατέρωθε σειρῶν τῶν κωπῶν· εἰδικώτερον ποῖα πολεμικὰ πλοῖα ἔκαλοῦντο **τριήρεις**; — **αὐτά**, δηλ. **τὰ παραπλέοντα πλοῖα**, ὧν ἡ σύλληψις ἤθελε γελνεῖ τῇ βοηθείᾳ τῶν **μακρῶν πλοίων** τῶν Τραπεζουντίων. — **τὰ πηδάλια**, τὸ **πηδάλιον** ἦτο εἶδος κώπης κινουμένης διὰ λαβῆς· ἕκαστον πλοῖον εἶχεν ἀνά ἐν πηδάλιον ἐκατέρωθεν τῆς πρύμνης, ἅπερ ἐστρέφοντο ὑφ' ἐνός ἀνδρός (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII).

— τὰ πηδ. παραλυόμενοι, πρὸς τίνα σκοπόν; — κομιδῆς, οἷας δ., δηλ. πλειῶν.

§ 12--13.

Εἰ εἰκὸς (δηλ. ἔστι) = ἂν δὲν εἶναι δίκαιον. — *τρέφω* = διατρέφω, διατηρῶ. — *ἀπὸ κοινοῦ* = κοινῇ δαπάνῃ. — *οὓς ἂν καταγάγωμεν* = ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὰ πλοῖα θὰ ὀδηγήσωμεν εἰς τὸν λιμένα. — *ὅσον ἂν χρόνον...* = ἕως ἂν... — *συντίθεμαι ναῦλον* = συμφωνῶ περὶ τοῦ ναύλου. — *καὶ ὠφελ.*, ὁ καὶ = ὁμοίως, ὡσαύτως. — *δοκεῖ μοι* κτλ., ἢ σύνταξις: *δοκεῖ μοι ἐντείλασθαι ταῖς παρὰ θ. οἰκούσαις πόλεσιν ὁδοποιεῖν τὰς ὁδοὺς.* — *δοκεῖ μοι* (μετ' ἀπρμφ.) = μοὶ φαίνεται καλὸν (νά...), — *ἐντέλλομαι τινι* (μετ' ἀπρμφ.) = δικτάτω τινὰ (νά...), — *αἱ παρὰ θ. οἰκούσαι* (= *οἰκούμεναι*) *πόλεις* = αἱ πικραλλάσσαι πόλεις. — *ὁδοποιῶ τὰς ὁδοὺς* = κάμνω διαβατὰς τὰς ὁδοὺς. — *ἄς ἀκούομεν εἶναι* = περὶ τῶν ὁποίων ἀκούομεν ἐκ φήμης ὅτι εἶναι. — *δύσπορος* = δυσδιάδατος. — *ἦν ἄρα* (= ἂν τυχόν)... *πλοῖα*, αἱ προτάσεις αὗται κατὰ τὴν μετάφρασιν ἄς προτυχθῶσι τῆς κυρίας προτάσεως: *δοκεῖ μοι* κτλ. — *ἡμῖν*, δοτκ. χαριστική. — *ἐκπεραίνεται τι* = κατορθοῦται τι, λαμβάνει τι αἰσίαν ἔκδοσιν. — *διὰ τὸ φοβεῖσθαι* = διότι φοβοῦνται.

Ἀπὸ κοινοῦ, βλ. ἐν σελ. 121. — *ὠφελούντες*, δηλ. ἡμᾶς πῶς; — *ὠφελῶνται*, πῶς; — *καὶ ταῦτα*, ὅσα δηλ. σὰς ἀνέφερα ὡς πρὸς τὴν παρασκευὴν αὐτόθεν πλοίων μεταγωγικῶν. — *διὰ τὸ φοβεῖσθαι*, μήπως δηλ. τιμωρηθῶσιν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ἂν δὲν ὑπκκούσωσιν εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ.

§ 14-17.

Ἐνταῦθα = τότε. — *ἀνέκραγον*, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. *ἀνακράζω* = κραυγάζω. — *ὡς* (μετ' εὐκτκ.) = ὅτι (μεθ' ὀριστκ.). — *ἀφροσύνη* = ἀνοησία. — *οὐδὲν ἐπιψηφίζω* = δὲν θέτω εἰς ψηφοφορίαν τὴν πρότασιν. — *ἐκῶν ὁδοποιῶ* = ἐκουσίως διορθῶν τὰς ὁδοὺς. — *ἀπαλλάξονται*, ὑποκμ.: οἱ Ἕλληνες. — *ἀπαλλάττομαι*, ἐνταῦθα ἀμετβ. = ἀνκχωρῶ. — *ἡ ἐπέστησαν* = τῆς ὁποίας πλοιοαρχὸν διώρισαν τὸ πλοῖον. — *ἡ ἐπεστάθη*. — *ἀποδρὰς ὄχρειο* =

ἀπέδρα.—**δίκαία πάσχω**=λαμβάνω δικαίαν τιμωρίαν=δικαίως τιμωροῦμαι.—**πολυπραγμονῶ τι**=ἀναμιγνύομαι ἀτόπως καὶ ἄνευ ἀνάγκης εἰς τινα ὑπόθεσιν.—**ἀπέθανεν ὑπὸ...**, διατὶ τὸ β. λαμβάνει τὴν πρόθεσιν;—**ὅποσα λαμβάνοι πλοῖα**=ὅσα πλοῖα συνελάμβανε.—**τὰ ἀγώγιμα ἐξαιροῦμαι**=τὰ φορτία ἐξάγω (ἐκ τῶν πλοίων εἰς τὴν ξηράν).—**ἦγον... καθίστασαν... ἐχρήσαντο**, τοῦ ἀ' ὡς ὑποκμ. εἶναι **τὰ πλοῖα**, τῶν δὲ δύο ἄλλων ποῖον τὸ ὑποκμ.:—**ὅπως σῶα εἶη**=ἵνα ἀσφαλῶς φυλάσσωνται.—**εἰς παραγωγὴν**=πρὸς πλοῦν ἀνά τὴν παραλίαν (ἵνα λήξωνται).—**ἐπὶ λείαν**;; πρβλ. § 8.—**χαλεπὸς**=δυσπρόσιτος, ὀχυρὸς.

Ὁ δέ, δηλ. ὁ Ξενοφῶν. — **ἐπεγήφισεν οὐδέν**, τὸ δικαίωμα τοῦ **ἐπιψηφίζειν** ἐν ταῖς στρατείαις εἶχεν ὁ στρατηγός, πολλῶν δὲ τοιούτων ὑπαρχόντων ὁ ἐκάστοτε ἀγορευῶν καὶ προτείνων, ὡς ἐνταῦθα ὁ Ξεν.—**τὰς δὲ πόλεις**, δηλ. **τὰς παρὰ θάλατταν οἰκώσας** (§ 13).—**πεντηκόντορον (ναῦν)**, αὕτη ἦτο πλοῖον μὲ 50 κώπας, ἀνά 25 ἐκατέρωθεν βλ. εἰκ. ἐν σελ. V.—**περλοικον**, οἱ κάτοικοι τῆς Λακωνικῆς ἦσαν **εἰλωτες, περιόικοι. Σπαριᾶται** οἱ περιόικοι κατοικοῦντες τὴν ἐκτὸς τῆς Σπάρτης χώραν τῆς Λακωνικῆς ἦσαν μὲν ὑπήκοοι τῶν Σπαρτ., διετήρουν ὅμως τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ὡς ὑποταχθέντες ἐκουσίως εἰς τοὺς Σπαρτ.—**τὴν ναῦν**, ποῖαν **ναῦν** ἐννοεῖ;—**ἐλαβον**, παρὰ τίνων;—**τριακόντορον (ναῦν)**, αὕτη ἦτο πλοῖον μὲ 30 κώπας, ἀνά 15 ἐκατέρωθεν.—**ἐπὶ τὸ στρατόπεδον**, δηλ. εἰς τὸν λιμένα τῆς Τραπεζοῦντος, ἐνθα ἦτο τὸ στρατόπεδον.—**εἰς παραγωγὴν**, κατὰ τὰ ἐν § 10 καὶ 11 ἀποφασισθέντα. —**ἐλάμβανον**, δηλ. λείαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—3.

Ἦν (μετ' ἀπρμφ.) **ἔτι** = ἦτο δυνατόν πλέον (νά...). — **ἀπιτέον εἶναι**=ἔτι πρέπει νὰ ἀπέλθωσιν. — **οἱ ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη**=οἱ ὑπερβάντες τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.—**τῶν σκευῶν**, γενκ. διακριτκ. τοῦ «ὄσα». — **τούτων**, ἀντικμ. τοῦ

ἐπιμελεῖσθαι. — **ἐπιμελοῦμαι τιος** = φροντίζω περί τιος. — **ὠδοποιημένη ἦν** = ἦτο διωρθωμένη (πρὸς εὐκολον πορείαν). — **ἀφικνοῦμαι τριταῖος εἰς . . .** = φθάνω τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ εἰς . . . — **ἄποικος (πόλις)** = ἀποικία. — **ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις . . . καὶ ἀριθμὸς** = ἐπιθεώρησις καὶ ἀπαρίθμησις τοῦ στρατοῦ ὀπλισμένου (= μὲ τὰ ὅπλα του). — **ἐγένοντο** = εὐρέθησαν. — **καὶ εἴ τις νόσῳ** (δηλ. ἀπώλετο), κατ' ἔννοιαν = καὶ τινες ἐξ ἀσθενείας.

Χειρ. ἦεν, μετὰ τῶν προσδοκωμένων πλοίων· περί τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 1, § 4 καὶ ἐξ. — **λαμβάνειν**, δηλ. σὺν προνομαῖς (κεφ. 1, § 7). — **ἀπιτέον**, δηλ. ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος. — **εἰς μὲν τὰ πλοῖα**, τὰ εἰς τὸν λιμένα τῆς Τραπεζοῦντος ὀδηγηθέντα διὰ τῆς βίας (κεφ. 1, § 16). — **παῖδες καὶ γυν.**, δηλ. αἰχμαλώτους. — **εἰσβιβάσαντες**, τοῦ; — **τούτων**, δηλ. τῶν εἰς τὰ πλοῖα ἐπιβιβάσθέντων ἀσθενῶν, κλιδῶν κλπ. — **πορευόμενοι**, πεζῇ ἢ κατὰ θάλασσαν; — **ἔμειναν**, ἀναμένοντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Χειρ. — **ἐξέτασις ἐγίνετο**, ὑπὸ τίνων; πρὸς τίνα δὲ σκοπὸν ἐγένετο ἐνταῦθα ἢ ἐπιθεώρησις τοῦ στρατοῦ; — **σὺν τοῖς ὅπλοις**, διότι καὶ ταῦτα ἔπρεπε νὰ ἐπιθεωρηθῶσι· ἐπιθεωρήσεις ἐγίνοντο συνήθως καὶ **ἄνευ τῶν ὅπλων**. — **ὄκτακ. καὶ ἐξ.**, πόσοι ἦσαν κατ' ἀρχὰς οἱ μετὰ τοῦ Κύρου ἐκστρατεύσαντες μισθοφόροι? Ἑλλ.; πρὸλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 9.

§ 4—6.

Ἐνταῦθα, τοπκ. — **καὶ** = προσέτι. — **διαλαμβάνω** = διαμοιράζομαι. — **τὸ ἀργύριον γενόμενον** = τὰ προελθόντα χρήματα. — **ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων** (οὐδ.) = ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν αἰχμαλώτων. — **ἡ δεκάτη** (δηλ. μερίς) = τὸ δέκατον μέρος. — **ἐξαιρῶ τι τι** = ἀποχωρίζω (ἐκ τῶν λαφύρων) τι διὰ τίνα. — **τὸ μέρος ἕκαστος** (δηλ. λαβῶν) = λαβῶν ἕκαστος τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος. — **φυλάττειν**, καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ. = ἵνα φυλάττῃ (αὐτό). — **τοῖς θεοῖς** = διὰ τοὺς δύο τούτους θεοὺς. — **τὸ τοῦ Ἀπόλλ.** (δηλ. μέρος) **ἀνάθημα ποιοῦμαι** = τὸ ὀρισμένον διὰ τὸν Ἀπόλλ. μέρος διατάττω νὰ μετατραπῇ εἰς ἀφιέρωμά· κατ' ἔννοιαν· διατάττω νὰ κατασκευασθῇ ἐκ τοῦ ὀρισμένου διὰ τὸν Ἀπόλλ. χρηματικοῦ μέρους ἀφιέρωμά τι. — **ἀνατίθημι** = ἀφιερώνω. — **ἀποθνήσκει** = φονεύεται, θανατοῦται. — **ξένος** = φίλος. — **τὸ τῆς Ἀρι. τῆς Ἐφ.**

(δηλ. μέρος) = τὸ ὄρισμένον διὰ τὴν Ἐφεσίαν Ἀρτέμιδα μέρος. — *ἀπέρχομαι τὴν εἰς Β. ὄδον* = πορεύομαι εἰς Βοιωτίαν. — *νεωκόρος* = φύλαξ ναοῦ καὶ ἐπιμελητής. — *ὄτι* = διότι. — *κινδυνεύσω ... ἵεναι* = ὅτι πορεύεται πρὸς κίνδυνον. — *ἐπέσειλεν*, ἄορ. τοῦ ῥ. *ἐπιστέλλω* = παραγγέλλω. — *ἦν δέ τι πάθη* = εἴαν δὲ ἀποθάνῃ. — *ἀναθεῖναι ποιησάμενον* (δηλ. *ἀνάθημα*) = ἀφ' οὗ διατάξη νὰ κατασκευασθῇ (ἐκ τούτου τοῦ διὰ τὴν Ἀρτ. ὄρισμένου χρηματικοῦ μέρους) ἀφιέρωμά τι· ν' ἀφιέρωσῃ αὐτό· κατ' ἔννοιαν = νὰ διατάξη νὰ κατασκευασθῇ ἀφιέρωμά τι. — *ὄτι οἴοιτο* = περὶ τοῦ ὁποίου ἐνόμιζεν οὕτως. — *χαρίζομαι τινι* = εὐχαριστῶ τινα, εἶμαι ἀρεστός εἰς τινα.

Ἐνταῦθα, ποῦ; — *ἀπὸ τῶν σίχμ.*, νοοῦνται ἄνθρωποι, ζῆα, σκεύη κ. ἄ. — *τὴν δεκάτην*, οἱ ἀρχαῖοι ἐκ τῶν ἐν πολέμῳ λαφύρων ἀπεχώριζον τὸ δέκατον καὶ προσέφερον εἰς τοὺς θεοὺς εἴτε εἰς χρήματα εἴτε — συνηθέστερον — εἰς τεχνούργημα τι. — *τῷ Ἀπόλλ.*, δηλ. τῷ ἐν Δελφοῖς. — *τῷ Ἀπόλλ... τῇ Ἀρτ.*, οἱ θεοὶ οὗτοι ἐθεορῶντο σωτήρες τῆς υγείας καὶ ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. — *τοῖς θεοῖς*, δηλ. τῷ Ἀπόλλ. καὶ τῇ Ἀρτ. — *Νέων*, ὡς ὑποστράτηγος καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀπόντος (ποῦ;) Χερεισόφου. — *ἔλαβε*, τί; — *ἀνατίθῃσι*, πιθανώτατα εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κορωνεῖα μάχην (394) ἐλθὼν ὁ ἴδιος εἰς Δελφοὺς μετὰ τοῦ Ἀγῆσ., ἔστις καὶ αὐτὸς ἀφιέρωνει εἰς τὸν θεὸν τὴν δεκάτην τῶν ἐξ Ἀσίας λαφύρων. — *τὸν ἐν Δελφοῖς* . . . , ὁ ἐν Δελφοῖς *θησαυρὸς* τῶν Ἀθην. ἦτο ἴδρυμά τι πρὸς φύλαξιν τῶν ἀφιερωμάτων τῶν προσφερομένων εἰς Δελφοὺς ἐξ Ἀθηνῶν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. III)· τοιοῦτους *θησαυροὺς* εἶχον καὶ ἄλλαι πόλεις (ὡς αἱ Θῆβαι, ἡ Σικυών, ἡ Κνίδος κ. ἄ.) διὰ τὰ ἀφιερώματά των μάλιστα ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Δελφοῖς. — *ἐπέγραψε*, τὸ *ἀνάθημα* ἔφερε πολλάκις ἐπιγραφὴν τοῦ ἀναθέσαντος καὶ τῆς ἀφορμῆς, ἐξ ἧς ἐγένετο ἡ ἀνάθεσις. — *ὃς σὺν Κλ. ἀπέθανε*, ὑπὸ τίνος; πρὸβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 31 κ. ἐξ. — *ὅτ' ἀπῆει σὺν Ἀγ...*, τῷ 394' περὶ τοῦ πράγμ. βλ. εἰσχγ. ἐν σελ. 72. — *καταλείπει*, ἐν Ἐφέσῳ.

§ 7—8.

Ἐπεὶ ἔφευγεν ὁ Ξεν. κατοικ. ἤδη αὐτοῦ . . . = *ἐπεὶ ἔφευγεν ὁ Ξεν. καὶ κατῴκει ἤδη αὐτός.* — *φεύγω* = εἶμαι ἐξέ-

ριστος.—**θεωρήσων**, μετχ. τελκ.—**θεωρῶ**=εἶμαι **θεωρῶς** εἰς ἀγῶνας=**πικρευίσκομαι** εἰς ἀγῶνας.—**ἀποδίδωμι**=δίδω ὀπίσω· τὸ ἀντίθετον **ἀπολαμβάνω**=λαμβάνω ὀπίσω.—**παρακαταθήκη** =τὸ ἐμπιστευθὲν χρήμα.—**χωρίον**=κτῆμα, ἔπαυλις.—**ὠνοῦμαι τι** **τινι**=ἀγοράζω τι διὰ τινα.—**ἀνεῖλεν**, ἀόρ. τοῦ ῥ. **ἀναιρῶ**=χρησιμοδοτῶ.—**καί... δὲ**=καὶ προσέτι.—**νεῶς**=ναός.—**κόγχαι** =κογχύλια.—**πάντων, ὅποσα... θηρία**=**πάντων τῶν θηρίων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα**.—**ἀγρεύω**=συλλαμβάνω ἐν θήρᾳ, θηρεύω· **ἀγρευόμενα θηρία**=ἀγρεύσιμα θηρία.

"**Ἐφευγεν ὁ Ξεν.**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 72.—**κατοικοῦντος ἐν Σκιλλ.**, ἀπὸ τοῦ 393· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 72.—**ἀφικνεῖται**, τῇ 384· ἐπομένως μετὰ πόσα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Ξεν. ἐν Σκιλλ. :—**θεωρήσων**, πόλους ἀγῶνας; **θεωροὶ** δ' ἐκαλοῦντο οἱ πεμπόμενοι, ἵνα ἐπερωτήσωσι μαντεῖα ἢ ἐπιδώσωσιν ἀναθήματα ἢ τελέσωσι θυσίας ἢ καὶ νὰ παρκασιῶσιν ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς πολιτείας εἰς τελετήν, ἀγῶνας κ. τ. τ.—**λαβῶν**, δηλ. **τὴν παρακαταθήκην**.—**τῇ θεῷ**, ποίαν θεᾶν ἔννοει;—**ἀνεῖλεν**, δηλ. **ὠνεῖσθαι** τὸν χρησμὸν ὁ θεὸς ἔδωκεν ἐκ τοῦ ἀναθυμίωντος χάσματος καὶ διὰ τοῦ στόματος τῆς Πυθίας.—**ὁ θεός**, ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλων.—**τὸν τῆς Ἄρτ. νεῶν**, οὗτος ἦτο ὀνομαστός θεωρούμενος ὡς ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου· τὸν νεῶν αὐτὸν ἐπυρπόλησεν ὁ Ἡρόστρατος κατὰ τὴν νύκτα, καθ' ἣν ἐγεννήατο ὁ Μ. Ἀλέξανδρος (τῇ 356 π. X.).

§ 9—10.

'**Ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου**=μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα.—**τὸ λοιπὸν ἀεὶ**=ἐν τῇ μέλλοντι πάντοτε.—**δεκατεύω τι**=λαμβάνω τὸ δέκατὸν τινος.—**τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα**=οἱ ὄρμηαι καρποὶ οἱ παραγόμενοι ἐν ταῖς ἀρμοδίαις ἐποχαῖς τοῦ ἔτους.—**οἱ πολῖται** =οἱ (νῦν) συμπολιταὶ του.—**πρόσχωρος**=ὁ ἐν τοῖς περιχώροις κατοικῶν.—**τοῖς σκηνοῦσι**=**τοῖς εὐνοχομένοις**.—**ἄλφιτα**=κρίθινον ἄλευρον.—**τραγήματα**=τρογάλια.—**τὰ θυόμενα ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς**=τὰ θυσιαζόμενα ζῆα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἱερῶν βουκημάτων.—**λάχος**=μέρος· ἐκ τούτου ἔξαρτ. αἱ γενικ. **τῶν θυομένων... τῶν θηρευομένων**.—**καί... δὲ**=καὶ προσέτι.—**θήραν ποιοῦμαι**=**θηρῶ**.—**εἰς τὴν εορτὴν**=

διὰ τὴν ἑορτήν. — **οἱ δὲ βουλ. καὶ ἄνδρες συνεδήρων** = ἀλλὰ καὶ ἄνδρες μαζί ἐκυνήγουν, ὅσοι ἤθελον (δηλ. νὰ κυνηγῶσιν). — **ἤλισκετο ἐξ . . .** = **ἤλισκετο . . . ἐν'** τὸ δὲ **ἀλλοκομαι** = θηρεύομαι, συλλαμβάνομαι ἐν θήρῃ. — **σῦς** = χοῖρος.

Βωμός, ἐκαλεῖτο ὁ τόπος, ἐφ' οὗ ἐγίνετο ἡ θυσία πρὸς τιμὴν θεοῦ τινος· κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους οἱ βωμοὶ κτεσκευάζοντο ἐκ χορτοπλίνθων ἢ πλίνθων ἀτάκτως σωρευομένων· βραδύτερον δ' ἐκτίζοντο ἐκ μεγάλων λελαξευμένων λίθων καὶ ἐκοσμοῦντο μὲ στεφάνους καὶ ἄνθη. Τὸ σχῆμα τῶν βωμῶν ἦτο διάφορον· ὅτε μὲν αὐτοὶ ἦσαν στρογγύλοι, ὅτε δὲ τετράγωνοι ἢ ἐπιμήκεις. — **οἱ πολῖται**, δηλ. οἱ Σικιλοῦντιοι. — **τῆς ἑορτῆς**, ἥτις ἀναπόσπαστος οὖσα τῆς θυσίας ἐπηκολούθει. — **ἄλφιστα**, ταῦτα ἐν εἴδει πλακοῦντος ἐτρώγοντο. — **τραγήματα**, ταῦτα εἶναι ξηροὶ καρποὶ μετὰ τὸ φαγητὸν παρατιθέμενοι, ὡς κάρυα, ἀμύγδαλα, κάστανα κ. τ. τ. — **οἱ Ξεν. παῖδες**, δηλ. ὁ Γρύλλος καὶ ὁ Διόδωρος· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 72. — **οἱ τῶν ἄλλων π.**, δηλ. παῖδες.

§ 11—13.

Ἔσσι = κείναι. — **ἡ πορεύονται** = ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς πορεύονται = ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣτις φέρει. — **ὡς εἴκ. σταδία**, παρὰ θεοῖς τοῦ ἔστιν ἡ χώρα = εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου σταδίων. — **ἐνι** = ἐνεσθιν. — **λειμῶν** = λειμῶνες. — **ἱκανὸς** (μετ' ἀπρμφ.) = κατάλληλος (εἰς τὸ νὰ . . .). — **ὥστε εὐωχεῖσθαι** = οὕτως ὥστε νὰ εὐρίσκωσιν ἄφθονον φορδὴν. — **δένδρα ἡμερᾶ** = δένδρα καλλιεργημένα. — **ὅσα ἐστὶ τρωκτὰ ὠραῖα** = ὅσα φέρουσι καρπούς, οἵτινες τρώγονται ὡς ἐπιδορπίσματα, ὅταν ὀριμάσωσιν. — **ὡς μικρὸς μεγάλῳ** (δηλ. ἔστιν εἰκασθῆναι), κατ' ἐννοίαν = ἐν σμικρῳ. — **εἴκασται** = ἔχει ὁμοιότητα. — **ξόανον** = ἀγαλμα. — **ἔοικα** = ὁμοιάζω. — **ὡς κυπαρίττινον χρυσοῦ ὄντι** (δηλ. ἔστιν εἰοικέναι) = ἐφ' ὅσον δύναται νὰ ὁμοιάζῃ τὸ ἐκ ξύλου κυπαρίσσου ἀγαλμα πρὸς τὸ ἐκ χρυσοῦ. — **στήλη ἔσσηκε γράμματα ἔχουσα** = ἡτο στήμενη στήλη μὲ (τοιαύτην) ἐπιγραφὴν. — **ἱερός (ἔστι) τῆς Ἀρτέμ.** = ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἀρτέμιδα. — **τὸν ἔχοντα καὶ καρπ. . . καταθύειν . . . ἐπισκ.**, τὰ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ. = ὁ ἔχων καὶ καρπούμενος καταθύετω καὶ ἐπισκεναζέτω. — **καταθύω** = θύω. — **ἐκάστου ἔτους** = καθ' ἕκαστον ἔτος. — **τὸ**

περιττόν = τὸ περίσσευμα.—*τῇ θεῷ μελήσει* = θὰ φροντίσῃ ἢ θεὰ = ἡ θεὰ (θὰ τιμωρήσῃ (αὐτόν).

Εἵκοσι στάδιοι, περὶ τοῦ σταδίου βλ. ἐν σελ. 96.—*περὶ τὸν ναόν*, δηλ. τῆς Ἀρτέμιδος.—*τρωκτὰ ὠραῖα*, νοσῶνται τὰ κάρυα, κάστανα, ἀμύγδαλα κ. τ. τ., τὰ μετὰ τὸ φαγητὸν παρατιθέμενα.—*ἱερὸς δ' ἄχ...*, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ξεν. ἦσαν ἐν χρήσει μόνον τὰ κεφαλαία γράμματα ἄνευ τόνου, πνεύματος καὶ στίξεως, ἅτινα τὸ πρῶτον εἰσήχθησαν ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν λογίων (κατὰ τὸν 3^{ον} π. X. αἰῶνα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

§ 1—3.

Κομιζομαι = πορεύομαι.—*οἴπερ* = ὅσοι ἀκριβῶς.—*εἰμὶ ἐπὶ τοῖς ὄρτοις* = εἰμὶ (εὐρίσκομαι) εἰς τὰ σύνορα.—*ἐρωτῶντες* = διατάττοντες (αὐτόν) νὰ ἐρωτᾷ.—*πότερον...* = ἄν...—*ὡς διὰ φίλ. ἢ πολ...* *τῆς χώρας* = διὰ τῆς χώρας των ὡς φίλοι ἢ ὡς ἐχθροί.—*ὅτι οὐ διήσοιεν* (τοῦ ῥ. *δίημι*) = ὅτι δὲν θ' ἀρήσωσιν αὐτοὺς νὰ διέλθωσιν.—*ἐπίστευον γὰρ τοῖς χωρτοῖς* = (ἀπεκρίθησαν δ' οὕτω) διότι εἶχον πεποιθήσιν εἰς τὸ ἄχυρὸν τῆς χώρας των.—*ἐντεῦθεν* = μετὰ τοῦτο.—*οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα* = οἱ κατοικοῦντες ἀντικρῦ.—*εἰ βούλοιντο* = (ἵνα ἐρωτήσωσιν) ἐὰν θέλωσιν.

Οἴπερ καὶ πρόσθεν, δηλ. οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη, οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες (πρβλ. κεφ. 3, § 1).—*πρόξενον*, ἐκαλεῖτο *πρόξενος* ὁ πολίτης πολιτείας τινός, ὅστις ἐξελέγετο ὑπὸ ἄλλης πολιτείας καὶ εἶχε καθήκον νὰ υποδέχεται, ξενίξῃ, περιποιῆται τοὺς πρέσβεις καὶ πολίτας τῆς πόλεως, ἣν ἀντεπροσώπευε, καὶ ἐν γένει νὰ υποστηρίξῃ τὰ συμφέροντα τῆς διορισάσης αὐτὸν πόλεως.—*λέγει, τίσι;*—*τούτοις*, δηλ. *τοῖς Μοσσυνοίοις*.—*οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα*, νοσῶνται οἱ δυτικοὶ Μοσσυνοῖκοι, οἵτινες ἦσαν πολέμιοι τῶν ἀνατολικῶν Μοσσυνοίκων, τῶν κωλυόντων εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν δίοδον.—*τοὺς ἄρχοντας*, τίνων;

§ 4—10.

Διασώζομαι πρὸς... = φθάνω σφῶς εἰς... — οὗς ἀκούομεν = περὶ τῶν ὁποίων ἀκούομεν. — *ἔξεστί μοι* (μετ' ἀπρμφ.) = δύναμαι (νά...). — *ἀδικῶ τινά τι* = κάμνω ἀδικίαν τινά εἰς τινα. — *τὸ λοιπὸν* = ἐν τῇ μέλλοντι. — *ὕπηκούς εἶναι τούτους*, μετὰ τὸ *ἔξεστιν ὑμῖν* ἀνεμένετο τό: *ὕπηκούς ἔχειν τούτους*· ἐτέθη τὸ *ὕπηκούς εἶναι* ὡσεὶ προηγείτο ἀντὶ τοῦ *ἔξεστιν ὑμῖν τὸ οἶόν τέ ἐστι*. — *αὐθις* = εἰς ἄλλην περίστασιν, εἰς τὸ μέλλον. — *ἄγετε δὴ* = ἐμπρὸς λοιπὸν (εἶπατε). — *τί ἡμῶν δεήσεσθε χρήσασθαι* = εἰς τί θὰ χρειασθῆτε ἡμᾶς διὰ νὰ μᾶς μεταχειρισθῆτε = εἰς τί θὰ μᾶς χρησιμοποιήσητε. — *τί... ἡμῖν συμπρᾶξαι* = εἰς τί... νὰ συμπράξῃτε μετ' ἡμᾶς = εἰς τί νὰ μᾶς βοηθήσητε. — *οἴός τέ εἰμι* = εἰμαι εἰς θέσιν, εἰμαι ἱκανός. — *περὶ τῆς διόδου* = ὡς πρὸς τὴν διέλευσίν μας. — *οἱ δὲ εἶπον, ὅτι «ἰκ...» οἱ δὲ εἶπον· «ἱκανοί...»* — *ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα* (= τὰ ἕτερα) = ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους, ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους. — *τὴν τῶν ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν πολεμίων*, παράθεσις εἰς τό: *εἰς τὴν χώραν* = εἰς τὴν χώραν τῶν κοινῶν ἡμῶν ἐχθρῶν. — *δεῦρο* = ἐδῶ. — *συμμαχοῦνται*, μέλλ. τοῦ ῥ. *συμμάχομαι*. — *συμμάχομαι τινι* = συμπολεμῶ μετὰ τινος = εἰμαι σύμμαχος τινος. — *ἡγήσονται*, δηλ. *ὑμῖν*. — *ἡγοῦμαι τινι τὴν ὁδόν* = δεικνύω εἰς τινα τὴν ὁδόν.

Ἀφίκοντο, τίνες; — *οὔτοι*, τίνες ἐννοοῦνται; — *τιμωρήσασθαι*, τίνες; — *εἰ ἡμᾶς ἀφήσετε*, χωρὶς δηλ. νὰ κάμητε μετ' ἡμᾶς συμμαχίαν. — *τοσαύτην δ.*, ὅσην δηλ. ἡμεῖς ἔχομεν. — *οἱ ἄρχων*, ὁ ὀμιλῶν ἐν ὀνόματι πάντων τῶν ἀρχόντων (τῶν μνημονευθέντων ἐν § § 3 καὶ 4). — *περὶ τῆς διόδου*, διὰ τῆς χώρας τίνων; — *ἱκανοί ἐσμεν...*, οἱ ἄρχοντες τῶν Μοσσ. ἐν τῇ λόγῳ τῶν ἀναφέρουσι μόνον τὰς ὀφελείας, ἅς θὰ παρεῖχον οὔτοι εἰς τοὺς Ἑλλ. παραλείπουσι δὲ ν' ἀναφέρωσι τὴν ὀφέλειαν, ἣν θὰ εἶχον οἱ Μοσσ. ἐκ τῆς συμμαχίας τῶν Ἑλλ., ὡς εὐκόλως ἐννοουμένην· ποία δὲ θὰ ἦτο αὕτη;

§ 11—14.

Ἐπὶ τούτοις = μετ' αὐτοὺς τοὺς ἄνθρωπους. — *πιστά* =; πρὸ βιβλ. IV, κεφ. 8, § 7. — *πιστά δίδωμι καὶ λαμβάνω*, κατ' ἐννοίαν

= κίμων συνθήκην ἢ—ἔπως ἐνταῦθα—συμμίχραν μετὰ τινος.—
 εἰς τάξιν τίθεμαι τὰ ὄπλα = παρατάσσομαι.— *καὶ οἱ μὲν* =
 καὶ οὗτοι μὲν.— *ἐκτάττομαι* = παρατάττομαι.— *ἔστησαν*,
 ἄ ἄρ. ἢ β'; — *μάλιστα*, μετ' ἀριθμητικ. = περίπου.— *οἶον*
χοροὶ ἀντιστοιχοῦντες ἀλλήλοις = ὡς χοροὶ τεταγμένοι εἰς
 δύο μέρη ἀντικρύζοντα πρὸς ἀλλήλα.— *λευκῶν βοῶν δασέα*
 (= *δασειῶν*) = κτεσκευασμένα ἐκ πυκνομάλλων δερμάτων
 λευκῶν βοῶν.— *εἰκασμένός τινι* = ὅμοιος πρὸς τι.— *πέτα*
λον = φύλλον.— *παλιόν ὡς ἐξάπηχυ* = ἀκόντιον ἔχον μήκος
 ἕξ περίπου πήχειων.— *αὐτοῦ τοῦ ξύλου*, γενκ. τῆς ὕλης
 = ἕξ αὐτοῦ τοῦ ξύλου.— *σφαιροειδής* = ὅμοιος πρὸς σφαῖραν,
 στρογγύλος.— *χιτωνίσκοι ὑπὲρ γονάτων* = χιτωνίσκοι μὴ φθά-
 νοντες εἰς τὰ γόνατα (ἐπομένως = :).— *πάχος ὡς λινοῦ στρω-*
ματοδέσμου = κατὰ τὸ πάχος τασούτους, ὡς τὸ πάχος λινοῦ
 στρωματοδέσμου = τόσον παχεῖς, ὅσον λινοῦς στρωματοδέσμος
 (= σάκκος ἐκ χανδροῦ λινοῦ ὑφάσματος).— *κράνη σκύτινα*, δηλ.
ἐφόρου, ὕπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἐνεδεδύκεσαν.— *σκύτινος* = δερ-
 μάτινος.— *οἶάπερ τὰ . . .* = ἀκριβῶς ὅμοια πρὸς τὰ . . .— *κρωβύλος*
 = λόφος (περικεφαλαίας).— *κατὰ μέσον* = εἰς τὸ μέσον.— *ἐγγύ-*
τατα τιαροειδῆ = ὁμοιάζοντα παρὰ πολὺ πρὸς *τιάραν*.— *ἐντεῦ-*
θεν = μετὰ ταῦτα.— *ἐξῆρχε*, δηλ. ἄδων.— *ἐξάρχω* (μετὰ μετχ.)
 = κίμων ἀρχῆν (νᾶ...)— *ἐν ῥυθμῷ*, συναπτέον τῇ ἐπορευόντο.
 — *διὰ τῶν τάξεων καὶ διὰ τῶν ὄπλων* = διὰ μέσου τῶν τάξεων
 τῶν ὀπλιτῶν.— *χωρίον* = φρούριον.— *ἐπίμαχος* = εὐπρόσ-
 βλητος.

Πιστά, βλ. ἐν σελ. 123.— *ἐνέμενε*, ποῦ;— *καὶ οἱ μὲν*, δηλ. οἱ
 μένοντες ἐντὸς τῶν μονοξύλων.— *οἱ δὲ μένοντες*, δηλ. οἱ ἐκβάν-
 τες.— *γέγρα*, βλ. ἐν σελ. 120.— *ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ*, δηλ. ἕκαστος
 ἔχων.— *ἔμπροσθεν μὲν . . . ὀπισθεν δέ*, δηλ. τοῦ παλιτοῦ.—
αὐτοῦ τοῦ ξύλου, ἕξ οὗ δηλ. καὶ τὸ παλιόν.— *σφαιρ.*, ἐπομένως
 τὰ ἀκόντια τῶν Μοσσ. δὲν ἀπέληγον κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον εἰς
στύρανα ὡς τὰ ἐλληνικὰ δάρατα.— *κρωβύλον*, τὸ κόσμημα τοῦτο
 τοῦ κράνου τῶν Μοσσ. θὰ ἦτο ἢ τρίχινον ἢ πλέγμα ἐκ δερματίνων
 λωρίων· ἐ δὲ *κρωβύλος* κυρίως ἦτο πλέγμα τι τῶν τριχῶν τῆς
 κεφαλῆς ἀναδύμενον εἰς τὴν κορυφὴν (κότσορ), ὕπερ ἔφε-
 ρον οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι.— *τιαροειδῆ*, ἢ *τιάρα* ἦτο περσικὸν

κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, κωνοειδές.—*σαγάρεις*, βλ. ἐν σελ. 99.—*πρὸς τοὺς πολεμίους*, τίνες ἐννοοῦνται;

§ 15.

Οικοῦμαι = κεῖμαι.—*τῆς Μητρο. καλουμένης αὐτοῖς* = ἡτις ὑπ' αὐτῶν ἐκαλεῖτο Μητρόπολις (= πρωτεύουσα).—*ἔχω τι* = κατέχω τι.—*τὸ ἀκρότατον τῶν Μ.* = τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς χῶρος τῶν Μοσσ.—*ἀεὶ* = ἐκάστοτε.—*ἐγκρατῆς τινος* = κύριος τινος.—*κοινὸν ὄν* = ἐν ᾧ ἦτο (ποτε) κοινὸν (πρὸς τοὺς Μοσσ.).—*πλεονεκτεῖν*, εἰδκ. ἀπαμφ. ἐκ τοῦ ἔφασαν.—*πλεονεκτῶ* = ὑπερέχω.

Περὶ τούτου, δηλ. τοῦ πρὸ τῆς πόλεως χωρίου.—*ἔφασαν*, οἱ σύμμαχοι τῶν Ἑλλ. Μοσσ. (οἱ ἀνατολικοὶ ἢ οἱ δυτικοί);.—*τούτους*, τίνες Μοσσ. ἐννοοῦνται;—*τοῦτο*, δηλ. τὸ χωρίον.

§ 16—18.

Οὐ ταχθ... ἀλλὰ ἀρπ. ἐνεκεν = οὐχὶ κατὰ διαταγὴν τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ διὰ ν' ἀρπάσωσι λάφυρα.—*προσιόντων* (δηλ. αὐτῶν) = ἐν ᾧ αὐτοὶ προσήρχοντο.—*τέως* = ἐπὶ τινα χρόνον.—*ἐγένοντο...* *τρέπονται*, τίνα τὰ ὑποκμ. :—*ἐκτρέχω* = ἐξορμῶ.—*τρέπομαι τινα* = τρέπω τινὰ εἰς φυγὴν.—*συχνοί* = πολλοί.—*οἱ συναναβάντες* = οἱ συνακολουθήσαντες.—*μέχρι οὗ* = ἕως οὗ.—*βοηθῶ* = σπεύδω εἰς βοήθειαν.—*ἀποτραπόμενοι ᾤχοντο* = ἀπέτραποντο.—*ἀποτρέπομαι* = στρέφομαι πρὸς τὰ ὀπίσω.—*νόμος* = μουσικὸς ρυθμὸς, ἤχος.—*μάλα* = πολὺ.—*ἄχθομαι* = λυποῦμαι.—*ὄτι*, αἰτλγκ.—*μάλα*, συναπτέον τῷ *συχνοί*.—*ὄντες*, μετλ. ἐνδτκ.—*δ* = τοῦτο δέ.—*οὐπω πρόσθεν...* = ποτὲ ἄλλοτε δέν...

Αὐτοῖς, τίσι;—*ἀποτεμόντες... ἐχόρ... ἄδοντες*, πρὸς ὁμοίας συνηθείας τῶν Χαλύδων (βιβλ. IV, κεφ. 7, § 16).—*τοῖς ἐαυτῶν πολεμίους*, τίνες ἐννοοῦνται;—*οἱ δὲ Ἑλλ.*, δηλ. οἱ μὴ μετὰ τῶν Μοσσ. *συναναβάντες*.—*ἐπεποιήεσαν*, οἱ σύμμαχοι τῶν Ἑλλ. Μοσσ.—*οἱ ἐξελθόντες*, δηλ. οἱ συναναβάντες.—*ὄν αὐτοῖς*, δηλ. τοῖς Μοσσ.—*ἐπεποιήεσαν*, τίνες;

§ 19—21.

Μηδὲν ἀδυμήσητε = μὴ ἀδυμήσητε.—*ἐνεκά τινος* = διὰ τι.—*ἴστε* (τοῦ ῥ. οἶδα), προστκ. ἐγκλίσ., ἐν ᾧ τὸ κατωτέρω ἐπί-

στασθε ὀριστικῆς. — καὶ ἀγαθὸν = καὶ κάποιον καλόν. — οὐ μεῖον = μεγαλύτερον. — ἡγοῦμαι τινι = ὀδηγῶ τινά· ἐν ᾧ ἡγοῦμαι τινος = ; — τῷ ὄντι = πράγματι. — πολέμιοι εἰσιν (τούτοις), οἷσπερ καὶ ἡμᾶς ἀνάγκη (δηλ. πολέμιους εἶναι) = εἶναι πολέμιοι τούτων, τῶν ὁποίων καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἡναγκασμένοι νὰ εἴμεθα πολέμιοι. — οἱ ἀμελήσαντες τῆς σὺν ἡμῖν τ. = οἱ ἀδιαφορήσαντες διὰ τὴν ἰδικήν μας παράταξιν = οἱ μὴ θελήσαντες νὰ μάχωνται συντεταγμένοι μεθ' ἡμῶν. — ἅπερ σὺν ἡμῖν, δηλ. ἔπραξαν. — δίκην δίδωμι = τιμωροῦμαι. — αὐθις = ; πρβλ. § 7. — ἥτιον = δυσκολώτερον. — ἀπολείπομαι τινος = ἀποχωρίζομαι, ἀπομακρύνωμαι τινος. — ὅπως . . . δόξετε . . . καὶ . . . δηλώσετε = πῶς νὰ φανήτε . . . καὶ . . . νὰ δείξητε. — τοῖς φιλ. οὔσι τῶν β., κατ' ἔννοιαν = εἰς τοὺς φίλους ἡμῶν βεβήχους. — κρείττων τινός = ἀνώτερος, ἀνδρειότερός τινος. — ὁμοίους . . . νῦν τε καὶ ὅτε . . . = πρὸς ὁμοίους . . . καὶ τῶρα καθὼς καὶ τότε, ὅτε . . . κατ' ἔννοιαν = οἱ ἄνδρες, καθ' ὧν θὰ πολεμήσωσι τῶρα, θὰ εἶναι πολὺ διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀτάκτους, καθ' ὧν πρὸ ὀλίγου ἐπολέμησαν.

Τοῦ κακοῦ, τοῦ γενομένου ἡμῖν (δηλ. ;). — οἱ μέλλοντες ἡμῖν ἤγ., ἐννοοῦνται οἱ Μοσσ. οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα (§ 3). — οἷσπερ καὶ . . ., τίνες ἐννοοῦνται, πρὸς οὓς κατ' ἀνάγκην καὶ οἱ Ἕλλ. εἶναι ἐχθροί ; — οἱ ἀμελ. τῆς σὺν ἡμῖν τ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 16 «οὐ ταχθέντες . . .». — ταῦτά . . . ἅπερ, δηλ. ποτα ; — αὐτῶν, δηλ. τῶν ἀμελησάντων τῆς σὺν ἡ. τάξεως.

§ 22-24.

Θύσαντες . . . ἀριστήσαντες . . . ποιησάμενοι, αἱ μετχ. δὲν συνδέονται πρὸς ἀλλήλας, διότι ἡ μία προσδιορίζει τὴν ἄλλην ἄς ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν νέαν, ὡσεὶ ἦτο : τῇ δὲ ὕστ. ἔθυσαν καί, ἐπεὶ ἐκαλλ., ἠρίστησαν· μετὰ τοῦτο δὲ ὀρθ. . . ποιησάμενοι, καὶ . . . ταξάμενοι, ἐπορεύοντο . . . — καλλιερῶμαι = ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τινι θυσίᾳ. — ἀριστῶ (-άω) = γευματίζω. — κατὰ ταῦτά = κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. — ὑπολειπομένου μικρὸν τοῦ στόματος τῶν ὀπλ. = οὕτως ὥστε τὸ μέτωπον τῶν ὀπλιτῶν νὰ εἶναι ὀλίγον τι ὀπίσω (δηλ. τοῦ μετώπου τῶν τοξοτῶν)· κατ' ἔννοιαν = οὕτως ὥστε οἱ τοξόται νὰ ἴστανται ὀλίγον τι πρὸ τοῦ μετώπου τῶν ὀπλιτῶν. — ἦσαν . . . οἷ = τινές. — εὗζωνοι κατ. . . =

εὐζωνοὶ ὄντες κατέτρεχον καὶ... ἔβαλλον.—*εὐζωνος*=ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι.—*κατατρέχω* = τρέχω πρὸς τὰ κάτω.—*ἀναστέλλω τινά*=ἀπώθω, δὲν ἀφίνω τινά νά πλησιάσῃ.—*ἐπὶ τὸ χ.*=ἐναντίον τοῦ φρουρίου.—*ἐτρέφθησαν* = *ἐτρέποντο*: ἐνταῦθα ὁ ἀόρ. ἔχει σημασ. ὑπερσυντλκ.—*δέχομαι τινα*=ὑπομένω τὴν προσβολήν τινος.—*τρέπομαι* = τρέπομαι εἰς φυγὴν: ἐν § 16 ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τὸ β.:

Οὕτως, δηλ. ἀπρακτοί.—*θύσαντες*, βλ. ἐν σελ. 127 («*εὐχεσθαι*»).—*δρόλους τοὺς λόχους*, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 88.—*τοὺς βαρβάρους*, δηλ. τοὺς Μοσσοὺς τοὺς συμμάχους τῶν Ἑλλ.—*κατὰ ταῦτά*, δηλ. πῶς;—*ἦσαν γάρ...*, αἰτιολογεῖ διὰ τί ἔταξαν τοὺς τοξότους πρὸ τῶν ὀπλιτῶν.—*κατατρέχοντες*, διὰ τί ἢ πρῶθ. *κατά*; πρὸλ. § 15 «*τὸ ἀκρότατον...*».—*οἱ δ' ἄλλοι*, δηλ. Ἑλλ.—*πρῶτον μὲν*, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 25 «*ἐπεὶ δὲ ἄνω ἦσαν*».—*ἀφ' οὗ τῆ περ...*, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. § 16.—*οἱ βάρβαροι ἐτρέφθησαν*—*ἐδέξ. οἱ βάρβαροι*, τίνες ἐννοοῦνται διὰ τῶν α' καὶ τίνες διὰ τῶν β':—*οἱ σὺν αὐτοῖς*, δηλ. *συναναβάντες τῶν Ἑλλ.* (§ 16).—*ἐτρέποντο*, τίνες;—*πρὸς τὴν πόλιν*, δηλ. *τὴν καλουμένην Μητρόπολιν* (§ 15).

§ 25—26.

Πρὸς τινι=πλησίον τινός.—*ἐνταῦθα*=τότε.—*ὁμοῦ γίνομαι*=συναθροίζομαι, συγκεντρώνομαι ἐπὶ ταῦτό.—*δη=ἤδη.*—*ἑξακοντίζουσι τοῖς παλτοῖς*=κτυπῶσι μὲ τὰ ἀκόντια.—*καὶ ἄλλα δ.*=καὶ ἐκτὸς τούτων δόρατα.—*παχέα μακρά, ὅσα*=τόσον παχέα καὶ μακρά, ὥστε ταῦτα.—*ἀμύνεσθαι*, δηλ. *τοὺς Ἑλλ.*—*ἀμύνομαι τινα*=ἀποκρούω τινά.—*ἐκ χειρὸς*=ἐκ τοῦ πλησίον.—*ὑφίεμαι*=ὑποχωρῶ.—*ὁμόσε χωρῶ*=προχωρῶ, ἵνα συμπλακῶ μετὰ τινος=ἐφορμῶ κατὰ τινος.—*μόσσυν* = ξύλινος πύργος.—*ὁ ἐπ' ἄκρου ὠκοδομημένος*=ὁ κατεσκευασμένος ἐπὶ ὑψηλοτάτης θέσεως (τῆς πόλεως).—*οὐδὲ ὁ ἐν τῷ περ. αἰρ. χωρίῳ* = καθὼς οὐδὲ ὁ βασιλεὺς (ὁ ἄρχων) τοῦ πρότερον κυριευθέντος φρουρίου.—*τοῖς μοσσύνοις*, κατὰ μεταπλασμὸν ἢ ὀκτ. πληθ. δευτερόκλιτος, ἐν ᾧ ἀνωτέρω ἢ ὀκτ. ἐνικὴ τριτόκλιτος (*μόσσυνι*).

Ἄνω ἦσαν, τίνες;—*τοῖς παλτοῖς*, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω ἐν § 12.—*καὶ ἐντεῦθεν*, καθὼς δηλ. καὶ ἐκ τῆς πρώτης

των θέσεως (§ 24).—τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Μητροπόλιν.—δ ἐν τῷ μόσσυ, δηλ. διαμμένων.—αὐτοῦ, δηλ. ἐν τῷ μόσσυ.—οὐδὲ δ ἐν . . ., ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι καὶ τὸ πρότερον κυριευθὲν χωρίον (§ 24) εἶχε βασιλέα, ὃν ὁ Ξεν. νῦν μόνον ἐν παρόδῳ μνημονεύει.—κατεκαύθησαν, δηλ. ἀμρότεροι οἱ βασιλεῖς μετὰ τῆς ἀκολουθίας των κατεκάησαν δὲ οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἑλλ. ὡς μὴ θέλοντες νὰ παραδοθῶσιν αὐτοῖς.

§ 27—29.

Πάτριοι θησαυροὶ=ἀποθήκαι πατροπαράδοτοι.—ἄρτοι νεημένοι (τοῦ ῥ. νέω)=συσσωρευμένοι ἄρτοι.—νέος σῖτος=σῖτος ἐφεινός.—καλάμη=τὸ στέλεχος τοῦ σίτου.—ἀπόκειμαι=κατὰ μέρος κείμαι=φυλάττομαι.—ἦσαν ξεῖαι αἱ πλεῖσται=ἦν δὲ ὁ πλεῖστος (σῖτος) ξεῖαι· ξεῖαι δὲ = εἶδος σιτηροῦ (πιθανῶς τὸ «ἀσπροσίτι»).—τέμαχος=τέμάχιον.—ταριχεύω=ἀλατίζω, παστώνω.—στέαρ=πάχος, ἄλειμμα.—τεῦχος=ἀγγεῖον, δοχεῖον.—τῶν δελφίνων, ἡ γενκ. συναπτέα τῆ στέαρ.—καθάπερ=καθώς.—κάρυα τὰ πλατέα=κάστανα.—τὸ ἀνώγειον=τὸ ὑπερῖον τῆς οἰκίας.—διαφυῆ=φυσικὸν χωρίσμα διαχωρίζον τὸν καρπὸν τῶν καρῶν (=καρυδίων).—τούτω (=τούτοις [δηλ. τοῖς καρῶσι]) καὶ πλείω σίτω ἐχρ.=ταῦτα πολὺ συνήθως μετεχειρίζοντο ὡς τροφήν.—ἔψω=βράζω.—ὀπιῶ (-άω)=ψήνω.—ἄκρατος (οἶνος)=ὁ μὴ κεκραμένος μεθ' ὕδατος οἶνος (=ἄδολος).—ὄξυς=ξινός.—ὑπό τινος=ἐνεκά τινος.—αὐστηρότης=δριμύτης.—κεράννυμι (οἶνον ὕδατι)=ἀναμιγνύω οἶνον με ὕδωρ.

*Αμφορεύς, οὗτος ἦτο ἀγγεῖον με δύο λαδὰς χρησιμεῖον πρὸς ἐναπόθεσιν οἴνου, ἐλαίου, στέατος ἢ τεταριχευμένων ἰχθύων ἦτο μᾶλλον ἢ ἦττον ἐπιμήκης, εἶχε στόμα στενὸν καὶ βῆσιν πρὸς τὰ κάτω· ἀμφορέων δὲ τινῶν ἡ βῆσις ὀξύνεται, διότι ἐνεπηγνύοντο οὗτοι ἐν τοῖς ὑπογείοις εἰς τὴν γῆν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. I).—*ἔψοντες*, αὐτὰ (δηλ. :).—*ἄρτους*, κατεσκευασμένους ἐκ τούτων, δηλ. τῶν πλατέων καρῶν.

§ 30—31.

Εἰς τὸ πρόσω=πρὸς τὰ ἐμπρός.—ὀπόσα δὲ καὶ . . . = τῶν δ' ἄλλων χωρίων τῶν σὺν τοῖς πολ. ὄντων ὀπόσα παρήσαν.—

χωρία σὺν τοῖς πολεμοῖσι ὄντα=ἐχθρικά μέρη.—παρήσαν=παρήρχοντο.—εὐπρόσσδος=εὐκόλως πλησιαζόμενος, εὐπρόσιτος.—οἱ μὲν... οἱ δέ=ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ.—αἱ δὲ πλέον... αἱ δὲ μείον=ἄλλαι περισσότερον καὶ ἄλλαι ὀλιγώτερον.—ἀναβοώντων ἀλλήλων συνακούουσι=ἰκρούουσι τὰς ἀμοιβαίας φωνάς των.—εἰς τὴν ἐτ. ἐκ τῆς ἐτ. πόλεως=ἐκ τῆς ἐτέρας πόλεως εἰς τὴν ἐτέραν=ἐκ τῆς μιᾶς πόλεως εἰς τὴν ἄλλην.—οὕτως ὑψηλὴ καὶ κοίλη ἦν=τόσον ὑψηλὰ ὄρη εἶχε καὶ τόσας μεταξὺ αὐτῶν κοιλάδας.

Τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Μητρόπολιν.—παρήσαν, οἱ Ἑλλ.—οἱ μὲν... οἱ δέ, δηλ. τῶν ἐχθρῶν.—παρεδίδοσαν, τίνα;—στάδια, βλ. ἐν σελ. 96.—συνήκουον, τίνες;—οὕτως ὑψηλὴ... , ἐπομένως ἡ χώρα εἶχε καὶ τὸν ἀέρα λεπτότερον, εὐκολύοντα τὴν εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀκοήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—3.

Εἰς Χάλυβας=εἰς τὴν χώραν τῶν Χαλύβων.—ὁ βίος ἐστὶ τινὲ ἀπό τινος=ζῆ τις ἀπὸ τινος.—σιδηρεία=κατεργασία τοῦ σιδήρου.—χωρία=(IV, 8, § 1).—ἐπὶ θαλάττῃ=παρὰ τὴν θάλασσαν.—ἐρυμνός = ὀχυρός.—χρήζω=θέλω.—προσβάλλω πρὸς τι=προσβάλλω τι.—τὴν στρατιάν, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. ὀνηθῆναι.—ὀνίνημι=ὠφελῶ.—καὶ τὰ ξένια, ὁ καὶ = καὶ ὡς ἐκ τούτου.—ξένια=δῶρα.—οὐκ ἐδέχοντο = δὲν ἤθελον νὰ δέχωνται.—ἐπιμένω=περιμένω.—ἔστε βουλευσαιντο = ἕως ὅτου σκεφθῶσι.—πολλὰ καταθυσάντων (δηλ. αὐτῶν) = ἐπεὶ αὐτοὶ πολλὰ κατέθυσαν.—πολλὰ καταθύω=πολλὰ ζῆνα θυσιάζω.—ἀποδείκνυμαι γνώμην=ἐκφράζω τὴν γνώμην μου.—ὅτι (μετ' εὐκτ.)=ὅτι (μεθ' ὀριστικ.).—οὐδαμῆ=κατ' οὐδένα τρόπον.—προσέειμαι τὸν πόλεμον=ἐγκρίνω τὸν πόλεμον.—φιλία (χώρα) = φιλικὴ χώρα.—ἄποικος (πόλις)=ἀποικία.

Διὰ ταύτης τῆς χώρας, δηλ. ποίας;—σταθμούς, βλ. ἐν σελ. 95.—ἀφικνοῦνται εἰς X., τῇ 2^ῃ Ἀπριλίου τοῦ 400.—πεδινωτέρα = ἦτιον ἐρυμνά, δηλ. τῆς τῶν Μοσσουοίκων.—τὰ

ξένια, ταῦτα ἐνταῦθα ἰδίως ἦσαν τρόφιμα. — **κελεύσαντες**, δηλ. τοὺς φέροντας τὰ ξένια. — **ἐθύοντο**, βλ. ἐν σελ. 127. — **οἱ μάντιες**, τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλ. συνώδευον μάντιες, ἵνα οὗτοι πρὸ πάσης σπουδαίας ἐπιχειρήσεως, ἰδίᾳ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης, ζητῶσι τὴν συμβουλὴν τῶν θεῶν. — **ἀφίκ. εἰς Κοτ.**, τῇ 4^η Ἀπριλίου.

§ 4—6.

Μέχρι ἐνταῦθα = ἕως ἐδῶ. — **πεζεύω** = πορεύομαι πεζῇ. — **πλήθος** = μῆκος. — **τῆς καταβάσεως**, ἡ γενκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ: **τῆς ὁδοῦ**. — **ἀπὸ τῆς μάχης** = ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. — **ἐν Βαβυλῶνι** = ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Βαβυλωνος. — **ἄχρι εἰς Κοτ.** = μέχρι τῶν Κοτυώρων. — **σταθμοί...**, δηλ. ἦσαν. — **χρόνου πλήθος** (δηλ. ἦν) = τὸ χρονικὸν διάστημα ἦτο. — **πομπή** = ἱερὰ τελετή. — **κατὰ ἔθνος ἕκαστοι τῶν Ἑλλ.** = ἕκαστη Ἑλληνικὴ φυλὴ χωριστά. — **χωρία**, ἐνταῦθα = κῶμαι. — **παρέχω ἀγοράν (τινι)** = παρέχω (εἰς τινα) τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **τειχος** = πόλις.

Ἐνταῦθα, δηλ. ποῦ: — **ἐν Βαβυλ.**, ἡ μάχη ἐγένετο παρὰ τὸ χωρίον **Κούναξα**: ἀλλὰ πολλάκις αἱ μάχαι ὀνομάζονται ἐκ τινος περιθλεπτοτέρου καὶ γνωστοτέρου ὀνόματος, καὶ ἂν δὲν ἐγένοντο ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, ἀλλ' ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς. — **σταθμοί... παρασάγγαι**, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 95. — **τετταράκοντα πέντε**, δηλ. ἀπὸ τῆς 4^{ης} Ἀπριλ. — 19^{ης} Μαΐου. — **ἐθύσαν ... ἐποίησαν**, πρὸς τίνα σκοπὸν; — **ἀγῶνας γυμνικούς**, ὡς ἐν Τραπεζοῦντι: (πρὸλ IV, 8, § 25). — **ἐλάμβανον**, δηλ. διὰ τῆς βίας. — **παρεῖχον**, δηλ. οἱ Κοτυωρίται.

§ 7—9.

Ἐν τούτῳ = ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ. — **περὶ τῶν Κοτ. τῆς τε πόλεως ... καὶ περὶ τῆς χώρας** = περὶ τῆς πόλεως τῶν Κοτυωρ. ... πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ τῆς χώρας αὐτῶν. — **ἦν ἐκείνων**, ὑποκμ.: ἡ πόλις. — **εἰμί τινος** = ἀνήκω εἰς τινα. — **ἔφερον**, ὑποκμ.: **οἱ Κοτυωρίται**. — **φόρον φέρω τινι** = πληρώνω φόρον εἰς τινα. — **δι** = διότι. — **δηῶ (-όω)** =: — **προηγοῶ** = ἐν ὀνόματι τινος ἀγορεύω. — **νομίζομαι δεινὸς εἶναι λέγειν** = θεωροῦμαι δεινὸς φήτωρ. — **ἐπαινέοντας ... συνησθησομένους**, μετχ. τελκ. — **συνησθησομένους**, δηλ. ὑμῖν. — **συνήδομαι τινι** = συγχαίρω

τινά.—*νικῶ τινα* = εἶμαι νικητής τινος.—*Ἕλληνες ὄντες* = ὡς Ἕλληνες.—*διὰ πολλῶν τε καὶ δ. . . πραγμ.* (δηλ. ἐλθόντες), κατ' ἔννοιαν = ὑπομείναντες πολλὰς καὶ δεινὰς στενοχωρίας.—*σεσφωμένοι πάρεστε* = σῶσι ἐφθάσατε ἐνταῦθα.—*ἀξιῶ* (μετ' ἀπαρμφ.) = ἔχω τὴν ἀξίωσιν (νά...).—*Ἕλλ. ὄντες καὶ αὐτοὶ* = ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλλ.—*ἀγαθὸν μὲν τι πάσχω, κακὸν δὲ οὐδὲν* = ἀπολαύω μὲν εὐεργεσίας τινός, οὐδὲν δὲ κακὸν πάσχω.—*οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς... πώποτε* = διότι καὶ ἡμεῖς οὐδέποτε . . .—*ὑπάρχω κακῶς ποιῶν τινά τι* = ἀρχίζω νὰ κάμνω (= πρῶτος κάμνω) κακὸν τι εἰς τινα.

Φοβούμενοι, αἱ πρέσβεις ἢ οἱ Σινωπεῖς ; — *ἐκείνων... ἐκείνοις*, νοοῦνται οἱ Σινωπεῖς· πρὸλ. § 3 «*Σινωπέων ἀποικον*».—*δηρομένην*, αὐτὴν (δηλ. *τὴν χώραν*) ὑπὸ τίνων ; — *εἰς τὸ στρατ.*, τῶν Ἕλλ.

§ 10—12.

Εἰσὶ μὲν, ὁ μὲν = μὴ = τῇ ἀληθείᾳ, τῷ ὄντι.—*τὴν χώραν ταύτην*, ἀντικμ. τοῦ *παραδεδώκαμεν* καὶ τοῦ *ἀφελόμενοι*. — *ἀφαιροῦμαι τινά τι* = ἀφαιρῶ παρά τινός τι.—*διὸ (= δι' ὃ)* = διὰ τοῦτο δέ. — *δασμὸς τεταγμένος* = φόρος ὠρισμένος.— *καὶ *Κερ.* = ὡσπύτως δὲ καὶ οἱ Κερ.—*νομίζει πάσχειν* = φρονεῖ ὅτι εἰς αὐτὴν πράττετε τὸ κακόν.—*ὕμας. . . παρεληλυθότας. . .* = ὕμας... *παρεληλυθέναι...*, = ἔτι σεις... εἰσῆλθετε... — *ἐνίουσ σκηνοῦν... καὶ... λαμβάνειν* (δηλ. ὕμας), τὰ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ *ἀκούομεν* = ἔτι μερικοὶ (ἐξ ὕμων) καταλύετε... καὶ ἔτι σεις λαμβάνετε.—*βία... οὐ πείθοντας* = μὲ τὴν βίαν, ὅχι μὲ τὸ καλό.—*ὦν ἂν δέησθε* = ὅσα χρειάζεσθε.—*ἀξιῶ τι* = ἐγκρίνω τι.—*εἰ δὲ ταῦτα ποιήσετε*, κατ' ἔννοιαν = ἂν δ' ἐξακολουθήτε νὰ πράττητε ταῦτα.—*ἀνάγκη*, δηλ. ἐστί.—*ἀνάγκη ἐστί τινα* = εἶναι τίς ἡναγκασμένος.—*ἄλλον ὄντινα* = ὄντινα ἄλλον.

Ἐκ τῶν χωρ. . . λαμβάνειν, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. § 6 «*τὰ ἐπιτ. . . ἐλάμβανον. . .*».

§ 13—15.

Πρὸς ταῦτα, συναπτόεν τῷ εἶπεν.—*ὑπὲρ τινος* = ἐν ὀνόματι τινος.—*ἡμεῖς δὲ* = ἡμεῖς.—*ἤκομεν ἀγαπ...* = ἀγαπῶμεν ὅτι ἤκομεν διασωσάμενοι τὰ σ. καὶ τὰ ὄπλα.—*ἀγαπῶ ὅτι* =

εἶμαι εὐχαριστημένος ὅτι.— *διασφύζομαι τὸ σῶμα καὶ τὰ ὄπλα* = σφύζω τὴν ζωὴν μου καὶ τὰ ὄπλα μου.— *χρήματα* = πράγματα, λάφυρα.— *ἄγω καὶ φέρω* = ἀποκομίζω, μεταφέρω.— *παρεῖχον, ἀντὶ τούτων, ἃ ἐτίμησαν* = ἀντὶ τῶν τιμῶν, δι' ὧν ἐτίμησαν.— *καὶ ἀνθ' ὧν (= ἀντὶ τούτων, ἃ) ξένια ἔδωκαν* = καὶ ἀντὶ τούτων, τὰ ὅποια ὡς δῶρα ἔδωκαν.— *ἀντιτιμῶ* = τιμῶ καὶ ἐγώ.— *τούτων*, κατὰ πληθ., διότι τὸ *τις*, εἰς ὃ ἀναφέρεται, εἶναι περιληπτικόν.— *ἀπέχομαι τινος* = δὲν βλάπτω, δὲν πειράζω τινά.— *ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγοῦντο* = καθ' ὧν αὐτοὶ ὠδήγουν ἡμᾶς.— *ὀποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον* = ὅσαν τί λογῆς ἀνθρώπους μὲς ἠύραν (καλοὺς ἢ κακοὺς).— *πάρεισι*, ὑποκμ.: *τινὲς* (Τραπεζ.).— *πάρειμι* = παρρευσκομαι.— *συμπέμπω τινά τινι ἡγεμόνα* = ἀποστέλλω μετὰ τινός τινά (δίδω εἰς τινά τινά) ὡς ὁδηγόν.— *διὰ φιλλαν* = ἕνεκα φιλίας.

Ἦκομεν, ποῦ;— *χρήματα*, ἐννοοῦνται ζῆα, αἰχμάλωτοι, τρόφιμα κ.τ.τ.— *ἐν Τραπ. μὲν*, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 19 «*Κοτυωρίτας δέ*».— *παρεῖχον ἀγοράν . . . καὶ ξένια ἔδωκαν*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. IV, κεφ. 8, § 23 καὶ ἐξ.— *ἡ πόλις*, ποῖα ἐννοεῖται:

§ 16—19.

Ὅποιοι ἂν ἔλθ . . . = ὅποιοι ἂν ἔλθωμεν μὴ ἔχοντες ἀγοράν = εἰς ὅποιον μέρος ἐρχόμεθα χωρὶς νὰ ἔχωμεν τρόφιμα πρὸς ἀγοράν.— *ἂν τε . . . ἂν τε* = εἴτε . . . εἴτε.— *οὐχ ὕβρει, ἀλλ' ἀνάγκη* = (ἐκεῖ) ὄχι ἐξ ἀλαζονείας, ἀλλὰ ἐξ ἀνάγκης.— *ὁμως*, συναπτόν τῷ ἐκκησάμεθα.— *καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας* = ἂν καὶ ἦσαν παρὰ πολὺ φοβεροί.— *κτώμαι τινά πολέμιον* = κάμνω τινά ἐχθρόν.— *διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι* = διότι ἦτο ἀνάγκη = διότι εὐρέθημεν εἰς τὴν ἀνάγκην.— *παρέχω ἀγοράν οἷαν δύναμαι* = παρέχω τὸ κατὰ δύναμιν τρόφιμα πρὸς ἀγοράν.— *τῶν ἐκεῖνων*, ἐξ ὀνομαστικῆς: *τὰ ἐκεῖνων* ἢ δὲ γενκ. (*τῶν ἐκεῖνων*) ἐξαρτ. ἐκ τοῦ οὐδέν.— *Κοτυωρίτας δέ* = ὡς πρὸς δὲ τοὺς Κοτυωρίτας.— *λαμβάνω τί τινος* = λαμβάνω τι παρὰ τινος.— *πέμπω ἀγοράν* = στέλλω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν.— *αἰτιῶμαι τινά αἰτιόν τινος εἶναι* = δισχυρίζομαι ὅτι εἶναι τις αἰτιός τινος = λέγω τινά ὡς αἰτιόν τινος.— *ὁ παρ' ὕμῶν ἀρμοστής* = ὁ κατασταθεὶς ὑφ' ὧν διοικητής.

Και Καρδ. και Τ. και Χαλδ., περί τῶν λαῶν τούτων βλ. ἐν βιβλ. IV, κεφ. 1 καὶ 7. — *καίπερ β. οὐχ ὑπηκ. ὄντας*, ἐπομένως δὲν εἶχομεν λόγον νὰ ἔχωμεν αὐτοὺς ἐχθρούς. — *καὶ μάλα φ. ὄντας*, ἐπομένως ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος ἐπικίνδυνος. — *εὐλόγησεν*, δηλ. βία. — *οὐ γὰρ φίλος . . .*, περί τοῦ πράγμ. πρβλ. § 6. — *ἐδέχοντο*, δηλ. ἡμᾶς. — *τὸν... ἄρμοστήν*, ἐννοεῖται ὁ ἐν Κοτυώροις κατασταθεὶς ὑπὸ τῶν Μινωπέων διοικητής· τοῦτον δὲ ὁ Ξεν. ὠνόμασεν *ἄρμοστήν* κατὰ τὸ πικράδειγμα τῶν *ἄρμοστῶν*, οὓς ἡ Σπάρτη ἀπέστελλε (τότε) εἰς τὰς ὑπηκόους αὐτῆ πόλεις.

§ 20—21.

“Ο δὲ=ὡς πρὸς ἐκεῖνο δέ, τὸ ὅποῖον... — *βία παρελθόντας* (τινάς) *σκηνοῦν* = ὅτι δηλ. διὰ τῆς βίας εἰσελθόντες τινὰς ἐξ ἡμῶν καταλύουσιν (εἰς τὰς οἰκίας). — *ἡμεῖς ἠξιοῦμεν* = εὐ ἴσθι δι ἡμεῖς ἠξιοῦμεν. — *οἱ κάμνοντες* = οἱ ἀσθενεῖς. — *στέγη* = οἰκία. — *δέξασθαι*, ὡς ὑποκμν. νοητέον τό: *τοὺς Κοιτωρῆτας*. — *οὐκ ἀνέωγον* (τοῦ ῥ. ἀνοίγω), ὑποκμν.: *οἱ Κοιτωρῆται*. — ἦ... *ταύτη* = *ταύτη* . . . ἦ = ἐκεῖ, ὅπου. — *αὐτὸ τὸ χωρίον δέχεται τινα* = αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς ἢ θέσις (τοῦ φρουρίου, ὡς εὐάλωτος) ἐπιτρέπει εἰς τινα τὴν εἴσοδον. — *εἰσ... οὐδὲν ἐπ.* = εἰσῆλθομεν οὐδὲν ποιήσαντες (=χωρὶς οὐδὲν νὰ κάμωμεν). — *δαπανῶσι τὰ αὐτῶν* = δαπανῶσιν ἐξ ἰδίων. — *εἰμὶ ἐπὶ τινι* = εἰμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — *κομίσασθαι*, νοητέον ὡς ἀντκμ.: *τοὺς κάμνοντας*. — *κομίζομαι τινα* = παρλαμβάνω, ἀποσύρω τινά. — *οἱ δὲ ἄλλοι* = ἡμεῖς δὲ οἱ ἄλλοι. — *σκηνοῦν ὑπαίθριος* = διαμένω, εἰμαι εἰς τὸ ὑπαίθριον. — *ἐν τῇ τάξει* = ἕκαστος εἰς τὴν τάξιν του. — *ἀντενποιοῦ* = ἀντευεργετῶ. — *ἂν δὲ κακῶς*, πῶς συμπληροῦται ἢ πρότασις: — *ἀλέξασθαι*, ἀόρ. τοῦ ῥ. ἀλέξομαι = ἀνταποδίδω (τὸ κακόν), ἀντεκδικουμαι.

“Ο δὲ λέγεις... , πρβλ. § 11. — *ἂν τις εὐ ποιῇ*, δηλ. ἡμᾶς.

§ 22—23.

“Α δὲ=ὡς πρὸς ὅσα δέ. — ὡς=ὅτι δηλ. — *ἡμεῖς δὲ* = εὐ ἴσθι, *ὅτι ἡμεῖς*. — *ἤδη* = ἔως τῶρα. — *πολλαπλασίους ὑμῶν* = πολλὰ πλείοσιν ὑμῶν. — *ὁ Παφλαγῶν* = ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων.

ἐπιθυμῶ τῆς πόλεως καὶ χωρίων = ἐπιθυμῶ νὰ κατακτῆσω τὴν πόλιν καὶ ὄχι μὲν μέρη.—ἐπιθαλάττιος=παρθαλάσσιος.—συμπρ. αὐτῶ, ὧν = συμπράττοντες αὐτῶ ταῦτα, ὧν.—συμπράττω τινί τι=πράττω μετὰ τινός τι=βοηθῶ τινα.

Ἄ δὲ ἠπειλήσας, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. § 12 «εἰ δὲ ποιήσετε...». —ἀμφοτέροις, δηλ. τῖσι;—καὶ ἄλλοις πολ... ἐπολεμήσαμεν, πρὸς τίννας εἶχον πολεμήσει ἕως τῶρα οἱ Ἕλλ.;—τὸν Παφλαγόνα, δηλ. τὸν Κορύλαν.—ὧν ἐπιθ., τίνων ἐπεθύμει ὁ Κορύλας;—φίλοι, δηλ. αὐτῶ (τίνι;).

§ 24—25.

Ἐκ τούτου=μετὰ τούτους τοὺς λόγους (τοῦ Ξεν.).—μάλα, συναπτόν τῷ χαλεπαίνοντες.—δηλός εἰμι (μετὰ μετχ.)=φαίνομαι (ὅτι...).—οἱ συμ. τῶ Ἐκ.=οἱ μετὰ τοῦ Ἐκατωνύμου ἐλθόντες πρέσβεις.—χαλεπαίνοντες, δηλ. τῶ Ἐκατωνύμῳ.—χαλεπαίνω τινί τοῖς εἰρημένοις=ὀργίζομαι κατὰ τινος διὰ τὰ ὅσα εἶπε.—παρέρχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα) = λαμβάνω τὸν λόγον.—αὐτῶν ἄλλος=ἄλλος τι ἐξ αὐτῶν.—ποιησόμενοι...ἐπιδείξοντες, μετχ. τελκ.—ἐπιδείκνυμι=ἀποδεικνύω.—καὶ ξενίοις..., μετάδοσις εἰς εὐθὺν λόγον.—ξενίοις δέχομαι (τινα)= μὲ δῶρα φιλοξενίας δέχομαί (τινα).—ξενίζω τινὰ=φιλοξενῶ τινα.—πολλά τε καὶ φιλικὰ διαλέγομαι=πολλοὺς φιλικοὺς λόγους διαλέγομαι = συνομιλῶ περὶ πολλῶν φιλικῶς.—τά τε ἄλλα καὶ=μεταξὺ ἄλλων ἀκόμη καί.—περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀναπυνθάνονται, ὧν ἑκάτεροι δέονται=ὡς πρὸς τὴν λοιπὴν πορείαν ζητοῦσι πληροφορίας (οἱ Ἕλλ. καὶ οἱ Σινωπεῖς) περὶ τούτων, τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουσι καὶ τοὺς μὲν καὶ τοὺς δέ.

Αὐτῶν, δηλ. τῶν πρέσβεων.—δεχόμεθα, δηλ. ὑμᾶς.—τοὺς ἐνθάδε, τίνες ἐνοοῦνται;—ἀνεπυνθάνοντο, ὅχι μόνον οἱ Ἕλλ., ἀλλὰ καὶ οἱ Σινωπεῖς· διότι οὗτοι ὡς μέλλοντες πιθανῶς νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς προμηθείας τῶν τροφίμων κατὰ τὴν περαιτέρω πορείαν εἶχον ἀνάγκην νὰ μάθωσι τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἕλλ. περὶ τούτου λοιπὸν ἐζήτησαν πληροφορίας· ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν περαιτέρων σχεδίων τῶν Ἕλλ. μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐκ Σινώπης.

BIBLION EKTON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1—3.

Ἐκ τούτου =; (V, 1, § 2). — **ἐν τῇ διατριβῇ** = κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκεῖ διαμονῆς των = ἐφ' ὅσον χρόνον διέμενον ἐκεῖ. — **ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς** = ζῶ ἀγοράζων τὰ πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα. — **ληξομαι** = λαφυραγωγῶ. — **κλωπεύω τινά** = δι' ἐνέδρας συλλαμβάνω τινά. — **εὖ μάλα** = πολὺ ἐπιδεξίως. — **οἱ ἀποσκεδαννύμενοι** = οἱ διασκορπιζόμενοι. — **πρόσω σκηνῶ** = κατασκηνῶ μακράν. — **κακουργῶ** = κακῶς ποιῶ. — **πολεμικῶς ἔχω πρὸς τινά** = διακείμαι ἐχθρικῶς πρὸς τινά. — **ἐκ τούτων** = συνεπέα τούτων. — **παρὰ τοὺς . . .** = πρὸς τοὺς . . . — **πρέσβεις . . . λέγοντας** = πρέσβεις, οἵτινες ἔλεγον. — **ἔχοντας ἵππους καὶ . . .** = μετ' ἵππους καὶ . . . — **ὅτι** (μετ' εὐκτ.) = ὅτι (μεθ' ὀριστ.). — **ἔτοιμος** = διατεθειμένος. — **τοὺς Ἑλλ. μήτε ἀδικεῖν μήτε ἀδικ.** = μήτε νὰ ἀδικῇ τοὺς Ἑλλ. μήτε ν' ἀνέχεται ν' ἀδικῆται (ὕπ' αὐτῶν) κατ' ἔννοιαν = νὰ κάμνη μετὰ τῶν Ἑλλήνων συνθήκην ἐπὶ τῷ ὄρφ μήτε ν' ἀδικῇ τοὺς Ἑλλ. μήτε ν' ἀδικῆται ὑπ' αὐτῶν. — **ἐπὶ ξένια δέχομαί τινά** = φιλοξενῶ τινά. — **παρεκάλεσαν**, δηλ. ἐπὶ ξένια. — **παρακαλῶ ἐπὶ ξένια** = προσκαλῶ εἰς φιλοξενίαν. — **οὓς ἐδόκουν δικ. εἶναι**, ἡ σύνταξις προσωπικῆ ἀντὶ ἀπροσώπου = **οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτων εἶναι** (παρακαλεῖν). — **δοκῶ** = νομίζω.

Ἐν τῇ διατριβῇ, ἐννοεῖ τὴν ἐν Κοτσώροις διαμονὴν τῶν Ἑλλ., περὶ ἧς βλ. ἐν β:βλ. V, κεφ. 5, § 5. — **οἱ μὲν . . . οἱ δέ**, δηλ. τῶν Ἑλλ. — **ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς . . . ληξόμενοι**, οἱ Ἑλλ. ἐφ' ὅσον εἶχον χρήματα καὶ παρείχοντο αὐτοῖς πρὸς ἀγορὰν τρόφιμα, ἠγόραζον ταῦτα· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἐλάμβανον τὰ τρόφιμα διὰ τῆς βίας λεηλατοῦντες τὰς χώρας· αἱ δὲ λεηλασίαι ἐγένοντο ἢ ὑπὸ τινῶν στρατιωτῶν ἀπομακρυνομένων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου καὶ διασκορπιζομένων ἢ ὑπὸ συντεταγμένου στρατοῦ (**σὺν προνομαῖς**· βλ. ἐν σελ. 133). — **τοὺς ἀποσκεδαν.**, δηλ. πρὸς λείαν. — **πρόσω**, δηλ. τοῦ στρατοπέδου. — **εἶχον**, τίνες; — **ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς**

κ., ἵνα δώσῃ ταῦτα εἰς τοὺς Ἕλλ. ὡς δῶρα.—*δτι . . . σὺν τῇ στρατ. βουλευσονται*, δεῖγμα καὶ τοῦτο τῆς δημοκρατικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ τῶν μυρίων. — *αὐτούς*, δηλ. τοὺς Κορύλα πρέσβεις.—*τῶν ἄλλων ἀνδρῶν*, δηλ. τῶν Ἕλλ.

§ 4-6.

Βοῦς τῶν αἰχμαλώτων = βοῦς τινὰς ἐκ τῶν λαφυραγωγηθέντων (βοῶν).—*ιερεῖα* = ζῶα πρὸς σφαγὴν, σφάγια. — *εὐωχίαν ἀρκοῦσαν παρέχου* = διοργανῶν πλούσιον συμπόσιον.—*κατακειμένοι* = κατακεκλιμένοι.—*σκήμπους* = μικρὰ κλίνη. — *κεράτινα ποτήρια* = ποτήρια καμωμένα ἀπὸ κέρατα (βοῶν). — *ἐντυγχάνω τινί* = εὐρίσκω τι.—*ἐν τῇ χώρᾳ* = ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ.—*ἐπαιάνισαν*, ὑποκμ.: οἱ Ἕλλ.—*παιανίζω* = ψάλλω τὸν παιᾶνα· *παιᾶν* δ' ἐνταῦθα = ὕμνος πρὸς τοὺς θεοὺς.—*πρὸς αὐτὸν ἀρχοῦμαι σὺν τοῖς ὄπλοις* = ὠπλισμένος χορεύω κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ. — *ἤλλοντο*, παρτκ. τοῦ ῥ. *ἄλλομαι* = πηδῶ. — *κούφως* = ἔλαφρῶς.—*ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον* = ὁ εἰς τὸν ἄλλον.—*παίω* = κτυπῶ.—*ὡς (= ὥστε) πᾶσιν ἐδόκει* = ὥστε πάντες ἐνόμιζον.—*πεπληγέναι τὸν ἄνδρα* = ὅτι εἶχε πληγῶσει τὸν ἄνδρα.—*τεχνικῶς πως* = μὲ κάποιον τεχνικὸν τρόπον. — *ἀνέκραγον*, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. *ἀνακράζω* = ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν. — *σκυλεύω τὰ ὄπλα* = ἀφαιρῶ τὰ ὄπλα.—*ὡς τεθνηκότα* = ὡς ἐὰν ἦτο νεκρός.—*ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθῶς* = οὐδὲν δ' ἐπεπόνθει = πράγματι δ' ἴσως οὐδὲν εἶχε πάθει.

Κατακειμένοι ἐν σκήμπ., οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλὰ κατακεκλιμένοι· κατεκλίοντο δὲ ἐπὶ κλίνης, στηριζόμενοι διὰ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος ἐπὶ προσκεφαλαίου καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τὴν τροφήν παρὰ τῆς πλησίον παρακειμένης τραπέζης λαμβάνοντες.—*ἐδείπνου*, βλ. ἐν σελ. 78.—*ἐν τῇ χώρᾳ, ποίαν χώραν ἐννοεῖ*; — *αἱ σπονδαὶ* κτλ., ἐν τοῖς ἀρχαίοις συμποσίοις οἱ Ἕλλ. δὲν ἐπινον, καθ' ὃν χρόνον ἔτρωγον ὁ πότος ἦτο κεχωρισμένος τοῦ δείπνου καὶ ἐγένετο μετ' αὐτό· μετὰ τὸ πέρασ δηλ. τοῦ δείπνου ἐκαθαρίζοντο αἱ τράπεζαι καὶ τὸ ἔδαφος, ἔπλυνον δ' οἱ συνδικτυμῶνες τὰς χεῖρας· οἱ δοῦλοι ἔφερον τὸν οἶνον καὶ τὰ ποτήρια, οἱ συμπόται ἐστεφανοῦντο. Μετὰ τὰς ἐτοιμασίας αὐτὰς ἤρχιζεν ὁ πότος μὲ σπονδὰς πρὸς τοὺς θεοὺς (μὲ ἐκχύσεις δηλ.

ἀκράτου οἴνου ἀπὸ τὰ ποτήρια πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν) καὶ μὲ ᾄσιν ὕμνου (= παιᾶνος) πρὸς αὐτούς· μετὰ ταῦτα ἐτρέποντο εἰς τὸν πότον· κατ' αὐτὸν ἐπινον, ἔπαιζον διαφόρους παιδιὰς, ἤδον ἐν συνοδείᾳ μουσικῆς, ἐχόρευον καὶ συνδιελέγοντο περὶ διαφόρων ζητημάτων.—*πρῶτον μὲν*, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 7 «*μετὰ ταῦτα*».—*αὐλόν*, ὁ αὐλὸς τῶν ἀρχαίων ἦτο ὄργανον ὅμοιον πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν «κλαρινέτον»· συνίστατο ἐξ ἑνὸς ἢ τοῦ πολὺ δύο πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένων σωλήνων καὶ εἶχε γλωσσίδα· κατεσκευάζετο δὲ ἐκ καλάμου ἢ ξύλου ἢ ὄστου ἢ ἐλέφαντος ἢ μετάλλου· ὁ σωλήν, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦτο εὐθύς, ἐνίστε δὲ καὶ κατὰ τὸ κάτω στόμιον αὐτοῦ κεκυρτωμένος πρὸς τὰ ἄνω, εἶχε ὅ ἢ 4 ὀπᾶς· βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII.—*ταῖς μαχαίραις ἔχε*, πρὸς σημερινούς χοροὺς Τουρκαλθανῶν, χορευομένους ἀναπηδήμασι καὶ μυχαίραις.—*ὁ δ(έ)*, δηλ. ὁ πληγῶνεις.—*ἀνέκραγον*, διατί·—*ὁ μὲν*, δηλ. ὁ νικητής.—*ἐξήει*, ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ χοροῦ.—*τὸν Σιτάλκαν*, ἐννοεῖ πολεμικόν τι ἄσμα ἐξυμνοῦν τὸν Σιτάλκαν, τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν· πρὸς νῦν τραγοῦδήσέ μας τὸν Δ: ἄκο, τὸν Κολοκοτρῶν η κ. ᾄ.

§ 7—8.

Ὁρχοῦντο τὴν καρπαίαν (ὄρχησιν) καλουμένην—ἤρχισαν νὰ χορεύωσι τὸν χορὸν, ὅστις ὠνομάζετο καρπαία.—*ἦν(ὄδε)*—ἦτο ὁ ἐξῆς.—*ὁ μὲν*—εἰς μὲν (τῶν χορευτῶν).—*παρατίθεμαι τὰ ὄπλα*—θέτω τὰ ὄπλα μου πλησίον μου κατὰ γῆς.—*σπείρει καὶ ζευγυλατεῖ*—κάνει πῶς σπείρει καὶ ὀδηγεῖ ζεύγος βοῶν.—*πυκνά*—συχνά· πυκνά.—*ληστής δὲ προσέρχεται*—ὁ δὲ προσέρχεται ὡς *ληστής*—ἄλλος δὲ (χορευτής) ὑποκρινόμενος τὸν ληστήν προσέρχεται.—*ἐπειδὰν (μεθ' ὑποτκ.)*—εὐθύς ὡς (μεθ' ὑποτακ.).—*προῖδηται*—*προῖδη'* τοῦ ῥ. *προορῶ*—βλέπω μακρόθεν.—*ἀπαντῶ (τινι)*—ἀντεπεξέρχομαι, ὁρμῶ (κατὰ τινος).—*πρὸ τοῦ ζεύγους*—ἔμπροσθεν τοῦ ζεύγους (τῶν βοῶν).—*πρὸς τὸν αὐλόν*—κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ.—*δήσας*, τοῦ ῥ. *δῶ (-έω)*—δένω.—*καὶ τὸ ζεύγος ἀπάγει*—αὐτὸν (τὸν ἄνδρα) καὶ τὸ ζεύγος ἀπάγει.—*παρὰ τοὺς βοῦς*—κοντὰ στὰ βόδια του.—*ὀπίσω τῶ χειρῶ δεδεμένον*—μὲ τὰς χεῖρας δεδεμένας ὀπίσω.—*ελαύνω (τινά)*—κτυπῶ (τινα) διὰ νὰ βαδίξῃ ἔμπρός.

Τὴν καρπαίαν, αὕτη ἦτο ἰδία ὄρχησις τῶν βορειοτέρων Ἑλ-

λήγων.—*στρεφόμενος*, πού:—*ὁ δ(έ)*, δηλ. *ὁ σπειρών καὶ ζευγηλατῶν*.—*προΐδεται*, δηλ. *τὸν ληστήν*.—*τὰ ὄπλα*, τὰ ὅποια εἶχεν ἀποθέσει πλησίον του κατὰ γῆς.—*πρὸ τοῦ ζεύγους*, προφυλάσσων αὐτῷ διὰ τοῦ σώματός του αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴν.—*καὶ οὗτοι*, ὡς δηλ. καὶ οἱ Θράκες χορευταὶ (§ 5).—*τὸν ἄνδρα*, δηλ. τὸν χορευτὴν, τὸν προσποιούμενον τὸν ζευγηλάτην.—*τὸν ληστήν*, δηλ. *δήσας ἀπάγει*.—*δεδεμένον ἐλαύνει*, τίνα:

§ 9—11.

Μυσὸς = κάποιος Μυσός.—*τοτὲ μὲν... τοτὲ δέ* = ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ.—*ὡς δύο ἀντιταιτομένων, μιμ. ὠρχεῖτο* = ὡς ἂν εἶχε δύο ἀντιπάλους διὰ τῆς ὀρχήσεως ἐμίμειτο τὴν (καὶ πρὸς τοὺς δύο τούτους) μάχην.—*ὡς πρὸς ἓνα* = ὡς ἐναντίον ἑνός (ἀντιπάλου).—*δινοῦμαι* = περιστρέφομαι, στρηφογυρίζω.—*ἐκκυβισιῶ* = πίπτω κατακέφαλα, κάμνω τοῦμπες.—*ὄψις* = θέαμα.—*φαίνομαι* = παρουσιάζομαι.—*τὸ περσικὸν (ὄρχημα) ὄρχομαι* = χορεύω τὸν περσικὸν χορόν.—*ὀκλάζω* = γονατίζω.—*ἐξανίσταμαι* = ξανασηκίωμαι.—*πρὸς τὸν αὐλόν* =; πρβλ. § 8.—*ἐπὶ τούτῳ* = μετὰ τοῦτον (δηλ. τὸν Μυσόν).—*ἦσαν* = ἐδάδιζον· τίνος ῥ.:—*πρὸς τὸν ἐνόπλ. ῥ. αὐλ.*, ἐπεξήγησις τοῦ ἐν ῥυθμῷ.—*πρὸς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν* = κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως.—*αὐλοῦμαι*, πθηκ. = συνοδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ.—*παιανίζω* =; πρβλ. § 5.—*ἐν ταῖς...* = κατὰ τὰς...—*αἱ πρὸς τοὺς θεοὺς* (= πρὸς τὰ τῶν θεῶν ἱερὰ) *πρόσοδοι* = αἱ εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν πομπαὶ (λιτανεῖαι).

Εἰσηλθεν, δηλ. εἰς τὸν χορόν.—*πέλιτην*, αὐτὴ ἦτο μικρὰ καὶ ἐλαφρὰ ἀσπίς, ἡμισεληγοειδῆς, κατασκευαζομένη συνήθως ἐκ κλώνων δένδρων, ὧν ὑπερθεν ἐτείνετο δέρμα αἰγείου.—*ὠκλαξε*, τοιοῦτος χορὸς μὲ γονατίσματα εἶναι καὶ ὁ ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Ἑλλάδι ὄρχούμενος Τσαμικός χορὸς.—*ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θ. προσόδοις*, κατὰ ταύτας τὰς πομπὰς προσήρχοντο εἰς τοὺς ναοὺς ἐν ῥυθμῷ ἄδοντες καὶ χορεύοντες.

§ 12—13.

Δεινὰ ποιοῦμαι (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ ὡς τι ἐκπληκτικόν (τὸ ὅτι...).—*πάσας τὰς ὄρχ.*, ὅποια. τοῦ εἶναι = γίνεσθαι.—

ἐπὶ τούτοις... αὐτοὺς=ὁ Μυσὸς ὁρῶν αὐτοὺς ἐκπεπληγμένους ἐπὶ τούτοις.—πέπαμαι=κέκτημαι=ἔχω.—ὄρχηστρίδα, ἀντικμ. τοῦ πεπαμένον, τοῦ εἰσάγει καὶ τοῦ σκευάσας.—ὄρχηστρίς=χορευτρία.—σκευάζω=στολίζω.—κοῦφος=ἐλαφρὸς.—ἐλαφρῶς=μετ' εὐκινησίας.—κρότος (χειρῶν)=χειροκροτήματα.—συνεμάχοντο αὐτοῖς=ἐμάχοντο σὺν αὐτοῖς.—ὅτι αὐταὶ καὶ... εἶεν=ὅτι αὐταὶ ἀκριβῶς ἦσαν.—τρέπομαι τινα=τρέπω τινά εἰς φυγὴν.—τῇ νυκτὶ τοῦτο τὸ τέλος γίνεται=οὕτω περνᾷ ἡ νύξ.

Ἐρῶντες, ποῖα;—ὁ Μυσός, ὁ ἐν § 9 μνημονευθεὶς.—αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Παφλαγόνας.—πείσας... τινά, δηλ. νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν χορὸν τὴν ὄρχηστρίδα.—εἰσάγει, δηλ. εἰς τὸν χορὸν.—πυρρίχην, αὕτη ἦτο ἔνοπλος πρὸς αὐτὸν ὄρχησις, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ Κρητὸς Πυρρίχου τοῦ ἐπινοήσαντος αὐτὴν βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV.—αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἑλλ.—αἱ τρεψάμεναι... , κατὰ τὴν παρὰ τὰ Κούναξ μάχην.—βασιλέα, ποῖος ἐννοεῖται;—ἐκ τοῦ στρατ., δηλ. τῶν Ἑλλ.

§ 14—16.

Προσάγω τινά εἰς τὸ στρατεύμα = παρουσιάζω (εἰσάγω) τινά εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ στρατοῦ.—δοκεῖ τινι=ἀποφασίζεαι τις.—ἐδόνει παρεῖναι(αὐτοῖς)=ἐνόμιζον ὅτι εἶχον.—ἀναβαίνο=ἐπιβιβάζομαι.—πνεῦμα καλὸν = ἄνεμος οὐριος.—ὀρμίζομαι = ἀγκυροβολῶ.—ξένια = δῶρα (φιλοξενίας).—ἄλφιστα = κρίθινα ἄλευρα.—προσοδοκῶ (-άω)=ἐλπίζω.—ἄγοντά τι σφ. ἦκειν=ὅτι ἤλθε φέρων εἰς αὐτοὺς κάτι τι.—ἀπαγγέλλω=ἀναγγέλλω.—εἰ ἀφίκοντο ἔξω τοῦ Π.=ἐὰν ἐξέλθωσι τοῦ Πόντου.—μισθ. αὐτοῖς ἔσσεσθαι=ὅτι θὰ λάβωσιν (αὐτοῖ) μισθόν.

Αὐτούς, δηλ. τοὺς πρέσβεις τοῦ Κορύλα.—εἰς τὸ στρατ., ὅπερ εἶχε συνέλθει εἰς ἐκκλησίαν, ἵνα ἀποφασίσῃ περὶ τῆς μετὰ τοῦ Κορ. συνθήκης (πρὸβλ. § 3).—μήτε ἀδικεῖν...μήτε ἀδ., κατὰ ταῦτα ἢ συνθήκη ἐκλείσθη μετὰ τὸν προταθέντα ὑπὸ τῶν πρέσβεων τοῦ Κορ. ὅρον.—τῇ δ' ἄλλῃ, δηλ. ἡμέρᾳ.—μέδιμνος, οὗτος ἦτο μέτρον σιτηρῶν ἰσοδυναμοῦν πρὸς 51 1/2 περίπου λίτρας σημερινῆς (πρὸβλ. νῦν τὸ κοιλόν).—κεράμιον, τοῦτο ἦτο ἀμφορεὺς κεράμινος, στάμνα' ἕκαστον ἐχώρει 39 περίπου λίτρας.—Χεῖρ'

σοφος... ἦλθε, οὗτος εἶχεν ἀποσταλή ἐκ Τραπεζοῦντος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδ. Ἀναξίβειον, ἵνα προμηθεύσῃ πλοῖα· περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. V, κεφ. 1, § 4 κ. ἐξ.—*ἐνταῦθα*, ποῦ; — *τριήρη*, βλ. ἐν σελ. 132.—*ἄγοντά τι*, δηλ. πλοῖα.—*οἱ ἄλλοι*, τίνες ἐννοοῦνται;

§ 17—18.

Ὡς, χρονκ. — *ἐγγὺς γίγνομαι τινος* = πλησιάζω εἰς τι.—*εἰσέρχομαι τινα*, ὅπως ἂν (μεθ' ὑποτκ.) = ἐπέρχεται εἰς τινα ἢ σκέψις πῶς νά...—*εἰ... ἔλοιντο* = ἐὰν ἤθελον ἐκλέξει.—*μᾶλλον* = καλύτερον.—*ἂν... δύνασθαι τὸν ἕνα* = ἔτι θὰ ἦδύνατο οὗτος ὁ εἰς.—*ἢ πολ. οὔσης* = παρὰ ἐὰν ἦτο πολυαρχία = παρὰ ἐὰν ἦσαν πολλοὶ ἄρχοντες.—*χωρῶμαι τῷ στρατ.* = διοικῶ τὸ στρατεύμα.—*εἰ δέοι* (μετ' ἀπρμφ.) = ἐὰν παρίστατο ἀνάγκη νά...—*λανθάνω τι* = μένω ἀπαρατήρητος ὡς πρὸς τι = κάμνω τι χωρὶς νά ἐννοηθῶ.—*ἂν κρύπτεσθαι*, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο—καθὼς καὶ τὸ κατωτέρω *ὑστερίζειν*—ἐκ τοῦ *ἠγήσαντο* = ἔτι (οὗτος ὁ εἰς) θὰ ἀπεκρύπτετο.—*φθάνω τι* = προφθάνω, προλαμβάνω τι.—*ὑστερίζω* = κηθυστέρῶ.—*δεῖν... περαίνεσθαι*, ἐκ τοῦ νοουμένου β.—*ἠγοῦντο*.—*οὐ... ἂν δεῖν* = δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀνάγκη—δὲν θὰ ἀπῆρτοῦντο.—*λόγοι πρὸς ἀλλήλους* = ἀμοιβαῖα συζητήσεις.—*τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ* = τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποφασισθὲν = ἢ ἀπόφασις τοῦ ἐνός.—*περαίνεσθαι ἂν* = (ἔτι) ἠδύνατο νά ἀχθῆ εἰς πέρας (= νά ἐκτελεσθῆ).—*ἐκ τῆς νικώσης* (δηλ. *γνώμης*) = κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην = κατὰ πλειονοψηφίαν.

(*Ἔχοντές*) τι, δηλ.:

§ 19—21.

Τρέπομαι ἐπὶ τινα = στρέφομαι πρὸς τινα = ἡ γνώμη μου κλίνει πρὸς ἐκλογὴν τινος (ὡς ἀρχηγού).—*ἔλεγον προσ. αὐτῷ* = προσῆσαν αὐτῷ καὶ ἔλεγον.—*οὕτω γινώσκω* = τοιαύτην γνώμην ἔχω, οὕτω φρονῶ.—*ἐνδείκνυμαι τι* = δεικνύω τι.—*ἔπειθεν*, ἀποπειρικ. παρατκ. = προσεπάθει νά πείσῃ.—*ὑφίσταμαι τι* = ἀναλαμβάνω τι.—*τῇ μὲν* = ἀφ' ἐνός μὲν.—*νομίζων*, μετχ. αἰτλγκ.—*πρὸς τοὺς φίλους* = παρὰ τοῖς φίλοις, εἰς τοὺς φίλους του.—*εἰς τὴν πόλιν* = εἰς τὴν πατρίδα.—*ὄνομα* = δόξα, φήμη.—

αὐτοῦ, συναπτεῖα ἢ γενκ. τῷ : τοῦνομα.—*τυχόν*, αἰτιατικ. ἀπόλυτος=ἐάν τύχη=ἴσως.—*ἀν...γενέσθαι*, ἐκ τοῦ νομίζω=ἤθελε γίνεαι.—*ἐνθύμημα*=σκέψις.—*ἐπῆρεν*, παρακτικ. τοῦ ῥ. *ἐπαίρω*=παρακινῶ.—*αὐτοκράτωρ ἄρχων*=ἀπόλυτος ἄρχων.— *ὁπότε δ' αὖ ἐνθυμοῖτο*=ἀλλ' ὁσάκις πάλιν ἐσκέπτετο.— *ἄδηλον*, δηλ. ἔστι.—*ὅπη τὸ μέλλον ἔξει*=πῶς θὰ ἀποβῇ τὸ μέλλον.— *διὰ τοῦτο δὲ καὶ...*=καὶ ὅτι διὰ τοῦτο καὶ... — *ἡ προειργασμένη δόξα*=ἡ ἀποκτηθεῖσα πρότερον δόξα.—*ἀποβάλλω τι*=χάνω τι.—*ἀποροῦμαι*=ἀπορῶ=εὐρίσκομαι ἐν ἀπορίᾳ.

Διεννοῦντο, τίνες;—*οὕτω*, πῶς;—*τῇ μὲν*, ὡς ἀπόδοσις τοῦτου ἀντὶ τοῦ «τῇ δὲ» ἀκολουθεῖ κατωτέρω τὸ «ὁπότε δέ».—*εἰς τὴν πόλιν*, ποίαν ἐννοεῖ;—*τὴν προειργ. δόξαν*, πῶς ἀπέκτησεν ὁ Ξεν. τὴν μέχρι τοῦδε δόξαν του;

§ 22 - 24.

Ἀποροῦμαι (μετ' ἀπρμφ.)=εὐρίσκομαι ἐν ἀπορίᾳ μὴ γνωρίζων τί νά...—*διακρίνω*=ἀπορροῖζω.—*ἀνακοινῶ τοῖς θεοῖς*=ζητῶ τὴν συμβουλὴν τῶν θεῶν.—*παρίσταμαι τι*=διατάττω νά μοι φέρωσί τι.—*μαντευτός*=ἐνδεδειγμένος ὑπὸ τοῦ μαντείου.—*ὅσπερ αὐτῷ μαντευτός ἦν*=ὅσπερ μαντευτὸν ἦν αὐτῷ (θύειν).—*καὶ... δὴ*=καὶ βεβαίως καὶ...—*ἤρχετο... καθίσταθαι*=ἤρχετο καθίστασθαι ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι τῆς στρατιᾶς.—*ἄρχομαι* (μετ' ἀπρμφ.)=ἀρχίζω νά...—*καθίσταμαι ἐπὶ τι*=ἀναλαμβάνω τι.—*τὸ συνεπιμελεῖσθαί τινος*=ἢ ἀπὸ κοινοῦ φροντῖς περὶ τινος.—*καὶ ὅτε... αἰτὸν ἀνεμνησκειτο... φθεγγόμενον... καὶ ἀνεμνησκειτο ὅτι, ὅτε ἐξ Ἐφ... αἰτός... ἐφθέγγετο... ὀρμῶμαι*=ξεκινῶ, ἀπέρχομαι.—*Κύρω συσταθῆσόμενος*=ἔνα συστηθῆ εἰς τὸν Κύρον.—*αἰτὸν ἑαυτῷ δεξιὸν φθεγγόμενον, καθήμενον μέντοι*=ὅτι... αἰτός πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ, καθήμενος ὁμοῦς, ἔκραζεν.—*ὄνπερ... ἔλεγε*=περὶ τοῦ ὁποῦ... ἔλεγεν.—*προπέμπω τινά*=συνοδεύω τινά.—*οἰωνός*, κυρίως=μαντικὸν πτηνόν εἶτα=σημεῖον προγνωστικόν (ἐξ οὗ προβλέπει τις τὸ μέλλον).—*μέγας... καὶ οὐκ ἰδιωτικὸς*=προσημαίνων σπουδαῖόν τι καὶ οὐχὶ σύνθητες.—*ἐνδοξος... ἐπίπνονος*=προσημαίνων δόξαν... μόχθους (ταλαιπωρίας).—*ὄρνεον*=πτηνόν.—*μάλιστα*=ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.—*ἐπιτίθεσθαι*, ἐξαρτ. τὸ ἀπαρμ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπό-

μενα εἶναι... λαμβάνειν, ἐκ τοῦ ἔλεγεν.—οἰωνὸς χρηματιστικὸς=οἰωνὸς προμηγνῶν χρηματισμὸν (πλοῦτη).—λαμβάνω τὰ ἐπιτήδεια=προμηθεύομαι τὴν τροφήν μου.—δῆ=λοιπόν.—διαφανῶς=δλοφάνερα.—σημαίνει=δεικνύει, συμβουλεύει.—προσδέομαι τινος=ἐπιζητῶ τι.—εἰ αἰροῦντο (δηλ. αὐτόν)=ἐὰν ἴθελον ἐκλέγει αὐτόν.

Δύο, ἵνα εὐθὺς προσφέρῃ δευτέραν θυσίαν, ἐὰν ἡ πρώτη δὲν ἀποβῆ εὐνοϊκῆ.—**μαντευτός**, ὁ Ξεν. πρὸ τοῦ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς πατρίδος του διὰ νὰ μεταβῆ εἰς τὸν Κῦρον, ἠρώτησε τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, εἰς τίνα θεὸν ἔπρεπε νὰ θυσιάσῃ· ὁ δ' Ἀπόλλων ἐδήλωσεν αὐτῇ τοὺς θεοὺς, οἷς ἔδει θύειν (πρόβλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 6).—**τὸ θναο**, ὁ Ξεν. μετὰ τὴν παρὰ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν δολοφονίαν τῶν Ἑλλ. στρατηγῶν εἶδεν ὄνειρον, ὅτι ἡ πατρικὴ του οἰκία ἐκαίετο, καὶ ἐπίστευσεν ὅτι τὸ ὄνειρον τοῦτο ἐπέμπετο ὑπὸ τοῦ Διὸς (πρόβλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 11).—**ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι**, μέχρι τῆς παρὰ τὸν Ζαπάταν δολοφονίας τῶν στρατηγῶν ὁ Ξεν. ἠκολούθει τὸ στράτευμα οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν.—**ἐξ Ἐφέσου**, ὥστε ὁ Ξεν. ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Σάρδεϊς πρὸς τὸν Κῦρον διὰ τῆς Ἐφέσου.—**δεξιόν**.., ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ, δηλ. πρὸς ἀνατολάς, πτήσις πτηνῶν ἢ ἡ κραυγὴ αὐτῶν πρὸς τὰ δεξιὰ καθημένων ἐσήμαινεν εὐτυχίαν.—**ὁ μάντις**, βλ. ἐν σελ. 149.—**αὐτόν**, δηλ. τὸν Ξεν.—**οὕτω (δὴ θ...)**, δηλ. μὲ τὴν ἀνάμνησιν τῶν προηγουμένων σημείων.—**σημαίνει**, διὰ τῶν σπλάγχχνων τοῦ θυσιασθέντος ζώου· οἱ θεοὶ μόνον οὕτω ὑπεδῆλουν τοῖς ἀνθρώποις τὸ μέλλον·—**τῆς ἀρχῆς**, τῆς προτεινομένης αὐτῷ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν (§ 19).—**ἀποδέχεσθαι**, δηλ. αὐτὴν (τὴν ἀρχήν).—**οὕτως**, πῶς;

§ 25—28.

Αἰροῦμαι τινά=:—**προβάλλομαι τινά**=προτείνω τινά.—**ἐπισηηφίζω (τι)**=θέτω (τι) εἰς ψηφοφορίαν.—**ἥδομαι**(μετὰ μετχ.)=εὐχαριστοῦμαι ὅτι...—**εἶπερ**(=ἐπεῖπερ) ἀνθρωπὸς εἰμι=ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐγὼ μὲ ἀδυναμίας.—**χάριν ἔχω**=χρεωστῷ χάριν.—**εὐχομαι**, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ δοῦναί μοι, ἐξ οὗ πάλιν τὸ αἷτιον γενέσθαι.—**δίδωμί τι**(μετ' ἀπρμφ.)=δίδω εἰς τινά τὴν

εὐκαιρίαν νά... — τοὺς θεοὺς, ὑποκμ. τοῦ δοῦναι. — προκρίνω = προτιμῶ. — ἄρχοντα, κτηρμ. — Λακ. ἀνδρὸς παρόντος = ἐν ᾧ περὺρίσκειται ἐδῶ ἀνὴρ Λακεδαιμόνιος. — ἀλλ' ἦττον ἄν... τυγχάνειν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ μοι δοκεῖτε, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ μοι δοκεῖ = τοῦναντίον μάλιστα νομίζω ὅτι... δυσκολώτερον ἠθέλετε ἐπιτυγχάνει. — δέομαι τι παρὰ τινος = χρειάζομαι τι παρὰ τινος. — οὐ πάνυ τι = οὐδόλως; συναπτέον τῷ ἀσφαλές. — ὄρω = γινώσκω. — παύομαι (μετὰ μετχ.) = πύω νά... — πρην = παρὰ ἀφ' οὗ. — ποιῶ (μετ' ἀπρμφ.) = κατορθώνω νά... — πᾶσαν τὴν πόλιν = πάντας τοὺς πολίτας ὑποκμ. τοῦ ὁμολογεῖν. — Λακ. καὶ... = Λακ. εἶναι ἡγεμόνας καὶ αὐτῶν. — ὁμολόγησαν... ἐπαύσαντο, ποῖον τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀ' ῥήμ. καὶ ποῖον τὸ τοῦ β': — οὐκέτι πέρα πολιορκῶ = δὲν πολιορκῶ πλέον περαιτέρω (μακρότερον). — εἰ οὖν ταῦτα κτλ., ἢ σύνταξις: ταῦτα οὖν ἐγὼ ὄρω (= γινώσκων) ἐκεῖνο ἐννοῶ, μὴ, εἰ δοκοῖεν ἐνταῦθα, ὅπου δυναίμην, ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, λίαν ἂν ταχὺ σωφρονησθεῖην. — ἐννοῶ μὴ (μετ' εὐκτ. δυνητκ.) = φροῦμαι: μήπως (μεθ' ὑποκτκ.). — εἰ δοκοῖεν (μετ' ἀπρμφ.) = ἐὰν φανῶ ὅτι. — ἐνταῦθα ὅπου δυναίμην = ἐκεῖ, ὅπου δύναμαι. — ἄκυρον ποιῶ τι = σμικρύνω τι. — σωφρονίζομαι = ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

Αὐτόν, δηλ. τὸν Ξεν. — εἴ τις ἐπιψηφίζοι, τί; Ἡ διοίκησις τοῦ στρατοῦ τῶν μυρίων ἦτο δημοκρατικὴ διὰ τοῦτο πανταχοῦ ἀπαντῶσιν αἱ ἐν δημοκρατικῇ πολιτεύματι συνήθειαι ἐκφράσεις εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ δήμου· π. χ. ἐκκλησίαν συναγεῖν ἢ ποιεῖν, παρελθεῖν, ἀνίστασθαι, ἐδίδοτο λέγειν, γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἢ ἀποφαίνεσθαι, δοκεῖ μοι, ἐπιψηφίζειν, αἴρειν ἢ ἀνατείνειν τὴν χεῖρα, ἔδοξε ταῦτα κ. ἄ' περὶ δὲ τοῦ δικαίουματος τοῦ ἐπιψηφίζειν βλ. ἐν σελ. 136. — τιμώμενος, πῶς; — Λακ. ἀνδρὸς παρόντος, ὑπονοεῖ τὸν Χειρίσοφον. — οὔτε ὑμῖν, ἢ ἀπόδοσις τούτου κατωτέρω: «ἐμοὶ τε αὖ». — παρ' αὐτῶν, δηλ. τῶν Λακεδ. — τοῦτο, ποῖον; — τῆ πατριδί μου... πολεμοῦντες, δηλ. κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον. — καὶ αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην. κατὰ τὴν εἰρήνην τὴν γενομένην τῷ 404 οἱ Ἀθην. ὁμολόγησαν ἐν ῥητῇ ἄρθρῳ αὐτῆς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Λακεδ. — τὴν πόλιν, ποῖαν ἐννοεῖ; — τὸ ἐκείνων..., δηλ. τῶν Λακεδ.

§ 29.

Ὅ=ὡς πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον.—ἐννοῶ=σκέπτομαι.—*ἔτι ἦτιον ἂν στάσις εἴη*, κατ' ἐννοίαν=ἔτι δηλ. ὀλιγώτεροι στάσεις ἤθελον συμβαίνει.—*ἐνὸς ἀρχοντος ἢ πολλῶν*=ἐὰν εἰς ἤθελεν ἄρχει καὶ οὐχὶ πολλοί.—*ἴστε*, προστακτικ. τοῦ ῥ. οἶδα=;—*ἐλόμενοι*=ἐὰν ἐλησθε.—*ἐν πολέμῳ ὦν*=ἐν καιρῷ πολέμου.—*ἄχθομαι τινι*=δυσφορῶ κατὰ τινος.

(*Εἶ*) *τινα*, ὑπονοεῖ τὸν Χειρίσοφον.

§ 30—31.

Ἐξανίσταντο λέγοντες=*ἐξανίσταντο καὶ ἔλεγον*.—*ἐξανίσταμαι*=*ἀνίσταμαι*.—*ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν*=ἔτι πρέπει αὐτὸς (καὶ ὄχι ἄλλος) νὰ ἄρχῃ.—*ἔτι... εἴη*=ἔτι ἦτο.—*εἰ οὕτως ἔχοι*=ἐὰν (τὸ πρᾶγμα) θὰ εἶχεν οὕτως.—*ὀργιῶνται*, μέλλ. τοῦ ῥ. *ὀργίζομαι*.—*σύνδειπνος*=συνδαιτυμῶν.—*συμποσίαρχος*=ἀρχὼν τοῦ συμποσίου.—*ἐπεὶ*, αἰτιολ. —*λοχαγῶ*=εἰμαι λοχαγός.—*ὡς ἔοικεν*=καθὼς φαίνεται.—*ἔτι*=διότι.—*ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγ.*=ὡς εὖ εἶπεν ὁ Ἀγασίας.—*εὖ λέγω*=ὀρθῶς ἐμιλῶ.—*ἀνεθορύβησαν*, ὑποκμ.: οἱ στρατιῶται.—*ἀναθορυβῶ*=μετὰ θορύβου ἐπιδοκιμάζω.—*πλείονος ἐνδέον* (τοῦ ῥ. *ἐνδεῖ*)=ἔτι ὑπῆρχεν ἀνάγκη περισσοτέρων ἐξηγήσεων.—*παρέρχομαι* (*ἐπὶ τὸ βῆμα*)=λαμβάνω τὸν λόγον.—*ὡς πάνυ εἰδῆτε*=ἵνα βεβαιωθῆτε.—*ὀμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας*=σας ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα ὅλων τῶν θεῶν καὶ θεαινῶν.—*ἢ μὴν*=βεβαίως.—*ἐπεὶ*, χρονικ.—*ὕμῖν τε ἐμοί, ἢ ἀΐδομαι*. συναπτεῖα τῷ βέλτιον εἴη, ἢ β' τῷ ἐπιτρέψαι.—*ἐπιτρέπω τινι τι*=ἀναθέτω εἰς τινά τι.—*καὶ ἐμοί*, ἐκ τοῦ βέλτιον εἴη.—*ὀφίσταμαι* (τι)=; (§ 19).—*οὕτως σημαίνω τι*=τόσον φανερά σημεῖα δίδω εἰς τινα.—*ἐν τοῖς ἱεροῖς*=διὰ τῶν θυσιαῶν.—*ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι*=ὥστε (ὄχι μόνον μάντις, ἀλλὰ) καὶ ἄπειρος (τῆς μαντικῆς) ἠδύνατο νὰ γνωρίσῃ.

Ἐξανίσταντο, βλ. ἐν σελ. 162.—*αὐτόν, τίνα;*—*οὕτως*, ὅπως δηλ. λέγει ὁ Ξεν., ἔτι δηλ. οἱ Λακεδ. δὲν ἤθελον ὑπομείνει ἄλλον ἄρχοντα, μὴ Λακεδαιμόνιον.—*συμποσίαρχον*, ἐν παντὶ ἀρχαίφ

συμπόσιον ἐξελέγετο ἐκ τῶν συνδικαιτυμόνων εἰς ἄρχων τοῦ συμποσίου, *συμποσίαρχος* ἢ *βασιλεὺς* λεγόμενος, ὅστις διηύθυνε τὰ τοῦ συμπόσιου, ὥριζε δηλ. πῶς καὶ πόσον οἶνον νὰ πίνωσι, ποίας διασκεδάσεις νὰ κάμνωσι, ποῖα ἄσματα νὰ ψάλλωσι κ.τ.τ. — *παρελθόνων*, βλ. ἐν σελ. 162. — *ὡς πάνυ εἰδῆτε*, τί: — *ἐθνόμεν...*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 22, § 24. — *ὑποσιῆναι*, τί: — *ἐν τοῖς ἱεροῖς*, οἱ θεοὶ μόνον οὕτω ὑπεδήλουν τοῖς ἀνθρώποις τὸ μέλλον;

§ 32—33.

«*Ἄλλ' ὦ ἄνδρες...*» = «*ὦ ἄνδρες...*—ἴστε, προστακτικῆς ἐγκλίσεως τοῦ ῥ. οἶδα.—*ὠνήσατε*, ἀορ. τοῦ ῥ. *ὀνήνημι* = ὠφελῶ.—*ἐλόμενοι*, μετχ. αἰτλγκ.—*ὡς καὶ νῦν*=διότι καὶ τώρα ἀκόμη.—*ὅ,τι ἡδύνατο*=ὅσον ἡδύνατο.—*καὶ μάλα ἐμοῦ αὐτὸν σιγάζοντος*=εἰ καὶ ἐγὼ εἰσίγαζον αὐτόν.—*σιγάζω* τινὰ = προτρέπω τινὰ νὰ σιγᾷ.—*ὁ δ' ἔφη..*=*ὁ δ'* (= οὗτος γὰρ) *ἔφη νομίζειν αὐτόν* (δηλ. τὸν Ξεν.) *ἐθελῆσαι ἂν συνάρχειν τοῦ στρατεύματος τοῦ Κλ. μᾶλλον (σὺν) Τιμασίῳ, Δαρδ. ὄντι, ἢ (σὺν) ἔμαντι, Λάκ. ὄντι*=διότι οὗτος (ὁ Δέξ.) ἔλεγεν ὅτι ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὸς (ὁ Ξεν.) θὰ ἤθελε νὰ συγκυβερνᾷ τὸ στρατεύμα τοῦ Κλεάρχου μᾶλλον μετὰ τοῦ Τιμ., ὅστις ἦτο Δαρδανεύς, πρὶν μετ' ἐμοῦ, ὅστις εἶμαι Λάκων.—*ὅ,τι ἂν δύνωμαι ἀγαθὸν τινα ποιῶ*=πράττω εἰς τινα ὅ,τι καλὸν δύνωμαι.—*οὕτω*=λοιπόν.—*ὡς... ἀναξόμενοι*=ἵνα ἀποπλεύσωμεν.—*ἐὰν πλοῦς ἦ*, ἐνταῦθα τὸ *πλοῦς*=ὑῦριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν.—*ὁ πλοῦς ἔσται*=θὰ πλεύσωμεν.—*κατέχω*=προσορμίζομαι.—*βουλεύομαι τι*=σκέπτομαι περὶ τινος.

«*Οὐ οὐδ' ἂν ἐγώγε...*», διὰ τούτου ὁ Χειρ. ἀποκρίνεται εἰς τὸν ἐν § 29 ὑπαινιγμὸν τοῦ Ξεν.—*διέβαλλεν...*, ποῖα ἦτο ἡ διαβολὴ τοῦ Δεξιππου, δηλοῦται εὐθὺς κατωτέρω «*ὁ δ' ἔφη νομίζειν...*». — *Τιμασ. μᾶλλον...* ἢ *ἐμαντι Λάκωνι ὄντι*, ἐπομένως ὁ Ξεν. — κατὰ τὴν διαβολὴν τοῦ Δεξ. — δὲν διέκειτο φιλικῶς πρὸς τοὺς Λακεδ.—*ἐκεῖσε*, δηλ. ποῦ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—3.

Ἀνάγομαι = ἀποπλέω. — *πνεῦμα καλόν* = ἄνεμος οὐριος. — *παρὰ γῆν* = παρὰ τὴν παραλίαν. — *ἄποικος (πόλις)* = (V, 5, § 3). — *ὀρμίζομαι παρὰ τινι* = ἀγκυροβολῶ πλησίον τινός. — *ἐπὶ τὸν Κέρβερον κύνα* = ἵνα λάβῃ τὸν κύνα Κέρβερον. — *ἦ* = ὅπου. — *σημεῖον* = ἴχνος. — *δεικνύασι*, ὑποκμ.: *οἱ ἐνοικοῦντες*. — *τὸ βάθος* (αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι) *πλέον ἢ ἐπὶ δ. σι.* = ἐκτεινόμενα (*τὰ σημεῖα*) εἰς βάθος περισσότερον τῶν δύο σταδίων. — *ξένια* = ὡς δῶρα (φιλοξενίας). — *οἷς* = πρόβατον. — *ὄνομα . . . εὔρος*, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — *ὡς δύο*, τὸ ὡς = περίπου.

Ἐντεῦθεν, δηλ. ἐκ Σινώπης. — *ἀφίκοντο εἰς . . .*, περὶ τὸ τέλος Μαΐου τοῦ 400. — *ἐνθα λέγεται . . . καταβῆναι*, κατ' ἄλλον μῦθον — τὸν ἐπικρατέστερον — ὁ Ἡρακλῆς κατέβη εἰς τὸν Ἄδην διὰ τοῦ Ταϊνάρου τῆς Λακωνικῆς. — *τῆς καταβάσεως*, τίνος; — *στάδια*, βλ. ἐν σελ. 96. — *μεδίμνους* — *κεράμια*, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 158. — *πλέθρων*, βλ. ἐν σελ. 116.

§ 4—5.

Βουλευομαί τι = ; (1, § 33). — *πότερον κατὰ . . .*, ἐπεξήγησις τοῦ: *τὴν λοιπὴν πορείαν*. — *πότερον* = ἄν. — *θανμάζω τινός* = παρὰξενεύομαι μέ τινα. — *μὲν* = *μὴν* = τῇ ἀληθείᾳ. — *ἐκπορίζω τινί τι* = προμηθεύω εἰς τινά τι. — *οὐ μὴ* (= οὐ φόβος ἐστὶ μὴ) *γένηται*, κατ' ἔννοιαν = μόλις θὰ ἐξαρκέσωσιν. — *σιτία* = ὡς τροφή. — *ὀπόθεν . . . οὐκ ἔστιν* = δὲν ὑπάρχει τόπος, ἐξ οὗ. — *ἐπισιτισάμενοι πορευσόμεθα* = ἐπισιτιούμεθα εἰς τὴν πορείαν = θὰ προμηθευθῶμεν τροφὰς διὰ τὴν ὁδοιπορίαν. — *αἰτεῖν*, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ.: *ἡμᾶς*. — *αἰτῶ τινά τι* = ζητῶ παρὰ τινός τι. — *μύριοι* = : — *ἐλομένους (ἡμᾶς)* = ἀφ' οὗ ἐκλέξωμεν. — *αὐτίκα μάλα* = τώρα εὐθύς. — *ἡμῶν καθήμενων*, δηλ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ = ἐν ᾧ (ἀκόμη) ἡμεῖς καθήμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (= συνεδριάζομεν) κατ' ἔννοιαν = ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ. — *πέμπειν . . . εἰδέναι . . . βουλευέσθαι*, ἐξ ἄκρ. ἐκ τοῦ *δοκεῖ μοι*. — *ὅ, τι ἂν ἀπαγ-*

γέλλωσιν (οἱ πρέσβεις) = ποίαν ἀπόκρισιν θὰ μᾶς φέρωσιν (οἱ πρέσβεις). — πρὸς ταῦτα = κατὰ ταῦτα· κατ' ἔννοιαν = κατὰ τὴν ἀπόκρισιν, ἥτις θ' ἀνακρινωθῆ εἰς ἡμᾶς.

Σιτηρέσιον, ἕκαστος στρατιώτης ὤφειλεν αὐτὸς ν' ἀγοράζῃ τὰς πρὸς συντήρησίν του τροφάς· δι' αὐτὸ παρείχετο ἕκαστῳ στρατιώτῃ μισθὸς πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν (**σιτηρέσιον**), ὅστις ἀνήρχετο εἰς 2 ὄβολους κατ' ἕκαστην τὰς τροφάς ὁ στρατιώτης ἠγόραζεν εἴτε ἐκ τῶν ἀγορὰν παρεχόντων κατοίκων εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ στρατοπέδῳ ἐμπόρων· βλ. καὶ ἐν σελ. 154 «ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς... ληξόμενοι». — τὰ ξένια, τὰ ὅποια εἶχον ἀποστείλει οἱ Ἡρακλεῶτες τοῖς Ἑλλ. (§ 3). — **κυζικηνὸς (στατήρ)**, ἦτο νόμισμα τῆς πόλεως Κυζίκου χρυσοῦν, ἰσοδυναμοῦν πρὸς 20 περίπου ἀττικάς δραχμᾶς. — ἄλλος δ' εἶπε μὴ ἔλ. ἢ μ., δηλ. **κυζικηνοὺς αἰτεῖν Ἡρακλεώτας**· παρενηθικὴ παρατήρησις τοῦ Ξεν. — **πέμπειν**, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς πρέσβεις). — πρὸς τὴν πόλιν, ποίαν ἔννοει:

§ 6—8.

Ἐντεῦθεν = μετὰ ταῦτα. — **προβάλλομαι πρέσβεις** = προτείνω ὡς πρέσβεις. — **οὐ** = διότι. — **ἔστι... οἱ** = τινές. — **ἰσχυρῶς** = μετὰ πάσης δυνάμεως, ἐπιμόνως. — **ἀπομάχομαι (τι)** = ἀποκροῶ (τι). — **ἀμφοῖν ταῦτὰ δοκεῖ** = ἀμφότεροι ἔχουσι τὴν αὐτὴν γνώμην. — **μὴ ἀναγκάζειν...**, ἐπεξηγήσεις τοῦ : **ταῦτὰ ἐδόκει**. — (**τοῦτο**) **ὅ,τι μὴ αὐτοὶ ἐθέλοντες διδοῖεν** = εἰς τοῦτο, τὸ ὅποιον αὐτοὶ δὲν ἠθέλον διδοῖν ἐκούσιως. — **καὶ φιλίαν** = καὶ πρὸς τοῦτοις καὶ φιλικήν. — **τὰ δεδομένα (τῇ στρατιᾷ)** = ἡ ἀπόφραξις (τοῦ στρατοῦ). — **καὶ ἐπαπειλεῖν** = ὅτι πρὸς τοῦτοις καὶ εἰς ἀπειλὰς προέβη. — **εἰ μὴ ποιήσοιεν**, ὑποκμ. : οἱ Ἡρακλεῶται. — **τὰ χρήματα** = τὰ πράγματά των. — **συνάγω** = συλλέγω. — **ἡ ἀγορὰ** = τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλούμενα, τὰ τρόφιμα. — **εἴσω ἀνεσκεύασαν** = ἀνασκευάσαντες ἐκόμισαν εἴσω. — **ἀνασκευάζω** = μαζεύω. — **εἴσω** = μέσα. — **ἐπέκλειντο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. **κλείομαι**· ὁ ὑπερσυντλκ. ἐνταῦθα πρὸς δήλωσιν τῆς ταχείας ἐκτελέσεως τῆς πράξεως = στὴ στιγμῇ ἐκλείσθησαν. — **ὄπλα** = ὄπλιται.

Ἀρχων ἦρηντο, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 1, § 32. — **οἱ** δέ, δηλ. ὁ Χεῖρις. καὶ ὁ Ξεν. — **ἀπεμάχοντο**, τοῦτο (δηλ. :). — **πόλιν Ἑλλ.**, ποία ἔννοεῖται ; — **καὶ φιλίαν**, κατὰ τὴν § 3. —

(ὅ,τι μὴ) αὐτοί, ἦτοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλληνίδος καὶ φίλας πόλεως (δηλ. ;). — ἀπρόθυμοι, εἰς τί ; — ἔφασαν, οἱ ἄλλοι πρόσθεις, ὅτε ἐπανήλθον. — ταῦτα, ποῖα ; — συνῆγον, δηλ. εἰς τὴν πόλιν.

§ 9-12.

Ταραττω ταῦτα=ὀποκινῶ ταύτην τὴν ταραχὴν.—αἰτιῶμαι (μετ' ἀπρμφ.)=κατηγορῶ ὅτι...—προᾶξις=σχέδιον.—συνίστανται=κάμνουσι· στάσιν, συνωμοτοῦσι.—προέστηκά τινος=προὔσταμαί τινος=ἐπὶ κεφαλῆς τινος εἶμαι.—αἰσχροὺν ἐστὶ (μετ' ἀπρμφ.)=εἶναι ἐντροπὴ νά...—Ἀθηναίων καὶ Λακ., ὀποκμ. τοῦ ἄρχεῖν. — δύναμις = ; — παρεχομένους, μετχ. ἀναφρκ.—παρέχομαί τι=παρέχω ἐξ ἰδίων τι.—σφᾶς ἔχειν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ αἰσχροὺν εἶη.—τοὺς πόνοους ἔχω=ὀφίσταμαι τοὺς κόπους, κοπιᾶζω.—τὰ κέρδη ἔχω=ὀφελουμαι.—καὶ ταῦτα=καὶ μάλιστα.—σφῶν κατειργασμένων=ἐν ᾧ αὐτοὶ ἔχουσι κατορθώσει.—εἶναι τοὺς κατειργασμένους Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὺς = (ἔλεγον) ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι κατορθώσει (τὴν σωτηρίαν), εἶναι Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί.—τῇ ἀληθείᾳ=πράγματι.—ὕπερ ἡμῖσιν=ὕπερ τὸ ἡμῖσιν.—εἰ σωφρονοῖεν=ἐὰν ἔχουσι φρόνησιν.—συστάντες=ἐνωθέντες.—ἐαυτῶν=ἐξ ἑαυτῶν.—καθ' ἑαυτοὺς =μόνοι των (δηλ. κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων).—ἂν... ποιοῖντο καὶ πειρῶντο=δύνανται νά κάμνωσι... καὶ δύνανται νά προσπαθῶσι.—εἴ τινες=ἄσσοι τυχόν.—τούτους ποιεῖν=ἐψηφίσαντο δὲ τούτους ποιεῖν τοῦτο, ὅ,τι δοκοῖη ἐκ τῆς νικώσης.—ὅ,τι δοκοῖη ἐκ τῆς νικώσης (γνώμης) = ὅ,τι ἤθελεν ἀποφασισθῆ κατὰ πλειονοψηφίαν.—ἡ τοῦ παντὸς ἀρχὴ Χειρ.=ἡ μοναρχία τοῦ Χειρισόφου.—ἀφ' ἧς=ἀπὸ ταύτης, ἧ.

Τὴν προᾶξιν, δηλ. ;—αὐτῶν, τίνων ; — Ἀθηναίων .. καὶ Λακ., νοοῦνται οἱ ἐν § 6 μνημονευθέντες, δηλ. ὁ Ξεν. καὶ ὁ Χειρισ., οὓς οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἐθεώρουν ὡς αἰτίους τοῦ ναυαγίου τοῦ σχεδίου των· διότι οὗτοι ἠρνήθησαν νά ἔλθωσιν ὡς προσδευταὶ εἰς Ἡράκλειαν· παρατηρητέον δὲ ὅτι θεωροῦσι τὸν Ξεν. ὡς συνάρχοντα τοῦ Χειρ., ἂν καὶ ὁ τελευταῖος πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐκλεχθῆ μόνος ἄρχων (πρβλ. 1, § 32). — μηδεμίαν δ. παρεχομένους, ὁ Ξεν., ὡς γνωστὸν, οὐδένα στρατιώτην ἤγαγε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς

Ἑλλάδος· ὁ δὲ Χειρ. ἦλθε μὲν εἰς τὸν Κύρον ἔχων 700 ὀπλίτας, ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτῆ ἦτο—κατὰ τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ Ἀρκάδας—μηδαμνῆ.—*τὴν σωτηρίαν*, τίνων;—*καὶ ἦν...* Ἀχ., παρενθετικὴ παρκτῆρησις τοῦ Ξεν.—*ἀγαθόν τι*, δηλ. χρήματα.

§ 13—14.

Κοινῆ—ἀπὸ κοινοῦ, ἑμοῦ· τὸ ἀντίθ. *ιδία*. — *νομίζων*, μετχ. αἰτιλγκ.—*ἡ ἴδια ἕκαστον στέλλεσθαι*—παρὰ νὰ πορευῆται ἕκαστος (τῶν ἄλλων στρατηγῶν) χωριστά· κατ' ἔννοιαν—παρὰ ἐὰν πορευῆται ἕκαστος χωριστά.—*ἔπειθεν*, ἀποπρτκ. πρτκ.—*ἔπειρατο πείθειν*.—*καθ' αὐτὸν πορεύεσθαι*—νὰ πορευῆται μόνος.—*ἀκούσας*, μετχ. αἰτιλγκ.—*ἀκούω τινός*—ἀκούω παρὰ τινος.—*ὅτι... φαίη*—ὅτι εἶχεν εἶπει.—*ὅπως* (μετ' εὐκτκ.)—ἵνα (μετ' ὑποκτκ.).—*αὐτοὶ καὶ οἱ αὐτῶν στρατιῶται* των.—*ἅμα μὲν... ἅμα δέ...*—ἄφ' ἑνὸς μὲν... ἄφ' ἑτέρου δέ.—*ἀθυμῶν... μισῶν*, μετχ. αἰτιλγκ· τὸ δ' *ἀθυμῶ τινι*—λυποῦμαι διὰ τι.—*ἐκ τούτου*—ἐνεκὰ τούτου.

Μετ' αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Χειρισ.—*αὐτόν*, δηλ. τὸν Ξενοφ.—*ἀρμοστής*, παρὰ τοῖς Ἀχαιῶ. *ἀρμοστής* ἐλέγετο ὁ ἀποστελλόμενος ἐκ τῆς Σπάρτης διοικητής, ὅπως διοικήσῃ πόλιν ὑπήκοον αὐτῆ.—*τριήρεις*, βλ. ἐν σελ. 132.—*μετάσχοι*, τίνος;—(*ἀλλ'*) *αὐτοί*, δηλ. ὁ Χειρίς. καὶ ὁ Νέων.—*ἐπὶ τῶν τριήρων*, τοῦ Κλεάρχου.—*συνεβούλευε*, δηλ. τῷ Ξενοφ.—*αὐτῷ*, δηλ. τῷ Νέων.

§ 15—16.

Ἐτι μὲν—ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον.—*ἀπαλλάττομαί τινος*—ἀποχωρίζομαι τινος.—*αὐτῷ*, ἢ δοτκ. ἀνήκει εἰς τὸ ἐσήμερον.—*κοινοῦμαι (-όομαι)*—συμβουλεύομαι, ἐρωτῶ.—*πότερα... εἶη*—ἂν εἶναι.—*λῶνον καὶ ἄμεινον (αὐτῷ)*—συμπεριώτερον καὶ καλύτερον (εἰς αὐτόν).—*σημαίνω*—δεικνύω.—*τοῖς ἑροῖς*—διὰ τῶν θυσιῶν.—*γίγνεται τρίχα*—διχωρίζεται εἰς τρία (στρατιωτικὰ) σώματα.—*Ἄρκ. μὲν καὶ Ἀχ...* πάντες, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως;—*εἰς τετρ. καὶ χιλ.*, ἢ εἰς μετ' ἀριθμητκ.—περίπου.—*οἱ Κλεάρχου Θραῖκες*, παράθεσις τοῦ *πελτασταί*.

Ἐτι μὲν, ἕως οὗτου δηλ. μετέπεισεν αὐτὸν ὁ κατωτέρω ἀναφερόμενος χρησμός.—*ἀπαλλαγίς*, ὡς ἀθυμῶν καὶ αὐτὸς δι' ὅσα

ἔγειναν (δηλ. ;).—*ἐκπλεῦσαι*, δηλ. ἐκ τοῦ Πόντου.—*αὐτῶ*, δηλ. τῷ Ξεν.—*τῶ ἡγεμόνι Ἡρακ.*, περὶ τούτου πρβλ. IV, κεφ. 8, § 25.—*τοὺς παραμείναντας*, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν δηλ. τῶν Ἀχαιῶν καὶ Ἀρχάδων του (§ 12).—*ἀπαλλάττεσθαι*, τίνων :—*ἐσήμνηε... τοῖς ἱεροῖς*, βλ. ἐν σελ. 161.—*ὁ θεός*, τίς ἐννοεῖται ἐνταῦθα :—*Ἀρκ. καὶ Ἀχ...*, πρβλ. καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ στρατοῦ τὴν γενομένην ἐν Κερασσοῦντι (βιβλ. V, κεφ. 3, § 3).—*οἱ Κλ. Θραῖκες*, οὗτοι ἀρχικῶς ἦσαν 800 (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 9)· ἡ ἐλάττωσις αὐτῶν κατὰ 100 ποῦ πρέπει ν' ἀποδοθῆ ; —*οὔτος*, τίς :

§ 17—19.

Διαπράττομαί τι παρά τινος = λαμβάνω τι παρὰ τινος.—*διπλεῖστα* = ὅσα περισσότερα δυνηθῶσι λάφυρα.—*εὐθύς ἀρχάμενος... ἐπορεύετο* = εὐθύς ἐπορεύετο.—*καὶ γὰρ* = γὰρ.—*πλοῖα λαβῶν* = ἀνεχώρησε διὰ θαλάσσης καὶ...—*ἀποβαίνω ἐπὶ* = ἀποβιβάζομαι εἰς.—*καὶ... ἐπορεύετο* = καὶ ἔπειτα... ἐπορεύετο.—*ἡ μεσόγεια* = τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας.

Πλοῖα, βλ. ἐν σελ. 132.—*εὐθύς*, διατὶ ὁ Χεῖρ. ἐπορεύετο εὐθύς ; τὰ δύο ἄλλα στρατιωτικὰ σώματα πῶς ἐπορεύοντο ; περὶ ; — *εἰς τὴν Θρακίην*, τὴν ἐν Ἀσίᾳ, ἦτοι τὴν Βιθυνίαν.—*παρὰ τὴν θάλατταν ἦει*, ἐνθα ἡ ὁδὸς ἦτο εὐκολωτάτη καὶ ἀσφαλεστάτη.—*διὰ μεσ. ἐπορεύετο*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Χεῖρ. πορευόμενον παρὰ τὴν θάλασσαν.

BIBLION EBΔOMON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1.

Ἀνάβασις = ; (πρβλ. IV, 1, § 1).—*καὶ ὅσα*, δηλ. ἔπραξαν.—*μέχρι* = ἕως οὔτου.—*περὶ ἢ ἐξέρχομαι* = πορεύομαι διὰ ξηρᾶς.—*ἐκπλέω* = πορεύομαι διὰ θαλάσσης.—*στόμα* = εἴσοδος.—*γίγνομαι ἐν...* = ἀφικνοῦμαι εἰς...—*λόγος* = ; (πρβλ. IV, 1, § 1).
Μέχρι τῆς μάχης, δηλ. τῆς παρὰ τὰ Κούναξα.—*ἔξω*, ἐτέθη

τοῦτο ἀναφορικῶς πρὸς τὴν χώραν, ἐξ ἧς ἤρχοντο αἱ Ἑλλ.—
τοῦ στόματος, αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Πόντου)· στόμα δὲ τοῦ Πόν-
του=ὁ Βόσπορος· βλ. γεωγρ. πίν.—ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ, δηλ.
ἐν τοῖς προηγουμένοις βιβλίοις (I-VI).

§ 2-4.

Ἐκ τούτου=; (V, 1, § 2).—τὸ στρατ. μὴ... στρατεύηται=
μὴ στρατεύηται τὸ στρατεύμα.—ἐδεῖτο, δηλ. αὐτοῦ· τὸ δὲ δέο-
μαί τινος=παρακαλῶ τινα.—δσα δέοι, δηλ. ποιεῖν ἑαυτὸν=
ἔσα ἦτο ἀνάγκη νὰ πράττῃ αὐτὸς (δηλ. ὁ Φᾶρν.)· κατ' ἔννοιαν=
ἔ,τι ἤθελεν (ὁ Ἄναξ.).—εἰ διαβαῖεν=ἐὰν διαβῶσιν.—ἔστι τινὶ
μισθοφορὰ=λκιδάνει τις μισθόν.—ἀπαγγελεῖν, δηλ. τῷ Ἄνα-
ξιβίῳ.—ἀπαγγέλλω τινὶ=ἀπαντῶ εἰς τινα.—ἀπαλλάττομαι ἀπὸ
τινος=ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι ἀπὸ τινος.—ἤδη=εὐθύς.—κελεύω
=προτρέπω, παρακαλῶ.—συνδιαβάνα εἴπειτα οὕτως ἀπαλλ.=
νὰ συνδιαβῆ (μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν) καὶ εἴπειτα (δηλ. μετὰ
τὴν διάβασιν) οὕτω (δηλ. ὡς συνδιαβεδηκῶς) νὰ ἀποσύρηται.

Τὸ στρατεύμα, τίνων; — ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χ., ὁ Φαρν. ἦτο
σατραπῆς τίνος χώρας;—πέμπας, δηλ. πρέσβεις.—τὸν ναύαρ-
χον, τῶν Λακεδ.—δι α βιβάσαι, δηλ. εἰς τὴν Εὐρώπην· διατὶ ἢ
πρόθεσις διὰ παρὰ τῷ προσδιορισμῷ ἐκ τῆς Ἀσίας;—μετεπέμ-
ψατο, πόθεν;—εἰ διαβαῖεν, δηλ. ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώ-
πην.—βουλευσάμενοι, δηλ. σὺν τῇ στρατιᾷ· βλ. ἐν σελ. 155.—
ἀποπλεῖν, δηλ. εἰς Ἑλλάδα.—ἔφη, δηλ. ὁ Ξεν.—ταῦτα, δηλ.;

§ 5-6.

Συμπροθυμοῦμαι ὅπως...=προθύμως ἐνεργῶ καὶ ἐγὼ
νὰ...—ἔφη αὐτῷ κτλ.=ἔφη ὅτι οὐ μεταμελήσει αὐτῷ ταῦτα
(αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς) συμπροθυμηθέντι = εἶπεν (ὁ Σεύθης) ὅτι
αὐτὸς (δηλ. ὁ Ξενοφ.) δὲν θὰ μετανοήσῃ, ἐὰν προθύμως ἐνεργήσῃ
(=δειχθῆ πρόθυμος) ὡς πρὸς ταῦτα.—μηδὲν τελείτω, ὅποια· ὁ
Σεύθης.—τελῶ τί τινι=πληρώνω τι εἰς τινα.—οἱ ἐπικαίριοι
ὄντες = οἱ ἔχοντες (ἐν τῷ στρατῷ) μεγίστην ἐπιρροήν.—προσ-
φέρομαι πρὸς τινα=συμπεριφέρομαι πρὸς τινα.—ὡς ἂν αὐτῷ
δοκῆ=ὁπως θεωρεῖ (αὐτὸς) καλόν.

Ὁ δ(έ), δηλ. ὁ Ξεν.—ὅπως διαβῆ, ποῦ;—μηδὲν τελείτω ἔμοί, ὁ Σεύθης θὰ ὑπεσχέθη χρηματικὴν τινα ἀμοιβὴν εἰς τὸν Ξεν., ἐὰν αὐτὸς συνήργει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ στρατεύματος.—ἀπαλλάξομαι, ἀπὸ τίνος;—ἐπικαιρίους ὄντας, δηλ. τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς.—ὡς ἂν αὐτῷ τῷ (Σεύθῃ) δ., πρὸς ἐπιτυχίαν δηλ. τοῦ σκοποῦ του.

§ 7—10.

Κηρύττω=διὰ κήρυκος καθιστῶ γνωστὸν, διακηρύττω.—ὡς ἀποπέμφων...=διότι εἶχε σκοπὸν νᾶ...—ἀποπέμψω=στέλλω ὀπίσω (εἰς τὰς πατρίδας).—ἀριθμὸν ποιῶ=ἀριθμῶ.—ἐνταῦθα =τότε.—ἄχθομαι, ὅτι=ἀγανακτῶ, διότι.—ἀργύριον=χρήματα.—ἐπισιτίζεσθαι, καθαρῶς τελκ. ἀπρμρ.—ἐπισιτίζομαι εἰς=προμηθεύομαι τρόφιμα διὰ.—δουνηρῶς=ἀπρθύμως.—συσκενάζομαι=; (V, 1, § 2).—ξένος γίγνομαι τινι=συνδέομαι διὰ φιλίας μετὰ τινος.—ἀσπάζομαι τινά=ἀποχαιρετίζω τινά.—ὡς ἀποπλευσόμενος=διότι εἶχε σκοπὸν γὰ...—ἦδη=; (§ 4).—εἰ δὲ μὴ=εἰ δὲ ποιήσεις τοῦτο' κατ' ἐννοιαν=ἄλλως.—αἰτίαν ἔχω=κατηγοροῦμαι τὸ ἐνεργητ. τούτου αἰτιῶμαι (τινά)=κατηγορῶ (τινά).—νῦν... ἦδη=τώρα ἀκριδῶς.—ταχὺ=ταχέως.—ἐξέρπω=ἐξέρχομαι.—ἀ λ λ' αἴτιος...=αἴτιος...—οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοὶ=ἄλλ' αὐτοὶ οἱ στρατιῶται.—ἐπισιτισμός=προμήθεια τροφίμων.—δεόμενοι, μετχ. αἰτλγκ.—δέομαι τινος=ἔχω ἀνάγκην τινός.—ἀθνυῶ πρὸς τὴν ἔξοδον=δὲν ἔχω ὄρεξιν πρὸς τὴν ἔξοδον=δὲν ἐπιθυμῶ νᾶ ἐξέλθω.—ἐξελθεῖν ὡς συμπορευόμενον = νᾶ ἐξέλθῃς προσποιοῦμενος ὅτι θὰ πορευθῆς μετ' αὐτῶν.—ἔξω γίγνομαι=ἐξέρχομαι.—ἀπαλλάττεσθαι, ἐκ τοῦ συμβουλευῶ.—διαπράττομαι τι=συνεννοοῦμαι περὶ τίνος.—οὕτως=λοιπόν.

Διαβαίνουσι, κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου τοῦ 400' διαβαίνουσι δὲ πόθην;—ἐξιέναι, ἐκ τῆς πόλεως (δηλ. ἐκ τοῦ Βυζαντίου).—ἀποπέμφων, αὐτοὺς (δηλ. :).—τῷ ἀρμοστῇ, βλ. ἐν σελ. 168.—προσελθὼν, τίνι;—τινες, ἰδίᾳ ὁ Ἄναξίδιος.—(ἀ λ λ') ὁ μ ω ς, ἡ ἐννοια: ἂν καὶ πιστεύω εἰς σέ, ὁ μ ω ς.—ἔφη, δηλ. ὁ Κλέανδρος.—ἔξω, δηλ. τοῦ Βυζαντίου.—ἀπαλλάττεσθαι, ἀπὸ

τινος;—ταῦτα (τοίνυν), δηλ. ποῖα:—ἐλθόντες, δηλ. ὁ Ξεν. καὶ ὁ Κλέανδρος.

§ 11—14.

Τὴν ταχίστην (ὁδὸν)=τάχιστα.—προσανεῖπεν, ἀρ. τοῦ ῥ. προσαναγορεύω=προσέτι διακηρύττω.—ὄς ἂν..., ὅτι αὐτός... =ὄς ἂν..., αὐτός.—ὄς ἂν μὴ παρῆ=ὄστις δὲν παρευρεθῆ.—ἐξέτασις=ἐπιθεώρησις.—ἀριθμὸς=ἀπαρίθμησις.—αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται=(αὐτὸς) θὰ ἔχη νὰ κατηγορῆ τὸν ἑαυτὸν του (ἂν μετὰ ταῦτα τιμωρηθῆ).—ἐντεῦθεν=μετὰ ταῦτα.—ἄρδην πάντες=πάντες ἑμοῦ.—καὶ Ἔτ...=ἐν ᾧ ἦδη ὁ Ἐτεόνικος...—ὡς... συγκλείσων... καὶ... ἐμβάλων, μετχ. τελκ.—συγκλείω=κλείω.—ἐμβάλλω=βάλλω.—πυροὶ=σιτος.—μισθοδοτῶ τινι=δίδωμι μισθὸν εἰς τινά.—ἐπακούω τι=ἀκούω τι.—ἦ καὶ... τις=ἴσως δὲ καὶ τις.—διαγγέλλει, διατί τὸ ῥ. ἐν ἐνικῷ ἀριθμῷ, ἀρ' οὐ τοῦτο ἀποδίδεται καὶ εἰς τὸ ἐπακούσαντές τινες;—διαγγέλλω=κοινολογῶ, ἀναφέρω.—πυνθάνομαι περὶ τινος=ζητῶ πληροφορίας περὶ τινος.—πότῃρα... εἶη=ἂν δηλ. εἶναι.—πότῃρα... δέοι=ἂν πρέπει.—κύκλω=δλόγυρα (ὡς πρὸς τὸ Ἱερὸν ὄρος)=περὶ τὸ Ἱερὸν ὄρος.—διὰ μέσης τῆς Θράκης=διὰ μέσου τῆς Θράκης.

Ὁ δέ, δηλ. ὁ Ἄναξ.—ἐκέλευε, τίνας;—οὕτω, δηλ. κατὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Κλεάνδρου (§ 10).—παρὰ τὰς πύλας, δηλ. τὰς Θρακίας, αἵτινες ἔφερον εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Θράκιον (§ 24).—τὸν μοχλόν, οὗτος ἦτο ξύλον παχὺ τιθέμενον ἀπὸ τοῦ ἐνὸς παραστάτου τῆς θύρας μέχρι τοῦ ἐτέρου ἔσωθεν καὶ ἀσφαλίζόμενον διὰ τῆς βαλάνου ἢ δὲ βάλανος ἦτο σιδῆριον ἢ καρφίον εἰσερχόμενον διὰ τινος ὀπῆς εἰς τὸν ξύλινον μοχλόν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τινὰ ὀπήν ἀνεφγμένην ἐπὶ τῆς παρκοτάδος τῆς θύρας.—συγκαλέσας, δηλ. ἔξω πρὸ τῶν πύλων τῆς πόλεως.—λαβόντες, ταῦτα (δηλ.);—εἰς Χερρ., δηλ. τὴν Θρακικὴν.—τινὲς τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες, ὡς ἀκόλουθα: ἴσως τῶν συγκεκλημένων στρατηγῶν, ἴσταντο εἰς θέσιν, ἐξ ἧς ἠδύναντο ν' ἀκούσῃσι τὰ ὑπὸ τοῦ Ἄναξ. λεχθέντα.—εἰς τὸ στρατεύμα, ἕπερ ἴστατο ὀλίγον μικρὰν τῶν συγκεκλημένων στρατηγῶν.—ἐπυνθάνοντο..., παρὰ τίνος ἐζήτησαν ταῦτα τὰς πληροφορίας;—περὶ τοῦ Σεύθου, περὶ οὗ ἰδ. ἐν § 5 καὶ § 6.—πολέμιος ἢ φίλος, δηλ. τῶν Λακεδ.

§ 15-17.

Θέω=τρέχω.—δρομῶ=δρομαίως.—ὡς...εἰσιόντες (μέλλ. τοῦ ῥ. εἰσερχομαι)=ἵνα εἰσέλθωσιν.—τείχος=πόλις.—προσθέοντας=θέοντας πρὸς τὰς πύλας.—κόπτω τὰς πύλας=κρούω τὰς πύλας ἐξωθεν (ἵνα εἰσέλθω).—ἀδικώτατα πάσχω=ἀδικουμαι τὰ μέγιστα.—ἐκβάλλομαι εἰς τινα=παραδίδομαι εἰς τὴν διάκρισιν τινος.—κατασχίζω τὰς πύλας=ἀνοίγω διὰ τῆς βίας τὰς πύλας, σπῶ τὰς πύλας.—ἔφασαν=ἠπέλιον.—ἐκόντες=ἐκουσίως.—τὸ τεῖχος ὑπερβ. εἰς τὴν πόλιν=τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσι καὶ εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν.—εἰσπίπτω=εἰσορμῶ.—οἱ τῶν στρ.=ὅσοι ἐκ τῶν στρατιωτῶν.—ἔνδον=ἐντός, μέσα.—τὰ πράγματα=τὰ συμβαίνοντα.—ἐπὶ ταῖς πύλαις=παρὰ τὰς πύλας.—διακόπτω=κόπτω εἰς δύο ἢ πέρα-πέρα, κατασπῶ.—ἀναπετάννυμι=ἀνοίγω.—οἱ δ(ε)=καὶ ἐκεῖνοι.

Διελέγοντο, δηλ. ὁ Ἀναξ. καὶ οἱ στρατηγοί.—παρὰ τὴν χηλὴν, πρὸ τοῦ τείχους τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐτοποθετοῦντο λίθοι πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν κυμάτων· οἱ λίθοι οὗτοι ἐκαλοῦντο χηλή· βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV, ἣτις δεῖκνυε μέρος τείχους (α) μετ' ἐπάλλξεως (β) καὶ χηλῆς (γ).—οἱ ἐτύγχ..., κατὰ τὴν § 12 ὀλίγοι εἶχον μείνει ἐν τῇ πόλει καὶ δὲν εἶχον ἐξέλθει.—ἔνδον, δηλ. ἐν τῇ πόλει.—τὰ κλεῖθρα, δηλ. τὸν μοχλὸν καὶ τὴν βάλανον, περὶ ὧν βλ. ἐν σελ. 172.—οἱ δ(ε), δηλ. οἱ πρὸ τῶν πυλῶν στρατιῶται.

§ 18-20.

Δείσας, μετχ. αἰτλγκ.—δέδοικα ἢ δέδια μὴ...=φοδοῦμαι μήπως...—ἀνήκεστος=ἀθεράπευτος, ἀλέθριος.—κακὸν=δυστύχημα, συμφορά.—ἔθει, παρκτ. τοῦ ῥ. θέω=;—οἴκαδε=εἰς τὰς οἰκίας.—ἔξω, δηλ. τρέχουσι.—καθέλκω τὰς τριήρεις=σύρω τὰ πλοῖα ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν· τὸ ἀντίθετον ἀνέλκω=σύρω τὰ πλοῖα ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν.—ὡς (μετ' εὐκτκ.)=ἵνα (μεθ' ὑποκτκ.).—ἀπολωλέναι (τοῦ ῥ. ἀπόλλυμαι)=ἔτι εἶχον χαθῆ.—ὡς ἐαλωκνίας τῆς πόλεως=ὡς ἂν εἶχε κυριευθῆ ἡ πόλις.—ἄκρα=ἄκρόπολις.—ἀποφεύγω=καταφεύγω.—κατατρέχω ἐπὶ θ.=τρέχω εἰς τὴν θάλασσαν.—ἐν ἄλ. πλοῖω περιέπλει εἰς τὴν ἀκρ.=εἰσερχεται εἰς τι ἐκεῖ ἄλειυτικὸν πλοῖον καὶ

George

περιπλέων ἀνήλθεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — ἔχω τοὺς ἀνδρας = ἀναγκιτίζω, ἐμποδίζω τοὺς ἀνδρας.

Ἔνδον, δηλ. ἐν ταῖς οἰκίαις. — ἔξω, δηλ. εἰς τὰς ἐδοῦς. — τὰς τριήρεις, βλ. ἐν σελ. 132. — σχεῖν, δηλ. ἀπὸ διαρπαγῶν κ.τ.τ. — τοὺς ἀνδρας, τίνες ἐννοοῦνται;

§ 21—24.

Προσπίπτω τινὶ = μεθ' ὀρμῆς προσέρχομαι πρὸς τινα. — ἔξεστί τινι (μετ' ἀπρμφ.) = δύναται τις νά... — ἀνῆρ γίγνομαι = ἀναδεικνύομαι σπουδαῖος (ἐπιφανής) ἀνῆρ. — ἀν... σύ τε... ὀνήσαις (τοῦ ῥ. ὀνήνημι) = καὶ σὺ δύνασαι νά ὠφελήσῃς. — εἰ βούλοιο = εἰάν θέλῃς. — καὶ ἡμεῖς... (ἀν) ποιήσοιμεν = καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νά καταστήσωμεν. — ἀλλ' εὔ γε... = εὔ γε... τίθεμαι τὰ ὄπλα ἐν τάξει = παρατάττομαι. — παρεγγυῶ = διατάττω. — αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν = ἑλως ἀφ' ἑαυτῶν. — οἱ τε ὀπλίται... καὶ οἱ πελτασταί, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: οἱ δέ. — εἰς ὀκτώ γίνονται = τάττονται εἰς βᾶθος ὀκτὼ ἀνδρῶν. — ἐπὶ τὸ κ. ἐκότερον = εἰς τὰς δύο πτέρυγας. — παρεδεδραμήκεσαν, ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. παρατρέχω = προστρέχω περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὑπερσυντλκ. πρὸλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 8 «ἐκέκλειντο». — τὸ δὲ χ. οἶον κάλ. ἐκτ. ἐστι = τὸ δὲ χωρίον τοιοῦτον ἦν, οἶον (= ὥστε) κάλλιστον εἶναι ἐκτάξασθαι = ὁ δὲ τόπος (ἐν ᾧ δηλ. ἐτάχθησαν οἱ στρατιῶται) ἦτο τοιοῦτος, ὥστε νά εἶναι κάλλιστος πρὸς παράταξιν κατ' ἔννοιαν = ὁ τόπος ἦτο κατ' ἐξοχὴν κατάλληλος πρὸς παράταξιν στρατεύματος. — τὸ Θράκιον καλούμενον = ἔστις (τόπος) ὠνομάζετο Θράκιον. — ἔρημον (ὄν)... = ἐπειδὴ ἦτο ἔρημος (ὁ τόπος)...

(Ποιήσω) ταῦτα, ποῖα: — θέσθε τὰ ὄπλα, περὶ τῆς φράσεως τίθεμαι τὰ ὄπλα (ἐν τάξει) βλ. ἐν σελ. 91. — καὶ τοὺς ἄλλους, δηλ. στρατηγούς καὶ λοχαγούς· ἐπομένως τὸ ἐκέλευε ἐνταῦθα: — παρεγγυᾶν, δηλ. τοὺς στρατιώτας. — οἱ δέ, δηλ. οἱ στρατιῶται. — αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν, ἄνευ δηλ. πραιτέρω ἐπεμβάσεως τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν. — εἰς ὀκτώ, εἰς τὸν λόχον, ἔστις συνέκειτο ἐξ 100 περίπου ἀνδρῶν, πικρετάσσοντο συνήθως οἱ ἄνδρες εἰς 8 ἐπαλλήλους σειράς, ὧν ἐκάστη συνέκειτο ἐκ 12 παρ' ἀλλή-

λους ἱσταμένων ὀπλιτῶν.—ἐπὶ τὸ κέρας ἐκ., ἔνθα ἦτο ἡ συνήθης θέσις τῶν πελταστῶν.

§ 25.

Κεῖται τὰ ὄπλα (πι)τι. τοῦ *τίθεσθαι τὰ ὄπλα* (§ 22)) = κείνται τὰ ὄπλα (δηλ. ἐκεῖ, ὅπου ἔχουσι παραταχθῆ αἱ στρατιῶται): εἶτα=οἱ στρατιῶται ἔχουσι παραταχθῆ.—*κατηρεμίσθησαν*, ὑποκμ.: *οἱ στρατιῶται*. — *κατηρεμίζω* = καθησυχάζω, καταπραΰνω.—*ἐξαπατώμενοι*= μὲ τὸ νὰ ἐξοπλισθῆ.—*χαρίζομαι τῷ θυμῷ*= ἐνδίδω εἰς τὴν ὀργὴν μου, παρυσύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς μου.—*τιμωροῦμαι τινά τινος*= τιμωρῶ τινα διὰ τι.—*ἐξαπάτη*= ἄπατη.—*ὁ οὐδὲν αἷτιος*= ὅστις οὐδόλως εἶναι αἷτιος, ὅστις οὐδόλως πταίει:—*ἐνθυμεῖσθε*, ἐγκλ. προστακτ.—*ἐνθυμοῦμαι*= σκέπτομαι, συλλογίζομαι.—*ἂ ἔσται ἐντεῦθεν*= τί θὰ προκύψῃ ἐκ τούτου=ποῖα θὰ εἶναι ἡ συνέπεια τούτου.

*Ἐξαπατώμενοι, ὑπὸ τίνων:—*τῆς ἐξαπάτης*, ποῖαν ἀπάτην ἐννοεῖ;

§ 26-27.

*Ἀποδεδειγμένος = κεκηρυγμένος.—*εἰκάζειν δὴ πάρεσιν* = *πάρεσιν (ἡμῖν) δὴ εἰκάζειν*. — *πάρεστί τινι* (μετ' ἀπρμφ.) = δύνχται τις.—*δὴ* = βεβλῆως.—*εἰκάζω* = συμπεραίνω.—*ἔωρακότας (ἡμᾶς) καὶ ἀναμν.* = ἄφ' οὗ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἔχωμεν ἴδε: καὶ ἐνθυμώμεθα (ἀκόμη).—*τὰ νῦν δὴ γεγενημένα* = ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τώρα δὲ ἔχουσι συμδῆ = τὰ πρόσφατα γεγονότα.—*ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον... ἔχοντες... ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρ... καὶ... οὔσης* = ἐπεὶ ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον... εἶχομεν... ὑπῆρχον δὲ πολλὰ χρ... καὶ πρόσσοδος ἦν...—*ἔρχομαι εἰς τὸν πόλεμον* = ἀρχίζω τὸν πόλεμον.—*πόλις* = ἀκρόπολις.—*τὰ ἔνδημα* = τὰ πράγματα τοῦ τόπου ἔνταυθα = οἱ φόροι οἱ εἰσπραττόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ.—*ἡ ὑπερορία (γῆ)* = ἡ ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς χώρα ἔνταυθα=οἱ φόροι τῶν συμμάχων (τῶν Ἀθην).—*οὐ μείον*= ὅχι ὀλιγώτερον=περισσότερα (ἢ πρόσσοδος).—*ἄρχοντες... ἔχοντες* = ἂν καὶ ἦμεθα κύριοι... ἂν καὶ εἶχομεν.—*ἄλλως τε πολ. καὶ...* = μεταξὺ πολλῶν ἄλλων πόλεων καὶ...—*κατεπολεμήθημεν*, πρὸ τούτου ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ ἄς προταχθῆ τό: ὁμως.—*καταπολεμοῦμαι* = κατὰ κράτος νικῶμαι.

Τοῖς συμμάχοις, δηλ. τῶν Λακεδ.—*τὰ νῦν δὴ γεγεν.*, ἐννεεῖ τὸν Πελοπον. πόλεμον, καὶ ἰδίᾳ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηναίων, ἣτις εἶχε γίνει πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦλάχιστον (δηλ. ;).—*εἰς τὸν πόλεμον τόν...*, ποῖον πόλεμον ἐννεεῖ;—*τοὺς συμμάχους*, τίνων;—*τριήρεις*, βλ. ἐν σελ. 132.—*ἐν τοῖς νεωρίοις*, ταῦτα ἦσαν ναύσταθμοι, ἤτοι τόποι παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐνθα ἐφυλάσσοντο τὰ πλοῖα καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὰ ἀνήκοντα σκευὴ κτλ.: ἐν τοῖς *νεωρίοις* προσετί ἐναυπηγοῦντο νέα πλοῖα καὶ ἐπεσκευάζοντο παλαιά.—*ὑπαρχόντων πολλῶν χρ.*, κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοπον. πολέμου ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀκροπόλει:—δηλ. εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος, ἐν ᾧ ἐφυλάσσετο ὁ δημόσιος θησαυρὸς—6,000 τάλαντα.—*ταλάντων*, τὸ *τάλαντον* ἦτο ποσότης χρηματικῆ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 6,000 ἀπτ. δραχμὰς (ὧν ὀκταπλάσια τοῦλάχιστον ἢ ἀνάλογος σημερινῆ ἀξία).

§ 28.

Τί ἂν οἰόμ. π.—*τί οἰόμεθα παθεῖν ἂν.*—*παθεῖν ἂν*—ὅτι ἠθέλομεν πάθει. — *Λακ. καὶ τῶν ἀρχ. συμ. ὑπαρχ.*—ὅτι οἱ Λακ. ἔχουσιν (ἀκόμη) καὶ τοὺς ἀρχαίους συμμάχους.—*Ἀθ. δέ* καὶ κτλ.—οἱ δὲ Ἀθην. καὶ πάντες οἱ τότε σύμμιχοι ἐκείνων ἔχουσι προστεθῆ (εἰς αὐτοὺς—τοὺς Λακεδ.—).—*οἱ ἐπὶ θαλάττῃ βάρβαροι* = οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ παραθαλάσσια βάρβαροι.—*πολεμιωτάτου*, δηλ. ὄντος.—*πολεμιώτατος*—μέγιστος ἐχθρός.—*ὁ ἄνω βασιλεὺς* = ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν.—*ὃν ἤλθομεν ἀφ...* = κατὰ τοῦ ὁποῖου ἐξεστρατεύσαμεν, ἵνα ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτοῦ...—*τούτων πάντων ὁμοῦ ὄντων* = ἀφ' οὗ πάντες οὗτοι εἶναι ἠνωμένοι.—*ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι (αὐτῶν)* = ὅτι ἡμεῖς ἠθέλομεν νικήσει (αὐτούς).

Ἐκείνοις, δηλ. τοῖς Ἀθην.—*τότε*, δηλ. κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον.—*τοῦ ἄνω β.*, τοῦ ἐν τῇ μεσογαίᾳ οἰκοῦντος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Ἰῖσσ. καὶ τοὺς ἐπὶ θαλάττῃ βυρδάρους.—*τούτων πάντων*, δηλ. τίνων;

§ 29—31.

Μή... μαινόμεθα=(ὄχι) ἄς μή...—*μαίνομαι*=εἶμαι παράφρων.—*πρὸς θεῶν*=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν.—*μηδ' ἀπολώμεθα*=

καὶ ἄς μή... — *αισχρῶς* = ἐπονειδίστως. — *τοῖς ἡμετέροις*
αὐτῶν = τοῖς ἡμετέροις. — *οἰκείος* = συγγενής. — *ἐν ταῖς*
πόλεσι... = πάντες εἰσὶν ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς στρατευσομέναις
ἐφ' ἡμᾶς. — *πάντες* = πάντες οὗτοι. — *καὶ δικαίως*, δηλ. στρα-
τεύονται. — *εἰ βάρβαρον μὲν...* Ἑλληνίδα^{αδ} δὲ... *ἐξαλα-*
πάξομεν (τοῦ ῥ. *ἐξαλαπάξω*), ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντί
καθ' ὑπόταξιν = ἐὰν λεηλατήσωμεν τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν... ἐν ᾧ
οὐδεμίαν βάρβαρον... — *καὶ ταῦτα κρατοῦντες* = καὶ μάλιστα
ἐν ᾧ ἡμεῖα νικηταί. — *Ἑλλην. εἰς ἣν πρ. πόλ. ἤλθ.* = τὴν
πρώτην Ἑλληνίδα πόλιν, εἰς ἣν ἤλθομεν. — *πρὶν ἐπιθεῖν* =
πρὸ τοῦ ζῆσθαι καὶ ἴδω. — *μυθίος, α, ον* = ἀναριθμητός, ἀπειρος. —
ἐμὲ κατὰ τῆς γῆς γενέσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ εὐχομαι = νὰ
χωθῶ μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω. — *τῶν δικαίων τυγχάνω* =
εὐρίσκω τὸ δίκαιόν μου. — *ἡμᾶς δεῖ ἀδ. τῆς γοῦν Ἑλλ. μὴ*
στέρεσθαι, κατ' ἔννοιαν = ὀφείλομεν νὰ ὑπομείνωμεν τὴν ἀδικίαν,
ἵνα μὴ τοῦλάχιστον στερηθῶμεν τῆς Ἑλλάδος. — *πέμψαντας*
(ἡμᾶς) = ἀφ' οὗ στείλωμεν (πρέσβεις). — *οὐδὲν βίαιον ποιήσον-*
τες = οὐ ποιήσοντες βίαιόν τι = οὐχὶ ἵνα διαπράξωμεν βίαιόν τι·
κατ' ἔννοιαν = οὐχὶ πρὸς κακὸν σκοπόν. — *παρέρχομαι εἰς* = εἰσ-
έρχομαι εἰς. — *ἀλλ' ἦν μὲν δ... εὐρίσκεσθαι, νοητέον τὸ εὐρη-*
σόμενοι· *κατ' ἔννοιαν* = ἀλλ' ἦν μὲν δυνάμεθα, *παρ' ὑμῶν*
ἀγαθόν τι εὐρησόμενοι (μετχ. τελκ.). — *εὐρίσκομαι τι παρά*
τινος = ἐπιτυγχάνω τι παρά τινος. — *ἀλλὰ δηλώσοντες* = τοῦλά-
χιστον ὅμως ἵνα δηλώσωμεν (εἰς ὑμᾶς). — *οὐκ ἐξ, ἀλλὰ πειθ.*
ἐξερχόμεθα, κατ' ἔννοιαν = εἰς τὴν ἐκ τῆς πόλεως ἀναχώρησίν
μας συντελεῖ οὐχὶ ὁ ἔσλος σας, ἀλλ' ἡ ὑπακοὴ ἡμῶν.

Ταῖς πατρίσι, αἵτινες πᾶσαι νῦν συμμαχοῦσι μετὰ τῆς Σπάρ-
της. — *πάντες, οἱ ἡμέτεροι φίλοι καὶ οἰκείοι*. — *ταῦτα...* (γενό-
μενα), δηλ. ποῖα: — *ὄργυιᾶς*, βλ. ἐν σελ. 103. — *τοῖς τῶν Ἑλλ.*
προεσθηκόσι, δηλ. τοῖς Λακεδ. — *δύνησθε ταῦτα*, δηλ. *τυγχάνειν*
τῶν δικαίων. — *μὴ στέρεσθαι*, διὰ δουλείας ἢ θανατώσεως.

§ 32.

Ταῦτα ἔδοξε, κατ' ἔννοιαν = ταῦτα ἀπεδέχθησαν.

Πέμπονσι, πρὸς τίνα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 17--18.

Τὰ ἱερὰ καλὰ ἐστὶ—ἡ θυσία εἶναι εὐνοϊκή.—*ἀσφαλῶς...*
εἶναι, τὸ ἀπρμρ. ἐκ τοῦ *καλὰ εἶναι*—εἶνα ἀσφαλῶς πορευήται.—
παρὰ τῶν στρατῶν... = *παρ' ἐκάστου τῶν στρατηγῶν*, πλὴν
παρὰ Νέωνος, ἀνδρα, φ... — *ἀνδρα* = ἕνα στρατιώτην.—
πιστεύω τινί—ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινά.—*ἔξ. στάδια*—ἔπερ
 ἀπείχεν ἐξήκοντα στάδια.—*ἦσαν*, ὑποκμ.: οἱ περὶ Ξενοφῶντα.
 —*ἐπιτυγχάνω τινί*—συναντῶ τι, εὐρίσκω τι.—*πυρὰ ἔρημα*—
 πυρά, παρὰ τὰ ὅποια οὐδεὶς φύλαξ ὑπῆρχε.—*μεταχωρῶ ποι*—
 ἀπέρχομαι εἰς κάποιον ἄλλο μέρος.—*αἰσθάνομαι θορύβου*—
 ἀκούω θόρυβον.—*καὶ σημαινόντων*, καὶ ἡ μετχ. αὕτη—ὡς καὶ ἡ
 γενκ. *θορύβου*—ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἦσθετο*· ἀναλύεται δ' ἐν τῇ
 νέᾳ διὰ τοῦ *ὅτι* καὶ ὀριστικ.—*οἱ περὶ Σεύθην σημαίνουσι*
ἀλλήλοις—οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σεύθου συνεννοοῦνται μεταξὺ τῶν διὰ
 σημείων.—*καταμανθάνω* = ἐννοῶ.—*ὅτι κεκαυμένα εἶη τῷ*
Σεύθῃ = ὅτι εἶχον ἀναφθῆ ὑπὸ τοῦ Σεύθου (=τῇ διαταγῇ τοῦ
 Σ.).—*ὄπως* (μετ' εὐκτ.)—εἶνα (μεθ' ὑποτακτικ.).—*ὀρῶμαι*—φαί-
 νομαι.—*οἱ δὲ... ἀλλὰ...*, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ
ὄπως.—*λανθάνω*—μένω ἀπαρτῆρητος, διαφεύγω τὴν προσο-
 χήν (τινος).—*διὰ τὸ φῶς*—ἐνεκα τοῦ φωτός.

Τὰ ἱερὰ, ὁ Ξεν. εἶχε κάμει θυσίαν, εἶνα μάθῃ ἂν οἱ θεοὶ ἐπι-
 τρέπωσιν εἰς αὐτὸν νὰ ὀδηγήσῃ τὸ στράτευμα εἰς τὸν Σεύθην·
 ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῇ κειμ. περίληψιν τῶν § 1-16 τοῦ κεφ. τού-
 του.—*τὰ ἱερὰ καλὰ εἶναι*, οἱ παλαιοὶ παρατηροῦντες τὰ σπλάγ-
 χνα τῶν ἱερέων προέβλεπον τὸ μέλλον.—*πλὴν παρὰ Νέωνος*,
 διότι οὗτος μετ' ὀκτακοσίων ἀνδρῶν ἀποσυρθεὶς εἶχε στρατοπε-
 δεύσει χωριστά.—*ἐξήκοντα στάδια*, πόσας ὥρας; βλ. ἐν σελ.
 96.—*αὐτοῦ*, δηλ. τοῦ στρατεύματος τοῦ Σεύθου.—*ἐπιτυγχάνει*,
 τίς:—*τὸ μὲν πρῶτον*, ἡ ἀπόδοσις «ἐπεὶ δέ...».

§ 19--22.

Προπέμπω = στέλλω ἐμπρός.—*πάρεμι* = εἶμαι παρών.—
συγγίγνομαι τινί—συνομιλῶ μετὰ τινος.—*ἤροντο*, ἀόρ. β' τοῦ ῥ.

ἔρωτῶ.—εἰ δ' Ἀθ. (δηλ. εἴη) = εἰ εἶναι ὁ Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος.—ὁ ἀπὸ τοῦ στρατ. = ὁ ἐν τῷ στρατῷ (τῶν Κυρείων).—ἀναπηδῶ (ἐπὶ τὸν ἵππον) = πηδῶ ἐπάνω εἰς τὸν ἵππον μου.—διώκω = τρέχω ἐσπευσμένως.—παρῆσαν = προσήλθον.—ἄσον = περίπου.—τύρσις, εὠς, ἦ = πύργος.—ἦν... μάλα φυλαττόμενος = εὐρίσκατο ὑπὸ ἰσχυρὰν φρουράν.—ἐγγαλινῶ (-όω) = βάζω τὸν χαλινὸν (εἰς τὸ στόμα τοῦ ἵππου).—ἵππος ἐγκεχαλινωμένος = ἵππος ἔχων τὸν χαλινὸν (εἰς τὸ στόμα).—διὰ τὸν φόβον = διὰ τὸν φόβον, ὃν εἶχεν οὗτος.—χιλῶ τοὺς ἵππους = ἀφίνω τοὺς ἵππους νὰ βόσκωσιν.—ἐγκεχαλινωμένοις, δηλ. τοῖς ἵπποις = μὲ τοὺς ἵππους... —καὶ πρόσθεν = πρότερόν ποτε.—ἔχων, μετχ. ἐνδτικ. = εἰ καὶ εἶχεν.—ὑπὸ τούτων τῶν ἀνδρῶν = ὑπὸ τῶν κατοίκων ταύτης τῆς χώρας.—τὰ σκευοφόρα (αἰτικ.) ἀφαιρεθῆναι = ἵτι ἐστερήθη τῶν σκευοφόρων (ζῳίων).—πάντων, γενκ. διααιρετικ. τοῦ πολεμικώτατοι.—μάλιστα νυκτός = μάλιστα ἐν καιρῷ νυκτός.

Ἦσθετο, ταῦτα (δηλ. :).—οἱ δέ, δηλ. φύλακες.—ἔφη, δηλ. ὁ Ξενοφῶν διὰ τοῦ διερμηνέως.—ἐδίωκον, δηλ. πρὸς τὸν Σεύθη, ἵνα ἀναγγείλωσιν αὐτῷ τί :—περὶ αὐτήν, δηλ. τὴν τύρσιν.—διὰ τὸν φόβον, μήπως δηλ. πολέμοι τινες ἐπιπέσωσιν ἀπροσδοκῆτως κατ' αὐτοῦ.—ὁ τούτου... , τίνος :—ὑπὸ τούτων τῶν ἀνδρῶν, δηλ. τῶν Θυνῶν.

§ 23—25.

Ἐκέλευσεν, ὑποκμ. : ὁ Σεύθης.—ἀσπάζομαι τινα = χαιρετίζω τινά.—μὲν πρῶτον = πρῶτον μὲν.—κατὰ τὸν Θράκιον νόμον, ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀποδοτέος τῷ κέρατα.—νόμος = συνθήκη.—προύπινον, δηλ. ἀλλήλοισι.—προπίνω τινὶ κέρατα οἴνου = κάμνω πρόποσιν εἰς ὑγείαν τινὸς μὲ κέρατα πλήρη οἴνου.—προσβεύω τινὶ = πέμπομαι πρεσβευτῆς ὑπὸ τίνος.—πάντοσε = πρὸς πάντα τὰ μέρη, πανταχοῦ.—οὔτοσι = οὗτος ἐδῶ.—συμπροθυμοῦμαι (μετ' ἀπρμφ.) = ἐνεργῶ προθύμως νά...—εἰ πράξαιμι = εἰ πράξω.—εὖ ποιῆσειν, ὡς ἀντικμ. νοητέον τό : ἐμέ' τὸ δὲ εὖ ποιῶ = ;—ἐπήρητο, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. ἐπερωτῶ = ἐρωτῶ.—ἔφη, δηλ. ἀληθῆ εἶναι ἐπομένως = εἶπε καί.—αὐθις = δευτέραν φορὰν πάλιν.—εἰ ἀγά-

γοιμι=ἐὰν ὀδηγήσω.—τάλλά τε=καί κατά τὰ ἄλλα.—*χρῶμαι τινι φίλῳ καὶ ἀδελφῷ*=ἔχω τινά ὡς φίλον καὶ ἀδελφόν.—*τὰ παρὰ θ. μοι χωρία . . . ἔσσεσθαι παρὰ σοῦ*=ἔτι θὰ λάβω παρὰ σοῦ τοὺς παραθαλασσίους τόπους.—*κρατῶ τινος*=εἶμαι κύριός τινος, ἐξουσιάζω τινά· ἐν ᾧ *κρατῶ τινος*=;

Ἐγγύς, δηλ. τῆς τύρσεως.—*ἐνδον*, δηλ. ἐν τῇ τύρσει.—*κέρατα*, τὰ κέρατα βοῶν ἢ ἄλλων ζώων ἐπιτηδείως κτεσκευασμένα ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ποτήρια ὑπὸ τῶν Θρακῶν καὶ ἄλλων βαρβάρων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης.—*ἐπεμψας . . .*, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 1, § 5.

§ 25—30.

Ἐπὶ τούτοις=μετὰ ταῦτα.—*σύμφημι*=ὁμολογῶ.—*ἴθι νυν*=ἔμπρὸς λοιπόν.—*ἀφήγησαι*, προστακτικ. ἀόρ. τοῦ ῥ. *ἀφηγοῦμαι*=διηγοῦμαι.—*ὅτι* (μετ'εὐκτ.)=ἔτι (μεθ' ἔριστ.).—*οὐδὲν δέοι τελεῖν*=οὐ δέοι τελεῖν τι.—*δεῖ* (μετ' ἀπρμφ.)=ὑπάρχει ἀνάγκη νά...—*τελεῖν*, ὑποκμ. : *τὸν Σεύθην*.—*τελῶ τί τινι*=; πρὸλ. κεφ. 1, § 6.—*αὐτός*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. *ἀπιέναι*=ἔτι σὺ αὐτός θ' ἀπέλθης.—*ἐπεὶ διαβαίης*=ἄφ' οὐ διαβῆς.—*τί γὰρ*=τί· λοιπόν.—*ἔφη*, ὑποκμ. : ὁ Ξενοφῶν.—*κατὰ Σηλ.*=πλησίον τῆς Σηλυβρίας.—*οὐκ ἔφ. οἷόν τε εἶναι*=ἔφησθα οὐχ οἷόν τε εἶναι.—*οἷόν τ' ἐστὶ*=εἶναι δυνατόν.—*ἀλλ' ἐλθόντας (ὕμᾱς) διαβαίνειν*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *χρῆναι*, ἔπερ νοητέον ἐκ τοῦ *οὐκ . . . οἷόν τε εἶναι*=ἀλλ' ὅτι πρέπει σεις, ἄφ' οὐ ἔλθητε . . . , νὰ διαβαίνητε.—*ἔξω εἰσίν*, ὡς ὑποκμ. νοητέον τὸ *ἄνδρες*, εἰς ὃ παραθέσις τὸ *ὁ πιστότατος ἐκάστω* (=καὶ μάλιστα ὁ πιστ. . . .).—*ἀπὸ τῶν στρατηγῶν*=ἀπὸ μέρους τῶν στρατηγῶν.—*πλὴν Νέωνος*=πλὴν ἀπὸ Νέωνος.—*πιστοτέρα πράξις*=διαπραγματεύσεις (συμφωνία) ἔτι μᾶλλον ἀξιόπιστος.—*τὰ ὄπλα . . .*=οὐ ἐλθὼν εἶπέ, ὅτι ἐγὼ κελεύω καταλιπεῖν τὰ ὄπλα.—*ἐλθὼν εἶπέ*=πήγαινε καὶ εἶπέ.—*εἴσθι*=νά εἰσέλθης (πάλιν).

Ἐλεγε, τίς ;—*τούτω*, δηλ. τῷ Σεύθῃ.—*κατὰ Σηλυβρ.*, δηλ. κατὰ τὴν δευτέραν πρεσβείαν.—*οἷόν τε εἶναι*, τοῦτο, δηλ. νὰ ὀδηγήσης τὸ στράτευμα εἰς τὸν Σεύθην.—*πλὴν Νέωνος*, περὶ τούτου βλ. ἐν σελ. 178.—*καὶ ἐκείνους*, τίνας ;—*καταλιπεῖν*, ποῦ ;—*ἐκεῖ*, δηλ. ἔξω τῆς τύρσεως· διατί ὁ Ξεν. διατάττει ν' ἀφήσωσι τὰ ὄπλα ἔξω ;

§ 31—34.

Καὶ γὰρ . . . εἰδέναι, ἐκ τοῦ εἶπε = εἶπε γὰρ εἰδέναι ὅτι (Ἄθηναῖοι) συγγενεῖς εἶεν. — φίλους εὖνους ἔφη νομίζειν, δηλ. τούτους (τοὺς Ἄθην.) εἶναι. — νομίζω τινὰ φίλον εὖνουν εἶναι = θεωρῶ τινὰ ὡς εὐμενῆ φίλον. — οὓς ἔδει, δηλ. εἰσελθεῖν. — ὅ,τι δέοιτο χρῆσθαι τῇ στρατιᾷ = εἰς τί ἐπεθύμει νὰ χρησιμοποιοῖ τὸν στρατόν. — ἐκείνου ἦν ἀρχὴ Μελανδίται καί... = εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἐκείνου ὑπήγετο ἡ χώρα τῶν Μελανδιτῶν καί... — τὰ Ὀδρουσῶν πράγματα νοσεῖ = ἡ πολιτεία τῶν Ὀδρ. περιέρχεται εἰς κακὴν κατάστασιν. — ἐκτρέφω = ἀνατρέφω. — ἐκπίπτω = ἐκδιώκομαι; τὸ ἐνεργητικ. τούτου ἐκβάλλω = ἐκδιώκω. — ζῶ εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν ἀποβλέπων, κατ' ἔννοιαν = ζῶ ἐκ ξένης τραπέζης. — καθέξομαι ἐνδίφριός τινι ἐκέτης = κάθημαι παρὰ τὸν δίφρον τινός (= πλησίον τινός εἰς τὴν τράπεζαν) καὶ παρακαλῶ αὐτόν. — ὅπόσους δυνατὸς εἶη (= ὅπόσους δύναται) = ὅσους δύναται. — μὴ εἰς τὴν ἐκείνου (= αὐτοῦ) τράπεζαν ἀποβλέπων = χωρὶς νὰ τρέφωμαι ἐκ τῆς τραπέζης του. — ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα. — τούτους ἔχων = μετὰ τούτων. — εἰ δέ μοι . . . παραγένοισθε = ἂν δὲ ἔλθητε εἰς βοήθειάν μου. — ἄν... ἀπολαβεῖν = ἀπολήψεσθαι. — ἀπολαμβάνω = λαμβάνω ὀπίσω. — δέομαί τινός τι = παρακαλῶ τινὰ διὰ τι.

Συγγενεῖς, οἱ Ἄθην. ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τοὺς Θραῖκας, καθόσον ὁ Τήρης, ὁ πρόγονος τοῦ Σεύθου, ἐταυτίζετο πρὸς τὸν μυθικὸν βασιλέα Τηρέα, ὅστις εἶχε νυμφευθῆ τὴν Πρόκνην, τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. — οὓς ἔδει, τίνες ἐννοοῦνται: — ἐκ ταύτης τῆς χώρας, δηλ. ποίας; — τῶ νῦν βασιλεῖ, δηλ. τῶν Ὀδρουσῶν. — ἐκαθεξόμην ἐνδ. αὐτῷ ἐκ., οἱ Θραῖκες συνείθιζον νὰ τρώωσιν οὐχὶ κατακεκλιμένοι (καθὼς τίνες); ἀλλὰ καθήμενοι ἐπὶ δίφρων καθὼς δὲ παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν οἱ ἐκέται ἐκάθηοντο ἐπὶ τῇ ἐστία (= ἐφέστιοι), οὕτω παρὰ τοῖς Θραῖσι συνηθία ἦτο νὰ κάθηται οἱ ἐκέται ἐνδίφριοι. — τοὺς ἐκβαλόντας, δηλ. τοὺς Μελανδίτας, Θυνοὺς καὶ Τρανίφας. — ἡμᾶς, δηλ. ἐμὲ καὶ τοὺς οἰκείους μου. — τούτους (ἔχων), δηλ. τίνας; — τὴν ἔμαυτοῦ πατρῶαν χ., ποία ἦτο ἡ πατρικὴ χώρα τοῦ Σεύθου;

§ 35—38.

Τί ἂν σὺ δύναιο δίδοναι = τί θὰ ἠδύνασο νὰ εἶδης. — τ ᾧ στρατιώτῃ = ἐκάστῳ στρατιώτῃ· ὁμοίως τ ᾧ λοχαγῶ = ἐκάστῳ λοχαγῶ καὶ τ ᾧ στρατηγῶ = ἐκάστῳ στρατηγῶ. — διμοιρία = διπλή μοῖρα, διπλοῦς μισθός. — τετραμοιρία = τετραπλοῦς μισθός. — ξεῦγος (βοῶν) = ζευγάρι (βοῶν). — ταῦτα, ἀντικμ. τοῦ διαπραξώμεν. — πειρώμενοι, μετχ. ἐνδτικ. κατ' ἔννοιαν = παρὰ τὰς προσπαθείας μας. — διαπραττω = κατορθώνω. — φόβος ἀπὸ Λακ. = φόβος προερχόμενος ἐκ τῶν Λακ. = φόβος πρὸς τοὺς Λακ. — δέξει, μέλλ. τοῦ β. δέχομαι. — εἰς τὴν σεαυτοῦ (χώραν) = εἰς τὴν χώραν σου... — καὶ... γε = καὶ... μάλιστα. — ἐνδίφριος = δημοτράπεζος. — ὠνήσομαι, μέλλ. τοῦ β. ὠνοῦμαι = ἀγοράζω. — Θρακίῳ νόμῳ = κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Θρακῶν. — οἴκησιν = πρὸς κατοικίαν.

Οὔτοι, τίνες; — ἀπαγγέλλωσι, τί; — κυζικηνόν, δηλ. ὡς μνησιακὸν μισθόν· περὶ τοῦ κυζικηνοῦ βλ. ἐν σελ. 166. — διμοιρίαν, δηλ. πόσους κυζικηνοὺς; — ξεύγη, ἵνα καλλιεργῶσι τὴν γῆν ἐν περιπτώσει ἐγκαταστάσεως αὐτῶν ἐνταῦθα. — ταῦτα... μὴ διαπραξώμεν, δηλ. νὰ πείσωμεν τοὺς στρατιώτας νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου. — θυγατέρα δώσω, δηλ. ὡς σύζυγον. — ὠνήσομαι, δηλ. ὡς σύζυγον· οἱ Θρακῆες ἠγόραζον τὰς γυναικὰς τῶν δίδοντες χρήματα εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῶν· τοιαύτη συνήθεια ἐπεκράτει καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι εἰς παλαιοτάτην ἐποχὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—2.

Δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες = ἄφ' οὗ ἔδωκαν ἀμοιβαίως τὴν δεξιάν των. — ἀπελαύνω = ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ. — πρὸ ἡμέρας = προτοῦ ἐξημερώσῃ. — γίγνομαι ἐπί τινι = ἔρχομαι εἰς τι. — δοκεῖ τινι (μετ' ἀπρμφ.) = ἀποφασίζει τις νὰ... — εἰώ τὴν πρὸς Ἀρίστ. ὁδὸν = δὲν πηγαίνω πρὸς τὸν Ἀρίστ.

Δεξιὰς δ. καὶ λαβόντες, ὡς σημεῖον τίνος; — ἐπὶ στρατο-

πέδω, τῷ παρὰ τὴν Πέρινθον.—ἀπήγγειλαν, δηλ. τὰ συνομολογηθέντα.—τοῖς πέμψασι, δηλ. τοῖς στρατηγοῖς (πρὸλ. κεφ. 2, § 29).—Ἀρίσταρχος, ὁ ἐν Βυζαντίῳ ἀρμολογὴς τῶν Λακεδ., ὅστις καὶ πρότερον εἶχεν ἀπαγορεύσει εἰς τοὺς Ἑλλ. νὰ διαδῶσιν εἰς τὴν Ἀσίαν· ἀνάγνωθι τὴν περίληψιν τῶν §§ 1-16 τοῦ 2 κεφ. ἐν σελ. 60.—τὸ δὲ στρατ. συγκαλέσαι, βλ. ἐν σελ. 155.—πλὴν οἱ Νέωνος, βλ. ἐν σελ. 178.—ἀπειχον, τίνων;—δέκα στάδια, πόσα λεπτὰ τῆς ὥρας; βλ. ἐν σελ. 96.

§ 3-6.

Διαπλεῖν, ἀνήκει τῷ βουλόμεθα καὶ τῷ κωλύει.—ἐνθα= ἐκεῖ, ὅπου.—οὗτος αὐτός=ὁ αὐτὸς οὗτος.—ἦν δέ, κρατ...= ἦν δὲ κρατήσωμεν τούτου καὶ...—κρατῶ τινος= γίνομαι κύριός τινος.—φησι=ὕπισχνεῖται· ἐκ τούτου ἐξαφτ. τὰ ἀπαρμ. πωλήσειν, ἐξαπατήσεσθαι (ἐν παθτικ. σημασίᾳ), λήψεσθαι, περιόψεσθαι· ὕποκμ. τοῦ ἀ' καὶ δ' ἀπαρμ. εἶναι: ὁ Ἀρίσταρχος· τῶν δὲ λοιπῶν τό: ὑμᾶς.—οὔτε... ἔτι=οὔτε... πλέον.—περιορῶ (μετὰ μετχ.)= βλέπω μετ' ἀδιαφορίας ὅτι...—νυνὶ =τώρα δά.—δεομένους, δηλ. ὑμᾶς.—πρὸς ἐκεῖνον=πρὸς αὐτόν.—πότερον=ἄν.—βουλεύομαί τι=; (VI, I, § 33).—εἰς τὰ ἐπιτήδεια=εἰς τὰς κόμας τὰς ἐχούσας ἄφθονα τρόφιμα.—ἐπεὶ=ἐπειδὴ.—ὥστε (μετ' ἀπαρμ.)=διὰ νὰ...—ἐῶσι, ὕποκμ.: οἱ Λακεδ.—οἱ ἥτιους=οἱ ἀσθενέστεροι: (κάτοικοι).—ἔχοντας... ἀκούοντας, αἱ μετχ. διατὶ δὲν συνδέονται;—ὄ,τι τις ἡμῶν δεῖται=εἰς τί χρειάζεταιται τις ἡμᾶς.—αἰρεῖσθαι, ἐκ τοῦ ἐμοὶ δοκεῖ.—αἰροῦμαι=ἐκλέγω.—ὄτω ταῦτα δοκεῖ=ὅστις ἐγκρίνει: ταῦτα.—ἀράτω, προσκτ. τοῦ ῥ. αἴρω=ὕψωνω.—ἀνατείνω (τὴν χεῖρα)=ὕψωνω (τὴν χεῖρα).—ἀπιόντες... συσκευάζεσθε= ἄπιτε... καὶ συσκευάζεσθε.—συσκευάζομαι=;—τὸ ἡγούμενον=τὸ προπορευόμενον μέρος τοῦ στρατοῦ=ἡ πρωτοπορία τοῦ στρατοῦ.

Ἀναστάς, βλ. ἐν σελ. 162.—τριήρης—πλοῖα, βλ. ἐν σελ. 132.—τούτου, τίνος;—ἐκεῖσε, δηλ. εἰς Χερρόνησον.—ὥσπερ ἐν Βυζ., δηλ. ἐπώλησε· ὁ Ἀρίστ. τῇ συμβουλῇ τοῦ Ἀναξίβιου εἶχε πωλήσει 400 ὑπολειφθέντας ἐν Βυζαντίῳ Κυρελοῦς· ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τῶν §§ 1-16 τοῦ 2 κεφ.—πρὸς ἐκεῖνον,

δηλ. τὸν Σεύθην.—*ἐνθάδε*, ποῦ:—*τοῦτο (βουλ.)*, ἐὰν δηλ. πρέπει νὰ ὑπακούσητε εἰς τὸν Ἀρίστ. ἢ νὰ ἔλθητε εἰς τὸν Σεύθην.—*εἰς τὰς κώμας*, ἐννοεῖ τὰς κατωτέρω ἐν § 18 ἀναφερομένας.—*οἱ ἦττους*, δηλ. οἱ κάτοικοι τῶν κωμῶν οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν Κυρείων.—(*δ,τι*) *τις...*, δηλ. ὁ Ἀρίστ. καὶ ὁ Σεύθης.—*ἀνέτειναν*, ὡς σημεῖον ἀποδοχῆς τῆς προτάσεως τοῦ Ξεν. βλ. καὶ ἐν σελ. 162 «*ἐπιψηφίζοι*».—*παραγγέλλη τις*, περὶ τῶν στρατιωτικῶν διαταγῶν βλ. ἐν σελ. 75.

§ 7—9.)

Ἐπειθον (αὐτοὺς)—*ἐπειρῶντο πείθειν (αὐτοὺς)*.—*ἀποτρέπομαι*—ἐπιστρέφω.—*ἔσσον*—περίπου.—*προσελαύνω*—πλησιάζω.—*κελεύω*, ἐνταῦθα:—*ὅπως* (μετ' εὐκτι.)—ἵνα (μεθ' ὑποκτι.).—*εἶποι*, ὑποκτι.: ὁ Σεύθης.—*οἱ πλείστοι ἀκουόντων*, κατ' ἐννοίαν—ἐνώπιον ἔσσον τὸ δυνατόν πλείστων αὐτηκόων μαρτύρων.—*ὅπου*—ἐκεῖ, ὅπου.—*τῶν τοῦ Λακωνικοῦ*—*τῶν ἀγγέλων τοῦ Ἀριστάρχου* (§ 7).—*ἡγοῦμαι τινα*—ὁδηγῶ τινα: ἐν ᾧ *ἡγοῦμαι τινος*:—*ὑπὸ σοῦ*...—*νομιοῦμεν ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ*.—*ξενίζομαι ὑπὸ τινος*—φιλοξενουμι ὑπὸ τινος.—«*ἀλλὰ οἶδα...*»—«*οἶδα...*»—*κῶμαι πολλαὶ ἀθροαί*—κῶμαι πολλαὶ κείμεναι πλησίον ἀλλήλων.—*ἔσσον διελθόντες ἂν ἡδέως ἀριστῶτε*—τοσαύτην ἀπόστασιν, ὥστε, ἀφ' οὗ διέλθητε αὐτήν, νὰ δύνασθε νὰ προγευματίσητε με ὄρεξιν.

Ἀπαντιᾷ, τίσι:—*αὐτῶ*, δηλ. τῷ Ξεν.—*ἔσσον διελθ.* ἡδ. *ἀριστῶτε*, οἱ Κύριοι εἶχον ἀναχωρήσει λίαν πρῶτ', ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς § 2' μετὰ πορείαν δὲ τριάκοντα σταδίων (δηλ. ὥρων:) συναντῶσι τὸν Σεύθην: κατὰ τοῦτον ἢ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπὸ τῶν κωμῶν εἶναι τόση, ὅση χρειάζεται, διὰ νὰ προγευματίσωσι με ὄρεξιν: ἀλλὰ διὰ νὰ προγευματίσωσι με ὄρεξιν ἀνάγκη νὰ παρήρχετο ἢ συνήθης ὥρα τοῦ ἀρίστου (περὶ οὗ βλ. ἐν σελ. 78): κατὰ ταῦτα ἢ ἀπόστασις τῶν Κυρείων ἀπὸ τῶν κωμῶν εἶναι μικρὰ ἢ μεγάλη:

§ 10—12.

Τῆς δείλης, γενκ. τοῦ χρόνου—κατὰ τὴν δείλην—κατὰ τὸ ἀπόγευμα.—*ὕμιν τοῖς στρατιώταις*—εἰς ἕκαστον ἐξ ὑμῶν τῶν στρ.—*τὰ νομιζόμενα*—τὰ συνήθη.—*ἔξω τούτων*—ἐκτὸς τούτων.

λαμβάνοντες ἐξετε = λήψεσθε. — ἀξιῶσω = ἀξιῶ. — διατίθε-
μαί τι = πωλῶ τι. — διώκειν καὶ μαστεύειν, τὸ ἀ' ἀναφέρεται
εἰς τὸ : φεύγοντα, τὸ β' εἰς τὸ : ἀποδιδράσκοντα. — διώκω =
καταδιώκω. — μαστεύω = ἀναζητῶ. — σὺν ὑμῖν = μετὴν βοήθειαν
ὑμῶν. — χειροῦμαι = καταβάλλω, καθυποτάττω. — πόσον ἀπὸ
θαλάττης = πόσον μακρὰν τῆς θαλάσσης. — ἀξιῶ = ἐπιθυμῶ. —
οὐδαμῆ... πολλαχῆ = εἰς οὐδὲν μέρος... εἰς πολλὰ μέρη. —

Εἰς αὐτάς, δηλ. τὰς κόμας. — τῆς δειλῆς, πῶς συμβιδάζεται
τοῦτο πρὸς τὸ ἀριστῶτε τοῦ Σεύθου : βλ. ἀνωτέρω περὶ δὲ τῆς
δειλῆς — καθὼς καὶ περὶ τῆς δειλῆς πρωΐας, ἣτις ἐννοεῖται
ἐνταῦθα — βλ. ἐν σελ. 84. — συνῆλθον, δηλ. μετὰ τὸ ἀριστον. —
κυζικηνόν, βλ. ἐν σελ. 166. — τὰ νομιζόμενα, δηλ. ἐκάστῳ μὲν
λοχαγῷ διμοιρίαν, ἐκάστῳ δὲ στρατηγῷ τετραμοιρίαν (πρβλ.
κεφ. 2, § 36), — ἐκ τῆς χώρας, ποίαν χώραν ἐννοεῖ ; — ὅποσα
δ' ἂν ἀλίσκηται, δηλ. λάφυρα καὶ αἰχμάλωτα. — τὰ φεύγοντα
καὶ ἀποδ., δηλ. ἀνθρώπους καὶ ζῷα. — ἡμεῖς, δηλ. οἱ Θρᾶκες. —
διώκειν καὶ μαστ., οἱ Θρᾶκες θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ καταδιώκωσι
μὲν τὰ φεύγοντα ὡς ἔχοντες ἱππικόν, ν' ἀναζητῶσι δὲ τὰ ἀπο-
διδράσκοντα ὡς γινῶσται τοῦ τόπου. — ἀπὸ θαλάττης, ἐννοεῖ
τὴν Προποντίδα.

§ 13 — 14.

Δίδοται λέγειν τῷ βουλομένῳ = δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν
θέλοντα νὰ ὁμιλήσῃ. — κατὰ ταῦτα = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὑπὸ
τὸ αὐτὸ πνεῦμα. — οὐ παντὸς κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ κατὰ ταῦτα. —
παντὸς ἀξια = ἀξια παντὸς ἐπαίνου. — χειμῶν γὰρ εἶη = ἔλεγον
γὰρ οὐ χειμῶν εἶη. — διαγίγνομαι ἐν φιλία = διαμένω ἐν φιλικῇ
χώρῃ. — οὐχ οἷόν τε (δηλ. εἶη) = δὲν εἶναι δυνατόν. — εἰ δέοι
ῶνονμένους ζῆν = εἰάν εἶναι ἀνάγκη νὰ ζῶσιν ἀγοράζοντες (τρο-
φάς). — ἀσφαλέστερον, δηλ. εἶη. — ὄντων ἀγαθῶν τοσοῦτων =
ἐν ᾧ ὑπάρχουσι τόσα ἀγαθὰ = παρὰ τὰ τόσα ἀγαθὰ. — προσλαμ-
βάνω μισθόν = λαμβάνω προσθέτως καὶ μισθόν. — εὖρημα =
κέρδος ἀπροσδόκητον. — ἐπὶ τούτοις = μετὰ τούτους (δηλ. τοὺς
ρήτορας). — ἀντιλέγει = ἔχει ἄλλην γνώμην. — ἐπισηφίζω τι =
θέτω τι εἰς ψηφοφορίαν.

Ἐδίδοτο λέγειν τῷ β., καθὼς ἐγένετο τοῦτο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ δήμου, ἐν ᾗ ὁ κήρυξ προσεκάλει τὸν βουλόμενον ν' ἀγαρεύῃ

διὰ τοῦ: *τίς ἀγορεύειν βούλεται*; βλ. καὶ ἐν σελ. 162.— *ἔδοκει*, τοῦτο (δηλ. :).— *ἐπιψηφισθῶ*, περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ *ἐπιψηφίζειν* ἐν ταῖς στρατείαις βλ. ἐν σελ. 136.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—5.

Ὑπερβάλλουσιν, ὑποκμ.: ὁ Σεύθης μετὰ τῶν Ἑλλήνων.— *ὑπερβάλλω πρὸς*—*ὑπερβαλὼν τὰ ὄρη ἔρχομαι πρὸς*.—*ὑπερβάλλω τι*—*διαβαίνω τι*.—*οἱ ὑπὲρ Βυζαντίου Θραῖκες* = οἱ κατοικοῦντες ὑπεράνω τοῦ Βυζαντίου Θραῖκες.— *αὕτη ἦν οὐκέτι ἀρχή*—τοῦτο δὲν ὑπήγχετο πλέον εἰς τὴν ἐπικράτειαν.— *ἡ τιμὴ τῆς λείας* = τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων χρήματα.— *πάρειμι* = παρευρίσκομαι.— *ἐξαγαγὼν* = διατάξας (τοὺς στρατιώτας) νὰ προσαγάγωσι.— *ζεύγη ἡμιονικὰ* = ζεύγη ἡμιόνων.— *τὰ δ' ἄλλα βοεικὰ* = ἐκτὸς δὲ αὐτῶν καὶ ζεύγη βοῶν.— *τοίνυν* = (μὲ προτρέψεις νὰ λάβω ὅσα ἐκ τῶν ζευγῶν θέλω, τὰ δ' ἄλλα νὰ μοιράσῃεις τοὺς στρατ. καὶ λοχ.) λοιπόν.— *καὶ αὖθις* = καὶ ἄλλοτε, ὄχι τώρξ.— *δωροῦ*, πρστακτ. τοῦ ῥ. *δωροῦμαι* = χαρίζω.— *καταμερίζω* = διανέμω.— *ἀποδίδωμι μισθόν* = πληρώνω μισθόν.— *ἐξεληλυθότος ἤδη τοῦ μηνός* = ἂν καὶ ἤδη εἶχε παρέλθει ὁ μῆν.— *εἴκοσι μόνον ἡμερῶν*, συναπτέξ ἢ γενκ. τῆ *τὸν μισθόν*.— *ὅτι οὐ πλεῖον ἐμπολήσαι* (ἀόρ. εὐκτ. τοῦ ῥ. *ἐμπολῶ* [·άω]) = ὅτι δὲν εἰσέπραξε περισσότερα ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων.— *ἄχθομαι* = δυσχεροῦμαι.— *εἶπεν ἐπομόσας* = εἶπε μετ' ἄρκου.— *κῆδομαί τινος* = φροντίζω περὶ τῶν συμφερόντων τινός.— *ἦμες ἂν φέρων* = θὰ ἤρχεσο φέρων.— *καὶ προσδανεισάμενος... καὶ ἀποδόμενος*, μετχ. ἐνδοτκ. = ἂν καὶ ἔπρεπε νὰ δανεισθῆς καὶ νὰ πωλήσῃς.— *ἱμάτια* = ἐνδύματα.

Ὑπερβάλλουσι, ἐκ τῆς χώρας τῶν Θυνῶν· ἀνάγνωθε τὴν ἐν τῇ κεκμ. περίληψιν τοῦ 4 κεφ.— *Μαισάδου*, πρὸβλ. κεφ. 2, § 32.— *Τήρους*, οὗτος δὲν εἶναι ὁ ἀνωτέρω ἐν κεφ. 2, § 22 μνημονευθεὶς, ὁ πρόγονος τοῦ Σεύθου, ἀλλ' ὁ ἄλλος βασιλεὺς τῶν Ὀδρυσῶν, σύγχρονος τοῦ Σεύθου.— ὁ *Ἡρακλ...* *παρήν*, ἐκ Περίν-

θου, εἰς ἣν εἶχεν ἀποστείλει αὐτὸν ὁ Σεύθης πρὸς πώλησιν τῶν λαφύρων.—*ἐνταῦθα*, ποῦ;—*ἐκέλ. λαβεῖν*, δηλ. ἐξ αὐτῶν—τῶν ζευγῶν—*ἕσα ἤθελεν*.—*τῶν ζευγῶν*, δηλ. *τῶν τριῶν ἡμιονικῶν*.—*ἀποδίδωσι*, τίς;—*εἶπεν ἐπομόσας*, τοὺς λόγους του δηλ. ὁ Ξεν. συνώδευσε καὶ μ' ἐπίκλησιν πρὸς τοὺς θεοὺς· εἶπε δηλ.: μὰ τοὺς θεοὺς, μοῦ φαίνεται ὅτι...

§ 6—8.

Ἐνεῦθεν—ἐνεκα τούτου.—*ἔδεισε*, ἄβρ. τοῦ β. *δέδοικα ἦ δέδια*.—*ἐκβάλλομαι ἐκ τῆς φιλίας τινός* = χάνω τὴν φιλίαν (τὴν εὐνοίαν) τινός. — *καί, ὅτι (= ὡς) ἐδύνατο* = καὶ διὰ τοῦτο, ὅσον ἠδύνατο.—*ἐγκαλῶ τινι* = κατηγορῶ τινά. — *οὐκ εἶχον*—*οὐκ εἰλήφεσαν*.—*τὸν μισθόν* = τὸν πλήρη μισθόν.—*ἐντόνως*—ἐπιμόνως.—*τοῖς στρατιώταις*—διὰ τοὺς στρατιώτας.—*τέως μὲν*—ἕως τότε μὲν.—*μέμνημαι*—μνημονεύω, ἀναφέρω.—*ἀπέρχομαι ἐπὶ θάλατταν*—ἔρχομαι, φθάνω εἰς τὴν θάλασσαν.—*καὶ τοῦτο διεβεβλήκει*—καὶ τοῦτο εἶχεν εἶπει (πρὸς τὸν Σεύθην) μὲ πρόθεσιν διαβολῆς.—*τείχη*—ὠχυρωμένοι τόποι, φρούρια.—*δύναμις*—στρατιωτικὴ δύναμις.

Μῆ... ἐκβληθεῖη, ἂν δηλ. ὁ Ξεν. διετήρει τὴν ἐπιρροήν του παρὰ τῆ Σεύθῃ.—*οὐκ εἶχον τὸν μισθόν*, διότι οὗτοι εἶχον λάβει τὸν μισθόν εἰκοσι μόνον ἡμερῶν (§ 4). — *αὐτῷ*, δηλ. τῆ Ξενοφ.—*ἐμέμνητο*, τίς;—*οὐκ ἀσφαλές*, δηλ. διὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Σεύθου.

§ 9—11.

Περὶ τοῦ ἔτι ἄνω στρατεύεσθαι = ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω ἐκστρατεῖαν εἰς τὰ ἐνδότερα (τῆς Θράκης).—*ὅτι... ἂν... σφεῖς (= αὐτοὶ) ἀγάγοιεν*—ὅτι αὐτοὶ δύνανται νὰ ὀδηγήσωσιν.—*οὐδὲν ἦττον... ἢ Ξενοφῶν*—οὐδόλως ὀλιγώτερον ἢ ὁ Ξενοφῶν κατ' ἔννοιαν—οὕτω (δηλ. καλῶς), ὅπως ὁ Ξενοφῶν.—*τόν τε μισθόν... μνηοῖν*—ὕπισχνεῖτό τε παρέσεσθαι αὐτοῖς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐκπλεων τὸν μισθόν δυοῖν μνηοῖν.—*παρέσεσθαι αὐτοῖς*—ὅτι αὐτοὶ θὰ λάβωσιν.—*ἐκπλεως*—πλήρης.—*οὐδ' ἂν μέλλη... στρατευσάιμην ἂν* = καὶ ἂν μέλλη... οὐκ ἂν στρατευσάιμην.—*συνομολογῶ τινι*—λέγω τὰ αὐτὰ μὲ τινά.—*λοι-*

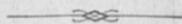
δορῶ τινα = ὑδρρίζω τινα. — *παρακαλῶ τινα* = προσκαλῶ τινα. — *παρακαλοῦσιν*, ὑποκμ.: ὁ Σεύθης καὶ ὁ Ἡρακλ. — *ὅτι βούλοιο* κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ: *τὴν πανουργίαν* = ὅτι δηλ. ἐπεθύμει κτλ. — *παρέρχομαι* = προσέρχομαι.

Τοὺς ἄλλους στρ., πλὴν δηλ. τοῦ Ξεν. — *παρέρχεται*, δηλ. πρὸς τὸν Σεύθην.

§ 12—16.

Διὰ τῶν Μελ.. Θρακῶν = διὰ τῆς χώρας τῶν... — *οκέλλω*, ἀμετβ. = ἐξοκέλλω, πίπτω ἔξω (δηλ. εἰς τὴν ξηράν). — *ἐκπίπτω* = ναυαγῶ, πίπτω ἔξω. — *τέναγος* = ὕδατα ἀβαθῆ, ῥηχὰ μέρη ἐν τῇ θαλάσσῃ. — *ἐπὶ πάμπολυ* = εἰς πολὺ μεγάλην ἔκτασιν. — *κατὰ ταῦτα*, δηλ. *τὰ χωρία* = εἰς τούτους τοὺς τόπους. — *στήλας ὀρισάμενοι* = στήσαντες στήλας ὡς ὄρια (τῆς ἐπικρατείας των). — *τὰ καθ' αὐτοὺς ἐκπ.*, ἀντκμ. τοῦ *λήζονται*. — *τὰ ἐκπίπτοντα* = πᾶν ὅ,τι ἐρρίπτετο ἔξω (ὑπὸ τῆς θαλάσσης). — *καθ' αὐτοὺς* = εἰς τὴν περιοχὴν των. — *τέως δὲ* = ἐπὶ τινα δὲ χρόνον· διασαφεῖται διὰ τοῦ *πρὶν ὀρισασθαι* = προτοῦ δηλ. θέσωσιν ὄρια. — *ἀρπάζοντας* = ἐν καιρῷ τῆς ἀρπαγῆς. — *τεῦχος* = δοχεῖον, κιβώτιον. — *τᾶλλα πολλὰ* = πολλὰ ἄλλα. — *ναύκληρος* = ἰδιοκτῆτης πλοίου. — *ταῦτα*, δηλ. *τὰ χωρία*. — *καταστρέφομαι τι* = ὑποτάττω τι. — *ἀπέρχομαι πάλιν* = ἐπανέρχομαι ὀπίσω. — *ἐκ...* *Ὀδρυσῶν* = ἐκ τῆς χώρας τῶν Ὀδρυσῶν. — *οἱ ἀεὶ πειθόμενοι* = οἱ ἐκάστοτε ὑποταττόμενοι. — *καταυλίζομαι* = στρατοπεδεύω. — *παγκαλέπως ἔχω πρὸς τινα* = ἀγανακτῶ κατὰ τινος. — *οἰκείως διέκειτο*, δηλ. *τῷ Ξενοφῶντι*. — *οἰκείως* = φιλικῶς. — *ὁπότε... βουλόμενος ἔλθοι* (ὁ Ξεν.) = ὁπότε... βούλοιο = ἐσάκις ἤθελε. — *συγγίγνομαι τινι* = συνμιλῶ μετὰ τινος. — *ἤδη* = παρευθὺς. — *ἀσχολαὶ φαίνονται (τινι)* = παρουσιάζονται εἰς τινα ἀσχολίαι.

Ἐπείσθησαν, δηλ. δι' ὑποσχέσεων ὁμοίων πρὸς τὰς ἐν § 9 γενομένας. — *τὰ ἐκπίπτοντα*, δηλ. πράγματα, ὡς τὰ κατωτέρω ἀναφερόμενα. — *βιβλοὶ γεγραμμένα*, αἵτινες θὰ ἀπεστέλλοντο ἐκ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰς ἐν τῇ Πόντῃ ἐλληνικὰς πόλεις· τὰ βιβλία δὲ τὰ χειρόγραφα ἀπὸ τότε ἤδη ἦσαν ἐμπόρευμα, ἔπως τὰ νῦν ἔντυπα.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

A.

Ἄγασις, ου, ό, ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας, λοχαγός τῶν ὀπλιτῶν ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρῶν καὶ πιστός φίλος τοῦ Ξενοφῶντος· κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς ὑπὸ τῶν Καροδύχων κατεχομένης διόδου διακρίνεται· ὡσαύτως κατὰ τὴν ἄλωσιν φρουρίου τινὸς τῶν Ταόχων· δὲν φοβεῖται τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ πέμπεται πρεσβευτὴς πρὸς τοὺς Ἡρακλεώτας.

Ἀγησίλαος, ου, ό, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, στρατεύσας ἐκ τῆς Ἀσίας κατὰ τῶν Βοιωτῶν.

Ἀθηναῖοι, ων, οἱ, κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν· τὴν ἀξιοπιστίαν αὐτῶν ἐπαινεῖ ὁ ἡγεμὼν τῆς Θοράκης Σεύθης, ὅστις ὀνομάζει αὐτοὺς συγγενεῖς του· ἐν Δελφοῖς ἔχουσι **θησαυρόν**.

Αἰνείας, ου, ό, Ἕλλην λοχαγός ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας, φρονεθεὶς ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ταόχους μάχῃ.

Αἰνιᾶνες, ων, οἱ, λαὸς Θεσσαλικὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Οἶτην καὶ τὸν Σπερχεῖόν.

Αἰσχίνης, ου, ό, Ἀκαρνάν, ἀρχηγός τῶν Ἀρκαδίων πελτας τῶν τοῦ Χειρισόφου.

Ἀκαρνάν, ἄνος, ό, κάτοικος τῆς Ἀκαρνανίας, χώρας κειμένης πρὸς Δ. τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ἀμαζόνες, ων, αἱ, μυθικὸν πολεμικὸν γυναικεῖον φύλον παρὰ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν πρὸς Ν. τοῦ Εὐξείνου Πόντου· τὸ ὄνομα αὐτῶν προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς πολεμικῆς θεότητος **Μᾶ**, ἥτις ἐτιμᾶτο ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις καὶ ἐταυτίζετο πρὸς τὴν Ἀρτέμιδα· τὰ κυριώτερα ὄπλα αὐτῶν ἦσαν δίστομος πέλεκυς (**σάγαρις**) καὶ ἀσπίς ἡμισεληνοειδής· βλ. εἰκ. ἐν σελ. V.

Ἀμφίδημος, ου, ό, πατὴρ τοῦ Ἀμφικράτους.

- Ἄμφικράτης, ους, δ**, υἱὸς Ἄμφιδίμου, Ἀθηναῖος, λοχαγὸς ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων, φονευθεὶς ἐν τῇ πρὸς Καρδούχους μάχῃ.
- Ἄναξιβιος, ου, δ**, ναύαρχος τοῦ Σπαρτιατικοῦ στόλου ἐν Βυζαντίῳ προσκαλεῖ τοὺς Μυρίους, ὑποσχεθεὶς μισθόν, εἰς τὸ Βυζάντιον, εἶτα δὲ δολίως ἀποκλείει αὐτοὺς ἐκτὸς τῆς πόλεως· γενομένης στάσεως καταφεύγει εἰς τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Βυζαντίου· μετὰ τὴν λῆξιν δὲ τῆς ναυαρχίας του πέμπει, ἵνα ἐκδικηθῇ τὸν Φαρνάβαζον, τὸν Ξενοφῶντα πάλιν εἰς τὸ στρατεύμα, ὅπερ οὗτος εἶχεν ἀποχαιρετίσει, ἵνα μεταβιβάσῃ αὐτὸ εἰς τὴν Ἀσίαν.
- Ἀπόλλων, ωνος, δ**, θεὸς τῆς μαντικῆς, μουσικῆς καὶ τοξικῆς· ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποχωρίζουσιν οἱ Ἕλληνας στρατηγοὶ τὴν δεκάτην τῶν λαφύρων.
- Ἄργετος, ου, δ**, κάτοικος τῆς Ἀργολίδος, χώρας κειμένης πρὸς Α. τῆς Πελοποννήσου.
- Ἄρισταρχος, ου, δ**, Λακεδαιμόνιος ἀρμοστής τοῦ Βυζαντίου, διάδοχος τοῦ Κλεάρχου· διαφθαρεὶς διὰ χρημάτων ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου συμπεριφέρεται ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας τοὺς μετὰ τοῦ Ξενοφώντος.
- Ἄριστέας, ου, δ**, Χίος, ταξίαρχος τῶν γυμνήτων ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων.
- Ἄριστώννυμος, ου, δ**, ἐκ Μεθυδρίου τῆς Ἀρκαδίας, λοχαγὸς ὀπλιτῶν ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων.
- Ἄρκάς, άδος, δ**, κάτοικος τῆς Ἀρκαδίας, χώρας κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς Πελοποννήσου· Ἀρκαδες εἶναι οἱ πλεῖστοι τῶν μισθοφόρων τοῦ Κύρου· μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀποχωρίζονται τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.
- Ἄρμενία, ας, ἡ**, τραχεῖα ὄρεινὴ χώρα ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ μεταξὺ τοῦ ἄνω Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, χωριζομένη ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Καρδούχων διὰ τοῦ ποταμοῦ Κεντρίτου· διαμερίζεται εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν Ἀρμενίαν, ἧς ὑποσατραπῆς ὁ Τιρβάζος· οἱ κάτοικοι: **Ἄρμένιοι, ων**.
- Ἄρμῆνη, ης, ἡ**, λιμὴν τῆς Σινώπης, ἀπέχων αὐτῆς 50 στάδια.
- Ἄρπασος, ου, δ**, πιθανῶς ὁ νῦν τουρκιστὶ **Τσοροὺκ-σοῦ** καλούμενος ποταμὸς, ὅστις διαρρέων τὴν χώραν τῶν Σκυ-

θηγῶν καὶ Ταόχων ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

Ἄρτεμις, ἰδος, ἦ, θεὰ τῆς θήρας· εἰς αὐτὴν ἀφιερῶναι ὁ Ξενοφῶν παρὰ τὸν Σκιλλοῦντα ναόν, τέμενος καὶ τελεῖ θυσίας· ταύτης περιήφημος ναὸς ἦτο ἐν Ἐφέσῳ, ἐξ οὗ καὶ **Ἐφεσία** ἐκαλεῖτο.

Ἄρχαγόρας, ου, ὁ, Ἄρχεῖος λοχαγός, φυγάς.

Ἄσιδάτης, ου, ὁ, πλούσιος Πέρσης, συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

Ἄσιναῖος, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς.

Ἄχαιός, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Ἀχαιῆς χώρας τῆς Πελοποννήσου· ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Κύρου οἱ Ἄχαιοι μετὰ τῶν Ἀρκάδων ἀποτελοῦσι πλέον τοῦ ἡμίσεος αὐτοῦ· ἀποχωρίζονται ἐπὶ τινα χρόνον μετὰ τῶν Ἀρκάδων τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.

Ἄχερουσιᾶς, ἄδος, ἦ, Ἄχερουσία χερσόνησος κειμένη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Βιθυνίας, πλησίον τῆς Ἡρακλείας· ἐνταῦθα λέγεται ὅτι κατέβη ὁ Ἡρακλῆς, ἵνα ἀναγάγῃ τὸν Κέρβερον.

B.

Βαβυλών, ὠνος, ἦ, πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας πρὸς Ν. τῆς σημερινῆς Βαγδάτης ἐκατέρωθεν τοῦ Εὐφράτου.

Βασίας, ου, ὁ, Ἀρκάς, φονευθεὶς ἐν τῇ πρὸς τοὺς Καρδούχους μάχῃ.

Βιθυνοί, ὦν, οἱ, κάτοικοι τῆς Βιθυνίας, χώρας εἰς τὰ ΒΑ. παράλια τῆς Μ. Ἀσίας ἀντικρὺ τῆς Προποντίδος, μεταναστεύσαντες ἐκ Θράκης εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Βισάνθη, ης, ἦ, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὴν Προποντίδα (νῦν *Ροδοσό*).

Βοιωτοί, ὦν, οἱ, κάτοικοι τῆς Βοιωτίας, χώρας τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Βυζάντιον, ου, τό, πόλις παρὰ τὸν Βόσπορον (νῦν *Κωνσταντινούπολις*).

Γ.

Γάνος, ους, τό, πόλις τῆς Θράκης, παρὰ τὴν Προποντίδα.

Γυμνιάς, ἄδος, ἦ, πόλις τῶν Σκυθηνῶν.

Δ.

- Δαρδανεὺς, ἑως, ὁ,** κίττοιχος τῆς Δαρδάνου, πόλεως κειμένης ἐν Τροάδι εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἑλλησπόντου.
- Δέλτα, τό,** χώρα τῆς Θράκης μεταξύ Βυζαντίου καὶ Σαλμυδησοῦ.
- Δελφοί, ὦν, οἱ,** Φωκικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ ἔχουσα ναὸν καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος.
- Δέξιππος, ου, ὁ,** Λακεδαιμόνιος περιόικος, ὅστις λαβὼν παρὰ τῶν Τραπεζουντίων πλοῖον φεύγει· διαβάλλει τὸν Ξενοφῶντα πρὸς τὸν Ἀναξίβιον καὶ φονεύεται ἐν Θράκη ὑπὸ Νικάνδρου τοῦ Λάκωνος.
- Δημοκράτης, ους, ὁ,** ἐκ τῆς Τήμου, πόλεως τῆς Αἰολίδος, στρατιώτης ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων, ἐπαινούμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος διὰ τὴν φιλαλήθειάν του.
- Δρακόντιος, ου, ὁ,** Σπαρτιάτης, φυγὼν ἐκ Σπάρτης, διότι ἀκουσίως ἐφόνευσε διὰ μαχαίρας ἄλλον παῖδα· διευθύνει τοὺς ἀγῶνας παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα.
- Δρίλαι, ὦν, οἱ,** λαὸς ὄρεινός ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων τοῦ Πόντου παρὰ τὴν Κολχίδα.

Ε.

- Ἑλληνες, ὠν, οἱ,** οἱ Ἑλληνῆς μισθοφόροι τοῦ Κύρου.
- Ἑλληνίς, ἰδος, ἡ,** ἐπίθετον· **Ἑλληνίς** γῆ ἢ πόλις.
- Ἐτεόνικος, ου, ὁ,** Λακεδαιμόνιος, κλείσας εἰς τοὺς Ἑλληνας τὰς πύλας τοῦ Βυζαντίου καὶ μετὰ τὴν βιαίαν εἰσόδησιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ Βυζάντιον καταφυγὼν εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτοῦ.
- Εὐξείνιος Πόντος, ὁ,** ἡ νῦν Μαύρη θάλασσα.
- Εὐρύλοχος, ου, ὁ,** ὀπλίτης ἐκ Λουσῶν, πόλεως Ἀρχαδικῆς, ὑπερασπίζει εἰς τὰ ὄρη τῶν Καρδούχων τὸν Ξενοφῶντα διὰ τῆς ἀσπίδος του καὶ μάχεται ἀνδρείως ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ταόχους μάχῃ· ἀποστέλλεται ὡς πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Ἀναξίβιον.
- Εὐφράτης, ου, ὁ,** ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Δ. Ἀσίας, πηγάζων ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ σχηματιζόμενος ἐκ δύο παραποτάμων, τοῦ δυτ. Εὐφράτου (τουρκιστὶ **Καρά-σοῦ**) καὶ τοῦ ἀνατολ.

Εὐφράτου (τουρκιστὶ *Μουράδ-σοῦ*): οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν κατάβασιν διαβαίνουνσι τὸν ἀνατολ. Εὐφράτην.

Ἔφεσος, ου, ἡ, πόλις τῆς Ἰωνίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καῦστρου· ἐκ τῶν πολλῶν καὶ λαμπροτάτων κτιρίων αὐτῆς τὴν πρῶτην θέσιν κατεῖχεν ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος· ἐρείπια τούτου ἀνακαλυφθέντα τῷ 1870 κείνται πλησίον τοῦ χωρίου *Ἀγιασουλοῦκ*.

Z.

Ζεύς, Διός, ὁ, ὁ ὑπέρτατος θεός, τιμώμενος ὡς *βασιλεύς*, ὡς *σωτήρ* καὶ ὡς *ξένιος*.

H.

Ἥλιος, ου, ὁ, θεὸς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, εἰς ὃν ἐθύνοντο ἵπποι.

Ἡράκλεια, ας, ἡ, Ἑλληνικὴ πόλις τῆς Βιθυνίας παρὰ τὸν Εὐξείνιον, ἀποικία τῶν Μεγαρέων· ὁ κάτοικος: *Ἡρακλεώτης, ου*· ἢ περὶ αὐτὴν χώρα: *Ἡρακλεῶτις, ιδος*.

Ἡρακλείδης, ου, ὁ, Ἕλλην ἐκ Μαρωνείας τῆς Θράκης, ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Σεύθου πέμπεται ὑπὸ τοῦ Σεύθου, ἵνα πωλήσῃ τὰ λάφυρα, καὶ διαβάλλει πρὸς αὐτὸν τὸν Ξενοφῶντα.

Ἡρακλῆς, εους, ὁ, ὁ γνωστός ἥρωα· κατέβη εἰς τὸν Ἄδην, ἵνα ἀναγάγῃ τὸν Κέρβερον· ἐθεορεῖτο ὡς προστάτης τῶν ἐν ταῖς πορείαις ταλαιπωρουμένων καὶ ὡς τοιοῦτος ἔφερε τὸ ἐπώνυμον *ἡγεμῶν* καὶ ἐδέχετο *τὰ ἡγεμόσυνα*, ἦτοι θυσίας διὰ τὴν εὐτυχῆ καθοδήγησιν.

Θ.

Θήκης, ου, ὁ, ὄρος πρὸς Β. τοῦ Πόντου πλησίον τῆς Τραπεπεζοῦντος, ἐξ οὗ κατὰ πρῶτον εἶδον οἱ Μύριοι τὴν θάλασσαν.

Θίβρων, ωνος, ὁ, Σπαρτιάτης στρατηγός, λαβὼν παρὰ τοῦ Ξενοφῶντος ἐπὶ μισθῷ τοὺς Ἕλληνας μισθοφόρους ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Θουρίος, ου, ὁ, κάτοικος τῶν Θουρίων, πόλεως Ἑλληνικῆς ἐν τῇ κίτῳ Ἰταλῖα.

Θράκη, ης, ἡ, 1) ἢ ἐν Εὐρώπῃ πρὸς Β. τοῦ Ἑλλησπόντου κειμένη, 2) ἢ ἐν Ἀσίᾳ (=Βιθυνία)· ὁ κάτοικος *Θραξ, ακὸς* καὶ ἐπίθετον *Θράκιος, α, ου*.

- Θράκιον, ου, τό,** τόπος τις ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου.
Θυνοί, ὦν, οί, Θρακικὸν φύλον πρὸς Β. τοῦ Βυζαντίου παρὰ τὴν Σαλμυδησσὸν καὶ Ἀπολλωνίαν.
Θώραξ, ακος, ὁ, Βοιωτὸς ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων, ἐχθρὸς τοῦ Ξενοφῶντος, ματαιοὶ μετὰ τοῦ Τιμασίωνος τὰ σχέδια τοῦ Ξενοφῶντος ἐπιθυμοῦντος νὰ ἰδρῦσῃ ἀποικίαν ἐν Πόντῳ.

I.

- Ἰερὸν ὄρος,** ὄρος τῆς Θράκης μεταξὺ Περίνθου καὶ Χερσονήσου.
Ἰερώνυμος, ου, ὁ, ὁ πρεσβύτατος τῶν λοχαγῶν ἐν τῷ στρατεύματι τοῦ Προξένου, ἀποσταλεὶς ὡς πρεσβευτῆς πρὸς τὸν Ἀναξίβιον.

K.

- Καλλίμαχος, ου, ὁ,** λοχαγὸς ὀπλιτῶν ἐκ Παρρασίας τῆς Ἀρκαδίας, ἀποσταλεὶς ὡς πρεσβευτῆς πρὸς τοὺς Ἡρακλεώτας καὶ ἀναλαβὸν μετὰ τοῦ Λύκωνος τοῦ Ἀχαιοῦ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀρκαδῶν καὶ Ἀχαιῶν κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.
Κάλπησ λιμὴν, λιμὴν μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Βυζαντίου.
Καλχηδών, ὄνος, ἡ, πόλις τῆς Βιθυνίας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ, ἀντικρὺ τοῦ Βυζαντίου.
Καρδούχεια ὄρη, τά, ὄρη ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ.
Καρδοῦχοι, ὦν, οί, πολεμικὸς καὶ ληστρικὸς λαὸς ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Τίγρητος. Οἱ σημερινοὶ Κοῦρδοι εἶναι ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν Καρδούχων.
Κεντρίτης, ου, ὁ, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, ὄριον μεταξὺ τῆς χώρας τῶν Καρδούχων καὶ τῆς λοιπῆς Ἀρμενίας.
Κερασοῦς, οὔντος, ἡ, πόλις ἐν Πόντῳ πρὸς Δ. τῆς Τραπεζοῦντος, ἀποικία τῶν Σινωπέων, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῶν ἀφθόνων κερασίων της.
Κέρβερος, ου, ὁ, ὁ γνωστὸς κύων, φύλαξ τοῦ Ἄδου.
Κηφισόδωρος, ου, ὁ, υἱὸς τοῦ Κηφισοφῶντος, λοχαγὸς Ἀθηναῖος, φονευθεὶς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Καρδούχων.
Κηφισοφῶν, ὦντος, ὁ, πατὴρ τοῦ Κηφισοδώρου.

Κλεαίνετος, ου, δ, Λακεδαιμόνιος ἀρμοστής ἐν Βυζαντίῳ, συνάψας ξενίαν πρὸς τὸν Ξενοφῶντα.

Κλεάνωρ, ορος, δ, ἐξ Ὁρχομενοῦ τῆς Ἀρκαδίας, στρατηγὸς τῶν Ἀρκαδίων ὀπλιτῶν, ἀφωσιωμένος εἰς τὸν Ξενοφῶντα.

Κλεώνυμος, ου, δ, Λακεδαιμόνιος ἐπαινούμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος διὰ τὴν ἀνδρείαν του· ἐφρονεύθη ἐν τῇ πρὸς τοὺς Καρδούχους μάχῃ.

Κοιρατάδας, ου, δ, Θηβαῖός τις τυχοδιώκτης, ματαίως ἐπιζητήσας τὴν στρατηγίαν τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων.

Κολχίς, ἰδος, ἡ, χώρα τῆς Ἀσίας παρὰ τὰ νοτιοανατολικά παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου· οἱ κάτοικοι: **Κόλχοι, ων.**

Κορύλλας, ου, δ, σατράπης τῆς Παφλαγονίας.

Κορώνεια, ας, ἡ, πόλις τῆς Βοιωτίας, ἐνθα ὁ Ἀγησίλαος ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους καὶ Θηβαίους.

Κοτύωρα, ων, τά, πόλις τοῦ Πόντου, πρὸς Δ. τῆς Κερασσοῦντος· οἱ κάτοικοι: **Κοτυωρίται, ὦν.**

Κρής, ητός, δ, κάτοικος τῆς Κρήτης.

Κυνίσκος, ου, δ, Σπαρτιάτης στρατηγὸς ἐν τῇ Χερσονήσῳ.

Λ.

Λακεδαίμων, ονος, ἡ, χώρα κατέχουσα τὸ νοτιοανατολικὸν τῆς Πελοποννήσου.

Λακεδαιμόνιοι, ων, οἱ, 1) οἱ κάτοικοι τῆς Λακεδαίμονος, 2) Σπαρτιᾶται καὶ περῖοικοι, 3) Σπαρτιᾶται.

Λάκων, ωνος, δ, = Λακεδαιμόνιος· ἐπίθετον: **Λακωνικός, ἡ, ὄν,** ὅπερ πολλάκις = **Δάκων.**

Λάμψακος, ου, ἡ, πόλις τῆς Τροφάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

Λέων, οντος, δ, στρατιώτης ἐκ Θουρίων, πόλεως ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

Λουσιεύς, ἑως, δ, κάτοικος τῶν Λουσῶν, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας (παρὰ τὰ νῦν **Σουδενά**).

Λύκιος, ου, δ, Ἀθηναῖος ἀρχηγὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Χειρισόφου καταρτισθέντος ἱππικοῦ.

Λύκος, ου, δ, ποταμὸς παρὰ τὴν ἐν Πόντῳ Ἡράκλειαν.

Λύκων, ονος, δ, Ἀχαιός, ἀναλαβὼν μετὰ τοῦ ἐκ Παρρασίας Καλλιμάχου τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀρκαδίων καὶ Ἀχαιῶν κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.

Μ.

Μάγνητες, ων, οί, κάτοικοι τῆς Θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας.

Μαισάδης, ου, δ, βασιλεὺς τῆς Θράκης, πατὴρ τοῦ Σεύθου.

Μάκρωνες, ων, οί, λαὸς ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ πρὸς τὰ νοτιοανατολικά τῆς Τραπεζοῦντος.

Μαντινεῖς, έων, οί, κάτοικοι τῆς Μαντινείας, πόλεως τῆς ἀνατολικῆς Ἀρχαδίας.

Μαριανδυνοί, ών, οί, λαὸς τῆς Βιθυνίας κατοικῶν εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ ὑποδουλωθεὶς ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἡρακλεωτῶν.

Μεγάβυζος, ου, δ, ἀρχιερεὺς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.

Μεγαρεύς, έως, δ, κάτοικος τῶν Μεγάρων, πρωτεύουσος τῆς Μεγαρίδος παρὰ τὸν ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου.

Μεθυδριεύς, έως, δ, κάτοικος τοῦ Μεθυδρίου, πόλεως τῆς Ἀρχαδίας.

Μελανδίται, ών, οί, ἔθνος Θρακικὸν ἐν Εὐρώπῃ.

Μελινοφάγοι, ων, οί, Θρακικὸν ἔθνος παρὰ τὴν Σαλμυδησσόν, ὀνομασθὲν οὕτως ἐκ τῆς κυριωτέρας αὐτοῦ τροφῆς, τῆς μελίνης.

Μήδοκος, ου, δ, βασιλεὺς τῶν ἐν Θράκῃ Ὀδρουσῶν.

Μηδοσάδης, ου, δ, Θραξ, πρεσβευτὴς τοῦ Σεύθου.

Μοσσύνοικοι, ων, οί, λαὸς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πρὸς Δ. τῆς Τραπεζοῦντος, ὀνομασθεὶς οὕτως ἐκ τῶν ξυλίνων πύργων (=μοσσύνων), ἐντὸς τῶν ὁποίων οὗτοι κατοικοῦν.

Μυσός, ου, δ, κάτοικος τῆς Μυσίας, χώρας βορειοδυτικῆς τῆς Μ. Ἀσίας.

Ν.

Νέον τεῖχος, φρούριον παρὰ τὴν Προποντίδα.

Νέων, ωνος, δ, Λακεδαιμόνιος ἕξ Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνίας, ὑποστράτηγος καὶ ὕστερον διάδοχος τοῦ Χειρισόφου μένει μόνος μετὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ στρατιωτῶν ἀποσυρθεὶς τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.

Νίκανδρος, ου, δ, Λάκων, φονεὺσας τὸν φυγάδα Δέξιππον.

Ξ.

Ξενοφῶν, ὄντος, ὁ, Ἀθηναῖος φιλόσοφος, στρατηγὸς καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς· βλ. εἰσαγωγὴν ἐν σελ. 71 καὶ 72.

Ο.

Ὀδρύσης, ου, ὁ, πληθ. **Ὀδρύσαι, ὦν,** Θρακικὸν ἔθνος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σεύθου.

Ὀδυσσεύς, ἑως, ὁ, βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης, εἷς ἐκ τῶν διασημοτάτων ἡρώων τῶν Ἑλλήνων, τῶν εἰς τὴν Τροίαν ἐκστρατευσάντων.

Ὀλυμπία, ας, ἡ, τόπος ἐν Ἡλίδι παρὰ τὸν Ἀλφειόν, ἐνθα ἐτελοῦντο κατὰ τετραετίαν ἔθνηκοὶ ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Π.

Πάριον, ου, τό, πόλις τῆς Μυσίας ἐν Προποντίδι ἀνατολικῶς τῆς Λαμφάκου.

Παράσιος, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Παρρασίας, χώρας τῆς Ἀρκαδίας περὶ τὸ Λύκαιον ὄρος.

Παφλαγονία, ας, ἡ, χώρα τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον· ὁ κάτοικος: **Παφλαγῶν, ὄνος**· ἐπίθετον: **Παφλαγονικός, ἡ, ὄν.**

Πελοποννήσιοι, ων, οἱ, κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου.

Πέργαμος, ου, ἡ, πόλις τῆς Μυσίας πλησίον τοῦ Καῖκου ποταμοῦ.

Πέρινθος, ου, ἡ, πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τῆς Προποντίδος, ὕστερον **Ἡράκλεια.**

Πέρσαι, ὦν, οἱ, κάτοικοι τοῦ Περσικοῦ κράτους· ἐπίθετον: **Περσικός, ἡ, ὄν.**

Πολυκράτης, ους, ὁ, Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρτίων, ἐλθὼν ὡς πρεσβευτὴς μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος πρὸς τὸν Σεύθην.

Πόντος, ου, ὁ, 1) ὁ Εὐξείνιος Πόντος, 2) χώρα περιλαμβάνουσα ὅλην τὴν πρὸς μεσημβρίαν παραλίαν τοῦ Εὐξείνιου Πόντου.

Πῶλος, ου, ὁ, Λακεδαιμόνιος ναύαρχος ἐν Βυζαντίῳ.

Σ.

Σαλμυδησός, οὔ, ἡ, Θρακική πόλις παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον.
Σελινοῦς, οὔντος, ὄ, ποταμὸς 1) ἐν Ἡλιδι πλησίον τοῦ Σκιλλοῦντος, 2) ἐν Ἰωνία πλησίον τῆς Ἐφέσου.

Σεύθης, ου, ὄ, ἡγεμὼν τῆς Θράκης, λαμβάνει τοὺς Μυρῖους ἐπὶ μισθῷ, δυσαρεστεῖται πρὸς τὸν Ξενοφῶντα, ἐπιθυμεῖ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν Ἑλλήνων καὶ τέλος πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἀποδίδει εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν ὀφειλόμενον εἰς αὐτοὺς μισθόν.

Σηλυβρία, ας, ἡ, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὴν Προποντίδα.
Σινώπη, ης, ἡ, πόλις παράλιος τῆς Παφλαγονίας, ἀποικία τῆς Μιλήτου· οἱ κάτοικοι: **Σινωπεῖς, ἔων.**

Σιτάλκας, ου, ὄ, ἄσμα Θρακικὸν ἐξυμνοῦν τὸν Σιτάλκαν (ἀρχαῖόν τινα βασιλέα τῶν Θρακῶν).

Σκιλλοῦς, οὔντος, ὄ, πόλις ἐν Ἡλιδι πλησίον τῆς Ὀλυμπίας.
Σκυθηνοί, ὦν, οἱ, ἔθνος πρὸς Β. τῆς Ἀρμενίας.

Σοφαίνετος, ου, ὄ, ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας· οὗτος καὶ ὁ Φιλῆσιος εἶναι οἱ πρεσβύτατοι τῶν στρατηγῶν τῶν Μυρῶν.

Σπαρτιάτης, ου, ὄ, κάτοικος τῆς Σπάρτης.

Στρατοκλῆς, έους, ὄ, Κρής, ἀρχηγὸς τῶν τοξοτῶν.

Στυμφάλιος, ου, ὄ, κάτοικος τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας.

Τ.

Τάοχοι, ων, οἱ, ὄρεινὸς ληστορικὸς λαὸς οἰκῶν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀρμενίας· ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν Περσῶν, ὑπηρετοῦντες δ' ὡς μισθοφόροι ἐν τῷ στρατῷ αὐτῶν.

Τηλεβόας, α, ὄ, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου ἐν Ἀρμενίᾳ.

Τημνίτης, ου, ὄ, κάτοικος τῆς ἐν Αἰολίδι Τήμνου.

Τήρης, ου, ὄ, 1) βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, πρόγονος τοῦ Σεύθου, 2) βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, σύγχρονος τοῦ Σεύθου.

Τιβαρηνοί, ὦν, οἱ, λαὸς ἐν Πόντῳ γειτνιαῖζων πρὸς τοὺς Χάλυβας.

Τίγρης, ητος, ὄ, πλωτὸς ποταμὸς πηγάζων ἐκ πολλῶν πηγῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ ῥέων πρὸς Α. τῆς Μεσοποταμίας, ἐνούμενος δὲ ἔπειτα μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Τιμασίων, ωνος, δ, ἐκ Δαρδάνου, πόλεως ἐν Τροάδι, ἐκλεχθεὶς στρατηγὸς ἀντὶ τοῦ Κλεάρχου· ματαιοῖ μετὰ τοῦ Θώρακος τὰ σχέδια τοῦ Ξενοφώντος ἐπιθυμοῦντος νὰ ιδρύσῃ ἀποικίαν ἐν Πόντῳ, ἀρνεῖται δ' ὅμως πρὸς τοῦ Ἡρακλείδου νὰ στρατεύσῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ τοῦ Ξενοφώντος.

Τιμησίθεος, ου, δ, Τραπεζούντιος, πρόξενος τῶν Μοσσυνοίκων.
Τιρίβαζος, ου, δ, ὑπαρχος (= ὑποσατράπης) τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας, ἔκαμε μὲν σπονδὰς πρὸς τοὺς Μυρσίους, ἀλλ' ἐπιτορκήσας εἶτα ἐσκόπει νὰ προσβάλλῃ αὐτούς· διὰ τοῦτο τὸ στρατόπεδόν του προσεβλήθη καὶ ἐκυριεύθη ὑπ' αὐτῶν.

Τρανῖψαι, ὦν, οἱ, ἔθνος Θρακικόν.

Τραπεζοῦς, οὔντος, ἡ, πόλις Ἑλληνικὴ εἰς τὰ παράλια τοῦ Πόντου, ἀποικία τῆς Σινώπης· οἱ κάτοικοι: **Τραπεζοῦνγιοι, ὦν.**

Φ.

Φαρνάβαζος, ου, δ, σατράπης τῆς Βιθυνίας καὶ Φρυγίας· προσπαθεῖ διὰ τοῦ Ἀναξίβιου καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Ἀριστάρχου ν' ἀπαλλαγῇ τῶν Μυρσίων.

Φασιανοί, ὦν, οἱ, 1) ἔθνος παρὰ τὸν Φᾶσιν ποταμὸν ἐν Ἀρμενίᾳ, 2) ἔθνος παρὰ τὸν Φᾶσιν ποταμὸν ἐν Κολχίδι.

Φᾶσις, ιος, δ, ποταμὸς 1) ἐν Ἀρμενίᾳ κατὰ τὸν κάτω ῥοῦν λεγόμενος Ἀράξης ῥέων πρὸς τὰ νοτιανατολικά παραλλήλως μὲ τὸν βορειότερον Κῦρον καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Κασπίαν, 2) ἐν Κολχίδι, ῥέων ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

Φιλήσιος, ου, δ, Ἀχαιοὺς, ἐκλεχθεὶς στρατηγὸς ἀντὶ τοῦ Μένωνος· οὗτος καὶ ὁ Σοφαίνετος εἶναι οἱ πρεσβύτατοι τῶν στρατηγῶν τῶν Μυρσίων· ἀποστέλλεται πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Ἀναξίβιον.

Φολόη, ης, ἡ, ὄρος μεταξὺ Ἠλίδος καὶ Ἀρκαδίας.

Φρυγίσκος, ου, δ, Ἀχαιοὺς στρατηγός· ἀρνεῖται μετὰ τοῦ Τιμασίωνος νὰ στρατεύῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ τοῦ Ξενοφώντος.

Χ.

Χαλδαῖοι, ὦν, οἱ, λαὸς πολεμικὸς τῆς Μ. Ἀσίας ἐν Ἀρμενίᾳ· ἀνεξάρτητοι τῶν Περσῶν, ὑπηρετοῦντες δ' ὡς μισθοφόροι ἐν τῷ στρατῷ αὐτῶν.

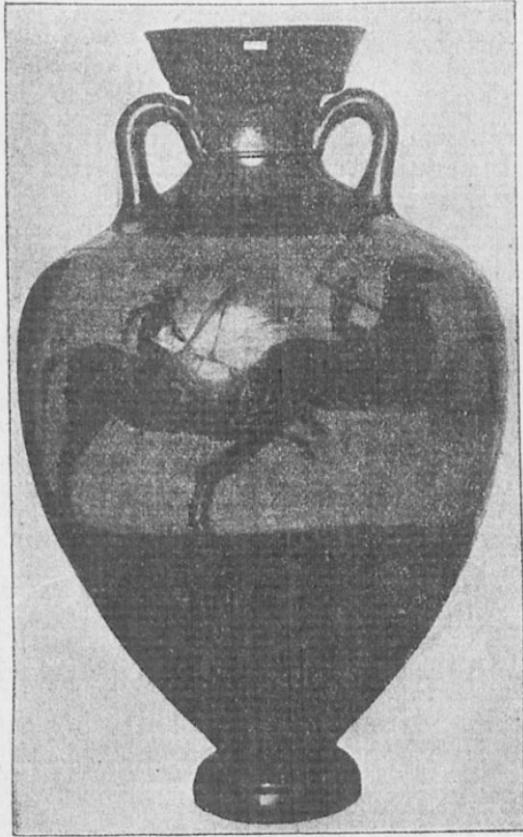
Χάλυβες, ων, οί, λαὸς γειτνιαῖζων πρὸς τὴν Ἀρμενίαν, ὑποταγμένος εἰς τοὺς Μοσσυνοίκους.

Χειρίσσφος, ου, ό, στρατηγός Σπαρτιάτης ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Κύρου· κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν μυρίων ἡγεῖται τῆς ἐμποροφυλακῆς· ἀποσταλὲς ἐκ Τραπεζοῦντος εἰς Βυζάντιον πρὸς τὸν Ἀναξίβιον, ἵνα κομίσῃ πλοῖα, ἐπιστρέφει ἄπρακτος· μετὰ τὴν ἀφιξίν τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἀρμήνην, τὸν λιμένα τῆς Σινώπης, ἀναγορεύεται τῇ προτάσει τοῦ Ξενοφῶντος ἀρχιστρατηγὸς ὅλου τοῦ στρατοῦ· μετ' ὀλίγον δ' ὁμοσ συνεπεῖα στάσεώς τινος ἐν τῷ στρατῷ καθαιρεῖται τῆς ἀρχιστρατηγίας· ἀποθνήσκει ἐκ πυρετοῦ ἐν Κάλπῃ.

Χερρόνησος, ου, ή, ἡ Θρακικὴ χερσόνησος ἢ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

Χρυσόπολις, εως, ή, πόλις παρὰ τὸν Βόσπορον ἀντικρὸν τοῦ Βυζαντίου (νῦν **Σκούταρι**).

Ἀμφορεῖς

Κρατήρ

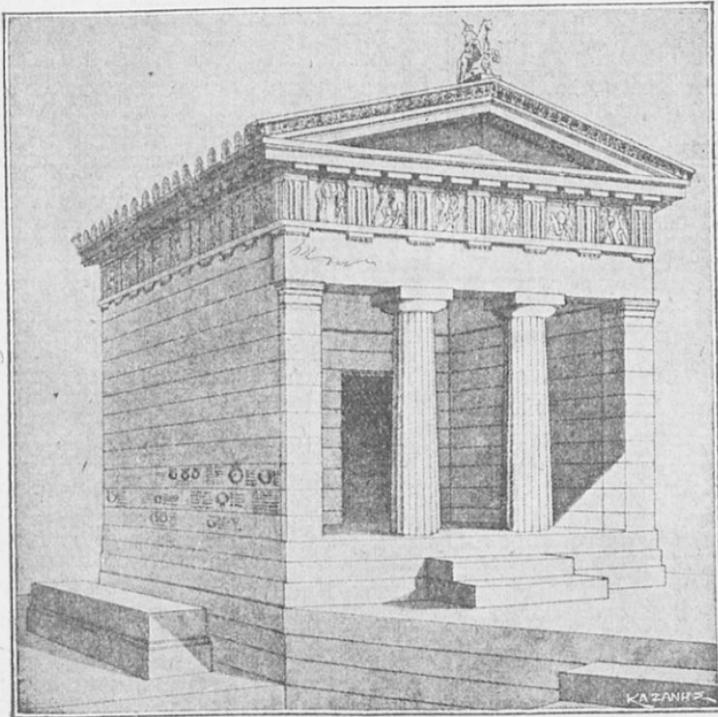
Σπολιάς

Φαρέτρα

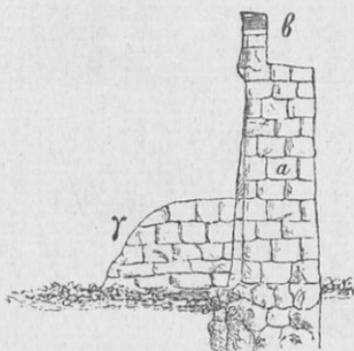
Σάλπιγξ

Θησαυρὸς Ἀθηναίων ἐν Δελφοῖς

Πυρρίχη

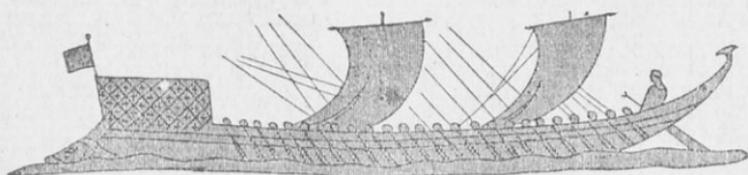
Τείχος μετ' ἐπάλξεως καὶ χηλῆς

Δαρεικὸς

Καρβάτιναι.

Πεντηκόντορος

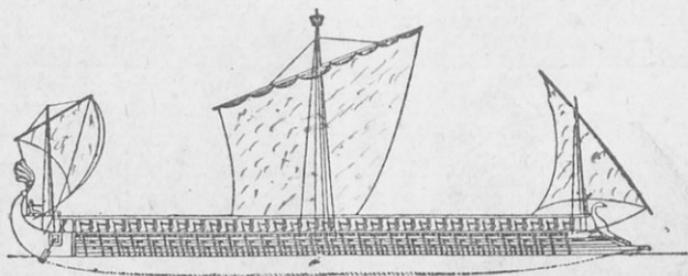
Ἄσπις φαιειδής

Ἄσπις στρογγύλη

Ἀμαζῶν

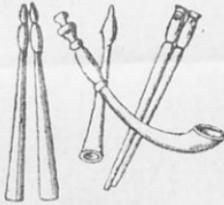
Τριήρης

Μέρος τριήρους ἐπὶ ἀρχαίου ἀναγλύφου

Πηδάλιον

Αὔλοι

Φιάλη

